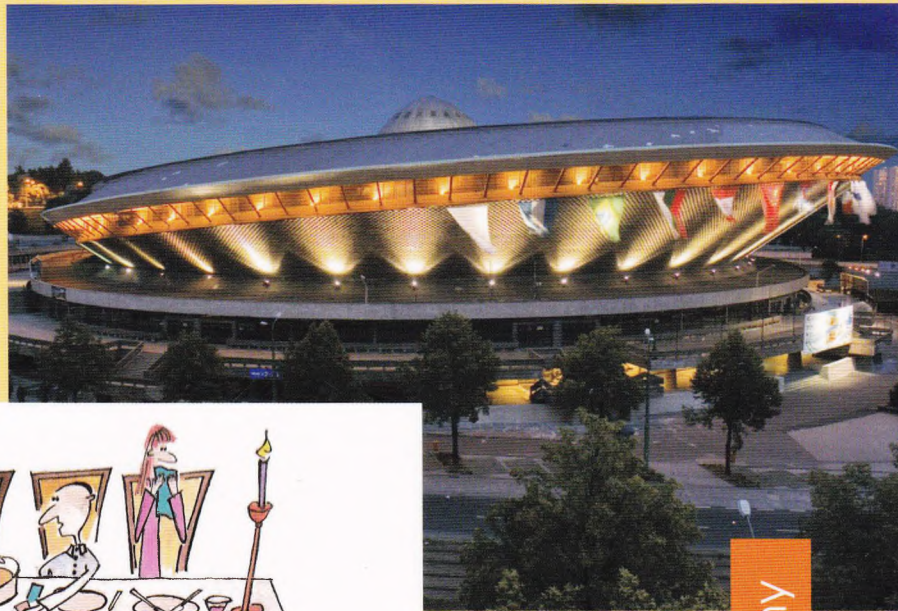

Agnieszka Madeja
Barbara Morcinek

Polski mniej obcy

Podręcznik do nauki
języka polskiego
dla średnio zaawansowanych

Książka zgodna z wymogami
certyfikacji języka polskiego
Poziom średni ogólny (B2)

część 1

poziom średni ogólny

„Śląsk”

Agnieszka Madeja
Barbara Morcinek

Polski mniej obcy

Podręcznik do nauki
języka polskiego
dla średnio zaawansowanych

część 1

poziom średni ogólny (B2)

Katowice 2007

Recenzent
prof. zw. dr hab. Tadeusz Zgóthka

Ilustracje
Natalia Bartkowska

Opracowanie graficzne
Marek J. Piwko

Korekta
Laura Ryndak

Redakcja techniczna, skład
Grzegorz Bociek

© Copyright by „Śląsk” Sp. z o.o. Wydawnictwo Naukowe, Katowice 2007
© Copyright by Barbara Morcinek, Katowice 2007
© Copyright by Agnieszka Madeja, Katowice 2007
© Copyright by ilustrations Natalia Bartkowska, Katowice 2007
© Copyright by photo on the cover Wojciech Makula (www.bfoto.net), Katowice 2007

ISBN 978-83-7164-517-4

Wydawca: „Śląsk” Sp. z o.o. Wydawnictwo Naukowe
ul. J. Ligonia 7, 40-036 Katowice
biuro (032) 25-80-756, 25-81-913, fax 25-83-229, dział handlowy 25-85-870
e-mail: biuro@slaskwn.com.pl, redakcja@slaskwn.com.pl, handel@slaskwn.com.pl; <http://www.slaskwn.com.pl>

Spis treści

Zamiast wstępu

Na początku była śliwka...; Skąd się wzięła „Śliwka”?; Dla kogo jest przeznaczony podręcznik „Polski mniej obcy?” 11

1. Poznajemy się

mówienie – prezentacja osób; pisanie – niestereotypowa ankieta; frazeologia – elementy charakterystyki 13

2. Cieszymy się Cieszyńem

mówienie – polskie miasta, zabytki, zwiedzanie sławnych miast; czytanie – historia Cieszyńska; słuchanie – legenda o powstaniu Cieszyńska; pisanie – legenda, opis; gramatyka – imiesłów przymiotnikowy bierny, strona bierna 15

3. Dokąd oczy poniosą

mówienie – środki transportu, poruszanie się po mieście; czytanie – pytanie o drogę; słuchanie – historia odkryć geograficznych; pisanie – relacja z podróży; gramatyka – czasowniki ruchu; frazeologia – związki frazeologiczne z czasownikami ruchu; *Remedium* – Maryla Rodowicz 21

4. Ludzie listy piszą...

mówienie – korespondencja na przestrzeni wieków; czytanie – list nieoficjalny; słuchanie – list oficjalny; pisanie – list oficjalny i nieoficjalny, sms; gramatyka – wołacz 26

5. Biuro podróży

mówienie – podróżowanie; czytanie – oferta ośrodka wypoczynkowego, w biurze podróży; słuchanie – opis pobytu (piktogramy hotelowe); pisanie – oferta turystyczna; gramatyka – czasowniki oznaczające czynność wielokrotną 32

6. Pomysł na imprezę

mówienie – organizowanie imprezy; czytanie – impreza w domu – dobre rady; słuchanie – przygotowanie imprezy; pisanie – zaproszenie oficjalne i nieoficjalne, opowiadanie; gramatyka – dopełniacz cząstkowy, daty w dopełniaczu, liczebniki porządkowe 37

7. I ty możesz zostać dziennikarzem

mówienie – kultura przeprowadzania wywiadu, typy wywiadów; czytanie – wywiad z reżyserem Andrzejem Wajdą, wywiad z profesorem Tokimasą Sekiguchim; słuchanie – wywiad z obcokrajowcami; pisanie – wywiad; gramatyka – czasowniki prefiksalne 43

8. Andrzejkowy wieczór

mówienie – wróżby i wróżenie, przepowiadanie przyszłości; czytanie – wróżby andrzejkowe; słuchanie – historia andrzejek; pisanie – artykuł prasowy; gramatyka – osobliwości w odmianie rzeczowników część I, odmiana imion i nazwisk; frazeologia – nazywanie czynności łatwych i trudnych; *Kraków, Piwna 7 – Pod Budą* 49

9. Poloneza czas zacząć

mówienie – tradycyjne polskie tańce i ich opisy, porównywanie dzieła literackiego i filmowego; czytanie – fragment *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza; pisanie – scenariusz sceny filmowej, opis; *Polonez z Pana Tadeusza* Wojciecha Kilara 56

10. Splot przez lewe ramię

mówienie – szczęście i pech; czytanie – przesady, fragment *Kotów w worku, czyli z dziejów pojęć i rzeczy* Władysława Kopalińskiego, psychotest „Co ci przynosi szczęście”; słuchanie – przedmioty przynoszące szczęście i pecha; pisanie – opis; gramatyka – tryb rozkazujący . . 60

11. Czas zadumy

mówienie – wspomnianie zmarłych, adaptacja fragmentu dzieła literackiego; czytanie – święto Wszystkich Świętych, fragment *Dziadów cz. II* Adama Mickiewicza; słuchanie – wstęp do *Dziadów cz. II* Adama Mickiewicza; pisanie – tekst argumentacyjny, przemówienie; gramatyka – zdania złożone z *jaki* i *który* 67

12. Frywolne śliweczki

mówienie – odżywianie się i dieta, gotowanie i kulinaria; czytanie – przepisy kulinarne, przyrządy kuchenne; słuchanie – dieta śródziemnomorska; pisanie – zasady zdrowego żywienia, przepis, charakterystyka kuchni różnych narodów; gramatyka – nazwy czynności 73

13. Szukam pracy

mówienie – poszukiwanie pracy, rozmowa kwalifikacyjna; czytanie – ogłoszenia, w pogoni za pracą; pisanie – list motywacyjny, CV; gramatyka – zdania złożone z *że*, *żeby*, *Kto się ceni* – Golec uOrkiestra 80

14. Świat wokół nas

mówienie – ochrona środowiska, dyskusja, gromadzenie argumentów; czytanie – zagrożenia ekologiczne; słuchanie – kataklizmy; pisanie – tekst argumentacyjny; gramatyka – imiesłowy przysłówkowe 88

15. Mieszkanie marzeń

mówienie – mieszkania i wnętrza; czytanie – psychotest „Wymarzone mieszkanie”; słuchanie – urządzenie mieszkania; pisanie – ogłoszenie, opis; gramatyka – wyrażenia przymikowe, rekcja przymizków 93

16. Co by było, gdyby..

mówienie – przeznaczenie; czytanie – spełnianie marzeń; słuchanie – marzenia; pisanie – co by było, gdyby...; gramatyka – tryb przypuszczający (warunkowy); *Supermenka* – Kayah . . . 100

17. Wigilia

mówienie i czytanie – tradycje świąteczne; słuchanie – kolęda góralska; pisanie – życzenia; gramatyka – celownik 106

18. W poszukiwaniu ideału

mówienie – ideał urody, współczesny ideał piękna, stereotypy urody; czytanie – ewolucja kobiecego ideału piękna; słuchanie – sposoby na mężczyzn; pisanie – charakterystyka; gramatyka – mianownik liczby mnogiej – rzeczowniki męskoosobowe, zdrobnienia (deminutiva); frazeologia – wyrażenia frazeologiczne ze słowem *oko* 112

19. O czym mówią gwiazdy?

mówienie – przepowiednie astrologiczne; czytanie – typy horoskopów; słuchanie – charakterystyka znaków zodiaku; pisanie – horoskop; gramatyka – nazwy cech abstrakcyjnych 121

20. Szlachetne zdrowie

mówienie – opis człowieka, wizyta u lekarza, medycyna niekonwencjonalna; czytanie – części ciała, objawy chorób i schorzeń, nazwy lekarzy specjalistów; słuchanie – wizyta w przychodni i w ambulatorium; pisanie – przekształcenie utworu poetyckiego w rozmowę; gramatyka – przymiotniki od wyrażań przymikowych 129

21. Książka skarg i zażaleń

mówienie – wyrażanie niezadowolenia; czytanie – składanie reklamacji; słuchanie – Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Konsumentów; pisanie – skarga, reklamacja; gramatyka – formy bezosobowe czasowników 135

22. Szybko, coraz szybciej

mówienie – środki lokomocji; czytanie – rozwój środków transportu; słuchanie – *Lokomotywa* Juliana Tuwima; pisanie – opis środków transportu; gramatyka – stopniowanie przymiotników i przysłówków; *Zwierzenia Ryśka czyli jedzie pociąg..* – Ryszard Rynkowski 143

23. Dawnych wspomnień czar?

mówienie – przeszłość w życiu człowieka, manipulacja, propaganda; czytanie – *Zagubione sztuki dnia codziennego*, neologizmy socrealistyczne; słuchanie – lista przebojów PRL-u; pisanie – opis wydarzenia; gramatyka – odmiana liczebników głównych; *Za dziesięć trzynasta* – Shakin' Dudi 151

24. Frazeologiczne zoo

mówienie – zwierzęta w domu i ogrodzie zoologicznym; czytanie – *Zoo* Jana Brzechwy; słuchanie – wizyta w ogrodzie zoologicznym; pisanie – wierszyk o zwierzątku; gramatyka – osobliwości w odmianie rzeczowników cz. II; frazeologia – związki frazeologiczne z nazwami zwierząt 158

25. W świecie bajek

mówienie – bajki z całego świata, opowiadanie bajek; czytanie – postaci z bajek, *Bajka o Czerwonym Kapturku pod tytułem „Szkoła babci”* – Kabaret „Potem”; pisanie – scenariusz bajki, własna bajka; gramatyka – odmiana rzeczowników nieregularnych 168

26. Smacznego jajka

mówienie i czytanie – zwyczaje i tradycje wielkanocne; słuchanie – przesady związane z jajkiem; gramatyka – imiesłów przymiotnikowy czynny; frazeologia – związki frazeologiczne ze słowami *jajko* i *woda* 174

27. Obroty słów

mówienie – znaczenie wypowiedzianych słów, plotkowanie; czytanie – jak powstaje plotka, plotka a anegdota; pisanie – plotka; gramatyka – mowa niezależna i zależna; *Na językach* – *Kayah* 180

28. Jestem samochodem

mówienie – prawo jazdy, dobry kierowca; czytanie – wypadek samochodowy, 6 zasad kulturalnego kierowcy; słuchanie – wizyta w salonie samochodowym; gramatyka – transformacje zdaniowe 185

29. Fala zbrodni

mówienie – bezpieczeństwo; czytanie – przestępczość, nazwy przestępstw; słuchanie – kronika kryminalna; pisanie – streszczenie filmu; gramatyka – nazwy wykonawców czynności 190

30. Wiele hałasu o śliwkę

czytanie i pisanie – przykazania dobrej Śliwki; frazeologia – transformacje związków frazeologicznych i przysłów; *Koniec* – Elektryczne Gitary 195

Praca nad podręcznikiem trwała kilka lat. Nie miałby on tej formy, gdyby nie pomoc przyjaciół i osób nam życzliwych. Dziękujemy recenzentowi: prof. dr. hab. Tadeuszowi Zgólce za wiele cennych uwag i sugestii. Pragniemy również serdecznie podziękować dyrekcji Szkoły Języka i Kultury Polskiej dr hab. Jolancie Tambor oraz dr. hab. Romualdowi Cudakowi za wsparcie, inspirację, konsultacje i umożliwienie nam zebrania materiału do książki podczas pracy w Szkole, Koleżankom pracującym z nami za cenne rady, wskazówki, a przede wszystkim za dzielenie naszego entuzjazmu. Szczególne podziękowania pragniemy skierować do Aleksandry Ahtelik, Wioletty Hajduk-Gawron, Jagny Malejki, Małgorzaty Smereczniak oraz Natalii Łukomskiej.

Duże znaczenie ma dla nas także wkład osób, które wpłynęły na kształt graficzny książki. Oprawa graficzna podręcznika umożliwia pełniejsze rozwijanie wszystkich kształconych w nim sprawności, a także sprawia, że praca z podręcznikiem staje się przyjemniejsza. Dziękujemy zatem serdecznie Natalii Bartkowskiej, która wykonała ilustracje (i cierpliwie znosiła nasze prośby o kolejne rysunki) oraz Michałowi, Jakubowi, Ivecie i Jiřikowi, którzy udostępnili nam swoje fotografie.

Autorki

Zamiast wstępu

Na początku była śliwka...

U źródeł tej książki leży ŚLIWKA. Śliwka, która jako jeden z owoców pojawiła się w cieszyńskim ogródku. Nikogo, kto był w Cieszynie na letniej szkole języka, literatury i kultury polskiej, to nie zdziwi. Tym, którzy jednak nie mieli jeszcze tej przyjemności, należy się kilka słów wyjaśnienia...

Skąd się wzięła „Śliwka”?

Śliwka, podobnie jak inne owoce i warzywa, to nazwa grupy studentów, którzy biorą udział w letnim kursie organizowanym corocznie przez Szkołę Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego. Letni kurs odbywa się w Cieszynie, a zgromadzeni na nim studenci podzieleni są na grupy o wdzięcznych nazwach: *Rzodkiewki, Kalafiorzy, Banany, Pomidory, Pomarańcze, Cytryny, Gruszki, Truskawki, Śliwki, Ogórki i Porzeczki*.

Autorki tego podręcznika miały od kilku lat przyjemność uczyć grupy średnio zaawansowane, a grupa, od której wszystko się zaczęło i która zainspirowała je do napisania tej książki, była właśnie grupa *Śliwek*. A w zasadzie nie jedna grupa, lecz kolejne śliwkowe pokolenia, które pracowały z roboczą wersją podręcznika i poddawały nowe pomysły autorkom.

Dla kogo jest przeznaczony podręcznik „Polski mniej obcy?”

Podręcznik ten, przeznaczony dla poziomu średniego ogólnego, stworzony został na zasadzie kompozycji otwartej. Pracujący z nim studenci i nauczyciele mogą w dowolnej kolejności korzystać z zamieszczonych w nim lekcji. Teksty znajdujące się w podręczniku to zarówno teksty autentyczne, jak i spreparowane, fragmenty z literatury polskiej, teksty z zakresu kultury oraz historii Polski. Taka kompozycja umożliwia większą swobodę dydaktyczną nauczyciela, ale też pozwala na wykorzystanie niektórych tekstów w zależności od pory roku np. Boże Narodzenie, Wielkanoc czy andrzejki.

Każda z lekcji skupiona jest wokół wybranego zagadnienia. Każda też zbudowana jest w ten sposób, by ćwiczyć w miarę możliwości równomiernie wszystkie sprawności: słuchanie, mówienie, pisanie, czytanie i gramatykę. Jednostki lekcyjne mają różną długość, w związku z czym od decyzji nauczyciela zależy ich rozplanowanie w czasie (materiał może być wykorzystany w ciągu 90 minut lub rozłożony na dwa spotkania). Każda lekcja rozpoczyna się od pytań problemowych, których celem jest nakierowanie studentów na tematykę zajęć oraz przypomnienie i poszerzenie słownictwa, które będzie wykorzystywane w tej jednostce.

Zakres tematyczny i gramatyczny podręcznika został dostosowany do wymagań systemu certyfikacji języka polskiego jako obcego na poziomie B2. Zamieszczone tu typy zadań są zgodne z wymaganiami certyfikacji i pomagają w przygotowaniu do egzaminu na poziom B2. Celem autorek było jak największe zróżnicowanie nie tylko tematyki, ale też typów zadań wykorzystanych w podręczniku, by w efekcie pracujący z nim student czuł się gotowy do przystąpienia do egzaminu certyfikatowego z języka polskiego na poziomie średnim ogólnym. Na potrzeby niniejszego podręcznika został przez autorki ułożony, przykładowy test certyfikatowy, który może posłużyć kandydatom do egzaminu jako dodatkowy materiał przygotowujący i sprawdzający.

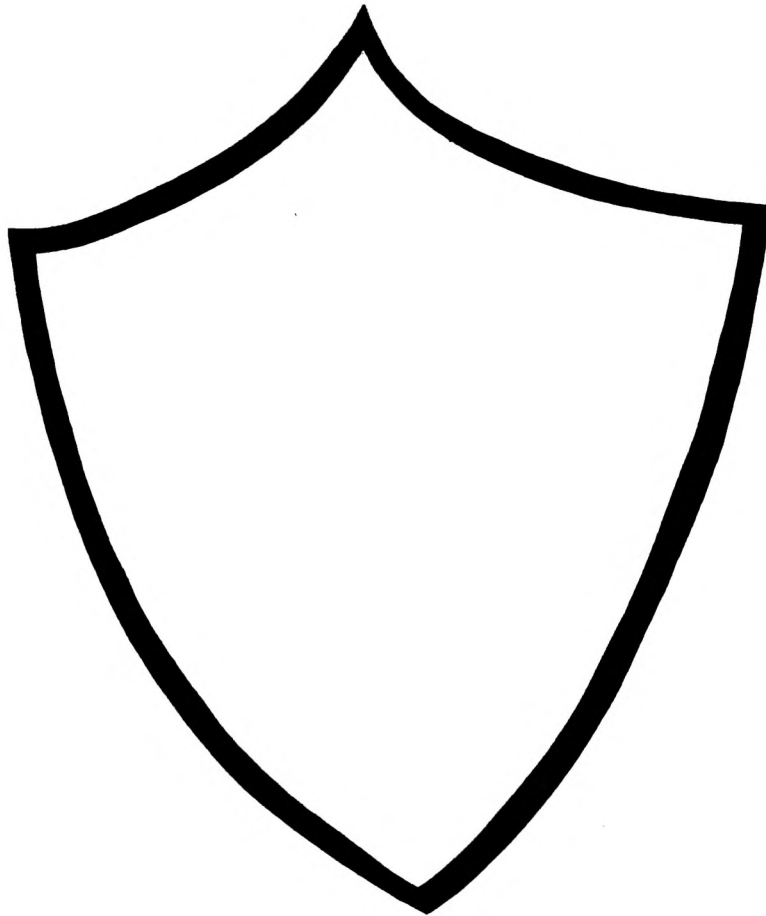
Zasada kompozycji podręcznika oraz dobór ćwiczeń mogą ułatwić pracę nie tylko nauczycieli uczących języka polskiego jako obcego w kraju, ale też tych, którzy pracują za granicą i którzy mają – jak dotąd – mały dostęp do materiałów językowych i kulturowych, przygotowujących do egzaminów certyfikatowych.

Poznajemy się

Mówienie

Proszę narysować na tarczy 7 symboli, które najlepiej Panią/Pana charakteryzują. Następnie proszę dowiedzieć się, co symbolizują rysunki wykonane przez kolegów i koleżanki. Po rozmowach proszę przygotować się do przedstawienia dowolnej osoby z grupy.

Frazeologia

Proszę wyjaśnić znaczenie poniższych zwrotów, które będą pomocne przy wypełnianiu niestandardowej ankiety. W razie wątpliwości proszę skorzystać ze słownika.

- podejmować ryzyko -
-
- wzbudzać strach -
-
- mijać się z prawdą -
-
- wprawiać kogoś w zakłopotanie -
-
- irytować się czymś -
-

Pisanie

Proszę uzupełnić zamieszczoną poniżej ankietę.

NIESTEREOTYPOWA ANKIETA

- Nigdy nie przestanę marzyć o
- Nie mogłabym/mógłbym żyć bez
- Sens życia odnajduję w
- Najchętniej spędzam czas
- Lubię plotkować o
- Moim największym sukcesem:
- jest
 - było
 - będzie
- Z chęcią podejmuję ryzyko, gdy
- Największy strach wzbudza we mnie
- Najbardziej irytuje mnie
- Zdarza mi się mijać z prawdą, kiedy
- Najgorzej radzę sobie z
- W zakłopotanie uprawia mnie
- Nie cierpię osób, które
- Szczytem głupoty jest dla mnie
- Na świecie nie powinno być
- Na świecie powinno być więcej

Mówienie

1. Proszę w parach przedyskutować ankietę, zadając pytania dotyczące każdej z uzyskanych informacji.

Przykład: Nigdy nie przestanę marzyć o dalekich podróżach.

O czym nigdy nie przestaniesz marzyć? Dlaczego?

2. Proszę opowiedzieć (zaprezentować informacje charakteryzujące kolegę/koleżankę) grupie o tym, czego dowiedziałaś/dowiedziałeś się o swojej koleżance/swoim koledze.

Przykład: Patryk nigdy nie przestanie marzyć o dalekich podróżach. Nie mógłby żyć bez...

Cieszymy się Cieszynem

2

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Jakie polskie miasta odwiedziłaś/odwiedziłeś?

Co ciekawego zobaczyłaś/zobaczyłaś, zwiedziłaś/zwiedziłaś podczas pobytu w tych miastach?

Które z miast podobało ci się najbardziej? Dlaczego?

Czy potrafiłaś/potrafiłbyś rozpoznać polskie miasta na zdjęciach?

Jakie charakterystyczne budowle znajdują się w znanych ci miastach?

Fot. 1, 2. Michał Morcinek; Fot. 3. Pepi Blummel; Fot. 4. Jakub Tutaj

Czytanie

Proszę przeczytać tekst i zastanowić się, gdzie można znaleźć podobne informacje o miastach, które chcesz odwiedzić. Czy uważasz, że warto korzystać z podobnych informacji?

Brama Morawska – kraina między Sudetami i Karpatami, była już od najdawniejszych czasów odwiedzana i zasiedlana przez grupy ludzi z najróżniejszych kultur. Prawdopodobnie pierwszą osadą, która została zbudowana na tym terenie, było grodzisko nieopodal dzisiejszego Cieszyna w Kocobędzu Podoborze. Rzeka Olza płynęła wtedy 500 do 700 metrów dalej na zachód i stanowiła naturalną fosę grodu. W roku 1710 po wielkiej powodzi Olza zmieniła koryto na obecne.

Podczas wykopalisk archeologicznych zostały znalezione pozostałości po umocnieniach z VII wieku p.n.e. Osada otoczona była wtedy wałem ziemnym wzmocnionym kamieniami. Ludzie zajmowali się głównie rolnictwem, ale też myślistwem, pszczelarstwem i rybołówstwem. Rozwijało się m.in. tkactwo, kamieniarstwo i garncarstwo. W V wieku p.n.e. osada ta została zdobyta i spalona, nigdy już nie została odbudowana.

Po około dwunastu wiekach przypadkowo miejsce to ponownie zasiedlili Słowianie. Grodzisko cieszyńskie składało się z warownej akropolis otoczonej palisadową ścianą oraz podgrodzia również otoczonego palisadą i wałem ziemnym. Między akropolis i podgrodziem była fosa, a nad nią zwodzony most. Później zaczęto budować drugie podgrodzie, które jednak nie zostało ukończone. Pierwszy wał powstał ok. roku 665, a fortyfikacje zostały rozbudowane ok. 720 roku. Całe grodzisko miało powierzchnię 1,75 ha. W osadzie oprócz chat mieszkalnych była kuźnia, być może było tam wytapiane żelazo. Zostały też odkryte fragmenty kamiennych żaren i pieca do wypieku chleba. Ogółem zostało znalezionych 47 obiektów z okresu słowiańskiego. Gród został zniszczony podczas wyprawy księcia Wielkomorawskiego Świętopelka w roku 882 na plemię Wiślan w Małopolsce. Z tego okresu zachowały się odkopane przez archeologów dwie zniszczone siekierki bojowe Morawian i część spalonego szkieletu konia.

Pod koniec X wieku próbowano ponownie zasiedlić zniszczony gród, ale w połowie XI wieku osadnictwo definitywnie przeniosło się na obecne Wzgórze Zamkowe w Cieszynie po drugiej stronie Olzy.

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać tekst, a następnie dobrać odpowiednią definicję do podanych słów. Jeżeli słowa nie są znane, proszę sprawdzić ich znaczenie w słowniku.

1) kraina	A) miejsce pracy kowala
2) gród	B) narzędzie, którym można rąbać drewno
3) osada	C) umocnienia obronne, np. mury
4) kuźnia	D) konstrukcja kości wewnątrz ciała człowieka lub zwierzęcia
5) fosa	E) część kraju stanowiąca geograficzną, przyrodniczą, etnograficzną, administracyjną całość
6) tkactwo	F) hodowanie pszczół
7) pszczelarstwo	G) dawne miasto otoczone fosą i ogrodzone murami
8) fortyfikacje	H) rów wypełniony wodą, który dawniej otaczał zamek lub miasto
9) siekiera	I) wyrabianie, wytwarzanie tkanin
10) szkielet	J) dawniej niewielka miejscowość

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
						F			

Mówienie

1. Proszę opowiedzieć o jakimś zabytkowym mieście w swoim kraju. Jakże można tam zobaczyć zabytki, ciekawe budynki, pomniki, muzea? Co jest najbardziej atrakcyjne dla turystów?
2. Proszę powiedzieć, jakie cechy powinny charakteryzować dobrego przewodnika. Dlaczego dobrze jest zwiedzać miasto z przewodnikiem? Jakie są zalety, a jakie wady zwiedzania miasta z przewodnikiem?

Gramatyka

IMIESŁÓW PRZYMIOTNIKOWY BIERNY – tworzymy od czasowników niedokonanych i dokonanych

			I. pojedyncza	I. mnoga
temat czasownika	+	-n-	-y, -a, -e	-i, -e
		-on-		
		-t-		

UWAGA! W rodzaju męskoosobowym oboczność – on:en,
np. tłumaczony : tłumaczeni

temat bezokolicznika zakończony na -a-, -e-	temat bezokolicznika zakończony na -y-, -i- oraz czasowniki zakończone na -ść, -źć, -c	temat bezokolicznika zakończony na -i-, -y-, -u- (należące do rdzenia), -ą- i czasowniki typu <i>drzeć, trzeć</i>	temat bezokolicznika zakończony na -ną-
temat czasu przeszłego (3 os. l. mn. r. nmos.) + -ny, -na, -ne -ni, -ne	temat czasu teraźniejszego (2 os. l. poj.) + -ony, -ona, -one -eni, -one	temat czasu przeszłego (3 os. l. mn. r. nmos.) + -ty, -ta, -te -ci, -te	temat czasu teraźniejszego (2 os. l. poj.) + -ęty, -ęta, -ęte -ęci, -ęte
czytać – czyta-ły + -ny, -a, -e: czytany, -a, -e; czytani, -e zbudować – zbudowa-ły + -ny, -a, -e: zbudowany, -a, -e; zbudowani, -e widzieć – widzia-ły + -ny, -a, -e: widziany, -a, -e; widziani, -e	otoczyć – otocz-ysz + -ony, -a, -e: otoczony, -a, -e; otoczeni, otoczone prowadzić – prowadz-isz + -ony, -a, -e: prowadzony, -a, -e; prowadzeni, prowadzone niesić – niesi-esz + -ony, -a, -e: niesiony, -a, -e; niesieni, niesione wieźć – wiezi-esz + -ony, -a, -e: wieziony, -a, -e; wiezieni, wiezione piec – piecz-esz + -ony, -a, -e: pieczony, -a, -e; pieczeni, pieczone	bić – bi-ły + -ty, -a, -e: bity, -a, -e; bici, bite myć – my-ły + -ty, -a, -e: myty, -a, -e; myci, myte kuć – ku-ły + -ty, -a, -e: kuty, -a, -e; kuci, kute zacząć – zaczę-ły + -ty, -a, -e: zaczęty, -a, -e; zaczęci, zaczęte wziąć – wzięły + -ty, -a, -e: wzięty, -a, -e; wzięci, wzięte drzeć – dar-ły + -ty, -a, -e: darty, -a, -e; darci, darte	zamknąć – zamkni-esz + -ęty, -a, -e: zamknięty, -a, -e; zamknięci; zamknięte zmoknąć – zmokni-esz + -ęty, -a, -e: zmoknięty, -a, -e; zmoknięci, zmoknięte

STRONA BIERNA

osobowa forma czasownika *być* lub *zostać* + imiesłów bierny

być (czasowniki niedokonane i dokonane)

zostać (czasowniki dokonane)

Przykład:

W Cieszynie sa restaurowane kamienice.

W Cieszynie były restaurowane kamienice. W Cieszynie zostały odrestaurowane kamienice.

W Cieszynie będą restaurowane kamienice. W Cieszynie zostaną odrestaurowane kamienice.

W zdaniu, w którym przedstawiamy wykonawcę czynności, używamy konstrukcji - **przez + B.**, np.:

Cieszyn został założony przez trzech synów króla polskiego Leszka III.

Ćwiczenia gramatyczne

1. Proszę przekształcić zdania, zmieniając zaznaczone fragmenty na imiesłowy przymiotnikowe bierne. Proszę zwrócić uwagę na szyk zdania. Czasem należy wskazać wykonawcę czynności.

0. Książkę, **którą czytała**, kładła na nocnym stoliku.

Czytana książkę kładła na nocnym stoliku.

a. Czy paczka, **którą przyniosłeś**, jest dla mnie?

b. Do którego pokoju wstawić meble, **które przywieźliśmy**?

c. Nie umiem otworzyć okna, **które zamknąłeś** przed chwilą.

d. Niestety, podłoga, **którą wczoraj umyłaś**, znowu jest brudna.

e. Tato, naprawisz mi ten zegarek, **który zepsułem**?

f. Co było w tym liście, **który podarłaś**?

2. Proszę znaleźć w tekście o powstaniu Cieszyna formy strony biernej.

3. Proszę przekształcić podkreślone w tym tekście zdania, używając strony czynnej.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Podane zdania proszę przekształcić, używając strony biernej.

0. Słowianie nie odbudowali spalonej osady.

Spalona osada nie została odbudowana przez Słowian.

a. Słowianie zbudowali gród otoczony wałem ziemnym.

.....

b. Wielka powódź zmieniła koryto Olzy.

.....

c. Ludy słowiańskie przeniosły osadnictwo na obecne Wzgórze Zamkowe w Cieszynie.

.....

d. Archeolodzy znaleźli pozostałości dawnej osady.

.....

e. Mieszkańcy otoczyli miasto fosą.

.....

f. Badacze odkryli na terenie Polski ślady osady słowiańskiej.

.....

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić brakujące słowa. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie. Proszę zastanowić się, jak nazywają się opowiadane w ten sposób historie i czym się charakteryzują.

STUDNIA TRZECH BRACI

Jeśli będziecie kiedyś w Cieszynie, to idźcie koniecznie na ulicę Trzech Braci i obejrzyjcie Bracką Studnię. Studnia ma ozdobny,*spiczasty*.....*daszek*.....⁰ wsparty na kolumnach. Jest to bardzo stara studnia, starsza od miasta Cieszyna. Starzy ludzie tak o niej opowiadają:

Dawno, bardzo dawno temu na miejscu, gdzie teraz stoi Cieszyn, był wielki las. Pewnego razu przyjechali do tej ogromnej dzikiej¹ trzej bracia: Bolko, Leszko i Cieszko.

- Jeszcze tutaj nie byliśmy - powiedział Bolko.

- I wygląda na to, że nie było tu przed nami żadnego człowieka - dodał Leszko.

- No to może urządzimy² - zawołał Cieszko.

Nie trzeba było braciom tego dwa razy powtarzać, bo wszyscy bardzo lubili polowania. Wsiedli na konie i popędzili w las. Przez krótki czas jechali razem, lecz Bolko już po paru chwilach ujrzał wspaniałego³, Leszko - wielkiego dzika, a Cieszko - olbrzymiego brunatnego⁴. Każdy z braci pojechał za swoją zwierzyną: Bolko na północ, Leszko na południe, a Cieszko na wschód. Polowanie było bardzo trudne, ale trzej bracia nie bali się żadnych⁵. Jak długo trwała gonitwa, nie wiem, bo nie było przy tym zdarzeniu ani mnie, ani mojego dziadka, ani nawet pradziadka. Ale Bolko, Leszko i Cieszko musieli bardzo długo polować na jelenia,⁶ i niedźwiedzia. I podobno wcale ich nie upolowali.

Wreszcie zaczął zapadać zmrok i zrobił się wieczór. Dopiero wtedy każdy z braci zaczął szukać pozostałych. Każdy był w innym miejscu puszczy - jeden na północy, drugi na południu, trzeci na wschodzie. I każdy był zupełnie sam. Zaczęli więc wołać: Hop! hop! i⁷ na myśliwskich rogach. I tak się szukali aż do rana. A wokół puszcza⁸,

kwiczała, kumkała i piszczała głosami wszystkich dzikich zwierząt, jakie w niej mieszkały. Dopiero nad ranem, kiedy w puszczy jest⁹, bracia usłyszeli głosy rogów. I tak znaleźli się. Spotkali się przy czystym¹⁰.

- Ach, Leszko, Cieszko, jak się cieszę, że was znalazłem - zawołał Bolko.

- Ach, kochany Bolko, i ja się bardzo cieszę - zawołał Leszko.

- Ja też się bardzo cieszę, bracia! - zawołał Cieszko¹¹.

Tak się cieszyli, tak się cieszyli, że na pamiątkę tej radości¹² gród i nazwali go Cieszynem.

Pisanie

1. Proszę wcielić się w rolę przewodnika po swoim mieście. Proszę opisać, jak wyglądałaby wycieczka zorganizowana dla znajomych. (200 słów)
2. Proszę napisać legendę związaną z Pani/Pana miastem lub krajem. (250 słów)

Dokąd oczy poniosą

3

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

- Jaki jest twój ulubiony środek transportu?
- Który ze środków transportu jest najwygodniejszy? Dlaczego?
- Jaką masz orientację w terenie?
- Czy łatwo się gubisz w nowym miejscu?
- Co robisz, by swobodnie poruszać się po mieście, w którym jesteś po raz pierwszy?
- Wolisz poruszanie się po mieście z przewodnikiem, mapą czy też pytanie o drogę napotkanych przechodniów?

Gramatyka

CZASOWNIKI RUCHU

- *iść, jechać, lecieć* i *płynąć* oznaczają ruch ukierunkowany i tworzą pary aspektowe
- *chodzić, jeździć, latać* i *pływać* oznaczają ruch nieukierunkowany i nie tworzą podstawowych par aspektowych

Wybrane niektóre znaczenia prefiksów czasowników ruchu oznaczających ruch ukierunkowany

do-	zbliżanie się do jakiejś granicy lub punktu w sensie przestrzennym lub czasowym, np.: <i>Statek dopłynął do brzegu.</i>
na-	ruch skierowany na jakieś miejsce lub na jakiś przedmiot, np.: <i>Samochód najechał na krawężnik.</i>
nad(e)-	zbliżanie się do celu, gdy jesteś w tym celu np.: <i>Nadjechał, kiedy wyszła z budynku.</i>
ob(e)-	ruch z różnych stron, dookoła jakiegoś przedmiotu lub obiektu, np.: <i>Tadeusz obszedł cały gród, ale nikogo tam nie było.</i>
od(e)-	oddalanie się od jakiegoś obiektu (punktu), np.: <i>Tramwaj odjechał z przystanku.</i>
po-	oddalanie się od jakiegoś punktu, np.: <i>Jest jeszcze u ciebie Tomek? Nie, już poszedł do domu.</i>
pod(e)-	zbliżenie się do jakiegoś obiektu, np.: <i>Podeszła do niego szybkim krokiem.</i>
prze-	przebycie jakiegoś odcinka przestrzennego, np.: <i>Pies przebiegł przez ulicę. Przejechał 5 kilometrów.</i>
przy-	zbliżenie się do czegoś, kogoś, np.: <i>Przyszedł do domu.</i>
roz(e)-	ruch od jakiegoś punktu (środka) w różnych kierunkach, np.: <i>Po lekcjach uczniowie rozeszli się do domów.</i>
u-	przebycie pewnego odcinka drogi – <i>ujść, ujechać</i> , np.: <i>W tym korku przez godzinę nie ujechaliśmy nawet kilometra.</i>
w(e)-	ruch do wnętrza obiektu, np.: <i>Statek wpłynął do portu.</i> ruch do góry, np.: <i>Choć było to zabronione, wszedł na dach.</i>
wy-	ruch na zewnątrz obiektu, np.: <i>Samolot wyleciał z chmur. Wyszedł z klasy.</i>
w(e)z- /w(e)s-	ruch w górę, np.: <i>Zatrąbił samochód i wszystkie ptaki wzleciały na chwilę w górę.</i>
z(e)-/s-	ruch z góry w dół, np.: <i>Zbiegł z piątego piętra jak szalony.</i> zbochenie z drogi, np.: <i>Zrobiło mu się słabo, więc musiał zjechać z drogi.</i> zebrać razem, w jednym miejscu, połączyć, np.: <i>Wszyscy pracownicy już zeszli się na zebranie.</i>
za-	dotarcie dokądś, np.: <i>Szczęśliwie zjechał do domu.</i> zagrodzenie, zastawienie czegoś, np.: <i>Niespodziewanie ktoś zabiegł mu drogę.</i>

IŚĆ	JECHAĆ	LECIEĆ	PŁYNAĆ
			
dojść	dojechać	dolecieć	dopłynąć
nadejść	nadjechać	nadlecieć	nadpłynąć
najść	najechać	nalecieć	napłynąć
obejść	objechać	oblecieć	opłynąć
odejść	odjechać	odlecieć	odpłynąć
pójść	pojechać	polecieć	popłynąć
podejść	podjechać	podlecieć	podpłynąć
przejść	przejechać	przelecieć	przepłynąć
przyjść	przyjechać	przylecieć	przy płynąć
rozejść (się)	rozjechać (się)	rozlecieć (się)	rozpłynąć (się)
ujść	ujechać	* ulecieć	* upłynąć
wejść	wjechać	wlecieć	wpłynąć
wyjść	wyjechać	wylecieć	wypłynąć
* wzejść	–	wzlecieć	–
zejść	zjechać	zlecieć	spłynąć
zajść	zajechać	zalecieć	zapłynąć

Zaznaczone (*) czasowniki mają znaczenie metaforyczne: *ulecieć* – zniknąć (o uczuciach, wspomnieniach, np.: *Uleciała mi ta nazwa z pamięci*), *upłynąć* (odnosi się do mijania czasu, np.: *Upłynęło już wiele czasu od naszego ostatniego spotkania. Wiele wody upłynęło w Wiśle.*); *wzejść* (dotyczy roślin i ciał niebieskich, np.: *Słońce właśnie wzeszło*).

Ćwiczenia gramatyczne

1. Proszę uzupełnić opowiadanie, wstawiając w odpowiedniej formie słowa podane w ramce.

wyjść, wejść, dojść, przyjść, przejść, nadejść, najść, obejść, podejść, ujść

Wszystko wskazywało, że to będzie szczęśliwy dzień. Wstałem wcześniej iwyszedłem...⁰ z domu pełen optymizmu. Wiedziałem, że jeśli tylko¹ do kina przed 11.00, wszystko ułoży się po mojej myśli. Za 20 jedenasta² do drzwi wejściowych. Postanowiłem jednak, że jeszcze nie³ do środka, lecz⁴ kino dwa razy, żeby się uspokoić.⁵ przecież za wcześnie. Nagle⁶ mnie ochota na to, by kupić jej bukiet konwalii.⁷ więc na drugą stronę ulicy, gdzie była mała kwiaciarnia i wtedy zobaczyłem, że moja ukochana powoli⁸ od strony dworca. Wybiegłem z radością na jej spotkanie prosto pod koła zielonego malucha. Miałem wiele szczęścia, że udało mi się⁹ z życiem. Zawdzięczam to tylko refleksowi kierowcy. Na szczęście od rana wszystko wskazywało, że to będzie szczęśliwy dzień.

2. Używając co najmniej 5 czasowników ruchu pochodzących od *jechać*, proszę dokończyć opowiadanie.

Kiedy Adam wraz z rodzicami wyjechał z Polski, miał zaledwie 6 lat...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Frazeologia

Proszę wyjaśnić znaczenie podanych poniżej zwrotów, a następnie ułożyć z nimi zdania.

- ujść z życiem / ujść cało -
- naszła kogoś ochota -
- wyjść cało z opresji -
- przyjąć komuś z pomocą -
- nadejść z odsieczą -
- pójść komuś na rękę -

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać tekstu, a następnie wypisać w odpowiednich kolumnach pojawiające się w nim formy czasowników ruchu. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

idąc			

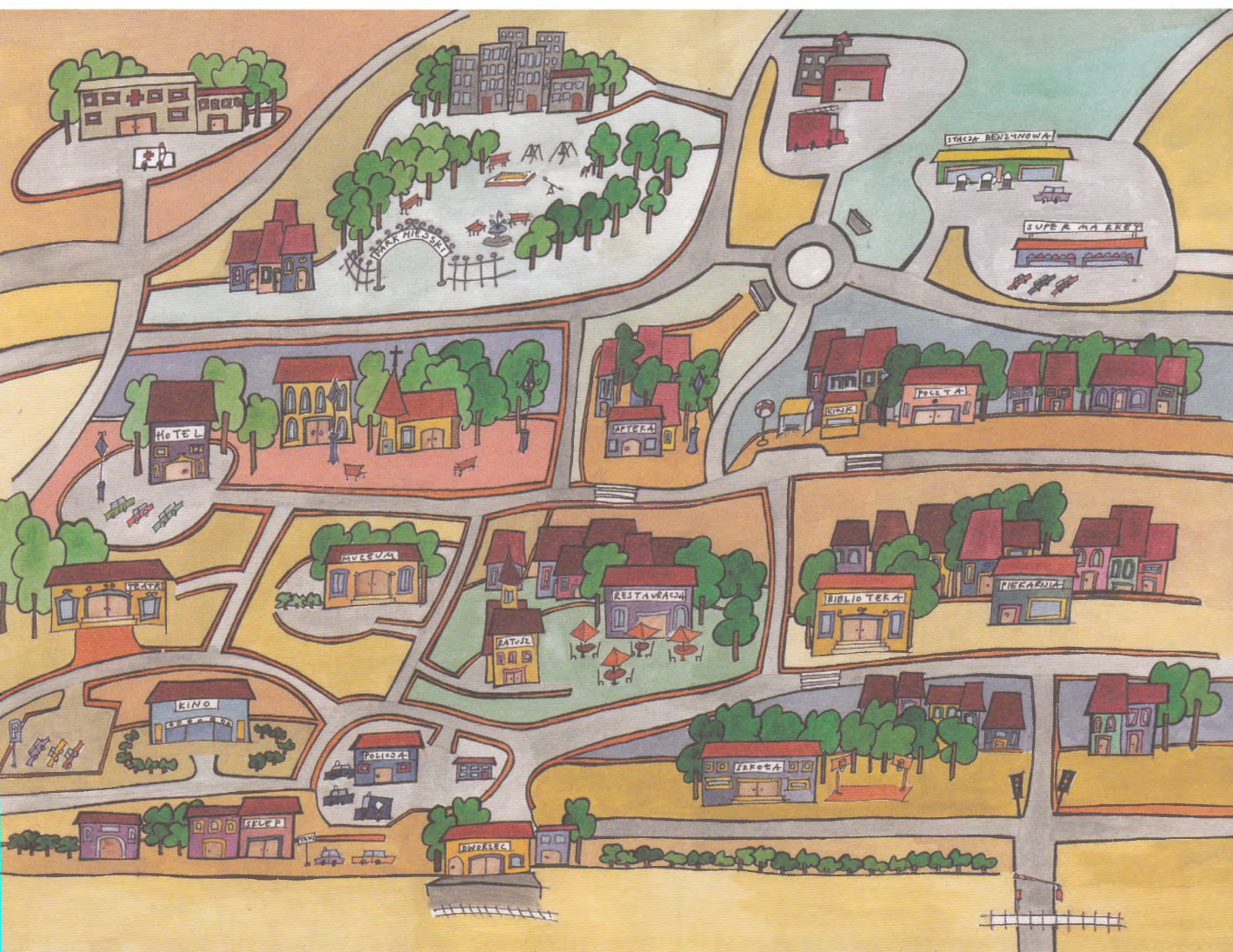

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać tekst jeden raz i nie zaglądając do niego, powiedzieć, co miał dla kogo załatwić bohater.

Po drugim czytaniu proszę wykonać następujące polecenia:

- wskazać na mapie, jaką drogę przebył Tomek
- odgadnąć, w którym domu mieszka Tomek

No nie, ja się dziś na pewno z tym wszystkim nie wyrobie! Fizycznie nie ma szans! Czy oni wszyscy powariowali? Czy ja mam na czole napisane „goniec”? Dlaczego akurat dziś każdy czegoś ode mnie chce? Jeśli sobie dobrze nie rozplanuję tego dnia, to nie tylko jutro nie wyjadę na wakacje, ale jeszcze za tydzień będę tu tkwił.

Zatem do dzieła. Jak to poskładać wszystko, żeby miało ręce i nogi. Spójrzmy na listę: muszę w teatrze odebrać bilety dla babci na dzisiejszy wieczorny spektakl, na pocztę muszę zapłacić za telefon, bo inaczej mi wyłącza, nie mogę też zapomnieć o bibliotece, bo i tak już mnie ścigają, a obiecałem, że oddam książki przed wyjazdem, jeszcze mama się uparła, że chce swoim gościom podać dziś na kolację łososia. No i na dodatek bilety dla Natalii i jej córki Ewy do Sopotu. Wprawdzie miałem je kupić wcześniej, ale tak to jest, jak się odkłada wszystko na ostatnią chwilę. Jak to teraz ogarnąć?

Dobry plan to podstawa. Z mojego domu najbliższy jest na dworzec. Wystarczy pójść w stronę przejazdu kolejowego i na skrzyżowaniu ze światłami skręcić w prawo, iść cały czas prosto i już jestem na dworcu, gdzie kupię wreszcie te bilety dla Natalii. Jeśli wyjdę z dworca tylnym wyjściem, wystarczy tylko obejść posterunek policji, przejść za kinem i po prawej stronie będzie teatr. O tej porze nie powinno być dużo ludzi przy kasie, więc szybko odbiorę bilety dla babci. Potem mam niezły kawałek do przejścia, bo trzeba jakoś kupić tego łososia dla mamy, a myślę, że dostanę go tylko w supermarkecie. Ale jak tam dojść najszybciej? Chyba najlepiej będzie, jeśli pójdę w stronę hotelu, ale na skrzyżowaniu skręcę w prawo. Przejdę obok kościoła, potem skręcę w lewo, po prawej stronie minę aptekę, potem w prawo i dotrę do przejścia podziemnego. Tam zawsze jest najwięcej przechodniów i choć nie lubię się przepychać, zyskam na czasie.

Z supermarketu jeszcze tylko na pocztę i do biblioteki. Najpierw poczta. Po wyjściu ze sklepu przejdę prosto na skróty między drzewami i będę już na pocztę. Potem mógłbym wsiąść do autobusu, bo koło poczty jest przystanek, a i książki już mi pewnie będą nieco ciężkie, ale, znając życie i komunikację miejską, na pewno akurat nic nie pojedzie. Lepiej iść dalej, bo czasu zostanie mi już mało. Zatem z poczty – tym razem grzecznie – przez przejście dla pieszych i prosto między domami do biblioteki. Sprzed biblioteki już tylko rzut beretem do domu: w lewo, na skrzyżowaniu w prawo i już jestem w moim ulubionym zielonym domku. Tak, mój plan wygląda imponująco. Teraz tylko trzeba to wszystko wprowadzić w czyn.

Pisanie

W jaką podróż chce wyruszyć Maryla Rodowicz? Jaka jest podróż jej marzeń? Po wysłuchaniu piosenki proszę napisać relację z podróży, która wywarła na tobie największe wrażenie (250 słów).

Maryla Rodowicz – *Remedium*

słowa: Magda Czapińska

muzyka: Seweryn Krajewski

Światem zaczęła rządzić jesień,
Topi go w żółci i czerwieni,
A ja tak pragnę czemu – nie wiem,
Uciec pociągiem od jesieni.

Uciec pociągiem od przyjaciół,
Wrogów, rachunków, telefonów.
Nie trzeba długo się namyślać,
Wystarczy tylko wybiec z domu.

Wsiąść do pociągu byle jakiego,
Nie dbać o bagaż, nie dbać o bilet,
Ściskając w ręku kamyczek zielony,
Patrzeć jak wszystko zostaje w tyle.

W taką podróż chcę wyruszyć,
Gdy podły nastrój i pogoda
Zostawić łóżko, siebie, szafę,
Niczego mi nie będzie szkoda.

Zegary staną niepotrzebne,
Pogubię wszystkie kalendarze.
W taką podróż chcę wyruszyć,
Nie wiem, czy kiedyś się odważę.

Ludzie listy piszą...

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Jak ludzie przekazują sobie różne informacje? Proszę wymienić różne sposoby.
Czy ludzie piszą jeszcze do siebie „tradycyjne” listy? A czy ty piszesz? Do kogo?
Jakie są różnice między „tradycyjną” korespondencją a e-mailami?
Który ze sposobów komunikacji jest dla ciebie najbardziej prywatny (emocjonalny)?

Czytanie

Proszę przeczytać teksty, a następnie określić, jaki to typ listu. Proszę nazwać poszczególne części listu i sprawdzić, czy zgodne są one z zamieszczonym poniżej wzorem.

Ewa: Mam nie lada problem. Już za miesiąc egzamin, a ja nie tylko jeszcze nie przeczytałam wszystkiego, ale też dostałam niezwykle zaproszenie. Kolega z grupy jedzie do Szampanii na staż studencki. Zaproponował, bym pojechała z nim (przy okazji pewnie będzie można spróbować prawdziwego francuskiego szampana...). Niestety, terminy egzaminu i stażu pokrywają się, więc będę musiała coś wykombinować, żeby połączyć przyjemne z pożytecznym. Ale nie mam pomysłu, jak to zrobić. Kto może mi podsunąć jakieś sprytne rozwiązanie? Może Ania?

Katowice, 2.06.2005

Kochana Siostrzyczko!

Mam nadzieję, że miewasz się dobrze. Ja całkiem nieźle, ale mam problem do rozwiązania, a Ciebie, niestety, nie ma chwilowo w domu. Zostałam zaproszona na staż do Szampanii i strasznie chciałabym tam pojechać. Wiesz przecież, jakiego mam ostatnio bzika na punkcie literatury starofrancuskiej! Niestety termin stażu pokrywa się z terminem mojego egzaminu z psychologii. Muszę poprosić profesora o przesunięcie terminu egzaminu, ale nie bardzo wiem, jak to zrobić. Poradź coś, Aniu! Ty masz już za sobą studia i na pewno wiele razy musiałaś się wykręcać od różnych rzeczy i rozwiązywać podobne problemy. Liczę na Twoją radę i całuję mocno.

Kraków, 5.06.2005

Kochana Ewuniu!

Ty niepoprawna siostrzko! Co znowu wymyśliłaś? Szampania? Wcale się nie dziwię, że chcesz tam pojechać. Rozumiem staż, ale czy musisz to koniecznie robić w czasie sesji? Ale już dobrze, skoro musisz, to wymyślmy coś. Myślę, że profesora najlepiej poprosić o przesunięcie terminu egzaminu i wyjaśnić mu, jak ważny jest dla Ciebie ten staż.

Najlepiej będzie, jak napiszesz grzeczny list z prośbą o przesunięcie terminu egzaminu.

Ściskam i życzę powodzenia.

Daj znać, jak Ci poszło!

Ania

Rozumienie tekstu

Proszę na podstawie tekstu zdecydować, co oznaczają następujące zdania:

0. *Dostałam niezwykle zaproszenie.*

- a) dostałam wyjątkowe zaproszenie
- b) dostałam niemiłe zaproszenie
- c) dostałam wydrukowane zaproszenie

1. *Mam nie lada problem.*

- a) mam niewielki problem
- b) mam poważny problem
- c) mam śmieszny problem

2. *Terminy egzaminu i wycieczki pokrywają się.*

- a) wycieczka i egzamin są w tym samym czasie
- b) wycieczka i egzamin odbywają się w tym samym miejscu
- c) wycieczka i egzamin będą trwały trzy dni

3. *Egzamin nie zając, nie ucieknie.*

- a) Ewa myśli, że egzamin będzie trwał bardzo długo
- b) Ewa boi się egzaminu
- c) Ewa chce odłożyć egzamin na później

4. *Nie mam pomysłu, jak się wykręcić od egzaminu.*

- a) Ewa nie wie, jak uniknąć egzaminu
- b) Ewa nie wie, jak ułatwić sobie egzamin
- c) Ewa nie wie, jak się umówić na egzamin

5. *Kto może mi podsunąć jakieś sprytne rozwiązanie?*

- a) kto mi odpowie, co zrobić
- b) kto się zdecyduje coś zrobić
- c) kto mi pomoże zrobić porządek

6. *Daj znać, jak Ci poszło!*

- a) daj znać, jak to zaczęło działać
- b) daj znać, jak sobie z tym poradziłaś
- c) daj znać, jak dojechałaś na miejsce

Formy pisemne

Proszę przyjrzeć się formom listu nieoficjalnego i oficjalnego, a następnie wskazać podobieństwa i różnice w ich budowie.

LIST NIEOFICJALNY

KTO PISZE?
DO KOGO PISZE?
PO CO PISZE?
CO ZAWIERA LIST?

- nadawca
do rodziny, przyjaciela, koleżanki
aby nawiązać lub podtrzymać kontakt
- 1) datę i miejsce
 - 2) zwrot adresatywny (Kochani!, Drogi Jacku!, Moja Kasiu!, Cześć Aniu!)
 - 3) rozpoczęcie (Dziękuję bardzo za Twój list.../ Właśnie dostałam Twój list.../ Przepraszam, że tak długo nie pisałam...)
 - 4) rozwinięcie (informacje, opis sytuacji, refleksje, plany, pytania itp.)
 - 5) zakończenie (np. prośba o szybką odpowiedź)
 - 6) pozdrowienia (Całuję gorąco!, Pozdrawiam serdecznie, Ściskam!)
 - 7) własnoręczny podpis nieoficjalny (Twoja Małgosia, Kochający Jarek, Zosia)

LIST OFICJALNY

KTO PISZE?
DO KOGO PISZE?
PO CO PISZE?
CO ZAWIERA LIST?

- nadawca
do firmy, instytucji, urzędu, przełożonego
aby załatwić sprawę oficjalną, urzędową
- 1) datę i miejsce
 - 2) dane nadawcy
 - 3) dane adresata
 - 4) zwrot adresatywny (Szanowny Panie, Szanowni Państwo, Szanowna Pani Profesor, Szanowny Panie Dyrektorze);
[UWAGA: w zwrocie adresatywnym nie wymieniamy nazwiska adresata]
 - 5) rozpoczęcie (Zwracam się z prośbą.../ Uprzejmie proszę o.../ Pragnę Panią poinformować.../ W odpowiedzi na Pana list...)
 - 6) rozwinięcie (informacje dotyczące sprawy, z którą zwracamy się do adresata)
 - 7) zakończenie (podsumowanie, prośba o pozytywne rozpatrzenie sprawy)
 - 8) końcowa formuła grzecznościowa (Łączę wyrazy szacunku, Z poważaniem)
 - 9) własnoręczny podpis oficjalny (Ewa Słowik, Jan Kowalski)

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i uporządkować poszczególne części tak, by stworzyły wzór listu oficjalnego. Nagranie zostanie odtworzone jeden raz.

1

Katowice, 10.06.2005

[]
Łączę wyrazy szacunku

[]
Szanowny Pan

Prof. dr hab. Władysław Kwiatkowski

Katedra Psychologii Społecznej i Środowiskowej

Wydział Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego

[]
Ewa Słowik

[]
zwracam się z prośbą o przesunięcie terminu egzaminu z psychologii. Jestem studentką drugiego roku filologii angielskiej (studia dzienne). Na 24 czerwca został wyznaczony dla mojego roku egzamin pisemny. Chciałabym jednak poprosić o przesunięcie pierwszego terminu egzaminu na wrzesień, gdyż mam niepowtarzalną okazję pojechać w czerwcu i lipcu na staż do Francji. W przyszłym roku chciałabym napisać pracę z literatury porównawczej staroangielskiej i starofrancuskiej, a podczas tego stażu mogłabym zebrać niezbędne materiały.

[]
Uprzejmie proszę o pozytywne rozpatrzenie mojej prośby.

[]
Ewa Słowik

ul. Wesoła 12b/6

40-032 Katowice

tel. 032 2547890

e-mail: ewka@interia.pl

[]
Szanowny Panie Profesorze,

Gramatyka

WOŁACZ

LICZBA POJEDYNCZA			LICZBA MNOGA
-o zakończone w M. na -a (oprócz miękkotematowych, zdrobniatych, typu: ciocia, Ania) mamo, tato, mężczyźno	-u żeńskie miękkotematowe, typu: <i>ciocia, Ania</i> żeńskie typu: <i>Jola, Wiola</i> ciociu, Aniu, Jolu, Wiolu	-e męskoosobowe zakończone na -ec, typu <i>chłopiec, mędrzec</i> chłopcze, mędrce	= M. I. mn.
nijakie = M.; pozostałe męskie = Ms.			

UWAGA!

Wyrazu *pan, pani* używamy w formie wołacza, jeżeli po nim dodajemy nazwę wykonywanej funkcji, nazwisko lub imię osoby.

panie dyrektorze		proszę pana
pani profesor	ALE	proszę pani
panie Janku, pani Ewo		

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę dopisać formę wołacza.

0. *książka* – *książko*

1. Barbara, Basia –

2. Agnieszka, Aga –

3. nauczyciel, nauczycielka –

4. poeta –

5. profesor –

6. babcia –

7. Polska –

8. Adam –

9. Darek –

10. student –

Pisanie

- Proszę napisać list do swojego przyjaciela, w którym opisziesz niezwykłą przygodę, jaka przydarzyła ci się ostatnio. (200 słów)
- Po przeczytaniu listu, który Ewa napisała do swojego egzaminatora z psychologii, proszę wybrać jeden z tematów i napisać list oficjalny.
 - prośba do Rady Języka Polskiego o uproszczenie gramatyki języka polskiego
 - prośba do dyrekcji przedsiębiorstwa taksówkowego o bezpłatny przewóz wszystkich studentów na lekcje języka polskiego
 - prośba do Ministra Edukacji o ustanowienie w Polsce Dnia Obcokrajowca

Mówienie

We współczesnym świecie królują sms-y. Proszę wyrazić swoją opinię na temat funkcjonalności i przydatności tego środka komunikacji. Wynikiem czego jest tak duża popularność sms-ów?

1. Proszę przekształcić sms na tradycyjny list (a) oraz ująć w formę sms-a treść zawartą w liście (b). Proszę pamiętać, że jeden sms to 160 znaków.

a)

<p>Kochanie, właśnie wstałam. Dziś ciężki dzień, trzymaj kciuki! Co u Ciebie? Jak poszło spotkanie? Brak mi Cię :C Wróć szybko! Myślę o Tobie! Tęsknię! Kocham :*</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
---	---

b)

<p>Kasiu,</p> <p>czy mogłabyś przynieść mi jutro na nasze trzecie zajęcia książkę o zwierzętach, wiesz tę w zielonej okładce z dużymi ilustracjami, o której wczoraj rozmawialiśmy. Będę Ci niezmiernie wdzięczny, bo będę mógł się przygotować do egzaminu. Pozdrawiam serdecznie</p> <p style="text-align: right;">Piotrek</p>	
--	--

2. Proszę napisać, co wyrażają poniższe emotikony:

- :)
- :(.....
- ;)
- ;(.....
- :0
- :*
- :P
- :[.....

Biuro podróży

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Jak często podróżujesz?

Dlaczego lubisz/nie lubisz podróżować?

Jakie są wady i zalety podróżowania w grupie i samodzielnie?

Jakich warunków, udogodnień oczekujesz w miejscu, w którym zamierzasz spędzić wakacje lub weekend?

Jak często bywasz w tych samych miejscach? Jakie to miejsca?

Czytanie

Proszę przeczytać zamieszczoną poniżej ofertę i zastanowić się, czy warto skorzystać z atrakcji proponowanych przez właścicieli ośrodka. Proszę przedstawić plusy i minusy tej oferty.

Hotel MARZENIE zaprasza!

Hotel *Marzenie* położony jest na obrzeżach miasta, blisko pięknego jeziora. Pozwala to zaoferować naszym gościom wiele atrakcji. Niezapomniana atmosfera sprawia, że Hotel *Marzenie* to wspaniałe miejsce dla wszystkich, którzy chcą wypocząć i zrelaksować się na Mazurach niezależnie od pory roku i pogody.

Cennik

rodzaj pokoju	01.05.–30.06.	01.07.–31.08.	01.09.–30.04.
pokój 1-os.	150	200	110
pokój 2-os.	180	240	130
pokój 3-os.	220	260	160
dostawka	50	65	45
apartament	300	380	280

Ceny zawierają:

- podatek VAT,
- śniadanie w cenie noclegu – szwedzki bufet w hotelowej restauracji,
- wolny wstęp do hotelowej sauny i siłowni,
- dzieci do lat 4 mogą mieszkać w pokoju rodziców bezpłatnie,
- dzieci w wieku 4–17 lat podczas pobytu z rodzicami płacą 50% ceny.

Do aktywnego wypoczynku zachęcają: sala bilardowa, kręgielnia, korty tenisowe, boisko do koszykówki i siatkówki, stajnia (możliwość przejażdżek bryczkami i jazdy konnej). Hotelowa plaża i przystań to wspaniałe miejsce do uprawiania sportów wodnych. Zapraszamy do wypożyczalni sprzętu wodnego (żaglówki, motorówki, rowery wodne, kajaki, łódki wiosłowe, narty wodne) oraz do wypożyczalni rowerów i sprzętu sportowego.

Polecamy szczególnie rejs o zachodzie słońca na pokładzie komfortowego statku „Zawisza”. W czasie rejsu serwujemy wyśmienite dania rybne z grilla.

Położenie hotelu sprzyja także organizacji wypraw plenerowych (pieszo, rowerami, konno, bryczkami, zimą – saniami). Wyprawy można połączyć z łucznictwem, podchodami, kursami szkoły przetrwania, wędrówkami ornitologicznymi. Nasze wypady tradycyjnie kończymy wspólnym piknikiem przy ognisku.

W Centrum Konferencyjnym, które dysponuje 15 klimatyzowanymi salami konferencyjnymi z profesjonalnym wyposażeniem audiowizualnym i multimedialnym, salą kongresową oraz salą balową dla 1200 osób, stworzyliśmy doskonałe warunki do organizacji szkoleń, konferencji, warsztatów, wykładów, kongresów oraz imprez o charakterze wystawowo-targowym.

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać tekst, a następnie dobrać odpowiednią definicję do podanych słów. Jeżeli słowa nie są znane, proszę sprawdzić ich znaczenie w słowniku.

1) kręgielnia	A) miejsce, gdzie stoją statki
2) stajnia	B) zabawa na wolnym powietrzu, w której jedna z grup ucieka, a inne szukają jej i wykonują określone zadania
3) przystań	C) miejsce, gdzie można grać w kręgle
4) przejażdżka	D) miejsce, w którym przebywają i nocują konie
5) wyprawa plenerowa	E) spacerowy pojazd bez silnika, ciągnięty przez konie
6) bryczka	F) krótka wycieczka (rowerowa, konna itp.)
7) podchody	G) wycieczka, spacer np. po lesie, na łąkę
8) łucznictwo	H) sport polegający na trafianiu strzałą do tarczy

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
						B	

Mówienie

O co warto zapytać w biurze podróży?

Proszę przeczytać poniższe pytania, a następnie przygotować z kolegą lub koleżanką rozmowę w biurze podróży. Proszę wybrać ofertę, zapytać o wszystkie niezbędne udogodnienia oraz ustalić szczegóły związane z opłatami, transportem i pobytem na miejscu.

Kto jest organizatorem tej wycieczki?

Czy mogę obejrzeć katalog?

Kiedy mogę dokonać wpłaty?

Czy najpierw wpłacam zaliczkę?

Kiedy muszę wpłacić resztę sumy?

Jakie świadczenia zawarte są w cenie? / Co obejmuje cena?

Czy cena zawiera:

- noclegi w hotelu klasy turystycznej (młodzieżowym, jedno-, dwu- trzygwiazdkowym),
- noclegi w domku kempingowym, bungalowie, namiocie,
- śniadania, obiady, kolacje (obiadokolacje),
- opiekę pilota i rezydenta, ubezpieczenie KL i NW (kosztów leczenia i następstw nieszczęśliwych wypadków),
- przejazd komfortowym autokarem (przelet samolotem rejsowym, czarterem),
- wizę?

Czy za dopłatą można wynająć sejf?

Czy dostanę voucher? (potwierdzenie rezerwacji miejsc w hotelu)

Czy to są wczasy z dojazdem własnym?

Gdzie zbierają się uczestnicy wycieczki?

Czy szczegółowy program zwiedzania będzie dostępny przed wyjazdem?

Czy zwiedzanie trwa cały dzień?

Czy przewiduje się czas wolny dla uczestników?

Czy zwiedzimy miasto z lokalnym przewodnikiem?

Gramatyka

CZASOWNIKI OZNACZAJĄCE CZYNNOŚĆ WIELOKROTNA

Czasowniki te oznaczają czynność, która się powtarza, jest zwyczajem. Tworzymy je od czasowników bezprefiksalnych za pomocą sufiksów: **-wa-**, **-ywa-** (-uj- w czasie teraźniejszym), **-a-** (-aj- w 3. osobie liczby mnogiej czasu teraźniejszego).

sufiks	bezokolicznik	czasownik wielokrotny	
-wa-	być	bywać	(3 os. l.mn. bywają)
-ywa-	grać	grywać	(3 os. l.mn. grywają)
-ywa- /-uj-	czytać	czytywać	(3 os. l.mn. czytują)
-a-	mówić chodzić	mawiać chadzać	(3 os. l.mn. mawiają); ó:a (3 os. l.mn. chadzają); o:a
-a-	jeść pić	jadać pijać	(3 os. l.mn. jadają) (3 os. l.mn. piją)

Ćwiczenia gramatyczne

1. Proszę wstawić odpowiednią formę czasownika wielokrotnego.

Państwo Zarębowie*mawiają*.....⁰ (mówić), że wakacje bez wyjazdu nie mają sensu. Każdego roku¹ (być) w jednym z krajów śródziemnomorskich. Uwielbiają² (jeść) ryby i owoce morza,³ (pić) czerwone wytrawne wino i mocną kawę. Pan Krzysztof każdego popołudnia⁴ (czytać) przywiezione z domu książki, a pani Anna uwielbia⁵ (siadać) nad brzegiem morza, oglądać zachody słońca i⁶ (chodzić) na długie spacery. Wieczorami wspólnie⁷ (pisać) kartki do rodziny i znajomych oraz⁸ (grać) w karty. Niekiedy⁹ (mieć) napady złego humoru i wtedy każde z nich robi to, co chce.

2. Używając jak największej liczby czasowników wielokrotnych, proszę opowiedzieć o swych upodobaniach związanych z wakacjami. Proszę rozpocząć od zdania:

W wakacje najchętniej bywam...

Rozumienie tekstu

Poniżej znajdują się podpisy do piktogramów ilustrujących to, co może nam zaoferować hotel. Proszę dobrać podpis do odpowiedniego piktogramu.

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.....

8.....

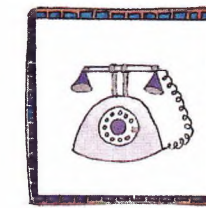
9.....

10.....

11.....

12.....

13.....

14.....

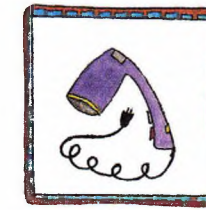
15.....

16.....

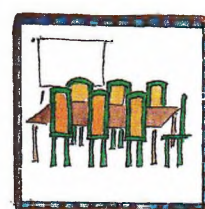
17.....

18.....

19.....

20.....

21.....

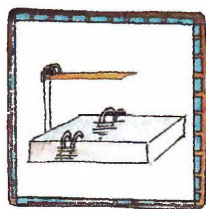
22.....

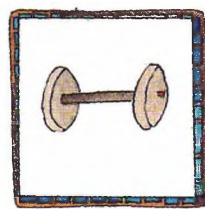
23.....

24.....

25.....

26.....

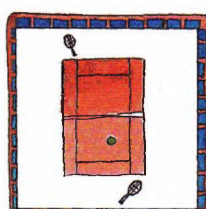
27.....

28.....

29.....

30.....

31.....

basen, boisko do koszykówki, czajnik elektryczny w pokoju, fryzjer, hotel przystosowany do przyjmowania osób niepełnosprawnych, Internet, kawiarnia, klub bilardowy, kort tenisowy, możliwość płacenia kartą kredytową, parking, plaża hotelowa, pokój zabaw dla dzieci, bar, punkt pierwszej pomocy, recepcja, restauracja, sala konferencyjna, salon kosmetyczny, sauna, sejf, siłownia, suszarka do włosów w łazience, telefon w pokoju, telewizor w pokoju, winda, wypożyczalnia nart, wypożyczalnia rowerów, wypożyczalnia samochodów, wypożyczalnia snowboardów, wypożyczalnia sprzętu wodnego

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać tekstu – maila Ewy do Ani, a następnie wypisać, jakie udogodnienia znajdowały się w hotelu, w którym była Ewa. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	8.
	9.

Pisanie

Jest Pan/i właścicielką/właścicielem nowego biura podróży. Proszę napisać ofertę atrakcyjnego miejsca, które warto polecić przyszłym klientom. Miejsce to znajduje się na zdjęciu poniżej.

Fot. 5. Iveta Vyrková, Jiří Pernický

Mówienie

Proszę zbudować wypowiedź według przedstawionego schematu:

Co było wcześniej?

Fot. 6. Iveta Vyrková

Pomysł na imprezę

6

Mówienie

1. Proszę odpowiedzieć na pytania:

Na jakie imprezy lubisz chodzić?

Co według ciebie gwarantuje udaną imprezę?

A czy lubisz organizować imprezy? Urządziłeś/urządziłaś kiedyś imprezę w domu?

Jak można taką „domową” imprezę zorganizować? O co trzeba zadbać? Co należy przygotować?

2. Na podstawie obrazka proszę opowiedzieć, co można robić na imprezie. Jak ludzie się bawią? O czym rozmawiają? Jak się zachowują?

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać poniższe rady dotyczące organizowania imprezy w domu i nadać tytuły najtrafniej charakteryzujące poszczególne fragmenty.

0. ZIMNY BUFET TO WYGODA

Znakomitym pomysłem jest zorganizowanie zimnego bufetu. Na dużym stole albo na kilku mniejszych w różnych miejscach pokoju można ustawić przygotowane specjały. Goście będą się częstowali, kiedy będą mieli ochotę.

1.
Jeśli urządza imprezę w domu, warto wcześniej uprzedzić o tym sąsiadów. Może przecież być trochę głośniejszy, a powiadomiony wcześniej sąsiad nie będzie mógł zrobić wam o to awantury.

2.
Żeby uniknąć zmywania albo stłuczenia jakiegoś talerzyka bądź filiżanki z ulubionej zastawy (bo przecież może się to zdarzyć w ferworze zabawy), można zaopatrzyć się w naczynia jednorazowe, których ogromny wybór znajdziemy teraz we wszystkich sklepach. Jeśli chcesz się jeszcze pozbyć sztućców, można przygotować zimny bufet z porcjami „na jeden kęs” – koreczkami.

3.
Jeszcze przed przyjęciem (jakieś pół godziny przed rozpoczęciem) dobrze jest zjeść np. kilka sardynek w oleju. Ta niewielka warstwa tłuszczu spowolni wchłanianie alkoholu. Ponieważ alkohol pozbawia organizm wody i soli, warto także pamiętać, aby zjeść coś słonego. Jeśli się jednak przesadzi z alkoholem, warto mieć na uwadze niektóre wypróbowane na ten stan sposoby. Można wypić wodę z miodem i cytryną, szklankę rozcieńczonego wodą soku z kiszzonej kapusty, naturalny jogurt albo kefir.

4.
Dobrze jest zadbać o odpowiednią aranżację wnętrza. Nastrojowe oświetlenie i odpowiednio dobrana muzyka z pewnością przypadnie gościom do gustu. Należy pamiętać, że jeśli planujemy tańce, trzeba wygospodarować na to jakieś miejsce.

5.
Przy robieniu zakupów nie można zapomnieć o większej ilości wody mineralnej, soków lub innych napojów. Rozgrzanym tańcem gościom na pewno będzie chciało się pić.

6.
W połowie imprezy warto podać gościom coś ciepłego. Może to być nieśmiertelny czerwony barszczyk z pasztecikiem, bogracz lub bigos. Po takiej przekąsce wszyscy nabiorą sił do dalszej zabawy.

Rozumienie ze słuchu

Po wysłuchaniu tekstu proszę podkreślić słowa, które nie pojawiły się w nim. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

poboli	paczek	picia	szkodzi
boli	paluszków	wiary	sprawdzi
biegania	placuszków	zgrozą	sprowadzi
myli	konserwatywną	zgryzotą	przecucie
plastikowych	konserwową	nieszczęśliwym	poczucie
papierowych	pojęcia	nieszczęsnym	niezbadanych
pałeczek	zajęcia	przeszkodzi	niezbędnych

Ćwiczenia gramatyczne

1. Proszę wpisać podane w nawiasach słowa w dopełniaczu.

Kiedy wracałam z ...*pracy*...⁰ (praca), pomyślałam sobie, że jeszcze zajdę do¹
(ten sklep) koło² (przystanek). Pamiętałam, że niebawem za-
braknie mi³ (pieprz) i postanowiłam, że kupię też kilogram
.....⁴ (cukier). Nie byłam zbyt zadowolona, gdy za ladą zobaczyłam tę
niesympatyczną ekspedientkę. Nie znoszę⁵ (ton), w jakim zwraca się
do⁶ (klient - pl.) i wręcz nie cierpię⁷ (spo-
sób)⁸ (podawanie) przez nią⁹ (towar) - jakby
z łaski. Choć z reguły starczało mi¹⁰ (siła - pl.) i¹¹
(cierpliwość), żeby nie wybuchnąć, dziś byłam wyjątkowo podenerwowana i obawiałam
się, że nie obejdzie się bez¹² (awantura). Drgnęłam, gdy ktoś wymó-
wił moje imię. Czyżby to był głos¹³ (moja przyjaciółka)
z¹⁴ (liceum)? Mimo tego, że przybyło nam¹⁵ (rok - pl.)
i niezbyt często się spotykamy, nie pomyliłabym¹⁶ (ten głos)
z żadnym innym. Tak się ucieszyłam z¹⁷ (to spotkanie), że zapo-
mniałam o nerwach i antypatycznej ekspedientce.

DOPEŁNIACZ CZĄSTKOWY - przy określeniach ilości
kilogram, litr, metr, butelka, szklanka, trochę, kilka, mało + DOPEŁNIACZ

2. Do podanych określeń ilości proszę dopisać odpowiednie rzeczowniki we właściwej formie.

kostka - masła, margaryny

bochenek.....	główka.....	kieliszek.....
bukiet.....	kromka.....	kubek.....
ćwiartka.....	karton.....	kufel.....
gałka.....		

łyżka.....	pudełko.....	szklanka.....
paczka.....	puszka.....	talia.....
peczęk.....	rolka.....	tabliczka.....
pół.....	słoik.....	tubka.....
plasterek.....	szczypta.....	ząbek.....

DATY W DOPEŁNIACZU

Którego się urodziłeś? Kiedy się urodziłeś?

8.12.1943 ósmego grudnia tysiąc dziewięćset czterdziestego trzeciego roku

1918		
mianownik – który rok?	tysiąc dziewięćset	osiemnasty
dopełniacz – którego roku? kiedy?	tysiąc dziewięćset	osiemnastego

2006		
mianownik – który rok?	dwa tysiące	szósty
dopełniacz – którego roku? kiedy?	dwa tysiące	szóstego

UWAGA! W liczbie określającej rok tylko ostatnie dwie cyfry mają formę liczebnika porządkowego, np. 966 – dziewięćset sześćdziesiąty szósty; 1410 – tysiąc czterysta dziesiąty.

1410		2007	
M.	tysiąc czterysta dziesiąty	M.	dwa tysiące siódmy
D.	tysiąc czterysta dziesiątego	D.	dwa tysiące siódmego
C.	tysiąc czterysta dziesiątemu	C.	dwa tysiące siódmemu
B.	tysiąc czterysta dziesiąty	B.	dwa tysiące siódmy
N.	tysiąc czterysta dziesiątym	N.	dwa tysiące siódmym
Ms.	tysiąc czterysta dziesiątym	Ms.	dwa tysiące siódmym

Liczebniki porządkowe odmieniają się jak przymiotniki.
Formy liczebników porządkowych.

pierwszy, drugi, trzeci...

dziesiąty, jedenasty, dwunasty...

dwudziesty, dwudziesty pierwszy, dwudziesty drugi...

trzydziesty

czterdziesty

pięćdziesiąty

sześćdziesiąty

siedemdziesiąty

osiemdziesiąty

dziewięćdziesiąty

setny

dwusetny

trzechsetny

czterechsetny

pięćsetny

sześćsetny

siedemsetny

osiemsetny

dziewięćsetny

tysięczny

dwutysięczny

trzytysięczny

czterotysięczny

pięciotysięczny

sześciotysięczny

siedmiotysięczny

ośmiotysięczny

dziewięciotysięczny

dziesięciotysięczny

milionowy

3. Wyrazy w nawiasach proszę napisać w dopełniaczu.

0. Jacek obchodzi imieniny (3.07.)
 Jacek obchodzi imieniny trzeciego lipca.

- a. Mój chrześniak urodził się (23.05.2003 r.)
- b. Impreza urodzinowa Ewy odbędzie się (20.08.).....
- c. Szkoła letnia trwa w tym roku od (31.07.) do (27.08.)
- d. Wieczór muzyczny został zaplanowany na (16.10.)
- e. Polska odzyskała niepodległość (11.11.1918 r.)
- f. Noc świętojańska obchodzona jest w Polsce (24.06.)
- g. Dzień Matki przypada na (26.05.), a Dzień Ojca na (23.06.)
- h. Babcie i dziadkowie mają swoje święta (21. i 22.01.)

Formy pisemne

Proszę przeczytać poniższy schemat i wzory form pisemnych oraz zastosować je do wykonania kolejnego ćwiczenia.

ZAPROSZENIE

**KTO PISZE?
 DO KOGO PISZE?
 PO CO PISZE?
 CO ZAWIERA
 ZAPROSZENIE?**

osoba organizująca imprezę
 do gości
 żeby zaprosić na planowaną imprezę

- 1) datę
 - 2) godzinę
 - 3) miejsce imprezy
 - 4) adres
 - 5) informację o okazji, która jest świętowana
 - 6) podpis zapraszającego
- ewentualnie:
- bezpośredni zwrot do adresata (np. Droga Aniu!)
 - prośbę o potwierdzenie przybycia

WZÓR

Droga Joasiu!

Serdecznie zapraszam Cię na moją imprezę urodzinową, która odbędzie się 20 sierpnia w klubie „Dumbo” w Katowicach przy ulicy Wiśniowej 18. Rozpoczęcie imprezy o godz. 19.00. Będzie mi bardzo miło, jeśli przyjmiesz moje zaproszenie

Ewa Słowik

Szanowny Panie Profesorze,

mam zaszczyt zaprosić Pana Profesora na wieczór muzyczny pt. *Najśłynniejsi współcześni piosenkarze kanadyjscy* organizowany przez Samorząd Studencki. Impreza rozpocznie się w klubie studenckim „Żak” w Katowicach przy ulicy Wiosennej 14 w piątek 16 października o godzinie 18.30.

W programie między innymi pokaz najnowszego musicalu pt. *Dracula* z udziałem gwiazd estrady kanadyjskiej.

Ufam, iż zaszczyt nas Pan Profesor swoją obecnością.

Ewa Słowik
Przewodnicząca
Samorządu Studenckiego

Pisanie

1. Proszę napisać zaproszenie na spotkanie absolwentów z okazji dziesięciolecia ukończenia szkoły średniej (50 słów):
 - a) dla kolegów z klasy
 - b) dla nauczycieli
2. „To był naprawdę wspaniały bal...”. Proszę napisać opowiadanie o niezapomnianym balu, przyjęciu, imprezie, na której byłeś/byłaś (200 słów).

Mówienie

Proszę opisać owocową figurę przedstawioną na zdjęciu, wykorzystując nazwy owoców, z których została wykonana.

Fot. 7. Michał
Morcinek

I ty możesz zostać dziennikarzem

7

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

- Co robi dziennikarz, kiedy chce się dowiedzieć czegoś o jakiejś znanej osobie?
- Jakie typy wywiadów można wyróżnić ze względu na media, w których się pojawiają?
- Który z tych wywiadów jest najtrudniejszy, a który najłatwiejszy do przeprowadzenia?
- Który jest najbardziej trwały, a który najbardziej ulotny?
- Jak dziennikarz przygotowuje się do przeprowadzenia wywiadu?

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić tabelkę. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

	Polina	Jan
Kim są?		
Jak długo uczą się polskiego?		
Dlaczego wybrali język polski?		
Jak to się stało, że zostali Śliwkami?		
Najciekawsze wspomnienie ze śliwkowego życia?		
Czego nauczyli się, będąc Śliwkami?		
Czego życzą przyszłym Śliwkom?		

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać wywiad z Andrzejem Wajdą, a następnie odpowiedzieć na pytania:
P – prawda, F – fałsz, BI – brak informacji.

„Polski artysta musi coś powiedzieć od siebie o sytuacji, w której sam żyje”.

Postscriptum: *Czy zechciałby Pan opowiedzieć o początku swojej drogi filmowej? O tym, skąd wziął się Andrzej Wajda taki, jakim go znamy dziś?*

Andrzej Wajda: To jest chyba trudniejsze dla mnie niż dla kogoś z zewnątrz, kto chciałby i potrafił to opisać. Ale spróbuję. Myślę, że moje zainteresowanie reżyserią filmową bierze się z dwóch ważnych wydarzeń. W 1946 roku zapisałem się do Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, chciałem być malarzem. Zdawało mi się, że podczas okupacji, w czasie wojny to właśnie jest moje marzenie i moje przeznaczenie. Równocześnie konfrontacja z Akademią lat powojennych uzmysłowiła mi, że sztuka nie powinna być tylko sztuką, która sprawia przyjemność, która wychodzi naprzeciw temu malarstwu światowemu, które jest gdzieś w kręgu doświadczeń francuskiego postimpresjonizmu. Polski artysta musi też coś powiedzieć od siebie o sytuacji, w której sam żyje. I tak powstała grupa samokształceniowa w Akademii Sztuk Pięknych, pod przewodnictwem Andrzeja Wróblewskiego, i tak powstały nasze pierwsze próby zmierzenia się z innym rodzajem malarstwa, w moim wypadku bez powodzenia zresztą. Ale ta klęska dała mi z kolei pewien niedosyt, który pchnął mnie w stronę kina. Kiedy zatem spotkałem się ze szkołą filmową, to byłem już artystycznie ukształtowany, a potrzebne mi było tylko spotkanie z kinem, którego zupełnie nie znałem, gdyż w czasie okupacji kino oznaczało propagandę. Szkoła Filmowa w Łodzi była więc dla mnie doświadczeniem w zakresie techniki – jak się robi filmy, ale to Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie ukształtowała mnie jako artystę. Jest i trzeci, również istotny element – mieliśmy świadomość, iż nasi koledzy, nasi przyjaciele, nasi rówieśnicy, którzy zginęli w czasie wojny milczą. I to my powinniśmy być głosem zmarłych. Tak się narodziła i Polska Szkoła Filmowa, i polska literatura, i częściowo malarstwo – Andrzej Wróblewski zmierzył się z tym tematem. Powstała sztuka, która doświadczenia wojenne wybrała za swój temat. A ja stałem się reżyserem właśnie takich filmów.

PS: *A czy są jacyś ludzie, których Pan szczególnie wspomina z początków swojej kariery?*

AW: To są ludzie, którzy w jakiś sposób mnie ukształtowali. Na pewno bardziej niż nauczyciele akademicki, byli to koledzy, z którymi pracowaliśmy, którzy też studiowali na Akademii. Nie tylko zresztą ci, którzy chodzili do Akademii, gdyż w Krakowie w tym czasie były co najmniej trzy grupy, które tworzyły zupełnie inną sztukę. Z jednej strony wokół Tadeusza Kantora gromadziła się grupa, która szukała dla siebie miejsca w awangardzie lat dwudziestych i trzydziestych. Z drugiej – profesorów Akademii Sztuk Pięknych, którzy kultywowali francuskie malarstwo postimpresjonistyczne przełomu wieków. No i trzecia grupa, którą my próbowaliśmy stworzyć, która chciała zmierzyć się z tematem wojennym, z doświadczeniami wojennymi. Ale tylko jeden artysta pozostał, który do dzisiejszego dnia jest znakiem tamtych czasów. To Andrzej Wróblewski.

PS: *Czy jest jakiś film, który uważa Pan za reprezentacyjny dla siebie. To znaczy, czy można powiedzieć, że Andrzej Wajda to... „Człowiek z żelaza”, „Kanał”...*

AW: Trudno powiedzieć. Robię filmy już 51 lat, a historia kina ma niewiele ponad sto. Towarzyszyłem wydarzeniom politycznym, wydarzeniom społecznym, jak również widowni, która się przecież odmienia. I ja odmieniam się tak samo, razem z tą widownią. Poza tym nie było szansy, żeby realizować tylko i wyłącznie filmy polityczne. Były momenty, kiedy robiłem innego rodzaju filmy takie, jak „Brzezina” czy „Panny z Wilka”. Moim zamiarem nie było zresztą tylko kino polityczne, ale wydawało mi się, że trzeba być gotowym na to, co się może nagle pojawić. I tą szansą okazał się film „Człowiek z żelaza”. Może ktoś inny na moim miejscu zacząłby jeszcze chwile, jak rozwinię się sytuacja, jak znaleźć się w tym niejasnym świecie, który dopiero powstaje, w polityce, która tworzy nową rzeczywistość. I oczy-

wiście, byłoby źle, gdybym tego filmu nie zrobił wtedy, od razu, gdyż ten film towarzyszył wydarzeniom Solidarności i w jakiś sposób współtworzył je.

PS: Czy mógłby Pan w skrócie opowiedzieć, czy jest jakaś zasadnicza różnica w tworzeniu adaptacji literatury i filmu ze scenariusza oryginalnego?

AW: Zasadnicza różnica polega na tym, że kiedy realizuję film, będący adaptacją literacką, nawet w czasie zdjęć ciągle towarzyszy mi powieść, która zawsze jest dziełem głębszym, bardziej przemyślanym, tworzonym bezinteresownie. Scenariusz natomiast jest zawsze przeznaczony dla jakiejś widowni. Robimy ten film, bo jest on w jakiś sposób potrzebny. Natomiast, kiedy się sięga do literatury, to myśli się: czy dzisiaj taka powieść miałaby echo? O, np. „Pan Tadeusz”! „Pan Tadeusz” pojawił się w momencie, kiedy Polacy zadają sobie pytanie: idziemy do Europy, ale czy oni nas nie połkną? I powstaje film, który jest snem o dzieciństwie, którego wszyscy potrzebują w takich trudnych momentach – powrót do korzeni. A więc z jednej strony mierzę się z jakąś niemożliwością przeniesienia literatury na ekran, z drugiej strony literatura ta podpowiada mi coś więcej o postaciach, o świecie, o czasach, które przedstawia.

PS: I na koniec pytanie, które zapewne słyszał Pan już wielokrotnie, ale odpowiedź na nie interesuje wszystkich miłośników kina: jak się czuje człowiek, który dostaje Oscara?

AW: Wie Pani, to nie miało dla mnie większego znaczenia. Ja powinienem był dostać Oscara za film wg powieści Jerzego Andrzejewskiego „Popiół i diament”. Wtedy to miałoby jakiś wpływ na moje życie. A tak... To, oczywiście, dla mnie satysfakcja, bo rozumiałem, że w jakiś sposób polskie kino zostało dostrzeżone w mojej osobie, ale chyba niewiele więcej ponad to*.

	P	F	BI
0. Andrzej Wajda marzył o tym, by zostać naśladowcą malarzy postimpresjonistów.		x	
1. Szkoła Filmowa w Łodzi ukształtowała reżysera jako artystę.			
2. Filmy o tematyce wojennej powstały, by mówić głosem umarłych.			
3. Środowisko skupione wokół Tadeusza Kantora miało duży wpływ na wczesną twórczość Wajdy.			
4. Film „Człowiek z żelaza” był ważny dla wydarzeń związanych z „Solidarnością”.			
5. Reżyser twierdzi, że literatury nie da się przenieść na ekran.			
6. Andrzej Wajda otrzymał Oscara za „Popiół i diament”.			

Profesor Tokimasa Sekiguchi, wykładowca na polonistyce Tokijskiego Uniwersytetu Języków Obcych, zgodził się odpowiedzieć na nasze pytania.

- *Moim ulubionym kolorem jest...* brązowy, chyba. Dlatego że mam najwięcej ubrań w tym kolorze.
- *Uwielbiam jeść...* lokalną specjalność w podróży.
- *Uwielbiam pić...* w miłym towarzystwie.
- *Gdybym miał mieć zwierzę domowe, to...* chciałbym mieć dużego psa.
- *Moim największym marzeniem jest...* wyprawa na Antarktydę.

* Wywiad z Andrzejem Wajdą cytujemy za: „Postscriptum” 2005, 2(50). Wywiad przeprowadziła Agnieszka Tambor.

- *Chciałbym zobaczyć...* pingwiny cesarskie.
- *Chciałbym spotkać i poznać...* Izabelę Łęcką.
- *Magicznym miejscem jest dla mnie...* szczyty, grzbiety, przełęcze wysokich gór.
- *W innych kulturach fascynuje mnie...* inne logiki myślenia i postępowania.
- *Warto poznać ludzi, bo...* od ludzi się dowiem, jak wyglądam.
- *Warto się uczyć języków, ponieważ...* języki rozszerzają mój świat.
- *Najważniejsze wspomnienie to dla mnie...* dzieciństwo spędzone na wsi w domu babci i dziadka.
- *Szczęściem określam...* stan, w którym ma się spokój ducha.
- *Darzę sentymentem...* człowieka, który nawet komara nie może zabić ze współczucia.
- *Najbardziej cenię u ludzi...* prawdomówność
- *Nie znoszę, kiedy ktoś...* narzuca drugim swój światopogląd.
- *Nigdy nie chciałbym być...* politykiem.
- *Podziwiam...* pracowitych ludzi.
- *Nie cierpię...* dymu z papierosa.
- *Śmieszy mnie...* własny wizerunek w lustrze.
- *Zupełnie nie bawi mnie...* hazard.
- *Najważniejsze w życiu jest...* zdrowie własne i najbliższych.
- *Najmniej istotne w życiu jest...* to, czego nie wiem.

Proszę porównać obydwie wywiady. Czym się różnią? Jakich informacji dostarczają? Z którego dowiadujemy się więcej? Która z form wywiadu jest dziś popularniejsza i bliższa współczesnemu czytelnikowi? Skąd się bierze tendencja do konstruowania krótkich form wywiadu?

Mówienie

Proszę porównać ze sobą wywiad prasowy, radiowy i telewizyjny. Proszę zwrócić uwagę na następujące elementy:

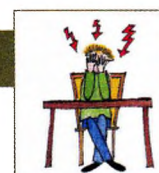
- który z wywiadów jest najbardziej ulotny?
- w którym najłatwiej się wykreować udzielającemu wywiadu?
- w którym jest największa aktywność dziennikarza przeprowadzającego wywiad?
- na co zwracamy uwagę, oglądając wywiad telewizyjny: wystrój studia, muzykę lub jej brak, usadowienie osób, ubiór, oświetlenie, sposób przeprowadzania wywiadu.

CZASOWNIKI PREFIKSALNE – prefiksy zmieniają lub modyfikują znaczenie czasowników. Jako przykład proszę zapoznać się ze zmianami, jakie wnoszą prefiksy w zakres znaczeniowy czasownika *czytać*.

przeczytać	skończyć czytać <i>Marek przeczytał wczoraj książkę.</i>
zaczytać	zniszczyć przez częste czytanie <i>Zaczytałam moją ulubioną powieść.</i>
zaczytać się	zaabsorbować się czytaniem, zatracić w tej czynności <i>Tak się zaczytałam, że nie zauważyłam, kiedy zaczął padać deszcz.</i>
odczytać	poznać, zrozumieć treść mało czytelnego napisu, tekstu lub przeczytać uroczystie, oficjalnie <i>Odczytałam stary napis na pomniku.</i>
wyczytać	wyłowić konkretne informacje z tekstu <i>We wczorajszej gazecie wyczytałam, że znowu wzrosną ceny paliw.</i>
wczytać się	z uwagą zagłębić się w czytany tekst <i>Żeby zrozumieć tę instrukcję, muszę się w nią dobrze wczytać.</i>
naczytać się	nasycić się czytaniem <i>Naczytałam się już tyle fantastyki, że nie mam siły na więcej.</i>
poczytać	czytać przez chwilę, przez pewien czas <i>Przed snem lubię poczytać do poduszki.</i>
doczytać	dokończyć czynność czytania <i>Ania doczytała artykuł.</i>

Ćwiczenia gramatyczne

1. Proszę uzupełnić tekst odpowiednimi formami czasowników podanych w ramce.

przemówić, wmówić, **omówić**, zmówić się, zamówić, rozmówić się, umówić się, odmówić, namówić, pomówić, odmówić

Na ostatnim zebraniu naszej firmy wiele spraw trzeba było*omówić*.....⁰. Najpierw¹ prezes, który próbował nam² że firma prosperuje naprawdę świetnie. Chciał nas³ na zwiększenie eksportu, choć klienci ostatnio⁴ składania większych zamówień. Na nasze pytania o to, w jaki sposób chce przekonać klientów, odpowiedział, że⁵ z dyrektorami naszych partnerskich koncernów i⁶ z nimi, by zwiększyli swoje zamówienia. Ma nadzieję, że jeśli w ten sposób się z nimi⁷ to⁸ więcej naszych produktów. Stwierdził, że brak zamówień jest chwilowym efektem tego, że wszystkie okoliczności⁹ przeciwko nam. Ale nie możemy¹⁰ sobie możliwości zmierzenia się z tą trudną sytuacją.

2. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

Najważniejsze było dla mnie zawsze to, by (*pisać, opisać, zapisać*)⁰ wszystko dokładnie. Już od wielu lat jako dziennikarka (*przypisywałam, wpisywałam, rozpisywałam*)¹ się w krajobraz tego niezwykłego kraju, starając się jak najwierniej (*spisać, przepisać, podpisać*)² rozgrywające się tam wydarzenia. Chcąc zbliżyć się do prawdy, a nie tylko stać się jednym z powierzchownych obserwatorów, którzy na co dzień (*opisują, przypisują, popisują*)³ się swoją pozorną znajomością tego kraju, musiałam być konsekwentna. Nie wystarczyło (*napisać, dopisać, rozpisać*)⁴ się do grona dziennikarzy akredytowanych przy instytucjach rządowych i kilkakrotnie (*podpisać, wypisać, popisac*)⁵ się pod petycjami, w których wyrażaliśmy sprzeciw wobec panującej tu niesprawiedliwości. Trzeba było jeszcze dobrze się (*spisać, przepisać, wpisać*)⁶, nawiązując kontakty ze zwykłymi ludźmi, którzy są najlepszymi informatorami. Mam nadzieję, że udało mi się to i że moje reportaże (*napiszą, zapiszą, odpiszą*)⁷ się w pamięci czytelników.

3. Ułóż krótkie opowiadanie, wykorzystując co najmniej 5 z podanych czasowników:

słuchać, wysłuchać, przesłuchać, wsłuchać się, przysłuchać się, nasłuchać się, dosłuchać (się), osłuchać, usłuchać, zasłuchać się

.....

.....

.....

.....

.....

.....

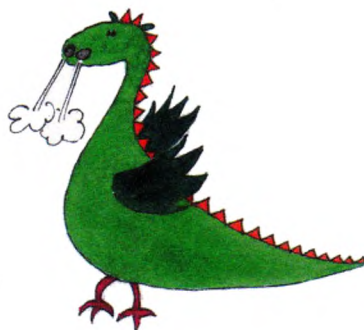
.....

Pisanie

Proszę napisać wywiad z jedną z trzech podanych niżej postaci:

- Smok Wawelski
- Kopciuszek
- Święty Mikołaj

Andrzejkowy wieczór

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Czy wierzysz we wróżby?

Czy byłaś/byłeś u wróżki? Czy poszłabyś/poszedłbyś do wróżki? Dlaczego tak lub dlaczego nie?

Jak wyobrażasz sobie wróżkę? Jak wygląda? W co jest ubrana? Jakie musi mieć atrybuty?

Jak wygląda pomieszczenie, w którym przyjmuje wróżka? Jaka panuje tam atmosfera?

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i zaznaczyć, czy poniższe zdania są prawdziwe (P), czy fałszywe (F). Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

0. W andrzejki przepowiadamy sobie przyszłość.	☐ P	☐ F
1. Mężczyźni wróżyli sobie w dniu świętej Katarzyny.	☐ P	☐ F
2. Kobiety wróżyły sobie w przededniu świętego Andrzeja.	☐ P	☐ F
3. Dzień świętego Andrzeja rozpoczyna adwent.	☐ P	☐ F
4. Adwent nie był czasem hucznych zabaw.	☐ P	☐ F
5. Andrzej jest patronem silnych i odważnych mężczyzn.	☐ P	☐ F
6. Współcześni ludzie rzadko są przekonani o wiarygodności wróżb.	☐ P	☐ F
7. Sprawy związane z małżeństwem budzą dziś wiele emocji.	☐ P	☐ F
8. Podczas wieczoru andrzejkowego najważniejsze są kadzidełka.	☐ P	☐ F

Rozumienie tekstu

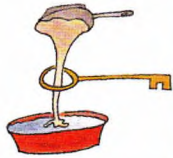

Po przeczytaniu poniższych tekstów proszę napisać do każdego z fragmentów po pięć słów (rzeczowników), które są najsilniej związane z poszczególnymi wróżbami.

1. Roztopcie wosk w małym naczyniu. Lejcie go na wodę przez ucho od klucza. Według dawnych wierzeń klucz ułatwia bowiem nawiązywanie kontaktu z zaświatami, a tylko dobre duchy przodków mogą odsłonić przyszłość. Kształt woskowej figurki może wydawać się nieczytelny, ale gdy obejrzyjecie jego cień na ścianie, łatwiej dopatrzycie się zarysu. Gdy puścicie wodze fantazji, dowiecie się, co was czeka w nadchodzącym roku.
2. Ustawcie buty z lewej nogi rzędem, zaczynając od kąta pokoju i ustawiając je w stronę drzwi. Ostatni w kolejce przestawcie na początek. Właściciel buta, który pierwszy dotknie czubkiem progu, może liczyć na błyskawiczną zmianę stanu cywilnego.
3. Przygotujcie jabłko i nóż. Obierajcie jabłko w ten sposób, aby powstała jedna obierka. Aby dowiedzieć się, na jaką literę zaczyna się imię przeznaczonego wam przez los ukochanego lub ukochanej, rzućcie nią za siebie przez lewe ramię i odczytajcie literę utworzoną przez leżącą na podłodze obierzynę.
4. Czystą kartkę potnijcie na trzynaście równych części. Czymś wodoodpornym napiszcie na sześciu z nich swoje najskrytsze marzenia. Nie składajcie kartek, ale wymieszajcie je dokładnie. Wszystkie kartki połóżcie na dnie dużej miski albo innego naczynia i powoli wlewajcie wodę wąskim strumieniem. Obserwujcie zapisane kawałki papieru. Który pierwszy wypłynie na powierzchnię wody, to marzenie pierwsze się spełni. Jeśli najpierw wypłyną czyste kartki, uzbrojcie się w cierpliwość, będzie trzeba trochę poczekać, aż spełni się marzenie.

5. Najpierw pomyślcie sobie życzenie, potem zapalcie dwie zapalki. Obserwujcie zapalki, trzymając je płonącymi łebkami do góry. Jeżeli zapalki będą palić się, zginając łebki ku sobie, życzenie się spełni w ciągu roku, a jeśli nie – trzeba będzie jeszcze poczekać na jego realizację.
6. Przygotujcie trzy filiżanki (czasem wykorzystuje się do tej wróżby cztery filiżanki). Schowajcie pod nimi: obrączkę, monetę i różaniec (czwartą zostawia się pustą). Jedna osoba zamienia miejscami filiżanki, a druga ma wybrać jedną z nich. Jeśli trafi się na obrączkę, to spotka nas miłość, monetę – bogactwo, różaniec – zakon lub kapłaństwo. Gdy wybierze się pustą filiżankę, nowy rok nie przyniesie zmian.
7. Wytnijcie z papieru dwa serca i z jednej strony wypiszcie: na jednym sercu imiona chłopców, na drugim żeńskie imiona. Jeśli chcecie się dowiedzieć, jak będzie miał na imię wasz wybranek albo wybranka, w dowolnym miejscu przekłujcie serce igłą od strony, na której nie widać zapisanych imion. Takie imię będzie miał ukochany bądź ukochana, jakie imię zostanie przekłute.

na podstawie: www.bil.pl/andrzejki.htm

	lanie	wosk	klucz	cień	przyszłość
					
					
					
					
					
					

Mówienie

Które z wyżej opisanych wróżb znajdują się na poniższych zdjęciach? Czy w twoim kraju jest też jakiś szczególny dzień, w którym ludzie przepowiadają sobie przyszłość? Jak się go obchodzi?

Fot. 8. Agnieszka Madeja

Fot. 9. Agnieszka Madeja

Gramatyka

OSOBLIWOŚCI W ODMIANIE RZECZOWNIKÓW część I

	liczba pojedyncza	liczba mnoga
M.	rami-ę	rami-on-a
D.	rami-eni-a	rami-on-ø
C.	rami-eni-u	rami-on-om
B.	rami-ę	rami-on-a
N.	rami-eni-em	rami-on-ami
Ms.	rami-eni-u	rami-on-ach

wyrazy typu: *ramię*, *imię*, *brzemie*, *wymię* – w odmianie mają rozszerzenie tematu o *-eń- (-eni-)/-on-*

ODMIANA IMION I NAZWISK

IMIONA ŻEŃSKIE	
odmieniają się jak rzeczowniki	nie odmieniają się
zakończone na <i>-a</i> , np. <i>Amelia, Herta, Olga, Evanna, Martina</i>	nie zakończone na <i>-a</i> , np. <i>Mariko, Marie, Cathy, Valerie, Judit, Susan, Cloé</i>

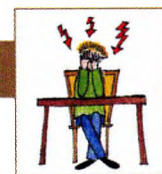
IMIONA MĘSKIE		
odmieniają się jak przymiotniki	odmieniają się jak rzeczowniki	nie odmieniają się
zakończone na <i>-i, -y</i> , np. <i>Bazyli, Wincenty, Luigi, Harry</i> (<i>Harry'emu</i> – po niewymawianej samogłosce stawiamy apostrof)	zakończone w wymowie na: 1. <i>-a</i> , np. <i>Arda, Barnaba, Kosma, Jarema</i> (jak żeńskie) 2. <i>-o</i> , np. <i>Jasio, Valerio, Gennaro</i> 3. spółgłoskę, np. <i>Marcin, John, Sidney, Francis, Jacques</i> (<i>Jacques'a</i> – po niewymawianej spółgłosce stawiamy apostrof)	zakończone w wymowie na <i>-u, -e</i> , np. <i>Matthew, Andrew, Manuele</i>
UWAGA! Można odmieniać, zwłaszcza w piśmie, imiona męskie akcentowane na ostatniej sylabie, np. <i>René</i> (<i>Renégo, Reném</i>); <i>Louis</i> (<i>Louisa, Louisie</i>)		

NAZWISKA odmieniamy, jeśli tylko jest możliwe przyporządkowanie nazwiska jakiemuś polskiemu wzorcowi odmiany. Nie odmieniają się więc nazwiska, których ze względu na formę i akcent nie da się dopasować do polskich wzorców deklinacyjnych, np. *Dubois* (czyt. *dibua*), *Pompidou* (czyt. *pompidu*), *Delacroix* (czyt. *delakrua*).

NAZWISKA ŻEŃSKIE		
odmieniają się jak przymiotniki	odmieniają się jak rzeczowniki	nie odmieniają się
zakończone na <i>-ska, -cka, -dzka</i> , np. <i>Mecnarowska, Makowiecka, Niedźwiedzka</i> zakończone na <i>-owa</i> (nazwiska żon), <i>-ova, -ewa</i> , np. <i>Walczakowa, Vyrková, Kowalewa</i>	zakończone na <i>-a</i> , np. <i>Dopierala, Cabana, Duda</i> zakończone na <i>-ówna, -anka</i> , np. <i>Mazurówna, Łagodzianka</i> (kiedyś nazwiska córek) zakończone na <i>-ina, -yna</i> , np. <i>Zarębina, Żabczyna</i> (nazwiska żon)	zakończone na spółgłoskę lub inne niż <i>a</i> samogłoski, np. <i>Voznyuk, Baxter, Adinolfi, Amado, Kozerenko, Kampe</i>

NAZWISKA MĘSKIE	
odmieniają się jak przymiotniki	odmieniają się jak rzeczowniki
zakończone na <i>-ski, -cki, -dzki</i> , np. <i>Polański, Makowiecki, Niedźwiedzki</i>	zakończone na spółgłoskę, np. <i>Tomczyk, Crampton, Stel, Haardt, Dorer</i> (jak rzeczowniki pospolite o tym samym zakończeniu)
mające postać przymiotników pospolitych, np. <i>Biały, Mocny, Surowy</i>	zakończone na <i>-a</i> , np. <i>Wajda, Moranta, Jeništa, Numata</i> (jak żeńskie) (UWAGA! w l. mn. odmieniają się, jak męskie rzeczowniki osobowe: <i>Wajdowie, Wajdów</i> itd.)
zakończone na <i>-i, -y</i> , np. <i>Paolini, Sztabławy, Rakoczy</i> (ale w M. l. mn. rzeczownikowa końcówka <i>-owie – Rakoczowie</i>)	zakończone na <i>-o</i> (słowiańskie), np. <i>Klymenko, Matejko</i> (jak żeńskie) (UWAGA! w l. mn. odmieniają się, jak męskie rzeczowniki osobowe: <i>Matejkowie, Matejków</i> itd.)
zakończone na <i>-e</i> , np. <i>D'Agnese, Lange</i> (w N. i Ms. l. poj. <i>-em</i>) (UWAGA! w l. mn. odmieniają się, jak męskie rzeczowniki osobowe: <i>Langowie, Langów</i> itd.)	zakończone na <i>-o</i> (niestowiańskie), np. <i>Picasso</i> (jak męskie)
zakończone w wymowie na <i>-e</i> , lecz pisane przez <i>-é, -ée, -ai, -ais</i> , np. <i>Merimée</i> (czyt. <i>merime</i>), <i>Meriméego</i> ; <i>Rabelais</i> (czyt. <i>rablé</i>), <i>Rabelais'go</i> – po niewymawianej spółgłosce <i>-s</i> stawiamy apostrof (UWAGA! w l. mn. nie odmieniają się)	

Ćwiczenia gramatyczne

1. Proszę wpisać w miejsce kropek poprawne formy wyrazu *imię*.

Jutro andrzejki, więc mam nadzieję, że uda mi się wywróżyć sobie, jakie*imię*....⁰ będzie nosił mój ukochany. Och, jak bardzo chciałabym się wreszcie zakochać. Za chwilę włożę pod poduszkę karteczki z¹ żeby jutro rano wyciągnąć jedną z nich. Nawet wypożyczyłam z biblioteki książkę o² bo ważne jest, aby przyjrzeć się dokładniej³ swojego wybranka. Dzięki wróżbie z obierki jabłka, mogę się dowiedzieć, na jaką literę będzie się zaczynało⁴ mojej przyszłej sympatii. Koleżanki wypiszą z kolei na papierowym sercu najróżniejsze⁵. Oczywiście nie będę mogła się tym⁶ przyglądać. Będę musiała przekłuć serce z niezapisanej strony. Zostanę też poczęstowana cukierkiem, w który będzie włożona karteczka z jakimś⁷. Żeby tylko nie wylosować kartki bez⁸. Mam też nadzieję, że nie wylosuję żadnego Bonifacego, Fabiana albo Feliksa, bo nie lubię takich udziwnionych⁹. Chyba nie zniosłabym faceta o takim¹⁰. Według mnie najładniejsze są¹¹ najprostsze. A jeżeli w każdej wróżbie wyjdzie mi inne¹²? Szkoda, że nie da się wywróżyć nazwiska, byłoby łatwiej szukać.

2. Proszę wstawić poprawne formy imion i nazwisk.

.....*Ewa Słowik*.....⁰ (Ewa Słowik) ze swoją przyjaciółką¹ (Asia Słomczyńska) postanowiły zorganizować przyjęcie andrzejkowe. Miało się odbyć w domu² (Asia), na co dostały już zgodę³ (państwo Słomczyńscy). Wiedziały też, że mogą liczyć na pomoc mamy⁴ (Ewa) –⁵ (pani Słowikowa).

Dziewczyny nie martwiły się o samą imprezę, wszystkie potrzebne rekwizyty: serca, wosk, świece i nie tylko miały już przygotowane. Największym problemem było spisanie listy gości. Obie zgadzały się, że koniecznie muszą wysłać zaproszenie do⁶ (Krystyna Batko) – koleżanki z podstawówki, która przyjdzie z⁷ (Mirek Kopyciok). Jeżeli zaproszą⁸ (Piotrek Żmuda), to na pewno weźmie ze sobą⁹ (Ala Lange). Wiedziały, że¹⁰ (Krzysztof Kubacki) nigdzie nie rusza się bez¹¹ (Ola Duda). Z kolei zapraszając¹² (Małgosia Bogucka), nie mogły pominąć¹³ (Stasia Bronisz). Asia dopisała też do listy gości, na życzenie¹⁴ (Ewa), swojego brata¹⁵ (Marcin). Ale jak ściągnąć¹⁶ (Antek Bothe) i¹⁷ (Włodek Gajko)? Nie ma innego wyjścia, będą musiały zaprosić¹⁸ (Wojtek Bielec). Ta trójka jest nierozłączna.

Teraz pozostało tylko ustalić, kto ma zrobić sałatkę, a kto coś ciepłego.

Rozumienie tekstu

Proszę wysłuchać piosenki i opowiedzieć, co przydarzyło się bohaterowi i czego nauczyła go wizyta u wróżki.

Pod Budą – Kraków, Piwna 7

słowa: Andrzej Sikorowski
muzyka: Andrzej Sikorowski

Byłem u wróżki – Piwna 7
wysokie kręte schody
ile mi jeszcze chciałem wiedzieć
upłynie w Wiśle wody

jaka mnie kiedyś czeka bieda
lub jakie urodzaje
czy mi gitarę przyjdzie sprzedać
czy lecieć na Hawaje?

A wróżka chucha w szklaną kulę
i mówi do mnie czule

Przed tobą sława
wieczna zabawa
wszystko jak z nut
pieniędzy w bród
wspaniałe płyty
piękne kobity*
zdrowie jak dzwon
wygodny tron

Żegnam staruszkę lekki cały
i ruszam w dół po schodach
nagle potykam się o mały
wyjątek w jej prognozach

i myślę tak spadając z hukiem
niby dojrzała gruszka
w końcu przyszedłem po naukę
zatem niech żyje wróżka

niech dalej chucha w szklaną kulę
i mówi do nas czule

Przed wami sława
wieczna zabawa
wszystko jak z nut
pieniędzy w bród
wspaniałe płyty
piękne kobity
zdrowie jak dzwon
wygodny tron

Frazeologia

Proszę podkreślić właściwe znaczenie podanych niżej związków frazeologicznych.

0. **Nocnym Markiem** nazywamy:

- a) człowieka lubiącego pracować w nocy
- b) ducha straszącego w starych wieżach i zamkach

1. Jeżeli mówimy, że **ktoś idzie jak burza**, to:

- a) działa chaotycznie, bez konkretnego planu
- b) działa energicznie, zdecydowanie

2. Jeżeli mówimy **kaszka z mlekiem**, to mamy na myśli:

- a) coś prostego, jasnego
- b) coś bardzo nudnego

3. Jeżeli mówimy, **coś idzie komuś jak z płatka**, to:

- a) układa się pomyślnie, szczęśliwie, łatwo
- b) ma szansę dowiedzieć się czegoś o swojej przyszłości

4. Jeżeli **coś idzie jak po grudzie**, to:

- a) toczy się opornie, ciężko, z trudem
- b) toczy się z hukiem, łoskotem, głośno

5. Jeżeli jakaś praca **idzie komuś jak krew z nosa**, to:

- a) stała się czymś przyzwyczajeniem, drugą naturą
- b) postępy w niej są bardzo małe

6. Jeżeli **coś idzie jak po maśle**, to:

- a) odbywa się sprawnie i nie stwarza trudności
- b) odbywa się za szybko, bez możliwości kontroli

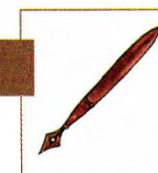
7. Jeżeli mówimy **bułka z masłem**, to mamy na myśli:

- a) rzecz łatwą
- b) coś smacznego

8. Jeżeli **ktoś kłamie jak z nut**, to:

- a) robi to cały czas, nie można go powstrzymać
- b) robi to z dużą pewnością siebie, wprawnie, gładko, bez zająknięcia

Pisanie

Proszę napisać artykuł do popularnego czasopisma zatytułowany: „Czy warto chodzić do wróżki?” (250 słów)

Poloneza czas zacząć...

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Jakie znasz tradycyjne polskie tańce? Podaj ich nazwy.

Jakie znasz utwory literackie, które wykorzystują motyw tańca? Podaj tytuły.

Czy uważasz, że w utworze literackim łatwo opisać taniec? Co musi zrobić autor, by opis był plastyczny?

Co jeszcze, twoim zdaniem, trudno jest opisać?

Czytanie

Proszę przeczytać fragment *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza, a następnie wykonać polecenia zamieszczone pod tekstem.

Był maleńki ogródek, ścieżkami porznięty,
Pełen bukietów trawy angielskiej i mięty.
Drewniany, drobny, w cyfrę powiązany płótek
Połyskał się wstążkami jaskrawych stokrotek.
Grządki, widać, że były świeżo polewane;
Tuż stało wody pełne naczynie blaszane,
Ale nigdzie nie widać było ogrodniczki;
Tylko co wyszła; jeszcze kołyszą się drzwiczki
Świeżo trącone, blisko drzwi ślad widać nóżki
Na piasku bez trzewika była i pończoszki;
Na piasku drobnym, suchym, białym na kształt śniegu,
Ślad wyraźny, lecz lekki, odgadniesz, że w biegu
Chybkim był zostawiony nóżkami drobnymi
Od kogoś, co zaledwie dotykał się ziemi.

Podróżny długo w oknie stał patrząc, dumając,
Wonnymi powiewami kwiatów oddychając,
Oblicze aż na krzaki fijołkowe skłonił,
Oczyrna ciekawymi po drożynach gonił
I znowu je na drobnych śladach zatrzymywał,
Myślał o nich i, czyje były, odgadywał.
Przypadkiem oczy podniósł, i tuż na parkanie
Stała młoda dziewczyna. – Białe jej ubranie
Wysmukłą postać tylko aż do piersi kryje,
Odślaniając ramiona i łabędzią szyję.
W takim Litwinka tylko chodzić zwykła z rana,
W takim nigdy nie bywa od mężczyzn widziana;
Więc choć świadka nie miała, założyła ręce
Na piersiach, przydawając zasłony sukience.
Włos w pukle nie rozwity, lecz w węzélki małe
Pokręcony, schowany w drobne strączki białe,
Dziwnie ozdabiał głowę, bo od słońca blasku
Świecił się, jak korona na świętych obrazku.
Twarzy nie było widać, zwrócona na pole.
Szukała kogoś okiem, daleko na dole;
Ujrzała, zaśmiała się i klasnęła w dłonie,

Jak biały ptak zleciała z parkanu na błonie
 I wionęła ogrodem przez płotki, przez kwiaty,
 I po desce opartej o ścianę komnaty,
 Nim spostrzegł się, wleciała przez okno, świecąca,
 Nagła, cicha i lekka jak światłość miesiąca.
 Nucąc chwyciła suknie, biegła do zwierciadła;
 Wtem ujrzała młodzieńca i z rąk jej wypadła
 Suknia, a twarz od strachu i dziwu pobladła.
 Twarz podróżnego barwą splonęła rumianą,
 Jak obłok, gdy z jutrenką napotka się raną;
 Skromny młodzieniec oczy zmrużył i przysłonił,
 Chciał coś mówić, przeproszać, tylko się uklonił
 I cofnął; dziewica krzyknęła boleśnie,
 Niewyraźnie, jak dziecko przestraszone we śnie;
 Podróżny zląkł się, spojrzął, lecz już jej nie było,
 Wyszedł zmieszany i czuł, że serce mu biło
 Głośno, i sam nie wiedział, czy go miało śmieszyć
 To dziwaczne spotkanie, czy wstydić, czy cieszyć*.

Rozumienie tekstu

1. Proszę wypisać w kilku punktach najważniejsze wydarzenia przedstawione w tym fragmencie, a następnie, nie czytając go ponownie, spróbować jak najdokładniej opowiedzieć zawartą w nim historię (proszę przytoczyć jak najwięcej szczegółów, które utkwiły ci w pamięci).
2. Na podstawie tekstu proszę wypisać wszystkie określenia, jakich użył autor, by opisać następujące elementy:

ogródek: pełen bukietów angielskiej trawy i mięty

płotek:

.....

.....

piasek:

.....

.....

włosy:

.....

.....

krzyk:

.....

3. Proszę zastanowić się, jaką funkcję pełnią w tekście tak licznie zgromadzone określenia wszystkich przedmiotów. Czy wpływają one na plastyczność przedstawienia? Jak działają na wyobraźnię czytelnika?

* A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Warszawa 1984, ks. I, w. 89-141.

4. Z podanych trzech możliwości proszę wybrać jedną definicję, która oddaje współczesne znaczenie wybranych archaizmów:

0. Słowo „porznięty” oznacza:

- a) uporządkowany
- b) ustawiony w rzędzie
- c) pocięty

1. Słowo *chybki* oznacza:

- a) chwilowy
- b) szybki
- c) wątpliwy

2. Słowo *przydawać* oznacza:

- a) przynosić
- b) przywracać
- c) dodawać

3. Słowo *rozwity* oznacza:

- a) rozpuszczony
- b) rozwinięty
- c) rozwikłany

4. Ślad zostawiony w biegu *od kogoś* to ślad, który:

- a) jest odciskiem palca złodzieja
- b) zostawił ktoś, kto biegł
- c) zostawił ktoś, kto przyniósł coś dla nas

5. Jeśli kobieta nigdy nie bywa w jakimś stroju *od mężczyzn widziana*, to oznacza, że:

- a) mężczyźni nie kupują jej takich strojów
- b) tak ubiera się na spotkania z mężczyznami
- c) mężczyźni nie oglądają jej w takim ubraniu

5. Proszę się zastanowić, jaką funkcję w tekście pełnią archaizmy? W jaki sposób wpływają na rozumienie tekstu?

Pisanie

Wyobraź sobie, że jesteś reżyserem. Na podstawie przeczytanego fragmentu proszę napisać scenariusz do sceny w filmie przedstawiającej opisaną sytuację.

Mówienie

Proszę obejrzeć wyżej opisaną scenę zrealizowaną przez Andrzeja Wajdę w filmowej wersji *Pana Tadeusza*, a następnie porównać swoje plany z realizacją reżysera. Proszę zastanowić się, jakich środków musiał użyć reżyser, by oddać jak najwierniej charakter sceny stworzonej przez Mickiewicza.

Pisanie

Proszę opisać zdjęcie, próbując jak najwierniej oddać emocje, jakie wywołuje.

*Fot. 10. Michał
Morcinek*

Mówienie

Proszę wysłuchać *Poloneza* Wojciecha Kilara skomponowanego do filmowej realizacji *Pana Tadeusza*, a następnie opisać wrażenia powstałe podczas słuchania.

Spluń przez lewe ramię

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

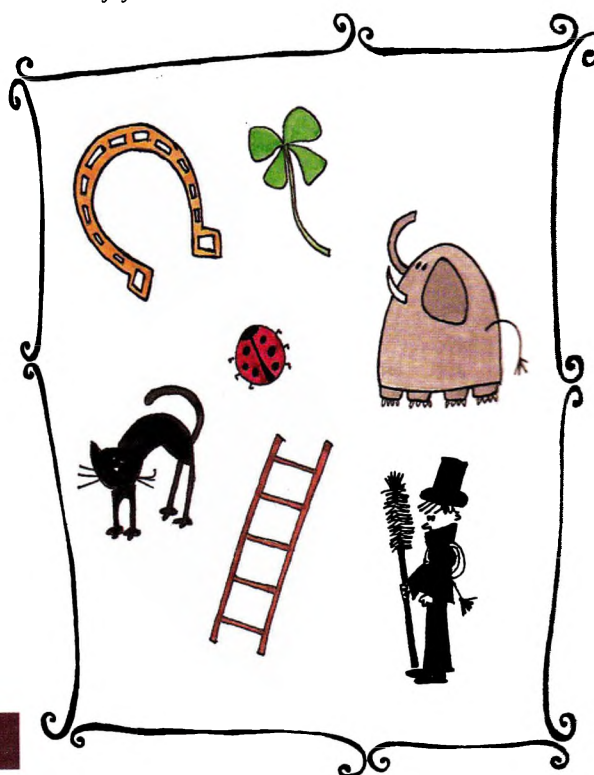
Co to są przesady?

Czy znasz jakieś polskie przesady? Jakie znasz przesady, w które wierzą ludzie w twoim kraju?

Jakie znaki ostrzegają przed nieszczęściem w twojej kulturze?

Co przynosi szczęście, a co pecha?

Co trzeba zrobić, żeby odwrócić pecha?

Rozumienie tekstu

Proszę na podstawie swojej wiedzy uzupełnić zdania wyrazami podanymi w ramce.

próg, witać, portfela, drabiną, śmiać, pieniądze, sól, pecha, usiąść, życzyć, torebki, uracać, na rogu, posiedzieć

Gdy swędzi prawa ręka - będziemy sięwitać.....⁰.

Gdy swędzi lewa ręka - będziemy liczyć¹.

Nie należy witać się przez².

Nie wolno wprost³ powodzenia.

Kobieta nie powinna stawiać⁴ na podłodze, bo straci pieniądze.

Jeśli panna siedzi⁵ stołu, nigdy nie wyjdzie za mąż.

Nie należy przechodzić pod⁶.

Nie należy dawać ukochanemu⁷ w prezencie, bo wyda wszystkie oszczędności ofiarodawcy.

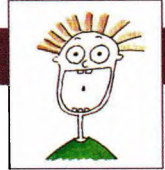
Rozsypany cukier - będziesz się⁸.

Rozsypana⁹ - będzie awantura.

Jeżeli czarny kot przebiegnie ci drogę - będziesz mieć¹⁰.

Nie należy¹¹ do domu, jeśli się czegoś zapomniało. A jeśli się już wróciło, trzeba¹² na chwilę.

Przed wyruszeniem w podróż należy¹³ w jednym miejscu przez co najmniej pięć minut, aby było dokąd wrócić.

TRYB ROZKAZUJĄCY

koniugacja I	koniugacja II	koniugacja III
pisać	mówić	grać
3 os. I. poj. cz. terażniejszego on, ona, ono – pisz-e	3 os. I. poj. cz. terażniejszego on, ona, ono – mów-i	3 os. I. mn. cz. terażniejszego oni, one – graj-ą
↓	↓	↓
ty PISZ	ty MÓW	ty GRAJ

ja	-----	my	pisz- my , mów- my , graj- my
ty	pisz, mów, graj	wy	pisz- cie , mów- cie , graj- cie
on, ona, ono	niech pisze, niech mówi, niech gra	oni, one	niech piszą, niech mówią, niech grają

UWAGA!

- jeśli temat czasu terażniejszego kończy się na grupę spółgłosek:
zacząć – zacznie – **zaczni!**
trzeć – trze – **trzyj!**
- alternacje:
robić – robi – **rób!**
pomóc – pomoże – **pomóż!**
- spółgłoski miękkie na końcu wyrazu:
nieść – niesie – **nieś!**
prosić – prosi – **proś!**
wieźć – wiezie – **wieź!**
wrócić – wróci – **wróć!**
stanać – stanie – **stań!**
- nieregularne formy trybu rozkazującego:
być – **bądź!**
mieć – **miej!**
chcieć – **chciej!**
wziąć – **weź!**
stać – **stój!**
bać się – **bój się!**

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę dokończyć zdania, używając czasowników w trybie rozkazującym.

0. Jeżeli stłuczesz lustro,*posprzątaj*.... (posprzątać) je z zamkniętymi oczami.
1. Jeżeli zobaczysz kominiarza, to (złapać się) za guzik i (wypowiedzieć) po cichu życzenie.
2. Jeżeli wrócisz do domu, bo czegoś zapomniałaś, (usiąść) na chwilę lub (splunąć) przez lewe ramię.

3. Jeżeli czarny kot przebiegnie ci drogę, (przejsć) na drugą stronę ulicy.
4. Jeżeli widzisz na swojej drodze drabinę, (ominąć) ją.
5. Jeżeli wyruszasz w podróż, (posiedzieć) w jednym miejscu przez co najmniej pięć minut.
6. Jeżeli jesteś panną, nie (siadać) na rogu.
7. Jeżeli nie chcesz stracić wszystkich oszczędności, nie (dawać) osobie ukochanej w prezencie portfela.
8. Jeżeli rozsypiesz sól, (spodziewać się) awantury.
9. Jeżeli chcesz życzyć powodzenia, nie (robić) tego wprost.
10. Jeżeli włożysz przez pomyłkę koszulę na lewą stronę, nie (martwić się), tego dnia wszystko ci się powiedzie.

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania, podkreślić wyrazy, które zostały zamienione, a następnie wypisać pod tekstem właściwe słowa. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

Od wieków ludzie przypisywali tajemniczą moc niektórym obiektom i zachowaniom. Egipcjanie czcili byki, a w Indiach do dziś słonie otaczane są szacunkiem. Współczesny człowiek niechętnie przyznaje się do tego, że jest rozsądny. Twierdzi, że nie dla niego takie bzdury. Skąd jednak bierze się nadal tak powszechna obawa przed powieszeniem lustra czy rozsypaniem soli? Dlaczego ludzie nie chcą się całować przez próg, a wiele kobiet dba, by ich buty nie stały na podłodze? I jeszcze te nieustanne próby udawania, że nic się przecież nie dzieje, gdy czarny kot przełamuje nam drogę. To wszystko są przejawy maskowania obaw przed ściganiem na siebie nieszczęścia, głęboko zakorzenione w naszej psychice, a pewnie i podświadomości.

Z drugiej strony trzeba przyznać, że ogromną popularnością cieszą się bibeloty ozdobione kokardami, biedronkami czy czterolistną stokrotką, a w wielu domach na honorowym miejscu stoją słonie z podniesioną nogą. Nikt się nie przejmuje, gdy stłucze się lustro, bo to przecież na szczęście. Najciekawsze reakcje pojawiają się jednak na widok kominiarza, kiedy wszyscy – pozornie niewierzący w przesady ludzie – ukradkiem łapią się za pasek...

0. *magiczną*
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

Przeczytaj fragmenty tekstu i zaznacz właściwą odpowiedź.

[Na podstawie: W. Kopaliński, *Koty w worku, czyli z dziejów pojęć i rzeczy*]

0. Stukanie w drzewo, zwłaszcza w niemalowane, ma – według jednego z najbardziej rozpowszechnionych we wszystkich krajach i kulturach przesądów – bronić przed zapeszeniem sprawy, o której się właśnie mówi. Jest to też jeden z nielicznych przesądów, jakie zachowują się nadal, podczas gdy wielu innych poniechano.

0. Z tekstu dowiadujemy się, że:

- a) stukanie w drzewo to przesąd nieznan w wielu krajach i kulturach
- b) ten przesąd zapewnia pomyślność w sprawach, o których się właśnie mówi
- c) z wielu przesądów nie zrezygnowano

1. Po ankiecie przeprowadzonej wśród profesorów w jednym z najpoważniejszych uniwersytetów świata okazało się, że tylko czwarta część ciała pedagogicznego jest całkiem wolna od przesądów. Jeden z zapytywanych profesorów powiedział: „Jedyny przesąd, jakiemu ulegam, to pukanie w drzewo w chwili, gdy mówię, że zdrowie mi dopisuje albo że szczęście mi sprzyja”.

1. Z tekstu dowiadujemy się, że:

- a) tylko czterdziestu profesorów wierzy w przesady
- b) tylko czterech profesorów nie wierzy w przesady
- c) jeden z profesorów uznaje tylko pukanie w drzewo

2. W różnych krajach wszelkie stukanie czy kołatanie niewyjaśnionego pochodzenia przypisywano chętnie duchom lub innym nadprzyrodzonym przyczynom. Na seansach spirytystycznych, które już na ogół wyszły z mody, stukanie w stół było popularnym środkiem porozumiewania się uczestników seansu z rzekomymi duchami. Ten kod był bardzo prosty: jedno stuknięcie znaczyło „tak”, dwa – „nie”, trzy – „nie wiem” albo „proszę powtórzyć pytanie”.

2. Z tekstu dowiadujemy się, że:

- a) wszystkie magiczne zjawiska charakteryzują się tajemniczymi stukotami
- b) podczas egzorcyzmów modne było stukanie w stół
- c) potrójny odgłos nakazywał ponowić zapytanie

3. Według innego znów, bardzo popularnego wierzenia, trzy stuknięcia, usłyszane w pobliżu łóżka osoby chorej, przepowiadają zgon. Przesąd ten ma wiele odmian. Według jednej z nich stukanie takie rozlega się przy łóżku któregoś z krewnych chorego. To wierzenie pochodzi, być może, jeszcze od starożytnych Rzymian, którzy sądzili, iż duchy zmarłych starają się ostrzec krewnych umierającego, że jego chwile są policzone. W Anglii, gdy słyszy się pukanie do drzwi, a po ich otwarciu nie zastaje się nikogo, mówi się niekiedy półzartem, że najwidoczniej diabeł wślizgnął się do mieszkania.

3. Z tekstu dowiadujemy się, że:

- a) trzy stuknięcia wróżą śmierć Rzymianina
- b) starożytni Rzymianie wierzyli, że zmarli przodkowie informują o nadchodzącej śmierci
- c) w Anglii nie puka się do drzwi, żeby diabeł nie wślizgnął się do mieszkania

4. Najmocniej jednak utrzymało się wierzenie (oczywiście wierzenie na wpół tylko uświadomione, wstydlliwe, pokrywane kpiną, a przecież nieustępliwe!), że pyszałkowata postawa chwalenia się przynosi karę albo ze strony zawistnych złych mocy, albo od bóstwa, któremu samochwał powinien dziękować za łaski. Aby udaremnić ten gniew lub zniweczyć skutki zawiści, trzeba natychmiast stuknąć w drzewo, najlepiej trzy razy z rzędu, albo go przynajmniej dotknąć.

4. Z tekstu dowiadujemy się, że:

- a) najsilniejsza jest wiara w to, że chwalenie się przynosi pecha
- b) złe moce i bóstwa stukają w drzewo, żeby okazać swój gniew
- c) dotknięcie drzewa sprowadza nieszczęście

5. Czy dotykanie drzewa jest delikatniejszą namiastką, czy też schyłkową odmianą pukania, lub przeciwnie, jego formą pierwotną, trudno stwierdzić. Zwykle łączy się je ze starą ceremonią religijną dotykania drewnianego krucyfiks w chwili wypowiedzenia formuły przysięgi. Drewniane amulety, talizmany nosi się do dziś dnia (zabobonni ich właściciele nazywają je lekceważąco maskotkami, co nie zmienia bynajmniej ich znaczenia). Znaleźć je można na łańcuszkach albo w kieszeni, aby były pod ręką, gdy zajdzie potrzeba.

5. Z tekstu dowiadujemy się, że:

- a) dotykanie drzewa zawsze poprzedzało pukanie w drzewo
- b) w dawnych obrzędach religijnych przyrzekano, przykładając dłoń do drewnianego krzyża
- c) przesądni ludzie mają zawsze przy sobie łańcuszek w kieszeni

6. Zapewne jednak pukanie w drzewo jest starsze i wiąże się z dobrze znanym zwyczajem wielu ludów prymitywnych, które w groźnych chwilach albo w złowróżnych miejscach wszczynają różnego rodzaju hałasy w celu odstraszenia demonów. Przesąd ten może mieć również związek z czcią, jaką druidzi, celtyccy kapłani i wróżbiarze oddawali drzewom albo z wiarą Rzymian w driady, czyli nimfy leśne, i hamadriady, boginki drzew, które przychodziły na pomoc ludziom wzywającym ich pukaniem w drzewo.

6. Z tekstu dowiadujemy się, że:

- a) ludy prymitywne były zawsze bardzo hałaśliwe
- b) złe duchy pukały w drzewo w złowróżnych miejscach
- c) Rzymianie wierzyli, że pukanie w drzewo przywołuje leśne boginki

Rozumienie tekstu

Proszę odpowiedzieć na pytania zawarte w teście, a następnie podsumować punkty i sprawdzić, jakim jesteś typem człowieka.

CO CI PRZYNOŚI SZCZĘŚCIE?

1. Wyobraź sobie, że kupujesz kota. Jakiego koloru kota kupisz najchętniej?
 - a) Szarego, bo się najmniej brudzi.
 - b) Rudego, szarego, białego – wszystko jedno, byle był miły.
 - c) Absolutnie nie czarnego, bo i tak już mam pecha w życiu.
2. Czy podczas wyboru partnera życiowego kierujesz się jego znakiem zodiaku?
 - a) Tak, najważniejsza jest zgodność astrologiczna – inaczej na pewno się nie dogadamy.
 - b) Mogę o tym przez chwilę pomyśleć, ale i tak najważniejsza jest nasza zgodność charakterów.
 - c) Nie zwracam uwagi na takie bzdury, głoszone przez ludzi, którym się nudzi w życiu.

3. Kiedy wstajesz wcześniej rano zimą i widzisz za oknem słońce, to:
 - a) Myślisz: znowu będą roztopy i trzeba będzie brnąć do tramwaju.
 - b) Cieszysz się, bo słońce – zwłaszcza zimą – dodaje ci energii i chęci do życia.
 - c) Zastanawiasz się, jak się miewa twój akumulator w samochodzie.
4. Nie wyobrażasz sobie, by pójść na egzamin, nie zabierając:
 - a) Dobrego nastroju oraz powtarzając sobie, że będzie dobrze – i to zawsze działa. Grunt to nastawienie!
 - b) Pożyczonego od koleżanki/kolegi długopisu, przynoszącego szczęście misia, zdjęcia ukochanej osoby – żeby dobrze poszło.
 - c) Notatek, bo warto sobie jeszcze wszystko powtórzyć. Ale jeszcze ważniejsze, to się po prostu wyspać, żeby mieć jasny i gotowy umysł.
5. Kiedy masz dobry humor:
 - a) Śpiewasz sobie pod nosem i do wszystkich się uśmiechasz.
 - b) Rzadko miewasz dobry humor, a jeśli się nawet pojawia, to i tak na krótko.
 - c) Lubisz mieć dobry nastrój, ale bez popadania w euforię.
6. Czy uważasz, że imię może pasować lub nie pasować do kogoś?
 - a) Więcej niż imię mówią oczy. Przez nie można zajrzeć prosto w duszę drugiego człowieka.
 - b) Tak. Zdarza się, że ktoś sobie wybitnie na jakieś imię zasłużył lub mimo okropnego imienia okazał się świetnym człowiekiem.
 - c) Imienia się nie wybiera, to wynik decyzji rodziców i mody panującej w danym roku.
7. Kiedy idziesz na pierwszą randkę:
 - a) Nie stroisz się za bardzo, bo wiesz, że i tak nic z tego nie wyjdzie.
 - b) Ubierasz się normalnie, bo przecież nie tylko wygląd się liczy.
 - c) Wiesz od razu, że to ta wymarzona osoba, choć widziałaś/widziałeś ją jedynie 15 minut.
8. Przed długą podróżą w nieznane:
 - a) Czujesz się jak Krzysztof Kolumb i wierzysz, że spotka cię wielka przygoda.
 - b) Siadasz na chwilę, aby sprawdzić w myślach, czy wszystko spakowane i czujesz miłe oczekiwanie, ale też lekki niepokój.
 - c) Podróż w nieznane? Wszystko już dawno zostało odkryte, a teraz każde miejsce można zobaczyć w Internecie dzięki satelicie.

Pytanie	a	b	c
1	3	2	1
2	1	2	3
3	1	2	3
4	2	1	3
5	2	1	3
6	1	2	3
7	1	3	2
8	2	3	1

Jeśli uzyskałaś/uzyskałeś:

0-10 punktów

Jesteś typem pesymisty uzależnionego od znaków. Zbyt często przywiązujesz wagę do przesądów, bezsensownych przekonań, a nawet własnych obaw. Nie chcesz pozwolić sobie na odstępstwa od normy i we wszystkim widzisz tylko ciemne strony. Spróbuj nie trzymać się tak sztywno norm i czasem pozwól sobie na spontaniczność, a zobaczysz, że uśmiech częściej będzie gościł na twojej twarzy.

11-17 punktów

Jesteś typem człowieka, który potrafi cieszyć się życiem. Choć dość mocno stoisz na ziemi, nie pozwalasz, by przyziemne sprawy psuły ci humor. Potrafisz dostrzec jasne strony życia i cieszyć się nim, mając jednak świadomość, że nie zawsze jest ono tylko bombonierką pełną słodkich niespodzianek. Tak trzymaj!

18-24 punktów

Jesteś typem racjonalisty. Człowiek to dla ciebie jedynie skomplikowana substancja chemiczna o wysokiej formie organizacji, a uczucia sprowadzasz do reakcji komórek nerwowych. Być może masz rację, ale czy to nie jest przypadkiem taka racja, której mieć nie warto? Może warto rozważyć zdanie, że są na świecie rzeczy, o których nie śniło się filozofom i pozwolić sobie na odrobinę spontaniczności i radości?

Pisanie

Proszę opisać najszczęśliwszy dzień w swoim życiu (250 słów).

Mówienie

Proszę zbudować wypowiedź według przedstawionego schematu:

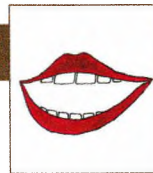
Co było wcześniej?

Fot. 11. Agnieszka Madeja

Co będzie później?

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

W jaki sposób w twoim kraju wspomina się zmarłych?

Co ludzie robią tego dnia?

Czy znasz jakieś święto, w którym dużą rolę odgrywają duchy, upiory i czarownice?

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać tekst, a następnie korzystając ze słownika, wyjaśnić znaczenie podkreślonych słów.

Cmentarze opromienione blaskiem zniczy i zatopione w kwiatach, miliony ludzi przemierzających się z miejsca na miejsce, pogrążonych w zadumie, w cichej rozmowie z krewnymi. Taki obraz można zobaczyć tylko raz w roku podczas jednego z najbardziej charakterystycznych dla polskiej kultury świąt – święta Wszystkich Świętych. 1 listopada, bo wtedy właśnie obchodzi się to święto, od wielu lat poświęcony jest tym, którzy odeszli. Tego dnia odwiedzamy groby naszych bliskich zmarłych, czcimy ich pamięć, wspominamy ich. Przyjeżdżamy nieraz z daleka, by choć przez kilka chwil zatopić się w modlitwie nad grobami tych, których już z nami nie ma. Pamiętamy nie tylko o naszych zmarłych krewnych i przyjacielach. Na wielu cmentarzach, jak choćby na Powązkach w Warszawie czy na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie, odbywają się kwesty. Biorą w nich udział aktorzy, piosenkarze, politycy i inne znane osoby. Pieniądze przez nich zebrane zostają przeznaczone na renowację grobów słynnych Polaków, których rodziny już nie żyją oraz na odnowę zabytkowych pomników i grobowców znajdujących się w tych nekropoliach.

W symbolicznie chrześcijańskiej święto Wszystkich Świętych, to dzień radosny, niosący nadzieję. Wszak wtedy właśnie czci się wszystkich tych, którzy już stanęli przed bożym tronem i teraz weselą się w niebie. Jest to więc dzień pełen nadziei – nadziei na życie wieczne.

Wspominając chrześcijańską wymowę tego dnia, nie możemy jednak zapominać o jego pogańskich korzeniach. W tradycji ludowej 31 października był dniem znanym jako „Dziady” czyli dzień, w którym czci się pamięć przodków, przywołując ich dusze. Wiązało się to z licznymi obrzędami magicznymi i tajemnymi rytuałami, więc zostało przez Kościół potępione i zakazane.

Dzisiaj przechodząc ulicami niektórych dużych, polskich miast w okresie poprzedzającym Wszystkich Świętych, możemy się nieco zdziwić. W wielu oknach wystawowych sklepów znajdziemy bowiem symbol, jeszcze kilka lat temu w Polsce zupełnie nieznaną i nierozpoznaną. Z wystaw szerzy się ku nam wydrażona dynia z wyciętymi zębami i oczami oraz ze świeczką w środku, znana w kręgu kultury anglosaskiej. Jest to jeden z dowodów na postępującą amerykanizację naszego życia. Nie znaczy to jednak, że Polacy przejęli tę tradycję i chodzą przebrani od domu do domu, wołając: „cukierek albo psikus”. Coraz częściej jednak odbywają się zabawy wieczorne, których uczestnicy przebierają się za wiedźmy, upiory, duchy i inne straszidła. Na szczęście jednak samego dnia Wszystkich Świętych nie przyćmiła ogromna komercjalizacja i promocje na znicze trwające już od września. I choć tego dnia każde wolne miejsce w okolicach cmentarzy zajmują sprzedawcy chryzantem – kwiatów będących czymś w rodzaju ostatniego promienia jesieni – dzień Wszystkich Świętych jest jeszcze dniem zadumy i nostalgii. Cmentarze wieczorem są nie tylko miejscami oświetlonymi niezwykłym blaskiem, ale też przyciągającymi magią tego, co już odeszło.

znicz – miseczka (najczęściej szklana) wypełniona woskiem, zapalana na grobach, by uczcić pamięć zmarłych

zaduma -

czcić -

kwesta -

renowacja -

nekropolia -

przodek -

potępiony -

wydrażony -

wiedźma -

przyćmić -

nostalgia -

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać tekstu i wpisać w puste miejsca słowa z ramki. Słów w ramce jest więcej niż luk w tekście. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

uroczystości, przestrogami, świętuje, kapłanem, pobożny, przodków, chrześcijańskiej, imaginacji, cmentarza, kaplica, duszom, wykorzenić, dążenie, upiory, duchowieństwo, nieboszczyków, obrzędy

Dawne tradycje – Dziady

Dziady to nazwa*uroczystości*.....⁰ ludowej obchodzonej w wielu powiatach Litwy, Prus i Kurlandii na pamiątkę dziadów, czyli zmarłych¹. Uroczystość ta początkiem swoim sięga czasów pogańskich i zwała się kiedyś ucztą kozła, a przewodniczył jej Guślarz (Koźlarz), który był równocześnie² i poetą.

W teraźniejszych czasach (około roku 1823), ponieważ³ i właściciele usiłowali⁴ zwyczaj połączony z zabobnymi praktykami, lud⁵ Dziady tajemnie w kaplicach lub pustych domach niedaleko⁶. Przygotowują jedzenie, napoje, owoce i wywołują dusze⁷.

W Dziadach obrzędy pogańskie pomieszane są z wyobrażeniami religii⁸, zwłaszcza, że dzień zaduszny przypada niedługo później. Lud uważa, że potrawami, napojami i śpiewem przynosi ulgę⁹ czyścącym*.

* Tekst opracowany na podstawie: Adam Mickiewicz, *Utwory dramatyczne, Dziady. Poema*, Warszawa 1982, t. 3, s. 13.

Cel tak¹⁰ *święta, miejsca samotne, czas nocny,*¹¹
fantastyczne przemawiały niegdyś silnie do mojej¹²; *śluchałem*
bajek, powieści i pieśni o nieboszczykach powracających z prośbami lub¹³;
a we wszystkich zmyśleniach poczwarnych można było dostrzec pewne¹⁴
*moralne i pewne nauki gminnym sposobem zmysłowie przedstawiane**.*

Czytanie

Po wysłuchaniu wstępu informującego o obchodach i pochodzeniu Dziadów, proszę przeczytać fragment *Dziadów* cz. II Adama Mickiewicza, a następnie odpowiedzieć na pytania do tekstu.

GUŚLARZ

Patrzcie, ach, patrzcie do góry,
 Cóż tam pod sklepieniem świeci?
 Oto złocistymi pióry
 Trzepioce się dwoje dzieci.
 Jak listek z listkiem w powiewie,
 Kręcą się pod cerkwi wierzchołkiem;
 Jak gołąbek z gołąbkim na drzewie,
 Tak aniołek igra z aniołkiem.

GUŚLARZ I STARZEC

Jak listek z listkiem w powiewie,
 Kręcą się pod cerkwi wierzchołkiem;
 Jak gołąbek z gołąbkim na drzewie,
 Tak aniołek igra z aniołkiem.

ANIOŁEK (do jednej z wieśniaczek)

Do mamy lecim, do mamy.
 Cóż to, mammo, nie znasz Józia?
 Ja to Józio, ja ten samy,
 A to siostra moja Rózia.
 My teraz w raju latamy,
 Tam nam lepiej niż u mamy.
 Patrz, jakie główki w promieniu,
 Ubiór z jutrzeńki światelka,
 A na oboim ramieniu
 Jak u motylków skrzydełka.
 W raju wszystkiego dostatek,
 Co dzień to inna zabawka:
 Gdzie stąpim, wypływa trawka,
 Gdzie dotknem, rozkwita kwiatek.

Lecz choć wszystkiego dostatek,
 Dręczy nas nuda i trwoga.
 Ach, mammo, dla twoich dziątek
 Zamknięta do nieba droga!

** Adam Mickiewicz, *Utworky dramatyczne, Dziady. Poema*, Warszawa 1982, t. 3, s. 13.

CHÓR

Lecz choć wszystkiego dostatek,
Dręczy ich nuda i trwoga.
Ach, mammo, dla twoich dziełek
Zamknięta do nieba droga!

GUŚLARZ

Czego potrzebujesz, duszeczko,
Żeby się dostać do nieba?
Czy prosisz o chwałę Boga?
Czyli o przysmaczek słodki?
Są to pączki, ciasta, mleczko
I owoce, i jagodki.
Czego potrzebujesz, duszeczko,
Żeby się dostać do nieba?

ANIOŁEK

Nic nam, nic nam nie potrzeba.
Zbytkiem słodczy na ziemi
Jesteśmy nieszczęśliwemi.
Ach, ja w mojem życiu całym
Nic gorzkiego nie doznałem.
Pieszczoty, łakotki, swawole,
A co zrobię, wszystko caca.
Śpiewać, skakać, wybiec w pole,
Urwać kwiatków dla Rozalki,
Oto była moja praca,
A jej praca stroić lalki.
Przylatujemy na Dziady
Nie dla modłów i biesiady,
Niepotrzebna msza ofiarna;
Nie o pączki, mleczka, chrusty,
Prosim goryczy dwa ziarna;
A ta usługa tak marna
Stanie za wszystkie odpusty.

Bo słuchajcie i zważcie u siebie,
Że według bożego rozkazu:
Kto nie doznał goryczy ni razu,
Ten nie dozna słodczy w niebie.

CHÓR

Bo słuchajmy i zważmy u siebie,
Że według bożego rozkazu:
Kto nie doznał goryczy ni razu,
Ten nie dozna słodczy w niebie.

0. Kto prowadzi obrzędy „Dziadów”?
Obrzędy „Dziadów” prowadzi Guślarz.

1. Jakie duchy pojawiają się w cerkwi?
.....

2. Skąd przylatują duszyczki?
.....

3. Jak są ubrane dzieci?
.....

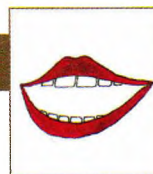
4. Dlaczego dzieci przyleciały na Dziady?
.....

5. Jakie jedzenie oferuje duszyczkom Guślarz?
.....

6. Czym zajmowały się dzieci na ziemi?
.....

7. Czego nigdy nie doznały?
.....

Mówienie

Po przeczytaniu fragmentu *Dziadów* proszę opracować adaptację tej sceny, podzielić się na role i uwzględnić rekwizyty, jakie zostaną wykorzystane. Następnie proszę spróbować ustalić z grupą wspólną wersję i zrealizować adaptację na następnych zajęciach.

Gramatyka

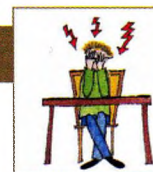

ZDANIA ZŁOŻONE Z JAKI I KTÓRY

Jaki używamy, by określić jakąś ogólną cechę, właściwość czy przynależność do danej kategorii, np. Wiola kupiła sobie płaszcz, o jakim zawsze marzyła – długi, brązowy i z kapturem. [Wiola marzyła o danym typie płaszcza]

Który używamy, by wskazać konkretny obiekt lub jego cechę, np. Wiola kupiła sobie płaszcz, o którym marzyła, odkąd go zobaczyła dwa dni temu na wystawie sklepu. [Wiola chciała kupić ten konkretny płaszcz]

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę przekształcić zdania pojedyncze na zdanie złożone, używając odpowiednich form *jaki* i *który*.

0. To jest kobieta. Ta kobieta umie uszyć kostium.
To jest kobieta, która umie uszyć kostium.

1. To bardzo stary zwyczaj. Dziś już się go nie praktykuje.
.....

2. To był cmentarz. Nigdy wcześniej takiego nie widział.
.....
3. Przyglądali się kilku duchom. Może będą mogli im pomóc.
.....
4. To wielka tajemnica. Lepiej o niej nie mówić.
.....
5. Opowiadał im o wielkiej miłości. Marzył o niej przez całe życie.
.....
6. Wszyscy martwią się o tę dziewczynę. Jej ukochany zmarł rok temu.
.....
7. Przybyło wiele duchów. Takich się spodziewali.
.....
8. Zebrali wiele potraw. Chcieli nimi nakarmić przylatujące dusze.
.....
9. To była kaplica. Nigdy takiej nie oglądał.
.....
10. Postanowili zaopiekować się starymi grobami. Zapomnieli o nich już wszyscy.
.....

Pisanie

1. Halloween – amerykańizacja życia i święto komercyjne czy kult tradycji. Proszę napisać tekst argumentacyjny (250 słów).
2. Proszę napisać przemówienie na temat zachowania tradycji Dziadów, które wygłosisz na spotkaniu Towarzystwa Propagowania Kultury (250 słów).

Frywolne śliweczki

12

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

- Co to znaczy „odżywiać się w sposób świadomy”?
 W jaki sposób się odżywasz?
 Co to jest *dieta*? Czemu służą diety?
 Jak jedzenie wpływa na nasze zdrowie?

Rozumienie ze słuchu

Proszę uważnie słuchać i zaznaczyć właściwe odpowiedzi. Nagranie będzie odtworzone dwukrotnie.

0. Mieszkańcy regionu Morza Śródziemnego:
- żyją w chłodnym i wilgotnym klimacie
 - rzadziej niż inni chorują na zawały serca
 - żyją krócej niż inni
1. Jakiego tłuszczu spożywa się najwięcej w diecie śródziemnomorskiej?
- zwierzęcego
 - z oliwek
 - rybiego
2. Dlaczego oliwa jest nazywana „eliksirem młodości”?
- ponieważ zmniejsza ryzyko zgonu
 - ponieważ jest robiona z młodych roślin
 - ponieważ pozwala zachować młody wygląd
3. Wyjątkowe miejsce w diecie śródziemnomorskiej zajmują:
- białka zwierzęce
 - minerały
 - ryby i owoce morza
4. Na jakich produktach oparta jest dieta śródziemnomorska?
- na dużych ilościach gotowanych i surowych warzyw oraz mięs, zwłaszcza czerwonych
 - na dużych ilościach gotowanych i surowych warzyw oraz niewielkiej ilości ryb, głównie morskich
 - na pełnoziarnistym pieczywie, kaszach, warzywach strączkowych i makaronach
5. Dieta śródziemnomorska pozwala utrzymać prawidłową masę ciała, ponieważ:
- jest w niej dużo zup
 - potrawy przygotowuje się w wodzie, na parze, piecze w folii, na grillu
 - smaży się wszystko w wysokich temperaturach
6. Makaron pozwala schudnąć, kiedy jest podawany:
- z warzywami, chudą rybą i drobiem
 - z tłustym sosem
 - rzadko
7. Dieta śródziemnomorska uważana jest za najzdrowszą z diet naturalnych, gdyż:
- stosowana jest w odpowiednich proporcjach
 - zapobiega chorobom związanym z wadliwym żywieniem
 - zapewnia potrzebną ilość pożywienia

Pisanie

Proszę w parach przedyskutować, a następnie napisać 10 zasad zdrowego żywienia.

Mówienie

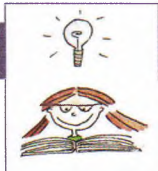
Proszę odpowiedzieć na pytania:

Kto u ciebie w domu gotuje?

Jakie potrawy umiesz ugotować samodzielnie? Czy preferujesz jakąś kuchnię regionalną lub narodową?

Skąd czerpiesz pomysły na gotowanie?

Jakie informacje znaleźć można w książce kucharskiej?

Rozumienie tekstu

1. Proszę dopasować odpowiednie definicje do obrazków.

1) doprawić

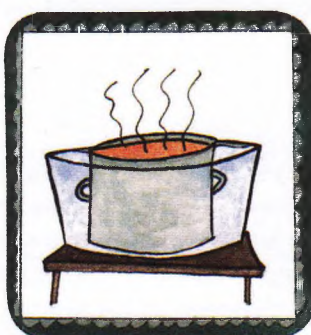
2) obrać

3) odcedzić

4) odparować

5) ostudzić

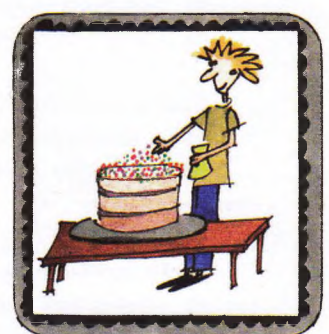
6) pokroić

7) polać

8) posmarować

9) posypać

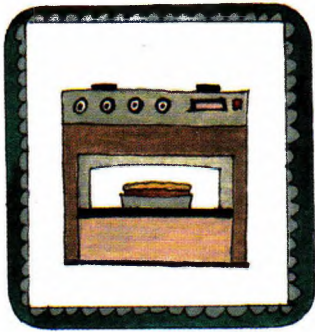
10) roztopić

11) umyć

12) upiec

13) upiec

14) usmażyć

15) wsypać

16) wymieszać

17) zetrzeć

a.	połączyć składniki	
b.	zjąć z czegoś łupiny, ściągnąć skórkę	
c.	zamienić ciało stałe w płynne dzięki wysokiej temperaturze; rozpuścić	
d.	obniżyć temperaturę czegoś, ochłodzić, schłodzić coś	
e.	dodać przyprawy, nadać odpowiedni smak, wygląd, konsystencję	
f.	oblać coś z wierzchu	
g.	pokryć powierzchnię, rozprowadzić na niej warstwę czegoś	
h.	podzielić na kawałki, na części	
i.	rozdrobnić coś przez tarcie, powodując rozpadnięcie się czegoś na drobne części	
j.	sypanie coś, pokryć powierzchnię czymś drobnym, sykim	
k.	odlać płyn, w którym znajdowała się potrawa	
l.	sprawić, żeby z potrawy zniknęła woda w postaci pary	
m.	przygotować do jedzenia przez umieszczenie w wysokiej temperaturze, np. w piecyku	12, 13
n.	dodać drobny, syki produkt	
o.	oczyścić z brudu	
p.	przygotować do jedzenia przez umieszczenie w gorącym tłuszczu	

2. Proszę przeczytać przepisy i w miejsce kropek wstawić numery odpowiednich czasowników z poprzedniego ćwiczenia.

KORECZKI

Składniki

gruby plaster szynki, 25 dag żółtego sera, 10 śliwek węgerek (mogą być mrożone), cienki ogórek konserwowy, 2 łyżki gęstych powideł śliwkowych, kilkanaście sztuk groszku ptysio-
wego, 5 orzechów włoskich, cały ananas

Sposób przyrządzenia

Ser6..... w grubą kostkę. Szynkę w kwadraty dostosowane wielkością do kostek sera, a ogórek w plasterki. Śliwki, przekroić na połówki, wyjąć pestki. Mrożone śliwki należy krótko obgotować w syropie, i dopiero przekroić. Na część kostek sera kłaść połówki śliwek i spinać je wykałaczkami. Kilka kostek powidłami, przykleić do nich groszek ptysio-
wy i nabić na wykałaczkę. Na pozostałe kostki nakładać kawałki orzechów, pokrojoną w kwadraty szynkę i plasterki ogórka. Wbić koreczki w ananas i ustawić na talerzu.

SALATKA ŚLIWKOWA

Składniki

20 dag suszonych śliwek, szklanka śliwownicy lub białego wina, szklanka kaszy kuskus, puszka ananasów, 2 świeże brzoskwinie, 2 kiwi, 2 banany, 2 jabłka, jogurt naturalny

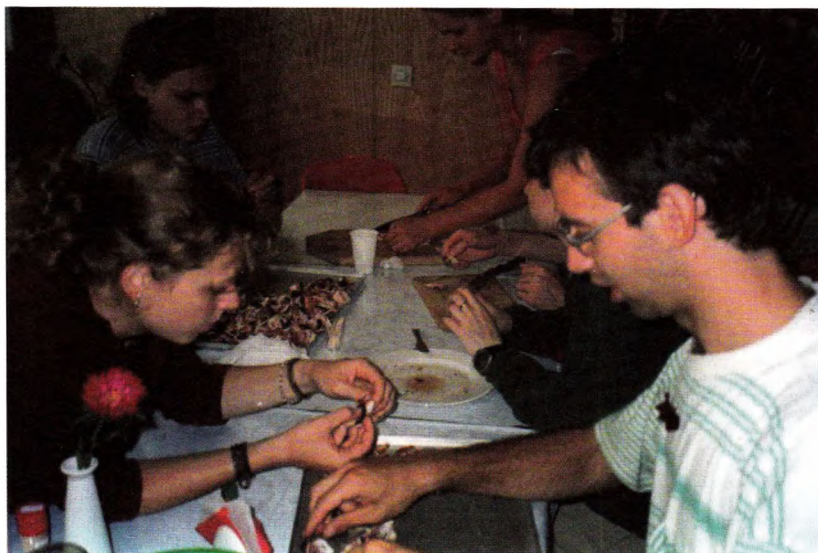
Sposób przyrządzenia

Kaszę do miseczki i zalać szklanką gorącej, przegotowanej wody. Śliwki zamoczyć w śliwownicy (białym winie) i po godzinie w cienkie, długie kawałki. Ananas odsączyć na sitku, następnie na małe kawałki. Brzoskwinie, kiwi, jabłka i banany, ze skórki i w kostkę. Wszystko włożyć do dużej miski, jogurtem i Można do smaku.

Mówienie

Proszę porównać przepis ze zdjęciem. Proszę powiedzieć, co zostało już zrobione, a co trzeba jeszcze zrobić?

FRYWOLNE ŚLIWECZKI

Składniki

6 suszonych śliwek bez pestek, pół szklanki sherry lub białego wytrawnego wina, łyżka posiekanych orzechów laskowych, szczypta świeżo startej gałki muszkatołowej, 3 cienkie plasterki boczku, wykałaczki koktajlowe

Sposób przyrządzenia

Śliwki moczyć w sherry (przez 2 godziny), a następnie odsączyć na bibułce i napełnić odrobiną posiekanych orzechów. Każdą śliwkę owinać przekrojonym wzdłuż plastrem boczku i zapiekać 8-10 min. w piekarniku (w wysokiej temperaturze).

Gramatyka

NAZWY CZYNNOŚCI – rzeczowniki te można utworzyć od prawie wszystkich czasowników (prócz np. modalnych: móc, musieć, woleć) poprzez dodanie sufiksów: **-anie**, **-enie**, **-cie**.

-anie	czasowniki z przyrostkami -a, -owa	czytać – czytanie kupować – kupowanie
-enie	czasowniki z przyrostkiem -i, -y, -e oraz o temacie zakończonym na spółgłoskę	dzwonić – dzwonienie uczyć – uczenie milczeć – milczenie znaleźć – znalezienie
-cie	czasowniki o temacie zakończonym na samogłoskę należącą do rdzenia oraz z przyrostkiem zakończonym na -ą-	bić – bicie myć – mycie płynąć – płynięcie (-ą-:-ę-)

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę w miejscu czasowników wpisać nazwy czynności w odpowiedniej formie.

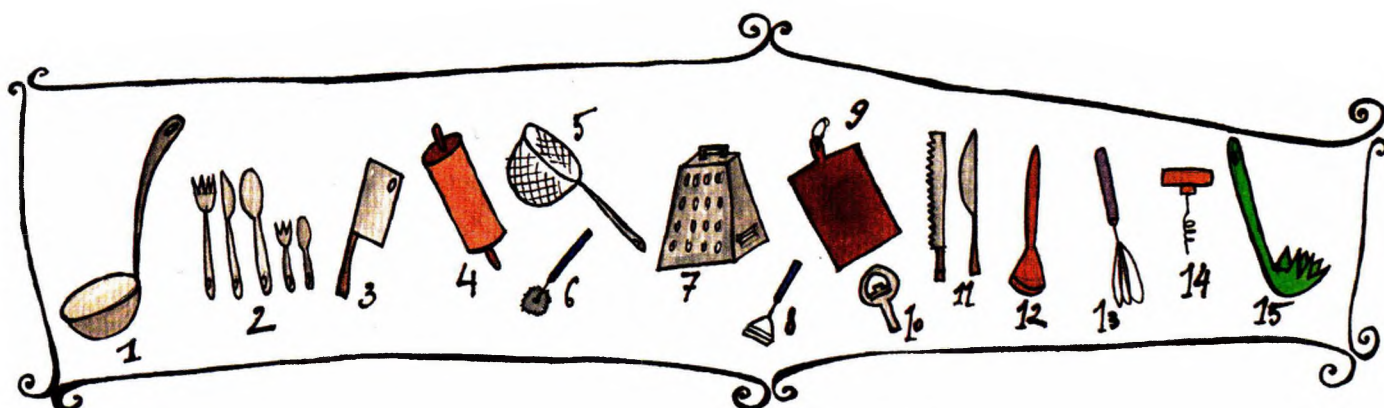
0.*Smażenie*..... (smażyć) to*ogrzewanie*..... (ogrzewać) potrawy w tłuszczu.
1. (blanszować) polega na (zanurzyć) czegoś na kilkadziesiąt sekund we wrzątku lub (włożyć) do zimnej wody, następnie (doprowadzić) do stanu (wrzeć) i (wyjąć).
2. (drylować) to (usuwać) pestek z owoców.
3. (dusić) to (połączyć) procesu krótkiego (smażyć) oraz (gotować) w małej ilości wody lub proces długotrwałego (gotować) w małej ilości wody i tłuszczu bez etapu (obsmażać).
4. (faszerować) to (wypełniać), (przekładać) farszem.
5. (gotować) polega na (przyrządzić) czegoś we wrzącej wodzie.

6. (grillować) to (piec) potrawy bez (użyć) tłuszczu.
7. (kwasić) jest (konserwować) warzyw lub owoców przez (poddawać) ich fermentacji; (kisić).
8. (nadziewać) to (wypełniać) nadzieniem, masą, konfiturami itp.
9. (panierować) nazywamy (obtaczać) w jajku i w mące lub tartej bułce mięsa, ryb, jarzyn przed (smażyć).
10. (peklować) to (działać) solanki na mięso, czego efektem jest (utrwalić) barwy, (wytworzyć) charakterystycznego smaku i zapachu mięsa oraz (przedłużyć) jego trwałości.
11. (piec) polega na (ogrzewać) potrawy w piecu lub piekarniku w nagrzanym powietrzu.
12. (wędzić) jest (konserwować) żywności: mięsa i przetworów mięsnych, ryb, serów itp. za pomocą dymu.
13. (zapiekać) to (doprowadzić) do (stwardnieć), (zrumienić) powierzchni potrawy dzięki (piec) .

Rozumienie tekstu

Proszę na podstawie definicji nazwać przyrządy kuchenne i dobrać czynności, którym one służą.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
											ł			
											n			

A) deska – długi, płaski kawałek drewna	a) przybory do jedzenia
B) korkociąg – przedmiot z uchwytem i metalową spiralą	b) służy do cięcia i krojenia
C) łyżka cedzakowa – duża łyżka z dziurkami	c) służy jako podstawka do krojenia
D) łyżka wazowa, chochla – duża, głęboka łyżka z długą rączką	d) służy do odcedzania np. pierogów, klusek
E) nóż – ma trzonek i podłużne płaskie metalowe ostrze	e) służy do oddzielania ciał stałych od płynów
F) obieraczka, skrobaczka – składa się z ostrza osadzonego prostopadle do uchwytu	f) służy do nalewania zupy
G) otwieracz – ma uchwyt i metalowy ząbek	g) służy do porcjowania pizzy
H) radełko – ma uchwyt i metalowe kółko zakończone ząbkami	h) służy do rozplaszczania ciasta
I) sitko – plastikowa lub metalowa obręcz z rozpiętą na niej siatką	i) służy do siekania mięsa
J) sztućce – najczęściej komplet: łyżka, widelec, nóż, łyżeczka, widelczyk	j) służy do ścierania owoców, warzyw, serów
K) tarka – metalowy lub plastikowy przedmiot, którego powierzchnia pokryta jest małymi otworami o ostrych krawędziach	k) służy do ubijania piany z białek
L) tasak – narzędzie w kształcie siekierki o prostokątnym ostrzu z krótką rączką	l) służy do wyciągania korków z butelek
Ł) tłuczek – drewniany lub metalowy, ma uchwyt i klocek	ł) służy do zdzierania, zeszkrobywania skórki z warzyw
M) trzepaczka, ubijaczka – składa się z drewnianej rączki i umocowanego na niej drutu zwiniętego w spiralę	m) służy do zdejmowania kapsli z butelek
N) wałek do ciasta – jest w kształcie walca, najczęściej drewniany	n) służy zwykle do rozgniatacia ugotowanych ziemniaków

Pisanie

1. Proszę napisać przepis na swoją ulubioną potrawę.
2. Proszę scharakteryzować kuchnię swojego kraju (250 słów).

Szukam pracy

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

- Od czego w twoim kraju ludzie zaczynają poszukiwanie pracy?
- Czy łatwo znaleźć satysfakcjonującą i dobrze płatną pracę?
- Jak rozwiązuje się problem bezrobocia?
- Jakie zawody cieszą się największym prestiżem społecznym?

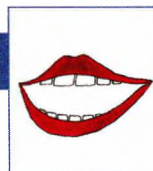
Rozumienie tekstu

Proszę dobrać oferty pracy do ogłoszeń osób poszukujących pracy.

DAM PRACĘ	SZUKAM PRACY
1. Firma ochroniarska „Orzeł” zatrudni młodych mężczyzn [18-22 lata], wymagana sprawność fizyczna i prawo jazdy kategorii B. Możliwość pracy na zlecenie. Tel. 032 3547890. Zgłoszenia do 15.03.	A. Pracownik reklamy, 3 lata pracy w brytyjskiej firmie „Koń i pies”, biegła znajomość języka angielskiego i włoskiego.
2. Szkoła Języków Obcych „Nowy świat” poszukuje lektorów języka angielskiego [chętnie native speakers]. Zajęcia w siedzibie szkoły i poza nią. Kontakt: nowyswiat@wp.pl	B. Młoda, kreatywna, łatwo nawiązująca kontakty z ludźmi, umiejętność obsługi komputera i urządzeń biurowych, znajomość języka angielskiego i niemieckiego.
3. Casting do programu „Poszukiwacze przygód”. Zapraszamy mężczyzn w wieku 20–40 lat. Wymagana odwaga i pełna dyspozycyjność. 15.02, godz. 13.00, Katowice, plac Sejmu Śląskiego.	C. Absolwent technikum mechanicznego, prawo jazdy kategorii B i C, obsługa wózków widłowych, podejmie pracę w zawodzie.
4. Dla studentów od zaraz. Praca na plantacji truskawek i malin. Możliwość pracy na godziny. Gliwice, ul. Zwycięstwa 119. Tel. 032 2766876	D. Małżeństwo Amerykanów, oboje z doświadczeniem pedagogicznym, szuka pracy w szkole języka angielskiego lub udzieli prywatnych lekcji. Możliwość dojazdu na zajęcia.
5. Firma polsko-angielska poszukuje operatywnej i komunikatywnej sekretarki. Wymagana umiejętność obsługi biura, znajomość języka angielskiego i co najmniej jednego innego języka europejskiego. CV i list motywacyjny prosimy składać w sekretariacie firmy do 25.02.	E. Młodzi mężczyźni po odbyciu zasadniczej służby wojskowej poszukują pracy, która będzie wyzwaniem. Czas i miejsce dowolne.
6. Biuro Rozwoju Miasta Chorzowa ogłasza konkurs na stanowisko architekta miejskiego. Wyższe wykształcenie architektoniczne, dwa języki obce, obsługa komputera, kreatywność. Kontakt: Urząd Miasta, Chorzów, Rynek 1.	F. Studenci podejmą pracę przez kilka godzin dziennie.
7. Firma „Wszystko dla psów i kotów” poszukuje specjalistów do spraw reklamy. Wymagane doświadczenie i znajomość rynku. Tel. 032 2678986.	G. Dwudziestolatek z prawem jazdy, silny, sprawny poszukuje pracy w niepełnym wymiarze godzin. Tel. 0509872734
8. „Damet” zatrudni inżynierów i techników obsługi maszyn oraz linii produkcyjnych. Prawo jazdy kategorii C. Kontakt: damet@interia.pl	H. Absolwent Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej, dyplom z wyróżnieniem, zwycięzca konkursu dla młodych architektów, znajomość języka angielskiego i francuskiego podejmie pracę w zawodzie.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
				B			

Mówienie

Proszę przeczytać poniższe stwierdzenia i wybrać właściwą odpowiedź. Następnie proszę przedyskutować je w parze z kolegą lub koleżanką.

Na rozmowie kwalifikacyjnej dobrze jest:

0) być swobodnym, ale skoncentrowanym	(P)	F
1) ładnie wyglądać	P	F
2) dużo wiedzieć o firmie, w której chcesz pracować	P	F
3) krytykować poprzedniego szefa	P	F
4) powiedzieć o swoich sukcesach	P	F
5) spóźnić się	P	F
6) zapytać o wynagrodzenie	P	F
7) nie patrzeć rozmówcom w oczy	P	F
8) mówić spokojnie, ale zdecydowanie	P	F
9) powiedzieć, że poprzednia praca była nudna	P	F
10) być optymistą	P	F
11) na końcu podziękować za rozmowę	P	F
12) nie zadawać żadnych pytań	P	F

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać artykuł, a następnie dobrać odpowiednie tytuły do poszczególnych jego części. Jeden tytuł podany został dodatkowo.

W POGONI ZA PRACĄ

Współczesny człowiek musi stawić czoła wielu trudnym sytuacjom. Stres to jedno z najpopularniejszych słów w naszym codziennym życiu. Jedną z najbardziej stresujących sytuacji jest poszukiwanie pracy. Młodzi ludzie, po skończeniu studiów, często nie mają szans na zdobycie pracy, nie tylko w swym zawodzie, ale nawet jakiegokolwiek. Ludzie pracujący wiele lat otrzymują wypowiedzenia na skutek problemów firm lub przekształceń kadrowych. Sytuacja nie jest zatem łatwa i nie pozwala żyć spokojnie ze świadomością bezpieczeństwa finansowego.

Znalezienie dobrej pracy nie jest proste ze względu na wciąż rosnące wymagania pracodawców. Zdaniem ekspertów współczesny idealny pracownik powinien w momencie ukończenia studiów mieć kilka lat praktyki zawodowej i duże doświadczenie, jednocześnie być świeży i kreatywny, mieć inicjatywę, ale też umieć pracować w zespole, znać biegle kilka języków obcych, obsługiwać wszystkie możliwe urządzenia, znać najnowsze programy komputerowe i oczywiście być w pełni dyspozycyjny. Tylko gdzie takich ludzi można znaleźć?

Jaka jest zatem droga ludzi młodych do znalezienia wymarzonej pracy? Absolwent uniwersytetu, technikum, liceum, studium zawodowego czy kursu musi najpierw zapoznać się z rynkiem pracy (jeśli nie zrobił tego przed rozpoczęciem edukacji). Daje mu to określone szanse na znalezienie odpowiedniego pracodawcy i stanowiska, na którym chciałby podjąć pracę.

Po znalezieniu wymarzonej pracy przyszły pracownik przygotowuje się do próby zdobycia miejsca w firmie. W tym celu składa niezbędne dokumenty, w skład których wchodzi najczęściej: podanie, list motywacyjny, życiorys lub CV (w zależności od wymagań firmy) i stara się tak zaprezentować swoją osobę, by pracodawca uznał go za najlepszego kandydata na dane stanowisko. Po przejściu wstępnej weryfikacji zostaje zaproszony na rozmowę kwalifikacyjną i tam ostatecznie rozstrzygają się losy jego zatrudnienia.

Szczęśliwiec, któremu los sprzyja, podpisuje umowę o pracę (najczęściej pierwsza jest na okres próbny, a kolejna na czas określony, by firma mogła się przekonać o trafności podjętej decyzji), poznaje swój zakres obowiązków oraz wysokość wynagrodzenia. Dobrze jest też zasięgnąć informacji o warunkach wypowiedzenia umowy o pracę i przysługującym urlopie.

6

Ci, którzy nie mieli szczęścia, muszą rozpoczynać całą procedurę od nowa, ale żeby mieć w czasie dalszych poszukiwań ubezpieczenie i zasiłek dla bezrobotnych, muszą najpierw zarejestrować się w Rejonowym Urzędzie Pracy, który pomaga w znalezieniu zatrudnienia i tym samym stara się zmniejszyć bezrobocie.

1. Rozpoczęcie poszukiwań
2. Przyjęcie do pracy
3. Trudności w przekonaniu pracodawcy
4. Gromadzenie dokumentów
5. Trudna sytuacja na rynku pracy
6. Ostatnia deska ratunku
7. Marzenie pracodawców

Formy pisemne

1. **List motywacyjny jest jednym z podstawowych dokumentów wymaganych w czasie poszukiwania pracy. Proszę przyjrzeć się formie i wzorowi listu motywacyjnego.**

LIST MOTYWACYJNY**KTO PISZE?****DO KOGO PISZE?****PO CO PISZE?****CO ZAWIERA LIST?**

osoba szukająca pracy

do przyszłego pracodawcy

aby dostać pracę

1. miejsce i datę
2. imię, nazwisko, adres i telefon piszącego
3. nazwę firmy lub instytucji
4. zwrot do przyszłego pracodawcy
5. przyczynę napisania listu (np. odpowiedź na ogłoszenie)
6. kwalifikacje i cechy wskazujące na to, że piszący jest najlepszym kandydatem na dane stanowisko (wykształcenie, ukończone kursy, umiejętności, osiągnięcia, pożądane cechy charakteru, możliwości intelektualne)
7. chęć podjęcia pracy w tej właśnie firmie (dlaczego? jaki to będzie mieć wpływ na rozwój piszącego?)
8. wyrażenie nadziei, że pracodawca wybierze piszącego
9. końcowa formuła grzecznościowa (Łączę wyrazy szacunku, Z poważaniem)
10. własnoręczny podpis

WZÓR

Katowice, 18.08.2005

Anna Słowik
 ul. Słoneczna 12b/6
 40-032 Katowice
 tel. 032 2547890
 e-mail: anka@interia.pl

Szanowny Pan
 Dr Tomasz Ozdoba
 Dyrektor Szkoły Języków Obcych *Nowy świat*

Szanowny Panie Dyrektorze,

odpowiadając na ogłoszenie, które Państwo umieścili we wczorajszej „Gazecie Wyborczej”, złożyłam w sekretariacie Szkoły podanie i życiorys. Jestem magistrem filologii romańskiej, w czasie studiów odbyłam praktykę na Uniwersytecie w Nancy, a ostatnie trzy lata spędziłam w Paryżu, gdzie pracowałam jako tłumacz polsko-francuski. Dodatkowo organizowałam kursy języka francuskiego dla Polaków w Paryżu i po zdaniu specjalistycznych egzaminów pracowałam jako lektor.

Myślę więc, że jestem dobrą kandydatką na stanowisko lektora w Szkole *Nowy świat*. Mam doświadczenie w nauczaniu języka francuskiego, znam dobrze Francję, kulturę i literaturę francuską. Szybko nawiązuję kontakty z ludźmi, jestem punktualna, obowiązkowa i dobrze zorganizowana, co potwierdzą referencje wydane przez mojego francuskiego pracodawcę. Sprawnie posługuję się komputerem, mam prawo jazdy i oprócz francuskiego znam też bardzo dobrze język angielski i włoski, a także uczę się niemieckiego.

Pracując w Pańskiej Szkole, mogłabym doskonalić swoje umiejętności dydaktyczne, opracować własny program nauczania oraz poszerzyć wiadomości na temat współpracy szkół językowych działających w Polsce ze szkołami we Francji, które organizują podobne kursy.

Mam nadzieję, że moje kwalifikacje są odpowiednie, by dobrze wykonywać powierzone mi zadania.

Łączę wyrazy szacunku

Anna Słowik

2. Proszę zapoznać się ze wzorem CV, a następnie stworzyć własne.

CV	
Anna Słowik ul. Słoneczna 12b/6 40-032 Katowice tel. 032 2547890 e-mail: anka@interia.pl	
DANE OSOBOWE:	
IMIĘ I NAZWISKO	Anna Słowik
DATA URODZENIA	08.08.1976
MIEJSCE URODZENIA	Katowice
STAN CYWILNY	panna
WYKSZTAŁCENIE:	
1995–2000	Uniwersytet Śląski w Katowicach – absolwentka Wydziału Filologicznego, kierunek filologia romańska, studia ukończone z oceną bardzo dobrą
1991–1995	Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Katowicach
DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE:	
2000–2003	praca w szkole języków obcych <i>Le Monde</i> w Paryżu w charakterze tłumacza, organizacja kursów języka francuskiego dla Polaków, lektorat języka polskiego
1999–2000	praktyka studencka – Uniwersytet w Nancy we Francji
KURSY I INNA DZIAŁALNOŚĆ ZAWODOWA:	
1999	kurs i egzamin na lektora języka polskiego jako obcego organizowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Stowarzyszenie „Bristol” Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego
1996	kurs pilotów wycieczek zagranicznych organizowany przez B.P. Gryf w Katowicach
1994	kurs wychowawców kolonijnych dla dzieci i młodzieży
1994–2000	kursy językowe – <i>British Council</i> – kurs języka angielskiego – <i>Goethe Institut</i> – kurs języka niemieckiego – kurs języka włoskiego
NAGRODY, WYRÓŻNIENIA:	
1999/2000	– stypendium Ministra Edukacji Narodowej
ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW:	
–	język francuski – biegła znajomość
–	język angielski – bardzo dobra znajomość, egzamin CAE
–	język włoski – bardzo dobra znajomość
–	język niemiecki – średnia znajomość
ZAINTERESOWANIA:	
–	literatura francuska (zwłaszcza modernistyczna) oraz literatura polska i angielska,
–	nauczanie języka polskiego jako obcego,
–	nauka języków obcych,
–	gra na flecie,
–	muzyka klasyczna.

.....
.....
.....
tel.
e-mail:

DANE OSOBOWE:
IMIĘ I NAZWISKO
DATA URODZENIA
MIEJSCE URODZENIA
STAN CYWILNY

WYKSZTAŁCENIE:

**DOŚWIADCZENIE
ZAWODOWE:**

**KURSY
I INNA DZIAŁALNOŚĆ
ZAWODOWA:**

**NAGRODY,
WYRÓŻNIENIA:**

**ZNAJOMOŚĆ
JĘZYKÓW:**

ZAINTERESOWANIA:

Gramatyka

ZDANIA ZŁOŻONE Z *ŻE*, *ŻEBY*

Zdania podrzędne, w których występuje spójnik *że* mogą wyrażać:

- dopełnienie informacji (*Obawiam się, że jutro będzie zimno*)
- przyczynę (*Jestem zdumiony tym, że jeszcze nie masz prawa jazdy*)
- intensywność cechy charakterystycznej podmiotu (*Ten film był tak głupi, że nawet się nie śmiałam*) lub czynności (*Izabela śpiewała tak dobrze, że nie chcieliśmy, by kończyła*)

Zdania podrzędne ze spójnikiem *żeby* mogą wyrażać:

- prośbę (*Prosiła, żeby jej szybko odpisać*)
- życzenie (*Chciałabym, żeby już była wiosna*)
- rozkaz (*Kazał, żeby kupił chleb*)
- propozycję (*Najlepiej, żeby to postawić tutaj*)
- sugestię (*Dobrze by było, żeby zrobił to jutro*)
- cel (*Przeczytała tę książkę, żeby być mądrzejsza*)

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę przekształcić zdania pojedyncze na zdanie złożone, używając odpowiednich form *że*, *żeby*.

0. Piotr jest rozsądny. Podoba mi się to.
Podoba mi się to, że Piotr jest rozsądny.
1. Podobno w maju dostanę podwyżkę. Liczę na to.
.....
2. Powinnam dobrze wyglądać na rozmowie kwalifikacyjnej. Muszę się odpowiednio ubrać.
.....
3. Chcę mieć wyższe kwalifikacje. Skończę te studia.
.....
4. Nie spróbowałam zdobyć tej pracy. Będę tego żałować.
.....
5. Rząd podejmuje wiele działań. Jego celem jest zlikwidowanie bezrobocia.
.....
6. Sekretarki już drugi dzień nie było w biurze. Szef bardzo się dziwił.
.....
7. Szefowa działu personalnego bardzo się stara. Chce stworzyć miłą atmosferę w firmie.
.....
8. Wspólne wyjazdy pracowników sprzyjają integracji. Wszyscy o tym wiedzą.
.....

Rozumienie ze słuchu

SPOJRZENIE NA PRACĘ Z INNEJ PERSPEKTYWY

Proszę dwukrotnie wysłuchać piosenki zespołu *Golec uOrkiestra*, uzupełnić brakujące słowa, a następnie przedyskutować w grupie wizję pracy zaproponowaną przez wykonawców.

Golec uOrkiestra - Kto się ceni

słowa: Olga Golec/Rafał Golec

muzyka: Łukasz Golec/Paweł Golec/Rafał Golec

Gdy¹ cię dopadnie
Twoja wolność gdzieś przepadnie
A o wolność przecież² przodek twój
Nigdy tego by nie robił
Gdyby³ w co cię wrobił
Gdyby widział tę harowę i ten znój

O karoshi sam się prosi
Ten co zbyt kocha grosik
I pod⁴ okiem szefa spędza czas
Życie przecież nie jest po to
By uwijać się z robotą
Ona zawsze⁵ nas

Kto się ceni ten się leni
Co dzień byczy się za trzech
To nieprawda że w⁶
Robotnicza płynie⁷

Chorowali na robotę
Jeden sierpem drugi młotem
Majstrowali przez pół⁸ no i co
Wciąż dobrobyt⁹
Ciągłe normy przekraczali
Ale łajba szła na dno

Owszem ważna jest¹⁰
Ale marna to zapłata
Za te wszystkie bóle w krzyżu oraz garb
Szanuj spokój szanuj¹¹
Jedno z drugim po połowie
To największy życia¹²

Kto się ceni ten się leni...

Nie myśl chłopie że z roboty
W banku biorą się¹³
Bo niedługo zamiast forsy ujrzysz piach
Dziś robota nie jest w cenie
Dzisiaj liczy się¹⁴
To najlepszy w życiu fach

Odkryj w sobie nową cnotę
.....¹⁵ na robotę
Bo niedobrze gdy nad grzbietem wisi bat
Życie to nie wściekła polka
Ani młócka ani orka
.....¹⁶ pilnie dobrych rad

Kto się ceni ten się leni...

Przed oczyma milion razy
Przelatują mi¹⁷
Jakby fajnie bez roboty mogło być
Czasem w duchu o tym marzę
Ale póki co na razie
Mogę tylko o tym¹⁸

Kto się ceni ten się leni...

Świat wokół nas...

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Jak odbierasz walki ekologów o przywrócenie czystości na Ziemi?

Czy uważasz, że drastyczne akcje protestacyjne mogą pomóc w przekonaniu ludzi, by zaczęli dbać o środowisko?

Co każdy z ludzi może zrobić, by nie było tyle zanieczyszczeń?

Jaka jest twoja opinia na temat groźby zaniku niektórych gatunków roślin i zwierząt?

Co sądzisz o konieczności prowadzenia akcji uświadamiających ludziom sensowność dbania o środowisko? Jakiego typu argumentów należałoby użyć?

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania, a następnie wpisać do tabelki nazwę kataklizmu, o którym mowa i po trzy słowa pojawiające się w tekście, związane z opisywanymi klęskami żywiołowymi.

Rodzaj kataklizmu	Opis
wulkan	lawą, pył, wybuch

Proszę ułożyć w odpowiedniej kolejności rozsypane fragmenty tak, by utworzyły spójny tekst.

___ prawo, systematycznie oraz konsekwentnie zamieniamy ją w wielkie wysypisko śmieci, albo traktujemy jak małe dzieci lodówkę, wyciągając z niej to co najlepsze i nie zastanawiając się nad tym, co będzie, jak lodówka zrobi się zupełnie pusta. Ekolodzy, spostrzegłszy, co się dzieje, od lat ostrzegają

___ wiatru na policzkach, cieszyć się życiem. Pospacerować parę godzin przez przetykany promieniami słonecznymi las, napawając się ciszą tak odczuwalną dla nas, na co dzień otoczonych i osaczonych miejskim hałasem. Albo wyciągnąwszy się nad jeziorem i wyłączywszy telefon, aby nikt i nic nie płoszyło nam ryb i nie zakłócało świętego spokoju, leniwie obserwować spławik.

___ konsekwencjami dziury ozonowej. Niektórym krajom całkiem realnie zagraża podnoszący się poziom wód. Huragany i powodzie uświadamiają nam,

___ przed dziurą ozonową, globalnym ociepleniem, wymieniają gatunki, które bezpowrotnie giną przez zanieczyszczenia, wycinanie lasów, brutalne ingerowanie w środowisko naturalne. Niby ludzie zdają sobie sprawę z

___ losem swoim i przyszlých pokoleń, że nie chcemy i nie potrafimy, zrezygnowawszy ze zbytecznego często luksusu, który może być śmiertelnym zagrożeniem dla nas samych, zadbać o przyszłość naszej planety. Na efekty takich działań nie trzeba wcale czekać. One już są. Od lat zmagamy się z

___ że takiego urlopu po prostu nie będzie gdzie spędzać. Wygląda na to, że zbyt mocno do serca wzięliśmy sobie przykazanie boże, aby czynić sobie ziemię poddaną. Uważając, że mamy do tego pełne

___ Jest tylko jedna nadzieja, która pozwala wierzyć, że to wszystko nie skończy się globalną katastrofą ekologiczną. Być może ludzie zrozumieją, że nie ma już innego wyjścia i zabiorą się za rozwiązywanie problemów, które sami wywołali.

1 Ach, co za przyjemność, usiąść nad brzegiem morza, wsłuchując się w jego szum i czując powiew

___ Jeśli też marzysz o takim wypoczynku, to lepiej się pospiesz. Wyjedź, dopóki to jeszcze możliwe, bo trudno powiedzieć, jak długo tak będzie. Już wkrótce może się okazać,

___ zagrożenia, co jakiś czas głowy najpotężniejszych państw spotykają się, wspólnie podejmując decyzje, które zahamują, a przynajmniej spowolnią, rabunkową gospodarkę ekologiczną. Jednak na ogół kończy się na pięknych słowach. Okazuje się, że jesteśmy zbyt wielkimi egoistami, by poważnie przejąć się

___ że wobec prawdziwego żywiołu jesteśmy nadal bezradni. Zewsząd otaczają nas trujące związki chemiczne, znajdujące się w powietrzu, którym oddychamy, wodzie, którą pijemy i jedzeniu, które codziennie spożywamy.

Gramatyka

IMIESŁOWY PRZYSŁÓWKOWE

współczesny	uprzedni
od czasowników niedokonanych	od czasowników dokonanych
temat czasu teraźniejszego (3 os. l. mn.) + -ąc	temat czasu przeszłego (3 os. l. poj r. m.) temat zakończony na samogłoskę + -wszy temat zakończony na spółgłoskę + -wszy
prosić – prosz-ą – prosząc jeść – jedz-ą – jedząc znać – znaj-ą – znając	zrobić – zrobi-ł – zrobiwszy odbiec – odbieg-ł – odbiegłszy

Cwiczenia gramatyczne

1. Proszę w powyższym tekście wyszukać wszystkie formy imiesłowów przysłówkowych.
2. Proszę uzupełnić zdania, przekształcając podane formy na imiesłowy przysłówkowe.

Anna oglądała telewizję, (i piła) ...*pijąc*...⁰ swój ulubiony jogurt naturalny. (Po obejrzeniu)¹ wiadomości, Anna wyszła z psem na spacer. (Szła)² wolno, rozmyślała o tym, co usłyszała przed chwilą. Dziś przed południem członkowie różnych organizacji ochrony środowiska spotkali się na ogólnokrajowej konferencji, (i chcieli)³ ustalić, jak zwrócić ludziom uwagę na problemy zanieczyszczenia środowiska. Przedstawiciele obrońców środowiska, (kiedy wyszli)⁴ z konferencji, złożyli oświadczenie dla prasy, w którym prosili o pomoc, (i apelowali)⁵ o większą troskę o środowisko naturalne. Podczas konferencji postanowiono uświadomić ludziom, jak na co dzień można zadbać o środowisko, (i zwracać się)⁶ z prośbą o segregację odpadów we wszystkich gospodarstwach domowych.

(Po przemyśleniu tego)⁷, co usłyszała, Anna nie zastanawiała się zbyt długo, (i postanawiała)⁸ odpowiedzieć na apel ekologów. Od jutra, (po wygospodarowaniu miejsca)⁹, zaczniesz segregować śmieci. Będzie też o tym mówić wszystkim znajomym, (i starać się)¹⁰ przekonać ich, żeby zaczęli robić to samo. Zastanawiała się tylko, dlaczego dopiero teraz o tym pomyślała.

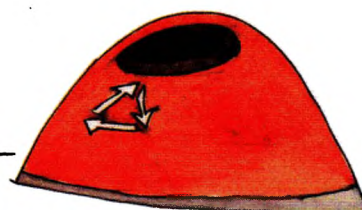
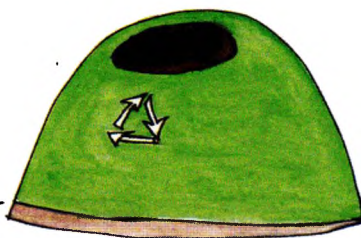
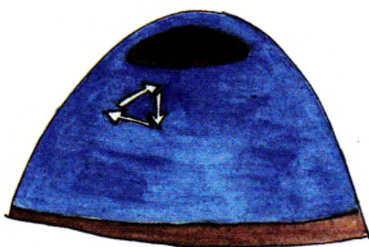
Rozumienie tekstu

Proszę połączyć w zdania fragmenty z kolumny A i B.

A	B
1. Większe zainteresowanie ludzi problemami zanieczyszczenia	A) przedostającego się do atmosfery jest często kilkakrotnie wyższa niż dopuszczalne normy.
2. Agencje ochrony środowiska apelują o montowanie w samochodach katalizatorów oraz o używanie	B) zanik przejściowych pór roku, co może doprowadzić do radykalnych zmian klimatu w wielu miejscach świata.
3. Problemem współczesnego świata są freony i ich wpływ na powiększanie się	C) odpadów w naszych gospodarstwach domowych.
4. W regionach przemysłowych ilość dwutlenku węgla	D) środowiska jest wynikiem m.in. zaangażowania się w akcje ekologiczne sław, takich jak Bono czy Sting.
5. Elektrownie jądrowe to z jednej strony przyszłość gospodarki energetycznej świata,	E) to jedne z największych zagrożeń, jakie stwarzają nieodpowiedzialne wielkie firmy przemysłowe.
6. Alternatywne źródła energii są coraz częściej wykorzystywane przez tych,	F) paliw bezołowiowych, które w mniejszym stopniu zanieczyszczają powietrze.
7. Walkę o czystość środowiska należy zacząć od podstaw, czyli od segregacji	G) gospodarka ich zasobami może sprawić, że za jakiś czas świat straci te swoje płuca.
8. Wylewanie ścieków do zbiorników wodnych oraz utylizacja odpadów w nieodpowiednich miejscach	H) dziury ozonowej, a co za tym idzie globalne ocieplenie klimatu.
9. Jednym z efektów globalnego ocieplenia jest	I) którzy cenią nie tylko dbałość o środowisko, ale też niezależność energetyczną.
10. Lasy Amazonii słyną jako płuca świata, lecz bezmyślna	J) z drugiej jednak to potencjalne bomby ekologiczne.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
									G

Mówienie

Proszę w grupach zebrać argumenty dotyczące budowy w sąsiedztwie dużej elektrowni atomowej. Jedna z grup gromadzi argumenty pozytywne, druga negatywne. Proszę przeprowadzić oficjalną dyskusję na temat korzyści i szkód płynących ze zbudowania takiej elektrowni.

Podczas dyskusji można wykorzystać następujące wyrażenia:

SPRZECIW	POPARCIE	OBOJĘTNOŚĆ
<ul style="list-style-type: none">nie zgadzam się z Pani/Pana zdaniem...według mnie, nie ma Pan/i racji...nie sądzę, by....nie uważam za słuszne...myślę, że nie należy.../ nie jest dobrym pomysłem... / nie trzeba.../ nie warto...z mojego punktu widzenia wygląda to inaczej	<ul style="list-style-type: none">w pełni popieram tę opinię...zgadzam się z... / na...myślę / jestem całkowicie przekonana/przekonanynie mam żadnych wątpliwości, że ma Pan/i słuszność...podzielam Pani/Pana zdanie...	<ul style="list-style-type: none">nie sądzę, by to miało znaczenie...nie jest to dla mnie ważne...nie uważam tego za znaczące...trudno to określić ...nie jestem pewna/pewien ...

Pisanie

Proszę napisać tekst argumentacyjny do lokalnej gazety, w którym spróbuje Pan/i przekonać swoich sąsiadów o konieczności dbania o środowisko i korzyściach z niego płynących. Artykuł ukaże się pod tytułem *Zielone światło dla ekologii* (250 słów).

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

- Jaki styl urządzania mieszkań najbardziej ci odpowiada?
- W jakich wnętrzach czujesz się najlepiej, najbardziej swobodnie?
- Co mieszkanie mówi o jego właścicielu?

Rozumienie tekstu

Proszę odpowiedzieć na pytania zawarte w poniższym teście. W ten sposób można dowiedzieć się, w jakim stylu urządzone będzie Pani/Pana wymarzone mieszkanie.

1. Kolory, wśród których czujesz się najlepiej to:
 - a) beże, brązy, czerwienie
 - b) zielenie i radosne żółcie
 - c) błękity, fiolety, szarości
 - d) barwy kontrastujące, np. biel i czern.
2. Najlepiej czujesz się we wnętrzach:
 - a) przytulnych, ciepłych
 - b) jasnych, pełnych zieleni, przestronnych
 - c) eleganckich, urządzonych klasycznie
 - d) nowoczesnych, bez zbędnych ozdób.
3. Najchętniej słuchasz muzyki:
 - a) jazzowej, nastrojowej
 - b) popularnej, rockowej
 - c) klasycznej, operowej
 - d) nowoczesnej.
4. Jakiego typu meble najbardziej lubisz?
 - a) antyki, ciężkie, ozdobne
 - b) drewniane, jasne, proste
 - c) klasyczne, bez zbędnych ozdóbników
 - d) wykonane z metalu i szkła.
5. Twoje ulubione kwiaty to:
 - a) kompozycje z suszonych kwiatów i liści
 - b) krokusy, tulipany, bez
 - c) niedbale związane bukiety polnych kwiatów
 - d) okazałe oryginalne bukiety.

Proszę policzyć, jakich odpowiedzi jest najwięcej:

- najwięcej odpowiedzi a - mieszkanie **jesieni**
- najwięcej odpowiedzi b - mieszkanie **wiosny**
- najwięcej odpowiedzi c - mieszkanie **lata**
- najwięcej odpowiedzi d - mieszkanie **zimy**

Mieszkanie jesieni

Jeżeli jesteś osobowością jesienną, w twoim mieszkaniu wiele jest pamiątek, bibelotów, drobiazgów, książek, zdjęć, suszonych kwiatów. Twoje mieszkanie jest bardzo ciepłe i przytulne, czasem jednak stwarza wrażenie artystycznego nieładu. Lubisz kolekcjonować wspomnienia i rzeczy z nimi związane, bardzo niechętnie pozbywasz się pamiątek. Najlepiej czujesz się we wnętrzach, w których oświetlenie jest przyziemne, nastrojowe, z wieloma małymi lampkami. Lubisz się otaczać tkaninami naturalnymi, miękko spływającymi. Odpowiadają ci ściany o nierównej powierzchni, elementy z grubych drewnianych pni i koniecznie kominek. Jesteś bardzo towarzyski/towarzyska, choć bywają dni, kiedy stajesz się nostalgiczny/nostalgiczna. Twoje mieszkanie jest idealne zarówno do przyjmowania gości i tworzenia miłej, ciepłej atmosfery, jak też do zaszycia się w nim z książką i herbatą w deszczowe jesienne wieczory.

Mieszkanie wiosny

W mieszkaniu wiosny widać spontaniczność i fantazję. Nie ma tu symetrii, odmierzonych perfekcyjnie odległości, równo poukładanych przedmiotów. Króluje tu światło i zieleń, dlatego najlepiej się czujesz we wnętrzach z dużymi oknami, zaś najlepszą ozdobą są pięknie rosnące, zawsze zadbane kwiaty. Lubisz naturalne wykończenia wnętrz, jasne drewno, wiklinę, ratan. Najbardziej odpowiadają ci zaokrąglone kształty mebli i dodatków. Nie jesteś zwolennikiem pedantycznego uporządkowania, ale ważne, by pomieszczenie cechowała wewnętrzna równowaga. W twoim mieszkaniu dobrze czują się osoby podobnie jak ty otwarte, poszukujące przygód, optymistycznie nastawione do świata.

Mieszkanie lata

Osoby, których mieszkanie nosi cechy lata, lubią ład, porządek i symetrię. Najlepiej czują się we wnętrzach bogato zdobionych, wyposażonych w stylowe meble. Preferują szlachetne, ozdobne tkaniny (jedwabie, brokaty, koronki), najchętniej przetykane złotą nicią, co daje wrażenie promieni słonecznych i poczucie królewskiej elegancji. Jeśli jesteś typem lata, masz zawsze starannie dobraną zastawę, obrus, sztucce, ozdoby. Chętnie korzystasz z ozdobnych nakryć i kieliszków. Wszystko w twoim mieszkaniu jest starannie zaplanowane, równe, zharmonizowane. Lubisz otaczać się luksusem, czuć się królem we własnym królestwie. Twój goście są zatem najczęściej innymi monarchami zaproszonymi z wizytą lub poddanymi, którzy czują się trochę przytłoczeni wystawnością wnętrza.

Mieszkanie zimy

Jeśli jesteś typem zimy, cechuje cię upodobanie do minimalizmu. Nie lubisz przesady ani w strojach, ani w wystroju wnętrza. Starannie wszystko planujesz, dobrze się zastanawiasz, czy dana rzecz nie zagrabi twojego mieszkania, zanim coś kupisz, gdyż zbyt duża ilość sprzętów dekoncentruje cię i przytłacza. Najlepiej czujesz się w zimnych i surowych wnętrzach. Wybierając kolory, najczęściej skłaniasz się ku barwom kontrastowym, np. biel i czerń, czerń i czerwień. Chętnie wypoczywasz na skórzanych kanapach, wśród bardzo nowoczesnych mebli, gdyż lubisz duże gładkie powierzchnie. Nie znosisz miejsc przepelnionych zbędnymi bibelotami, więc sam ich nie kolekcjonujesz i bez żalu rozstajesz się z pamiątkami. Nie należysz do osób sentymentalnych, w swych decyzjach kierujesz się racjonalizmem i praktycyzmem. W twoim mieszkaniu najlepiej czują się osoby myślące chłodno i często dystansujące się wobec otoczenia.

Formy pisemne

Proszę zastanowić się, co jest najważniejsze, gdy chce się wynająć (lub wynająć komuś) mieszkanie, a następnie proszę wykonać obydwa polecenia:

- a) Proszę napisać ogłoszenie, w którym zaoferuje Pan/i pokój na bardzo korzystnych warunkach.
- b) Proszę napisać ogłoszenie: *Szukam mieszkania...*

Przykładowe ogłoszenia:

Wynajmę pokój studentowi. Centrum Katowic, ul. Uniwersytecka, (3. p., bez windy). 12 m², dostęp do kuchni, łazienki z prysznicem, balkonu. Korzystna cena. Telefon i Internet za dodatkową opłatą. Kontakt po 18.00: 0322215554.

Szukam mieszkania. 2 lub 3 pok., blisko parku, z windą, na 1. lub 2. p. Dobry dojazd do centrum. Wysoki standard, klimatyzacja. Cena do uzgodnienia. Kontakt: 505267098.

Pomocne wyrażenia

lokalizacja: w centrum, na obrzeżach, w pobliżu parku, jeziora, lasu
 klimatyzacja
 dobra komunikacja, dobry dojazd
 w pełni wyposażona kuchnia, łazienka
 możliwość korzystania z telewizora, telefonu, Internetu, pralki, suszarki, lodówki
 winda
 standard mieszkania
 mieszkanie umeblowane / częściowo umeblowane
 metraż

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i odpowiedzieć na pytania w tabelce: P – prawda, F – fałsz, BI – brak informacji. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

		P	F	BI
0.	Kasia wprowadziła się właśnie do nowego mieszkania		X	
1.	Ewa i Tomek poznali się w Szampanii.			
2.	Ania kupiła mieszkanie dwupokojowe.			
3.	Ania łatwo podejmuje decyzje.			
4.	Ewa przekonała Anię, żeby kupiła farby.			
5.	Ania lubi morele i miód, dlatego wybrała takie farby.			
6.	Łazienka i kuchnia w mieszkaniu Ani są już umeblowane.			
7.	Ania zawsze marzyła o małej wannie w łazience.			
8.	Ania dostała od cioci biurko.			
9.	Kasia pojedzie z Anią po regały.			
10.	Ania obiecuje szybko podjąć decyzję.			

Gramatyka

WYRAŻENIA PRZYIMKOWE. REKCJA PRZYIMKÓW

+ CELOWNIK

dzięki	Zdałam egzamin dzięki twojej pomocy.
ku	Drzewa pochylały się ku rzece.
na przekór	Robisz wszystko na przekór ojcu.
przeciw / przeciwko	Zawsze walczył przeciw niesprawiedliwości.
wbrew	Wbrew wszystkim zamieszkaliśmy razem.

+ MIEJSCOWNIK

na	Wazon stoi na szafie.
o	Marzę o słońcu.
po	Zobaczymy się po lekcji.
przy	Goście siedzą przy stole.
w	Mieszkam w Katowicach.

+ NARZĘDNIK

między / pomiędzy	Nie doszło do porozumienia między postami.
nad / ponad	Chciałabym mieszkać nad morzem.
pod	Piotr mieszka pod Krakowem.
poza	Nie lubię zbyt długo przebywać poza domem.
przed	Przed południem chodzę na zakupy.
w porównaniu z	W porównaniu z tobą Anna zarabia dużo.
w związku z	W związku z remontem zajęcia zostają przeniesione.
z	Zawsze piję kawę z mlekiem.
za	Przepadam za pierogami.
zgodnie z	Zgodnie z tradycją jadł dziś pączki.

+ **BIERNIK**

bez względu na	Tę książkę polecam każdemu bez względu na wiek.
między / pomiędzy	Matka rozdzieliła cukierki między swoje dzieci.
na	Długopis spadł na podłogę. / Wazon postaw na stół.
nad / ponad	Kiedy pojedziemy nad morze?
o	Oparła się o krzesło.
po	Chyba trzeba zadzwonić po lekarza.
pod	Samochód wjechał pod most.
poza	Tomek wyjechał poza miasto.
przed	Piotr wyszedł przed bramę.
przez / poprzez	Naukowcy oglądają bakterie przez mikroskop.
w	Spojrzałem w niebo.
w zamian za	Oferuje naukę języka w zamian za opiekę nad dzieckiem.
za	Film zaczyna się za godzinę.
ze względu na	Odradzam listopad ze względu na uciążliwe deszcze.
z uwagi na	Zrobiliśmy przerwę z uwagi na niekorzystną pogodę.

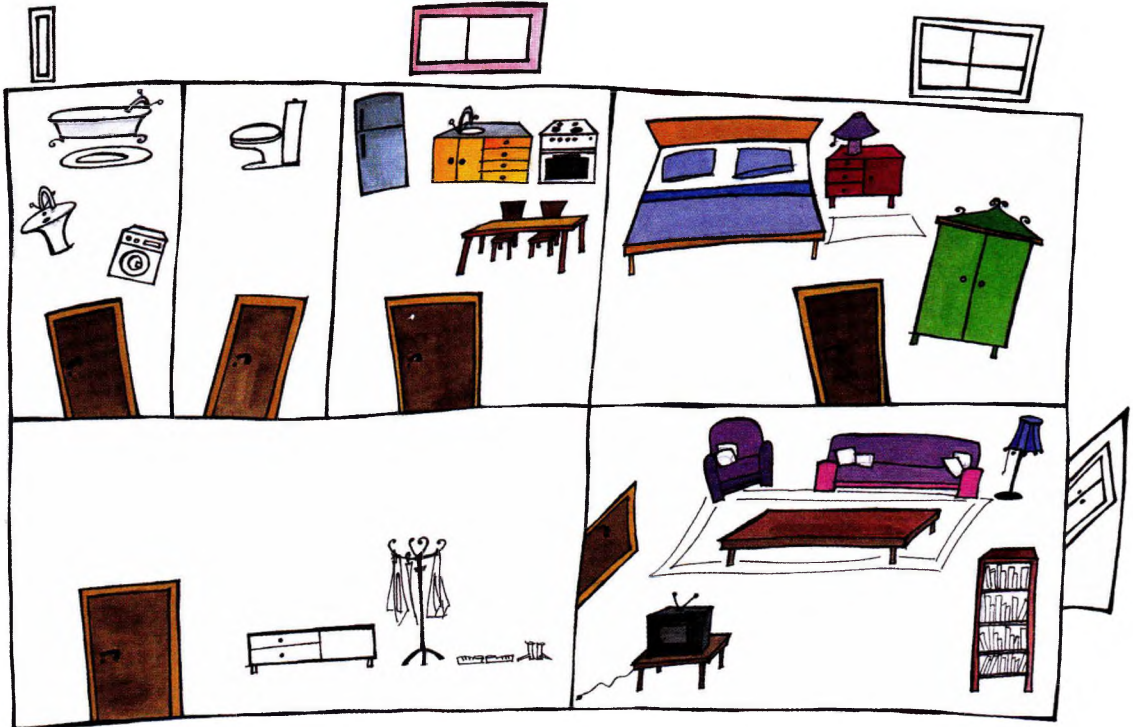
+ **DOPEŁNIACZ**

bez	Nie wolno prowadzić samochodu bez prawa jazdy.
blisko	Dwie sroki siedzą blisko mojego okna.
dla	To jest film dla dorosłych.
do	Przez pomyłkę wsiadłem do pociągu do Berlina.
dookoła / naokoło / około / wkoło	Nasza wyprawa dookoła świata dobiega końca.
koło	Plac zabaw znajduje się koło domu.
mimo / pomimo	Mimo słońca jest minusowa temperatura.
naprzeciw / naprzeciwko	Naprzeciw uniwersytetu jest bank.
na środku / pośrodku	Pies położył się na środku pokoju.
na wprost	Bank znajduje się na wprost uniwersytetu.
na zewnątrz	Rury układane są na zewnątrz budynku.
obok	Postój taksówek jest obok poczty.
od	Wolę kawę od herbaty.
opodal / nieopodal	Rozpalili ognisko nieopodal obozu.
oprócz	Oprócz diety stosuj trening.
poniżej / powyżej	To był cios poniżej pasa.
spod	Przeczytaj legendy spod Giewontu.
spośród	Pan Nowak jest najmilszy spośród moich sąsiadów.
u	Byłam dziś u dentysty.
w pobliżu	Czy w pobliżu hotelu jest basen?
z	Wszystkie te informacje pochodzą z Internetu.
za	Znowu jest jak za dawnych lat.
zza	Dźwięki dochodziły zza ściany.

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę wpisać w odpowiedniej formie słowa znajdujące się w nawiasach.

Kiedy moi przyjaciele kupowali mieszkanie, przejrzyli wszystkie katalogi i udali się do ...znanych specjalistów...⁰ (znany specjalista - pl.). Pomimo ich¹ (pomoc) ciągle brakowało pomysłów, jak urządzić wymarzone gniazdko. Właściciele nie chcieli w nim dokonywać zbyt wielkich zmian, ale mieli nadzieję, że dzięki² (profesjonalny architekt - pl.) wewnątrz mieszkanie będzie miało oryginalny charakter.

Wiedzieli, że oprócz³⁴⁵ (kuchnia, łazienka i ubikacja), mają do dyspozycji jeszcze dwa pokoje, do których wchodzi się przez⁶ (przedpokój). Doradcy nakłaniali ich do urządzenia przedpokoju w⁷ (styl rustykalny) zgodnie z⁸ (najnowsza moda). Twierdzili, że w ten sposób przedpokój będzie się odróżniać od⁹ (inne pomieszczenie - pl).

Po prawej stronie znajduje się wejście do pokoju, w którym chcą mieć salon. Tu specjaliści dla¹⁰ (odmiana) doradzali nowoczesność - metalowe akcenty pomiędzy¹¹ (szkło). Jednak ze względu na¹²¹³ (pies i zdrowy rozsądek) moja przyjaciółka musiała zaproponować. Czym będą czyścić ten pięknie zaprojektowany biały puszysty dywan? Gdzie schowają przed¹⁴ (pies) wszystkie rzeczy, które tak chętnie zjada?

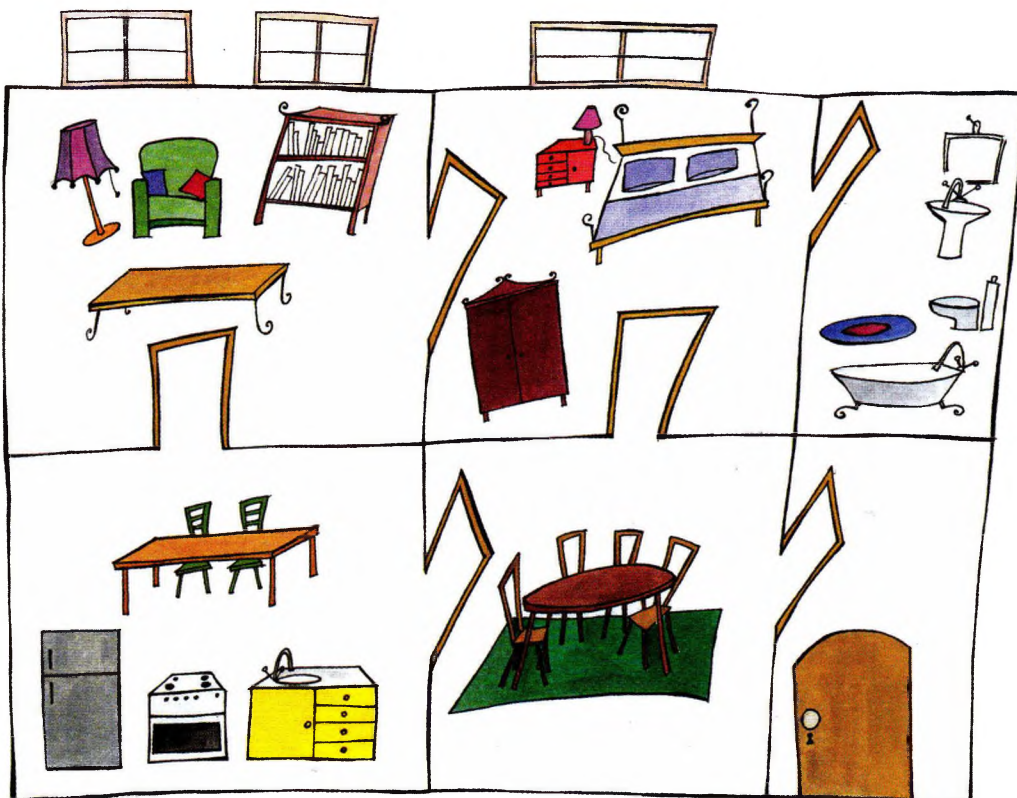
Potem było jeszcze zabawniej. Następny projektant proponował im pośrodku¹⁵ (sypialnia), która znajduje się koło¹⁶ (salon), łóżko wiszące pod¹⁷ (sufit). Na szczęście mogli sami zdecydować o tym, czy potrzebują

takiego urozmaicenia i z uwagi na¹⁸
 (ta awangardowa propozycja) postanowili zmienić doradcę.
 Kolejny stylista wnętrz, bo tak kazał się określać, chciał wokół¹⁹
 (łóżko) ustawić całą kolekcję roślin tropikalnych i ku ich
²⁰ (wielkie zdziwienie) namawiał na przebicie dziury w ścianie z sypialni do kuchni. Nie bardzo rozumieli czemu, bo wejście do kuchni jest obok²¹
 (salon). W zamian za²² (pomysł) zamieszkiwania w tropikach z widokiem na²³ (kuchnia), podziękowali styliście za usługi.
 Stwierdzili, że bez względu na²⁴ (opinia) innych, rezygnują z²⁵ (projektant – pl.). Sami wiedzą najlepiej, że w sypialni mogą połączyć zieloną szafę z²⁶ (czerwona komoda), że w porównaniu ze²⁷ (stara żółta szafka) w kuchni wszystkie inne są niefunkcjonalne, zaś bez²⁸
 (fioletowa kanapa) salon straciłby cały urok. Nie mają też problemu z dobraniem kształtu wanny do kształtu umywalki i wiedzą, jak ustawić wieszak przy²⁹
 (półka) w przedpokoju. A jeśli będą nadal chcieli kłaść byle jak wszystkie swoje książki na³⁰ (stary regał) w pokoju, to w końcu ich sprawa. Przecież, jakby nie było, to oni mają tam mieszkać.

Pisanie

Proszę opisać mieszkanie pokazane na rysunku, zwracając szczególną uwagę na lokalizację znajdujących się w nim pomieszczeń i przedmiotów.

Co by było, gdyby...

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Jaka jest twoja opinia na temat tego, że zawsze żałuje się rzeczy, których się nie zrobiło? Opisz sytuacje, które mogłyby zmienić twoje życie, gdyby się inaczej potoczyły lub gdybyś się inaczej zachował/a.

Jakie są twoje marzenia?

W jaki sposób można pomóc spełnieniu marzeń?

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić brakujące wyrazy. Nagranie zostanie odtworzone jednokrotnie.

Moim największym marzeniem jest¹ każdej zimy w ciepłym kraju. Jeżeli nigdy więcej nie zobaczę², będę szczęśliwa.
Magda, Szwecja

Każdy człowiek powinien marzyć. Bez³ życie człowieka staje się puste i bezsensowne. Ja marzę o szczęśliwym życiu⁴, o narzeczonym i o wspaniałej karierze w jakiejś firmie handlowej. Nadawajcie sens życiu! Marzcie!
Halina, Łotwa

Marzę o tym, by jak skończę studia, znaleźć taką pracę, żebym mogła⁵.
Tłumaczyłabym i podróżowała po całym świecie. Albo żebym nie musiała pracować,⁶, ale wygrałabym na jakiejś loterii i miała dosyć pieniędzy, by⁷ wszystkie kraje, które mnie interesują. Marzę też o tym, by oprócz domu na Słowacji mieć także dom gdzieś w Hiszpanii na⁸.
Lucia, Słowacja

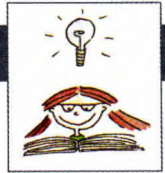
W tej chwili moim największym marzeniem jest to, by⁹ pracę magisterską, obronić ją i¹⁰ egzamin państwowy. Jest to banalne, ale jest to prawda. Kolejnym marzeniem jest mieć spokój¹¹, którego teraz nie mam. Ostatnim, ale nie mniej ważnym marzeniem jest to, żeby jak najszybciej była¹² wiosna!
Polina, Rosja

Moje marzenia? Trudno powiedzieć. Ale chyba te¹³: mieć własną rodzinę i pracę, którą bym lubiła i z której jednocześnie miałabym dosyć pieniędzy – nie za wiele, tylko tak¹⁴. I takie mniej typowe marzenie: jeść¹⁵ i nie utyc od tego.
Milica, Słowacja

Teraz marzę tylko o jednym. O¹⁶. O ciepłym albo raczej o¹⁷ lecie gdzieś nad Morzem Śródziemnym, najlepiej we Włoszech. Chciałbym tylko¹⁸ i ładować akumulatory energią słoneczną.
Marcel, Czechy

Moim marzeniem jest zorientować się w¹⁹ świecie i w końcu nareszcie²⁰, o co tu chodzi?

Jan, Czechy

Proszę przeczytać tekst i wstawić w odpowiednie miejsca brakujące fragmenty. Jeden fragment podany został dodatkowo.

Spełnienia marzeń...

Od najwcześniejszego dzieciństwa każdy człowiek o czymś marzy. Jako dzieci marzymy o nowych zabawkach: lalkach, misiach, samochodach, klockach. Marzenia te dość łatwo spełnić, a radość jest bardzo spontaniczna i autentyczna.

Są nimi dobre oceny w szkole, nowe gry komputerowe, różnego typu maskotki i gadżety wyznaczające świat szkolnej mody. Potem marzenia jeszcze ewoluują. Młodzież marzy nie tylko o dostaniu się na upragnione studia i znalezieniu ciekawej pracy.

I właściwie te marzenia towarzyszą ludziom przez całe życie. Różni się tylko ich hierarchia. Jedni marzą najbardziej o szczęśliwej, kochającej się rodzinie, dla innych spełnieniem marzeń jest satysfakcjonująca i dobrze płatna praca.

Nieważne jednak, jakie marzenia towarzyszą nam zawsze. Istotne jest pytanie, czy warto marzyć? Pesymiści powiedzą, że nie, bo marzenia i tak się nie spełniają, więc nie ma sensu sobie zawracać głowy.

Optymiści jednak pozwalają sobie na pełną swobodę. W sferze ich marzeń może się znaleźć wszystko, czego tylko zapragną. Nie boją się stawiać sobie dalekich i pozornie niemożliwych celów. I głęboko wierzą w szansę ich zrealizowania.

Warto postawić pytanie, która z przedstawionych postaw jest najlepsza?

Uczeni twierdzą, że marzenia nikomu nie mogą zaszkodzić, a co więcej, mogą pomóc i pozytywnie nastawić do życia.

Co zatem zrobić, by marzenia się spełniały? Trzeba tylko marzyć i wierzyć!

Z marzeniami może być tak, jak z samospełniającą się przepowiednią. Jeśli wystarczająco wiele razy powtórzymy, jak bardzo czegoś pragniemy, to na pewno się to spełni.

1. W marzeniach niektórych pierwsze miejsce zajmują coraz nowsze samochody, wystawne domy, wyszukana biżuteria.

2. Marzenia nieco starszych dzieci skupiają się już na innych celach.

3. Realisci stwierdzą, że trzeba mierzyć siły na zamiary, więc marzą tylko o tym, co jest w zasięgu ich możliwości.

4. Z całych sił wierzyć, że marzenia, które skrywamy głęboko w naszych sercach, mogą się zrealizować.

5. Marzenia są zwierciadłem naszej duszy.

6. Coraz częściej w te marzenia wkradają się osoby płci przeciwnej, pierwsze miłości, chęć bycia zauważonym, kochanym.

7. Czy lepiej rezygnować ze śmiałych zamierzeń w obawie przed rozczarowaniem, trzeźwo oceniać swoje szanse czy też puszczać wodze fantazji?

Gramatyka

TRYB PRZYPUSZCZAJĄCY (WARUNKOWY)

	3. os. l. poj. lub l. mn., cz. przeszły +		
	bym byś by	byśmy byście by	
piisałbym, pisałabym pisałbyś, pisałabyś pisałby, pisałaby, pisałoby			pisalibyśmy, pisalibyście pisalibyście, pisalibyście pisaliby, pisaliby

W formach trybu przypuszczającego akcentowana jest:

- w liczbie pojedynczej trzecia sylaba od końca, np. pi-sał-bym,
- w liczbie mnogiej czwarta sylaba od końca, np. pi-sa-li-by-ście.

Tryb przypuszczający nazywa czynności:

a) potencjalne, w rzeczywistości możliwe

Jeśli będziesz dziś w domu, zadzwoniłbym do ciebie wieczorem.

Ona by mi na pewno wybaczyła.

Ze mną byś pojechał. Czybyś pojechał ze mną?

Nie sądzę, żeby tak się to skończyło.

Nie mam pojęcia, jak bym to powiedział.

Nie przyjdzie, choćby ją wszyscy prosili.

b) nierzeczywiste, niemożliwe w rzeczywistości

Gdybym nie spóźnił się na pociąg, zwiedziłbym dziś Kraków.

Jeślibym mógł wybierać, wyjechałby na wakacje w góry. Jeśli mógłby wybierać...

UWAGA!

Poprzez zdania w trybie warunkowym możemy wyrazić:

1) pragnienia, marzenia

Napiłabym się zimnego piwa.

Pojechaliśmy do Chorwacji.

2) prośby, życzenia, pytania, rady

Czy mogłabyś wyłączyć radio?

Czy mógłby mi pan powiedzieć, jak dojść do parku Kościuszki?

Chcielibyśmy się dowiedzieć, kiedy nas odwiedzić.

Nie wolałbyś się położyć?

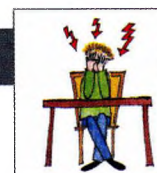
3) zakazy, polecenia, żądania, rozkazy (wyrażone w sposób łagodny, grzeczny, w formie propozycji)

Przestałbyś już marudzić.

Zadbałabyś bardziej o siebie.

Zabralibyście się wreszcie do nauki.

Ćwiczenia gramatyczne

1. Proszę napisać czasowniki w odpowiedniej formie trybu warunkowego.

0. Gdybym miała więcej czasu,*przeczytałabym*..... (przeczytać) wreszcie tę książkę.
1. Gdyby była starsza, (móc) pójść na dyskotekę.
2. Gdybyś bardziej uważał na lekcji, nie (musieć) się tak dużo uczyć na egzamin.
3. Gdyby nie kłócili się tak często, (być) idealną parą.
4. Gdybyście przyszli wcześniej, (spotkać się) z Anią.
5. Gdybyśmy pojechali do Krakowa, (zobaczyć) przepiękne zabytki.

2. Proszę napisać czasowniki w odpowiedniej formie trybu warunkowego.

Julia bardzo*chciałaby*.....⁰, żeby spełniły się jej marzenia. Należy do osób, które uważają, że marzeniom należy pomóc, a nie beczynnym czekać, aż same się spełnią.

Niedawno Julia dowiedziała się, że ma polskie korzenie, więc¹ (pragnąć) zwiedzić Polskę. Gdyby pojechała do Polski,² (odwiedzić) Kraków – tysiącletnie miasto znane na całym świecie.³ (obejrzeć) kopalnię soli w Wieliczce, w której⁴ (podziwiać) setki solnych rzeźb.⁵ (zobaczyć) Malbork, największą gotycką twierdzę w Europie.⁶ (zrobić) mnóstwo zdjęć w malowniczym Kazimierzu Dolnym nad Wisłą, który ponoć jest najczęściej fotografowanym miasteczkiem w Polsce. Gdyby tylko miała możliwość,⁷ (zwiedzić) też inne piękne polskie miasta – Gdańsk, Toruń, Wrocław czy Cieszyn. Na pewno⁸ (zachwycać się) też polską przyrodą, m.in. Puszcza Białowieską – największym naturalnym obszarem leśnym w Europie, w której⁹ (ujrzeć) prawdopodobnie wspaniałe żubry. Chętnie¹⁰ (popływać) też żaglówką po przepięknym Pojezierzu Mazurskim i¹¹ (rozkoszować się) niezwykłymi krajobrazami w Dolinie Pięciu Stawów Polskich w Tatrach.

.....¹² (chcieć) też odnaleźć swoją rodzinę. I gdyby tylko jej się to udało, od razu¹³ (zadzwoić),¹⁴ (pojechać) do nich i¹⁵ (rozmawiać) z nimi bardzo długo.

Oczywiście to wszystko¹⁶ (być) możliwe, gdyby dobrze znała język polski. Dlatego jeśli tylko¹⁷ (znaleźć) w swoim mieście szkołę języka polskiego, natychmiast¹⁸ (zacząć się) go uczyć.

Rozumienie ze słuchu

1. Proszę wysłuchać piosenki i uzupełnić brakujące fragmenty tekstu. Nagranie będzie odtworzone dwukrotnie.

Kayah – *Supermenka*

tekst i muzyka: Kayah

gdybym mogła być¹ jeden dzień,
 pewnie byłabym supermenem, tyle o² wiem
 – jestem jedną z nich,
 byłabym³ dla tych niechcianych kobiet, co same śpią;
 wciąż słałyby⁴, jaki widziały w kinach,
 bo z życia nie znają go,
 byłabym⁵, która rozkołysze w tańcu je,
 aż każda stanie się⁶ balu,
 choć podpiera ściany od lat

gdybym mogła być⁷ jeden dzień
 pewnie byłabym supermenem, tyle o⁸ wiem
 jestem jedną z nich,
 byłabym i⁹, co im listy nosi miłosne,
 gdy nie kocha ich już nikt,
 i¹⁰ cichym tak,
 że kwiaty zostawił raz starym pannom przy drzwiach,
 byłabym każdej¹¹, Bogusiem Li
 i polskim Ice'm T
 i smutnym kobietom¹² jak,
 jak Stevie Wonder sprzed lat

gdybym mogła być¹³ jeden dzień,
 pewnie byłabym supermenem, tyle o¹⁴ wiem
 – jestem jedną z nich...

2. Proszę opowiedzieć piosenkę, wcielając się w mężczyznę. Proszę pamiętać o odpowiednich formach trybu warunkowego.

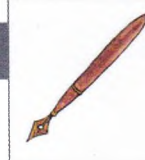
Mówienie

Proszę wybrać jedną z sytuacji i przygotować monolog.

- Gdybym żył/a w innych czasach, to...
- Gdybym urodził/a się w innym kraju, to...
- Gdybym mógł/mogła być kimś innym...

Pisanie

Proszę napisać, co by było, gdyby pewnego dnia obudził/a się Pan/i w skórze kobiety/mężczyzny? (250 słów)

Mówienie

Proszę zbudować wypowiedź według przedstawionego schematu:

Co było wcześniej?

Fot. 13. Pepi Blummel

Co będzie później?

Wigilia

Mówienie / Czytanie

Proszę przeczytać fragmenty i odpowiedzieć na pytania.

Jak i kiedy w twoim kraju obchodzi się Święta Bożego Narodzenia?

Adwent

W Kościele miesięczny czas powagi symbolizujący oczekiwanie na Mesjasza, którego narodzenie obchodzi się 25 grudnia. W kościołach odprawia się roraty, dzieci wracają z porannego lub – w ostatnich latach – wieczornego nabożeństwa z zapalonymi lampionami, w których światło symbolizuje nadzieję.

Roraty

Wczesna msza (jutrznia) odprawiana w adwencie ku czci Matki Boskiej; także pieśni śpiewane w czasie tej mszy. Nabożeństwo specyficznie polskie o tradycji sięgającej czasu Piastów. W ostatnim czasie odprawiane także wieczorem.

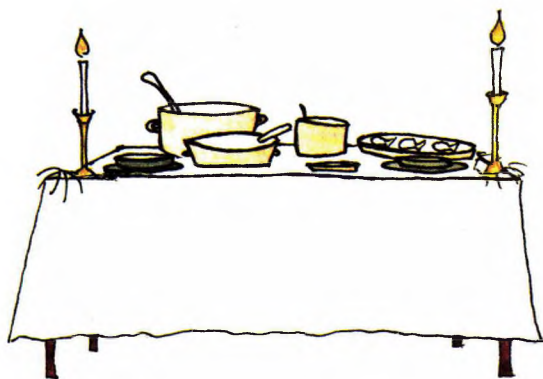
Kiedy zaczyna się okres przygotowań do świąt? Czy w twoim kraju też jest taki okres? Jeśli tak, to jak długo trwa i kiedy się zaczyna? Jakie tradycje i zwyczaje mu towarzyszą? Czy powiązane są z nim jakieś uroczystości religijne?

Św. Mikołaja, 6 grudnia

Św. Mikołaj jest patronem więźniów, żeglarzy, a przede wszystkim dzieci. 6 grudnia to dzień, w którym dzieci otrzymują prezenty od św. Mikołaja. W Polsce Mikołaj najczęściej przychodzi wieczorem i dając prezent, często egzaminuje dziecko, czy potrafi modlić się, czy jest grzeczne i czy kocha swoich rodziców. Bywa, że dziecko zastaje prezent w łóżku lub przy łóżku, kiedy Mikołaj był w nocy i nie chciał budzić śpiącego malucha. Coraz częściej św. Mikołaja można spotkać w dużych sklepach. Mikołaj chodzi ubrany jak biskup, w tiarze na głowie i z pastorałem w jednym ręku, a workiem z prezentami – w drugim. Ma długą, siwą brodę. W dawnej Polsce towarzyszyły mu także aniołki i diabeł na łańcuchu. Dla dzieci ten dzień jest ważniejszy niż Dzień Dziecka.

Czy i kiedy w twoim kraju przychodzi św. Mikołaj? Jak jest ubrany? Jakie prezenty przynosi? Gdzie zostawia prezenty? Jak się dostaje do domu?

Wigilia, 24 grudnia

Dzień oczekiwania i postu zakończony kolacją wigilijną, którą należy spożywać, kiedy na niebie pojawia się pierwsza gwiazda (gwiazda wigilijna). W różnych regionach Polski kolacja wigilijna wygląda nieco inaczej, aczkolwiek obyczaj powoli standaryzuje się. Zanika również staropolska tradycja, m.in. podawania określonej liczby dań (11 wśród magnatów, 9 wśród szlachty, 7 u chłopów, ale także później – 12), pozostawiania jednego wolnego miejsca dla gościa, który – jeśli zapuka do drzwi – musi

być zaproszony do domu i podjęty posiłkiem, czy też parzystej liczby biesiadników. Na ogół jest to kolacja postna. Składa się przeważnie z barszczu z uszkami lub zupy grzybowej, kapusty z grochem, klusek z makiem, kompotu z suszonych śliwek, jabłek lub/i gruszek, strucli i ryb. Pod biały obrus kładzie się odrobinę siana, a kolację rozpoczyna uroczyste łamanie się opłatkiem i składanie sobie życzeń. O północy w kościołach jest odprawiana uroczysta msza św., zwana Pasterką, na której po raz pierwszy śpiewa się kolędy. Wigilia rozpoczyna okres bożonarodzeniowego biesiadowania.

Fot. 14. Jakub Tutaj

Opłatek

Cienki płatek ciasta z pszennej mąki. W polskiej tradycji w czasie Wigilii przed wieczerzą domownicy dzielą się opłatkiem (łamią się opłatkiem) i składają sobie życzenia. Symbol chleba, dostatku; symbolika opłatka (wraz z Wigilią, która jest oczekiwaniem) nawiązuje również do wyjścia Izraelitów z Egiptu i paschy. Na powierzchni opłatków są wytłoczone sceny wigilijne; różowe opłatki są przeznaczone dla zwierząt, z którymi kiedyś gospodarze dzielili się opłatkiem i które – wedle wierzeń – mówią o północy ludzkim głosem.

Jak wyglądają przygotowania do świąt w twoim domu? Kiedy wszyscy spotykają się przy stole? Ile potraw i jakie potrawy je twoja rodzina?

Kolęda

1) Pieśń religijna, której temat związany jest z narodzinami Jezusa w Betlejem; śpiewana w okresie świąt Bożego Narodzenia. Kolędy są najpopularniejszymi pieśniami religijnymi w Polsce. Zbiór kolęd dostępnych w modlitewnikach liczy ok. 40 utworów – są to kolędy, które przeciętny Polak zna i potrafi zaśpiewać z nich przynajmniej pierwszą zwrotkę. Wiele jest jednak kolęd śpiewanych lokalnie (np. kolędy śląskie i góralskie), dużo jest również kolęd, które nie są wykonywane w ko-

ściołach. Są również zarejestrowane przez badaczy utwory, których już nikt nie śpiewa. W sumie zbiór polskich kolęd liczy ok. 1400 utworów, a opublikowanych jest ok. 400. Kolęda jest także gatunkiem literackim. 2) Pod koniec grudnia rozpoczyna się kolęda. Jest to zwyczaj nawiedzania parafian w ich domach przez proboszcza i jego wikarych. Inaczej: wizyta duszpasterska. Na stole w czasie wizyty stoi krzyż i palą się świece. Ksiądz kropi wodą święconą mieszkanie, odmawia modlitwę, rozmawia z odwiedzanymi rodzinami, rozdaje święte obrazki. W czasie kolędy wierni parafianie, jeśli ich na to stać – i jeśli mają po temu dobrą wolę – wręczają księdzu datki w uznaniu jego pracy dla społeczności parafialnej.

Jakie znasz tytuły polskich kolęd? Czy w twoim kraju też jest tradycja śpiewania kolęd i kolędowania? Czy znasz kolędy, które są popularne nie tylko w jednym kraju? Jakie?

Proszę połączyć kolumny A i B w ten sposób, by powstały tytuły najsłynniejszych polskich kolęd.

1. Lulajże	A. Betlejem
2. Cicha	B. ciszy
3. Dzisiaj w	C. panna
4. Do szopy hej	D. mówił
5. Gdy śliczna	E. Jezuniu
6. Wśród nocnej	F. pasterze
7. Anioł pasterzom	G. noc

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	G					

Boże Narodzenie, 25 grudnia

Bodaj najważniejsze w świadomości potocznej i najbardziej lubiane święto religijne w Polsce. W domach jego symbolem jest „choinka”. Jest to obyczaj przeniesiony z Niemiec (*Christbaum*). Kiedyś wiązano drzewko (świerk, jodła) u sufitu (stropu), obecnie stoi przystrojone zabawkami („bombkami”), ozdobami, łańcuchami, niekiedy słodyczkami i owocami. Pod choinką leżą rozdawane w Wigilię prezenty. Przynosi je gwiazdka wigilijna* (prezenty na gwiazdkę). W kościele symbolem święta są śpiewane kolędy i żłódek, czyli stajenka, w której spoczywa Dzieciątko-Jezus, w otoczeniu Maryi i Józefa, pasterzy i zwierząt, ze śpiewającymi nad stajenką aniołami. Pamiątką po jasełkach (czyli bożonarodzeniowych teatrzykach wystawianych w kościołach lub poza ich murami) oraz herodach (świeckie odpowiedniki jasełek) pozostały szopki. W Polsce obchodzi się Boże Narodzenie 2 dni: 25 i 26 grudnia.

Szopka

Artystycznie wykonane „żłóbki”, czyli „przedstawienia” narodzin Jezusa, wykonane w postaci wycinanek z tektury, rzeźb gipsowych lub dużych kompozycji z aktualnymi elementami świeckimi, często ruchome. Najbardziej znane są szopki krakowskie. Są to również inscenizacje teatralne, których tematem są narodziny Jezusa. Szopkami zwykło się nazywać także widowiska kabaretowe, satyryczne, poświęcone znanym postaciom z życia publicznego, w których aktualne teksty są śpiewane na nutę kolęd.

Czy w twoim kraju wystawia się jasełka lub inne przedstawienia o tematyce bożonarodzeniowej? Jeśli tak, to kiedy odbywają się te przedstawienia? Kto w nich uczestniczy? Czy jest tradycja ustawiania szopek? Gdzie się je ustawia?

* W różnych regionach Polski prezenty pod choinką mogą przynosić też: Dzieciątko, Aniołek, Gwiazdor, Mikołaj.

Proszę opisać zamieszczoną poniżej fotografię.

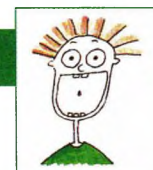

Fot. 15. Jakub Tutaj

Sylwester

Ostatni dzień roku jest w Polsce obchodzony hucznie. Tradycyjne są bale i zabawy sylwestrowe oraz prywatki. Niektórzy wolą spędzać ten dzień w domu, w gronie rodzinnym. Obowiązkowo o północy wypija się lampkę szampana. Rodzi się aktualnie obyczaj witania Nowego Roku na powietrzu – na rynku miasta, na placu, razem z przygodnie spotykanymi ludźmi. W ostatnich latach pojawiły się fajerwerki i race**.

Jakie sposoby powitania Nowego Roku są najpopularniejsze w twoim kraju? Jak najbardziej lubisz świętować sylwestra?

CELOWNIK

r. męski	r. żeński	r. nijaki	l. mnoga
<p>-owi stołowi, kubkowi, Piotrowi</p> <p>niektóre -u panu, chłopcu, bratu, Bogu, księdzu, diabłu, kotu, psu, lwu, światu</p>	<p>= Ms. książce, szkole, kaszy, Ani</p>	<p>-u oknu, biurze, słońcu, krzesłu</p>	<p>-om stołom, panom, księżkom, oknom</p>
<p>-emu małemu, wysokiemu</p>	<p>= Ms. małej, wysokiej</p>	<p>-emu małemu, wysokiemu</p>	<p>-ym /-im małym, wysokim</p>

NIEKTÓRE KONSTRUKCJE Z CELOWNIKIEM

życzyć komuś (C.) czegoś (D.)	-	Życzę ci/panu/Ewie dużo zdrowia!
dziękować komuś (C.) za coś (B.)	-	Dziękuję ci/panu/Ewie za życzenia!
dać komuś (C.) coś (B.)	-	Chcę ci/panu/Ewie dać ten prezent.

** Wszystkie fragmenty cyt. za R. Cudak, *Kultura polska. Silva rerum*, Katowice 2002, s. 25–31.

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę uzupełnić teksty życzeń wyrazami podanymi w ramce.

Panu, sukcesów, zimnego, pokoju, pracy, Pawłowi, rodzinnej, najlepszego, pomyślności, Kasi, profesorowi, Oli i Tomkowi, Ci, zdrowia, przepięknego, życzenia, Kochani, życzenia, życiu, Babci, radości, wigilijnej, zdrowia, deszczowe

Kartki wysłane...

<p>MAMIE</p> <p><i>Mamusiu!</i> Z okazji urodzin życzę Ci dużo zdrowia i spełnienia <i>wszystkich marzeń</i>.</p> <p>Twoja córka – Basia</p>	<p>.....</p> <p>W dniu urodzin składam serdeczne życzenia oraz satysfakcji z</p> <p>Anna Nowak</p>
<p>.....</p> <p>Z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku przesyłamy z głębi serca płynące uśmiechu oraz życzliwości ludzkiej.</p> <p>Wojtek, Ania i Ewa</p>	<p>.....</p> <p>....., na początek wspólnej drogi przez życie najserdeczniejsze, wszystkiego, wytrwałości we wspólnym oraz wszelkich</p> <p>Ewa</p>
<p>.....</p> <p>.....,, milej i wieszki oraz i</p> <p>w Nowym Roku życzy</p> <p>kochająca Ania</p>	<p>.....</p> <p>Radosne, ale nieco pozdrowienia znad choć nieco Bałtyku</p> <p>śle Zosia</p>

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać góralskiej kolędy, uzupełnić brakujące słowa i spróbować ją zaśpiewać.

Górale Łąccy – Nowy Rok bieży

słowa z XVII w.
melodia tradycyjna

Nowy Rok bieży,
W¹ leży.
A kto, kto?
.....² małe,
Dajcie Mu chwałę
Na ziemi.

Leży³

Jako⁴

A gdzie, gdzie?

W⁵ mieście,

Tam się pospieszcie,

Znajdziecie.

Jak Go poznamy,
Gdy Go nie znamy,
.....⁶?

Biednie uwity,
Nie w aksamity,
.....⁷

.....⁸ grają,

Wdzięcznie śpiewają,

A co, co?

Niech⁹ będzie

Zawsze i wszędzie

Dzieciatku.

Pisanie

Proszę zredagować życzenia świąteczne i noworoczne dla kogoś bliskiego.

Mówienie

Na podstawie zamieszczonych poniżej fotografii proszę ułożyć historyjkę, wskazując miejsce i czas wydarzeń.

Fot. 16. Agnieszka Madeja

Fot. 17. Agnieszka Madeja

W poszukiwaniu ideału

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Czy uważasz, że istnieją ponadczasowe ideały urody? Jeśli tak, to kto stanowi dla ciebie wzór piękna kobiecego i męskiego?

Czy każdy człowiek ma swój ideał piękna?

Czy słowo *ideał* ogranicza się do cech fizycznych?

Czy wierzysz w miłość od pierwszego wejrzenia?

Jak współcześni ludzie szukają miłości?

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać wypowiedzi kilku kobiet, wskazać, jaki typ reprezentują i uzupełnić tabelkę. Nagranie zostanie odtworzone dwa razy.

MÓJ SPOSÓB NA MĘŻCZYZNĘ

TYP	CO JEST JEJ ATUTEM?	GDZIE SZUKA?	CO ROBI?	KOGO ZNAJDUJE?
blondynka	jasne włosy długie nogi krótkie spódniczki szpilki			
sportsmenka				
kokietka				
kumpela				
najmądrzejsza				
komplementariara				

Proszę przeczytać tekst, a następnie wykonać zamieszczone poniżej zadanie.

Najsłynniejsza w dziejach bijatyka o piękną kobietę skończyła się śmiercią kilkuset (jeśli nie kilku tysięcy) osób, zdemolowaniem całego miasta, a niektórzy jej uczestnicy blakali się przez długie lata po morzu, zanim wrócili do domu. Wojna trojańska (bo o niej mowa) nie była oczywiście jedyną tego typu historią – przeciwnie – można śmiało założyć, że każdego dnia, gdzieś na ziemi oszołomione damską urodą samce okładają się po rozpalonych łbach tym, co im aktualnie wpadnie w ręce.

Czyżby kobiet było tak mało? Co czyni jedną damę piękną, a drugą niewartą spojrzenia? Co składa się na szlachetne rysy twarzy, ponętny biust, kształtne biodra i zgrabne nogi? Na czym polega różnica? Na centymetrach, a nawet milimetrach ciała tworzących wymarzone proporcje! To o nie wybuchła cała awantura pod Troją, w którą dali się wciągnąć także olimpijscy bogowie. Widać, że mężczyźni dobrze wiedzą, czego chcą i potrafią o to walczyć. Ogniem i mieczem. Są przy tym szalenie precyzyjni. Ale czy zawsze chcą tego samego? Otóż niekoniecznie...

Jeśli spojrzeć na wzór antycznego piękna, Wenus z Milo, to ujrzymy całkiem ładną i proporcjonalnie zbudowaną kobietę, która ma zdecydowanie większy obwód linii bioder niż biustu. To zgodne z tym, co można spotkać w naturze, ale sprzeczne z tym, co można zobaczyć we współczesnej telewizji, kinie i na scenie muzycznej. Tu niepodzielnie rządzi kanon 90:60:90 z tendencjami do podnoszenia pierwszego parametru, o ile się da, czyli np. 120:60:90, choćby z pomocą chirurgów plastycznych, czyli silikonowych rzeźbiarzy.

Najwyraźniej przez parę tysięcy lat moda na obfitość przeniosła się z dolnych partii ciała na górne. A co działo się w międzyczasie, zanim Wenus z Milo została wyparta przez współczesne piękności? Średniowiecze zostawmy może w spokoju, to czasy, kiedy ciało traktowano bardziej jako przyczynę grzechów i wszelkiego zła, szczególnie ciało kobiety uznawane wręcz za naczynie Szatana. Dlatego przeskoczmy od razu do czasów renesansu i baroku, które wracają do adoracji kobiecego piękna. Ale, o zgrozo dla dzisiejszych jego miłośników, JAKIEGO? Gdyby krągła i obfita modelka z obrazów Rubensa, pewna swej kobiecości i urody staneła w szranki konkursu Miss World, zostałaby zmieszana z błotem i wysłana na kurację odchudzającą. Za to Rubens na widok współczesnej cud piękności uciekłby pewnie z głośnym krzykiem, zasłaniając przerażone oczy przed widokiem tych wszystkich kości, które zdaje się, lada chwila przebija skórę.

Całe wieki ceniono białą, nietkniętą słońcem cerę w przeciwieństwie do dzisiejszego szału na opalenizną rodem z plaży albo solarium. Po wielu, wielu latach niewoli długich sukien i spódnic praktycznie dopiero w wieku XX nogi zostały wystawione na widok publiczny, lecz jakim kosztem! Historia pamięta obłądną modę na chłopięce kształty, kiedy to obfity biust traktowano jak dopust boży i ściskano niemiłosiernie obcisłą garderobą, aby tylko nie wydawał się zbyt duży. Zamiłowanie do wcięcia w tali zmuszało kobiety do wbijania się w gorsety, a urok małych stóp nakazywał Chinkom deformować nogi już w dzieciństwie.

Dzisiaj wszystko to wydaje się nam śmieszne, niepojęte i niezgodne z naturą. Jednak takie rewolucje w kanonach urody nasuwają pewną wątpliwość: czyżby mężczyźni byli tak głupi, że można im wmówić niemal wszystko? Czyżby to oni, a nie kobiety, nie wiedzieli czego chcą?

Proszę zaznaczyć, co znaczą użyte w tekście wyrażenia i zwroty:

- 0) *bląkali się przez długie lata:*
 - a) długo chodzili
 - b) popełniali dużo błędów
 - c) blądzili przez długie lata
 - d) dobrze się bawili

- 1) *okładać się po łbach:*
 - a) układać łby obok siebie
 - b) bić się po głowach
 - c) oduracać łeb w drugą stronę
 - d) robić okłady na głowę

- 2) *szlachetne rysy twarzy:*
 - a) wyraźnie zaznaczony nos
 - b) ktoś jest szlachcicem
 - c) dobrze narysowana twarz
 - d) twarz harmonijna, o naturalnej elegancji

- 3) *moda na obfitość*
 - a) moda na różnorodność
 - b) moda na puszyste kształty
 - c) moda na luźne stroje
 - d) moda na fitness

- 4) *stanąć w szranki*
 - a) ustawić się jeden za drugim
 - b) stanąć w drzwiach
 - c) stanąć do walki
 - d) stanąć w czyjejs obronie

- 5) *zmieszać kogoś z błotem*
 - a) zrobić komuś maseczkę z błota
 - b) wrzucić kogoś do kałuży
 - c) obniżyć czyjąś wartość
 - d) ponieść konsekwencje czegoś

- 6) *wystawić na widok publiczny*
 - a) pokazać wszystkim
 - b) popatrzeć na coś
 - c) zamieścić w Internecie
 - d) prowadzić rozmowę z publicznością

Mówienie

Czy zgadzasz się z poglądami autora tekstu? Jaka jest twoja opinia na ten temat? Spróbuj wraz z koleżankami i kolegami stworzyć współczesny ideał piękna.

Formy pisemne

CHARAKTERYSTYKA to wypowiedź, w której przedstawia się wygląd postaci, jej sposób zachowania, intelekt, wady i zalety, przekonania i poglądy. Pisząc charakterystykę, dobrze jest uwzględnić następujące elementy:

- przedstawienie postaci,
- wygląd zewnętrzny,
- sposób zachowania,
- zdolności, zainteresowania, intelekt,
- zalety i wady,
- postawę wobec życia,
- prezentowane poglądy,
- subiektywną, indywidualną ocenę postaci.

Aby napisać charakterystykę, trzeba zgromadzić odpowiednie słownictwo. Proszę przeczytać określenia podane w ramkach i zastanowić się, które z nich są dla Pani/Pana ważne przy zawieraniu znajomości, a które nie; które ocenia Pan/i pozytywnie, które negatywnie, a które są neutralne.

Wygląd

atrakcyjny, brzydki, elegancki, kobiecy, ładny, męski, niezgrabny, niski, odrażający, piękny, postawny, proporcjonalny, przysadzisty, przystojny, puszysty, schludny, smukły, szczupły, śliczny, tęgi, wysoki, wysportowany, zadbany, zaniedbany, zgarbiony, zgrabny

Charakter

ambitny, apodyktyczny, arogancki, asertywny, bezpośredni, ciepły, chamski, czarujący, czuły, dobry, dobrze wychowany, dowcipny, drażliwy, elokwentny, entuzjastyczny, gadatliwy, głupi, gościnnie, gruboskórny, grzeczny, gwałtowny, hałaśliwy, hojny, inteligentny, interesujący, intrygujący, irytujący, kapryśny, kłótniwy, leniwy, łagodny, łatwowerny, na poziomie, mądry, nadgorliwy, nadwrażliwy, nerwowy, nieodpowiedzialny, niechętny, nieśmiały, niewychowany, obłudny, odpowiedzialny, odważny, okropny, okrutny, opiekuńczy, ordynarny, pewny siebie, podły, pogodny, ponury, poważny, pracowity, prawdomówny, próżny, radosny, rozsądny, roztargniony, rozważny, sfrustrowany, skąpy, skromny, smutny, spokojny, subtelny, szarmancki, szczery, szczodry, szlachetny, tajemniczy, taktowny, tchórzliwy, tępy, tolerancyjny, troskliwy, twórczy, uczciwy, uczuciowy, ujmujący, uroczy, utalentowany, wierny, wrażliwy, wulgarny, wyniosły, wyważony, z poczuciem humoru, zakompleksiony, zdyscyplinowany, zdyktansowany, zimny, życzliwy

Pisanie

Proszę scharakteryzować swój ideał mężczyzny lub kobiety (250–300 słów).

Gramatyka

MIANOWNIK LICZBY MNOGIEJ – RZECZOWNIKI MĘSKOOSOBOWE

-owie	<ul style="list-style-type: none"> – nazwy godności, tytułów itp.: <i>panowie, marszałkowie, królowie</i> – nazwy narodowości i nazwy członków plemion: <i>Finowie, Gallowie</i> – nazwy pokrewieństwa: <i>ojcowie, synowie dziadkowie, wujowie</i>, z wyjątkiem: <i>bracia, kuzyni, siostrzeńcy</i> – nazwiska oprócz zakończonych na -i, -y: <i>Kozikowie, Kwartowie</i> – zakończone na -ek: <i>rozbitkowie, potomkowie</i> 	<p>UWAGA!</p> <p>d : dzi Szwed – Szwedzi ch : si Czech – Czesi t : ci student – studenci k : c Polak – Polacy g : dz kardiolog – kardiolog r : rz konduktor – konduktorzy</p>
-i b, d, ch, ł, m, n, s, t, w, z	– w M. I. poj. zakończone na -a: <i>dentyści, mężczyźni, poloniści</i>	
-y k, g, r, c	<ul style="list-style-type: none"> – zakończone na -ik/ -yk: <i>matematycy, Duńczycy, politycy</i> – zakończone na -ca: <i>kierowcy, odkrywcy, dostawcy, odbiorcy</i> – zakończone na -ec, -owiec: <i>chłopcy, fachowcy, odmieńcy</i> 	
-e cz, dz, dż, sz, ż, rz, ł, ć, ś, ź, ń, dź, j	– zakończone na -anin: <i>katowiczanie, Amerykanie</i>	

Należy też pamiętać o obocznościach spółgłoskowych w przymiotnikach!

d : dzi	chudy – chudzi	st : ści	czysty – czyści
r : rz	stary – starzy	s : si	łysy – łysi
ł : li	ciepły – ciepli	sz : si	lepszy – lepsi
g : dz	drogi – drodzy	żł : żli	zły – źli
t : ci	bogaty – bogaci	ż : zi	duży – duzi
k : c	niski – niscy	sn : śni	jasny – jaśni
ch : si	cichy – cisi	sł : śli	dorosły – dorośli

Ćwiczenie gramatyczne

Wyrazów podanych w nawiasach proszę użyć w mianowniku liczby mnogiej:

Szukając idealnego mężczyzny, rozważałam różne kryteria. Pomyślałam najpierw, że ...*obco-krajowcy*.....⁰ (obcokrajowiec) są godni uwagi. Ale kogo wybrać?¹ (wesoły Czech),² (sympatyczny Słowak),³ (przystojny Mołdawianin),⁴ (przyjazny Litwin) i⁵ (szarmancki Węgier) wydają się być pełni romantyzmu. Za to⁶ (obowiązkowy Niemiec),⁷ (uporządkowany Austriak) i⁸ (punktualny Szwajcar) cenią dobrą organizację, a to się bardzo przydaje w życiu. Z drugiej strony fascynuje mnie południowy temperament, jaki mają⁹ (rozgadany Włoch),¹⁰ (smagły Hiszpan),¹¹ (romantyczny Francuz) czy¹² (zajmujący Portugalczyk), ale¹³ (tajemniczy) i nieco¹⁴

(chłodny Anglik) czy¹⁵ (wyważony Skandynaw) też są¹⁶ (interesujący).

Jednak czy to na pewno dobre kryterium wyboru idealnego partnera? Może powinnam zwrócić uwagę na to, że¹⁷ (blondyn) są¹⁸ (wrażliwy),¹⁹ (brunet) –²⁰ (zdecydowany),²¹ (wysoki mężczyzna) pociągający, a²² (niski) –²³ (intrygujący)?

Chyba, że najlepszym kryterium będzie wybór zawodu. Może najlepszymi kandydatami na męża są²⁴ (rewelacyjny kucharz)? A może²⁵ (elokwentny profesor),²⁶ (prawdomówny polityk),²⁷ (zdyscyplinowany żołnierz),²⁸ (odpowiedzialny policjant) czy²⁹ (odważny strażak)?

Nie, w ten sposób chyba nigdy nie wybiorę. Najlepiej poczekać, aż się po prostu zakocham...

Gramatyka

ZDROBNIENIA (DEMINUTIVA)

r. męski	r. żeński	r. nijaki
+ -ek po k, g, ch wyjątek: hak-haczyk + -yk po c, cz, ż, rz + -ik	+ -ka	+ -ko
dach – daszek pałac – pałacyk fotel – fotelik	krata – kratka droga – dróżka książka – książeczka	słowo – słówko okno – okienko łóżko – łóżeczko

UWAGA!

Nie ma ścisłych reguł dotyczących doboru sufiksów w r. męskim.
Trzeba pamiętać o alternacjach!

g : ż	brzeg – brzeżek; noga – nóżka	ł : l	artykuł – artykułik
k : cz	hak – haczyk; ręka – rączka; biurko – biureczko	sz : si	kapelusz – kapelusik
ch : sz	brzuch – brzuszek; mucha – muszka; ucho – uszko	ó : o	nóż – nożyk
d : dzi	zakład – zakładzik	o : ó	noga – nóżka
t : ci	bukiet – bukietek	ę : a	ręka – rączka

Istnieją jeszcze inne sufiksy tworzące nazwy deminutywne, ekspresywne: *-aszek* (kijaszek), *-uszek* (garnuszek), *-uszka* (kaczuszka), *-uszko* (jabłuszko), *-iszek/-yszek* (braciszek), *-usia* (mamusia), *-usiek* (tatusiek), *-unia* (siostrunia), *-eńka* (córeńka).

Warto także wiedzieć, że występują również zdrobniałe przymiotniki:

<i>-utki</i>	milutki
<i>-uśki</i>	miluśki
<i>-uteńki</i>	miluteńki
<i>-usieńki</i>	milusieńki
<i>-uchny</i>	miluchny
<i>-uni</i>	miluni
<i>-usi</i>	milusi
<i>-eńki</i>	mileńki

Najczęściej używany jest sufiks *-utki*, reszta ma silniejsze nacechowanie ekspresywne.

Rozumienie tekstu

1. Proszę przeczytać rozmowę zakochanych i w miejsce obrazków wstawić słowa, którymi się do siebie zwracają. Jeśli jest taka możliwość, można wstawić kilka wariantów.

- , MYŚLAŁEŚ , GDZIE POJEDZIEMY W TYM ROKU NA WAKACJE ?
- NIE WIEM , . A GDZIE BYŚ CHCIAŁA ?
- NIE MAM POMYSŁU , .
- SŁUCHAJ , ... A CO BYŚ POWIEDZIAŁA NA GÓRY ?
MOŻE ZAKOPANE ?
- OJ , SAMA NIE WIEM , . A CO BĘDZIEMY TAM ROBIŁI ?
WIESZ , ŻE NIE LUBIĘ CHODZIĆ PO GÓRACH , .
- ALEŻ , MOJA . PRZECIEŻ NIKT NIE MÓWI , ŻE MÓJ
MA SOBIE MĘCZYĆ ŚLICZNE NÓŻKI . POJEDZIEMY KOŃMI NAD
MORSKIE OKO . SPODOBA CI SIĘ , ZOBACZYSZ .
- A TY WSPOMINAŁEŚ COŚ O KASPROWYM , . TAM ZDAJE SIĘ
WJEZDZA KOLEJKA . MOŻE CHCIAŁBYŚ TAM TEŻ
POJECHAĆ , .
- ! TO CUDOWNY POMYSŁ !
- CIESZĘ SIĘ NIEZMIERNIE , , ŻE CI SIĘ PODOBA .
- Z TOBĄ MOGĘ JECHAĆ , GDZIE TYLKO ZECHCESZ ,
 TY MOJA .

- Słoneczko/Słonko/Słońce⁰ , myślałeś , gdzie pojedziemy w tym roku na wakacje ?
- Nie wiem ,¹ . A gdzie byś chciała ?
- Nie mam pomysłu ,² .
- Słuchaj ,³ . A co byś powiedziała na góry ? Może Zakopane ?
- Oj , sama nie wiem ,⁴ . A co będziemy tam robili ? Wiesz , że nie lubię chodzić po górach ,⁵ .
- Ależ ,⁶ moja . Przecież nikt nie mówi , że mój⁷
ma sobie męczyć śliczne nóżki . Pojedziemy końmi nad Morskie Oko . Spodoba Ci się , zobaczysz .
- A Ty wspominałeś coś ostatnio o Kasprowym ,⁸ . Tam zdaje się wjeżdża kolejka . Może chciałbyś tam też pojechać ,⁹ .
-¹⁰ ! To cudowny pomysł .
- Cieszę się niezmiernie ,¹¹ , że Ci się podoba .
- Z Tobą mogę jechać , gdzie tylko zechcesz ,¹² Ty moja .

2. Proszę powiedzieć, czy w Pani/Pana kraju ludzie zakochani też zwracają się do siebie w taki sposób? Jeśli nie, to jakich określeń używają?

Frazeologia

1. Proszę podkreślić odpowiednie znaczenie podanych idiomów.

- 0) mieć kogoś na oku
 a) interesować się kimś, obserwować kogoś
 b) śledzić kogoś, chodzić za kimś
- 1) na oko
 a) w przybliżeniu, jeśli kierujemy się tylko wrażeniem
 b) niewiele, jeśli chcemy wziąć czegoś mało
- 2) rosnać w oczach
 a) rosnać powoli, przy czyjejś pomocy
 b) rosnać szybko, intensywnie
- 3) być oczkiem w głowie
 a) być ocenianym, krytykowanym przez kogoś
 b) być wyróżnianym, lubianym przez kogoś
- 4) robić słodkie oczy
 a) kokietować, uwodzić, zachowywać się zalotnie
 b) patrzeć ze smakiem na coś słodkiego
- 5) śmiać się komuś w oczy
 a) śmiać się z kogoś, z czegoś wprost
 b) mieć radosne, wesołe spojrzenie
- 6) gołym okiem
 a) podglądać kogoś
 b) widać coś wyraźnie
- 7) w mgnieniu oka
 a) szybko
 b) w ciemnościach
- 8) robić wielkie oczy
 a) dziwić się, być zaskoczonym
 b) robić zbyt mocny makijaż oczu
- 9) pasować jak pięść do oka
 a) nie pasować do czegoś
 b) świetnie do czegoś pasować
- 10) mieć klapki na oczach
 a) nie widzieć niczego poza wybranym celem
 b) mieć chore oczy

- 11) z przymrużeniem oka
 a) nie widzieć czegoś bez okularów, lupy
 b) pobłażliwie, udając, że czegoś nie widzimy
- 12) wpaść komuś w oko
 a) spodobać się
 b) przeszkadzać
- 13) prawda w oczy kole
 a) pozytywna opinia, powód do dumy
 b) negatywna opinia trudna do zaakceptowania
- 14) spojrzeć prawdzie w oczy
 a) zdać sobie sprawę z czegoś przykrego
 b) żyć w nieświadomości

2. Proszę uzupełnić tekst wyrażeniami z ramki.

miał kogoś na oku
 na oko
 urósł w naszych oczach
 oczkiem w głowie
 robił do niej słodkie oczy
 śmiali mu się w oczy
 gołym okiem
 w mgnieniu oka
 zrobiliśmy wielkie oczy
 jak pięść do oka
 klapki na oczach
 z przymrużeniem oka
 wpadł w oko
 prawda w oczy kole
 spojrzeć prawdzie w oczy

Kiedy Tomek opowiedział nam historię swojej nowej miłości, wszyscy*śmiali mu się w oczy*.....⁰. Nikt nie wierzył w jego opowieść. Wiedzieliśmy, że od pewnego czasu¹, ale traktowaliśmy go².
 Dziś jednak³, kiedy dowiedzieliśmy się, że ten⁴ niepozorny mężczyzna⁵ jednej z najładniejszych kobiet, jakie znamy – Joasi. Tomek od razu⁶.
⁷ zorientowaliśmy się, że mówi prawdę. To było widać⁸. Musieliśmy⁹ i stwierdzić, że choć naszym zdaniem Tomek pasuje do Joasi¹⁰, to stał się rzeczywiście jej¹¹. A my niestety mieliśmy już od dawna¹² i nie widzieliśmy, że wciąż¹³ i wreszcie mu się udało.

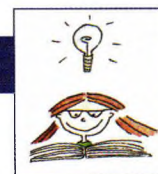
Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

- Jak potocznie nazywamy przepowiednie astrologiczne?
- Co bierze się pod uwagę przy sporządzaniu takich przepowiedni?
- Czy czytasz horoskopy? Czy wierzysz w horoskopy?
- Jakie znasz typy horoskopów? Gdzie można znaleźć horoskopy? Kto pisze horoskopy?
- Czym jest horoskop?
- Co sądzisz o tym, że gwiazdy kształtują twój charakter i wpływają na twoje decyzje?

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać tekst i odpowiedzieć na pytania.

Od początków istnienia człowiek wierzył w siły wyższe, organizujące i porządkujące w jakiś sposób jego życie. Ludzie wyróżnili cechy łączące tych, którzy urodzili się w podobnym czasie. W Europie panuje niepodzielnie 12 znaków zodiaku, lecz nie zawsze w ten sposób budowano horoskopy. Do dziś znamy kilka różnych systemów tworzenia horoskopów. Do najpopularniejszych z nich należą:

Horoskop celtycki

Horoskop ten został stworzony około dwóch tysięcy lat temu przez druidów celtyckich - zamkniętą i tajemniczą kastę kapłańską Wysp Brytyjskich. Podstawą horoskopu stało się przesilenie dnia i nocy oraz ich zrównanie. Celtowie uważali te dni za święte (znali astrologiczne metody ich wyznaczania z dokładnością do części minuty) i przyznali im odrębne znaki: Dębu, Oliwki, Brzozy i Buka. Znakom zodiaku odpowiadają tu więc drzewa, które druidzi otaczali ogromnym szacunkiem.

<http://majkowscy.msk-system.pl/horoskopy/celtycki.html>

Horoskop chiński

Budda, zanim opuścił świat materialny, zaprosił na ucztę wszystkie zwierzęta. Pierwszy pojawił się agresywny Szczur, a za nim pracowity Bawół. Następny przybył uśmiechnięty Tygrys, za którym cichutko skradał się poważny Kot. Kolejnym gościem był wspaniały i pewny siebie Smok, torujący drogę przebiegłemu Wężowi. Nieco później przygalopował piękny i utalentowany Koń, a za nim delikatna i onieśmielona Koza. Potem przybiegła wesoła Małpa - kokietka oraz nadęty i próżny Kogut. Na końcu zjawił się wierny Pies i naiwna Świnia. W nagrodę Budda oddał zwierzętom we władanie kolejne 12 lat. I każdy z chińskich znaków astrologicznych ma swój odpowiednik w zodiaku europejskim. Szczur odpowiada Baranowi, Bawół - Bykowi, Tygrys - Bliźniętom, Kot - Rakowi, Smok - Lwu, Wąż - Pannie, Koń - Wadze, Koza - Skorpionowi, Małpa - Strzelcowi, Kogut - Kozioroźcowi, Pies - Wodnikowi, a Świnia - Rybom.

<http://www.twojecentrum.pl/pogodzinach-horoskop.php>

Żywioly

Cechy wspólne poszczególnych znaków zodiaku wyodrębnić można także, odwołując się do żywiołów. Żywioly wskazują na sposób działania danego znaku zodiaku. Każdemu z nich przyporządkowane są trzy znaki (dlatego też żywioły te określa się trygonami). Każdy żywioł odpowiada za inną sferę naszego życia. Mówią również dużo o naszym charakterze. Znaki Ognia i Powietrza reprezentują aktywną energię męską. Znaki Wody i Ziemi reprezentują bierną energię żeńską.

- Ogień to namiętność, intuicja, inicjatywa. Podporządkowane mu znaki Zodiaku to Baran, Lew, Strzelec. Przejawia się jako duża energia i dynamizm. Osoba przynależąca do tego żywiołu posiada takie cechy, jak: męstwo, odwaga, ambicja, ufność, uczuciowość. Wszyst-

ko, co robi, robi z pasją. Uwielbia ryzyko i niebezpieczeństwo. Zawsze chce być podziwiana i uwielbiana. Niektóre z nich posiadają takie cechy, jak: skłonność do dramatyzmu, nieostrożność, niecierpliwość. Posiada niewiarygodną obsesję życzeń. Symbolem tego żywiołu jest płonący węgiel.

- Powietrze to świat myśli i obrazów. Podporządkowane mu znaki zodiaku to Bliźnięta, Waga, Wodnik. Osoby przypisane żywiołowi powietrza są żądne wiedzy i ciekawe świata, obserwują rzeczy z każdej strony. Posiadają duże zdolności przystosowawcze. Lubią lekkość, szybkość, kochają abstrakcje, pojmują świat rozumem. Interesuje je wszystko, ale krótko. Nie znają i nie tolerują żadnych zakazów i nakazów. Łatwo i szybko się obrażają. Reagują cynicznie i ironicznie. Okazywanie uczuć uważają za objaw słabości. Miłość i seks nie idą dla nich w parze. Flirt to dla nich główny pokarm. Symbolem tego żywiołu jest nóż.
- Woda to emocje, uczucia, wrażliwość, bezpieczeństwo. Podporządkowane mu znaki zodiaku to Rak, Skorpion, Ryby. Ludzi z tego żywiołu charakteryzuje: uprzejmość, ostrożność, skromność, wyrozumiałość, oddanie, opiekuńczość, sprzeczny charakter. Lubią rzeczy niezbadane i tajemnicze. Są zawsze gotowi do pomocy, wysłuchają problemów innych. Zdarza się, że mają niskie poczucie wartości. Często się dąsają, obrażają, narzekają. Rak i Ryby marzą o spokojnym domu i gromadce dzieci. Symbolem tego żywiołu jest filiżanka z wodą.
- Ziemia kieruje sprawami materialnymi, decyduje o celowości działania, stabilności egzystencji, budowie uporządkowanego życia. Określa takie znaki, jak Koziorożec, Panna i Byk. Ludzie z tego trygonu charakteryzują się zdrowym rozsądkiem, praktycyzmem i zaradnością. Obce im są romantyczne uniesienia i bujanie w obłokach. W miłości są wierni i niezbyt skłonni do flirtu. Wolą trwałe, mocne uczucia. Maksymalne skupienie na rzeczywistości i konkretności sprawia, że można ich nawet posądzić o brak polotu i błyskotliwości. Symbolem tego żywiołu jest metal.

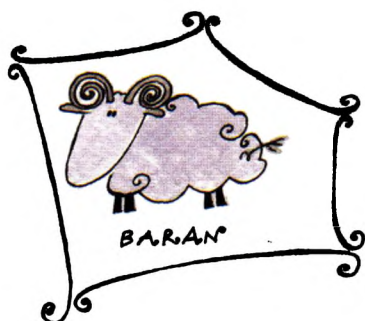
www.magiatarota.info/horoskop_zywioly.php

1. Jakie typy horoskopów opisano w tekście?
.....
2. Co pozwoliło na to, by stworzyć zodiak?
.....
3. Na jakich symbolach i wydarzeniach roku astronomicznego bazuje horoskop celtycki?
.....
4. Jak jest zorganizowany horoskop chiński i jakie symbole w nim występują?
.....
5. Na jakiej zasadzie przyporządkowano znaki zodiaku poszczególnym żywiołom?
.....
6. Jakie są zalety osób z trygonu ognia?
.....
7. Jakie są wady osób z trygonu powietrza?
.....
8. Jakie cechy charakteru sprawiają, że ludzie z trygonu wody są zawsze gotowi do pomocy?
.....
9. Jakie można wskazać zależności między żywiołem ziemi a cechami przypisywanymi ludziom z tego trygonu?
.....

Rozumienie ze słuchu

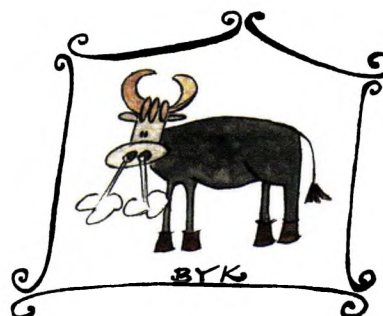
1. Proszę wysłuchać tekstu i uzupełnić brakujące słowa. Tekst zostanie odtworzony dwukrotnie.

Baran (21 III-20 IV)

Przede wszystkim jest¹, szorstki,², odważny,³. Ma doskonałą pamięć. Czasami jest jednak mniej impulsywny,⁴, otwarty, szlachetny. Należy do osób przewidujących i analizujących sytuacje, zaradny, lubi podróże, łagodny i⁵. Umie być dowcipny, ale bywa⁶. Zwykle niestały w uczuciach, lubi grać pierwsze skrzypce.

Byk (21 IV-20 V)

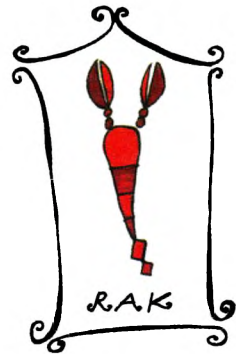
Lubi żyć wygodnie i dostatnio. Ceni piękno i rozkosze życia,¹, uczuciowy, zmysłowy, zewnątrznie opanowany, stanowczy, wręcz². Lubi podróże,³, ma zdolności lingwistyczne. Jest⁴, praktyczny, zwraca uwagę na estetykę i higienę życia. Na co dzień⁵, wytrzymały, pracowity,⁶, krytyczny, ostrożny i traktujący życie serio.

Bliźnięta (21 V-21 VI)

Bardzo¹ i², o wysokim poziomie intelektu, umie się dostosować,³, łatwo przyswaja informacje. Dyplomata, jest⁴ w zjednywaniu sobie sympatii otoczenia, wrażliwy na piękno, estetykę, ma zdolności artystyczne, ale rzadko wykorzystane, bo jest⁵ i kapryśny. Myśliciel i marzyciel,⁶, lubi się wyróżniać wyglądem, zachowaniem, czasem działaniem pod prąd.

Rak (22 VI-22 VII)

Ogromnie wrażliwy, bezinteresowny w pomaganiu innym, ma wyobraźnię i dobrą pamięć. Zwykle dość¹ psychicznie i fizycznie. Wierzy we własne siły,² i pewny siebie. Wytrwały, uparty, konsekwentny w działaniu. Czasami jednak nadwrażliwy, nieodporny psychicznie, o³ nastrojach.⁴,⁵ i⁶. Łatwo się wzrusza i zawsze towarzyszy mu poczucie zagrożenia.

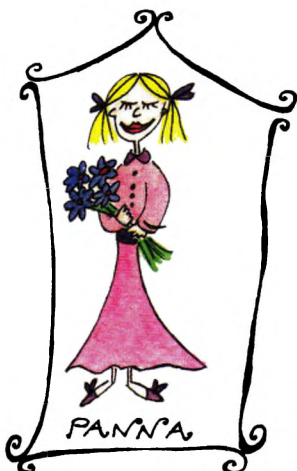
Lew (23 VII-23 VIII)

.....¹, łasy na pochlebstwa i² władzy. Zawsze pierwszy i najlepszy, dba o popularność i uznanie. Potrafi jednak być³ i opiekuńczy, szczególnie wobec tych, którzy są w niego zapatrzeni. Często popada w skrajności i przesadę. Jest⁴, sprawiedliwy i⁵. Bywa też⁶, snobistyczny i subiektywny. Potrafi być łagodnym kotkiem, a za chwilę ryczącą bestią. Bywa odważny i nieobliczalny, ma dużą siłę przebicia, często choleryk i piniacz o zmiennych nastrojach. Egoista, żyjący chwilą.

Panna (24 VIII-22 IX)

Inteligentna,¹, pracowita, często², oszczędna. Zawsze dbająca o higienę i wygląd. Nie jest duszą towarzystwa i odbierana jest jako osoba pedantyczna,³ i nudna. Przejawia bardzo⁴ sposób myślenia i wysokie ambicje życiowe. Jest⁵ w nieustannej wspinaczce w górę. Przede wszystkim posługuje się logiką i racjonalizmem. Praktyczna i⁶, co nie przeszkadza jej cieszyć się życiem we wszelkich jego przejawach.

O czym mówią gwiazdy?

Waga (23 IX–23 X)

.....¹ na piękno, pełna wdzięku i osobistego uroku, romantycznego usposobienia, miła,², bezstronna w ocenie innych, czasem popadająca w samouwielbienie. Osobowość ambitna i twórcza, nieco oderwana od rzeczywistości.³ umysł, indywidualizm. Duże poczucie humoru sprawia, że jest otoczona tłumem ludzi.⁴,⁵ intelektualistka o szerokich horyzontach myślowych i⁶ zainteresowaniach. Pacyfistka, działa często jako rozjemca.

Skorpion (24 X–23 XI)

.....¹, agresywny i² jak jego zwierzęcy symbol. Posiada dużo energii, ambitny. Łatwo realizuje się w pracy, gorzej w życiu osobistym. Jest³, ale również⁴ i⁵ wobec słabszych. Sam nie znosi podporządkowania i dyscypliny. Romantyk poszukujący idealnej miłości. Elastyczny,⁶ i uciążliwy, co nie znaczy, że nie jest uparty i konsekwentny w działaniu.

Strzelec (24 XI–22 XII)

.....¹, bezkompromisowy, przyjazny dla świata, jest sprawiedliwy,² w stosunku do życia i³. Ma szeroki gest, lubi zaspokajać zachcianki, pozuje na bohatera, lubi imponować otoczeniu.⁴ oraz⁵ do nowych wyczynów. Łatwo przyswaja wiedzę i wykorzystuje ją w praktyce. Jest odpowiedzialny i przewidujący, ma⁶ stosunek do życia. Odważny, ale w granicach zdrowego rozsądku.

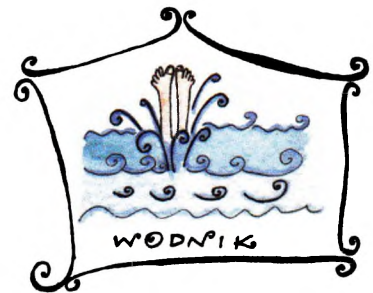

Koziorożec (23 XII–20 I)

Nieufny i zdystansowany wobec otoczenia. Jest¹, uparty, konserwatywny i liczy tylko na siebie.² i chłodny w kontaktach z ludźmi,³. Z drugiej strony kocha życie i przyjemności, żyje pełną piersią. Jest serdeczny i uczuciowy. Wykazuje zdrowy rozsądek i nie traci czasu na głupoty.⁴ świata, zaradny,⁵ i⁶. Angażuje się w nowatorskie przedsięwzięcia.

Wodnik (21 I–19 II)

Inteligentny,¹, często buja w obłokach. Walczy o wolność.² we wspieraniu skrzywdzonych. Wszechstronny i elastyczny, ale i³. Niezależny, ma zdolności przystosowawcze. Idealista, oderwany od rzeczywistości, nie zawsze wykorzystuje swoje wielkie zdolności.⁴ przyjaciel, gotowy do poświęceń.⁵, szczerzy,⁶, rzadko wpada w gniew.

Ryby (20 II–20 III)

Ryba jest bogata duchowo, potrafi śnić na jawie, czasem¹. Doskonale radzi sobie w trudnych sytuacjach. Dobrze zorganizowana,² i³ w działaniu, często angażująca się w działalność społeczną,⁴ i⁵. Wrażliwa na cierpienie, niesprawiedliwość i⁶, ale nie da sobie w kaszę dmuchać i kiedy wymaga tego sytuacja, potrafi walczyć. Staje często w obronie słabszych.

na podstawie: <http://horoskop.wp.pl>

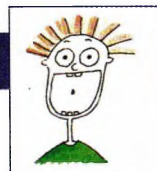
2. Proszę w słowniku sprawdzić znaczenie niezrozumiałych przymiotników.

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Czy przyporządkowane twojemu znakowi zodiaku cechy dobrze oddają twój charakter?
Z którymi się zgadzasz, a które uważasz za chybione?
Spróbuj wymienić trzy swoje wady i trzy zalety.

NAZWY CECH ABSTRAKCYJNYCH – nazwy właściwości

OD PRZYMIOTNIKÓW

-ość	mądry – mądrość pracowity – pracowitość jasny – jasność	-ota	głuchy – głuchota głupi – głupota brzydki – brzydota	-cja	elegancki – elegancja inteligentny – inteligencja tolerancyjny – tolerancja
-stwo	leniwy – lenistwo skąpy – skąpstwo posłuszny – posłuszeństwo	-two	bestialski – bestialstwo ohydny – ohydztwo paskudny – paskudztwo		

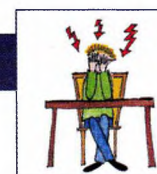
OD RZECZOWNIKÓW

-izm/ -yzm	egoista – egoizm materialista – materializm konserwatysta – konserwatyzm
-----------------------	--

UWAGA!

dobry – dobro, dobroć zły – zło gorący – gorąco zdrowy – zdrowie biały – biel czarny – czerń	odważny – odwaga sprytny – spryt pyszny – pycha potężny – potęga poważny – powaga uparty – upór
---	--

Ćwiczenia gramatyczne

1. Od przymiotników wpisanych do powyższego horoskopu proszę utworzyć nazwy właściwości.

agresywny	poważny
ambitny	pracowity
bezinteresowny	praktyczny
biegły	przebojowy
błyskotliwy	racjonalny
chłodny	refleksyjny
ciekawý	sceptyczny
dobry	serdeczny
dynamiczny	skrupulatny
dyskretny	skryty
elastyczny	skuteczny
entuzjastyczny	sympatyczny
gotowy	szczerý
inteligentny	szlachetny
ironiczny	tolerancyjny

jadowity	towarzyski
konsekwentny	troskliwy
leniwy	uczuciowy
lotny	uparty
łagodny	wesoły
melancholijny	wielkoduszny
nadwrażliwy	wierny
namiętny	wojowniczy
nieufny	wrażliwy
niezależny	wszechstronny
obowiązkowy	wszędobylski
odporny	wygodnicki
odpowiedzialny	wyrozumiały
odważny	wytrwały
opiekuńczy	zachowawczy
optymistyczny	zaradny
oschły	złośliwy
oszczędny	zręczny
otwarty	zuchwały
pewny siebie	żądny
pomysłowy	życzliwy

2. Proszę pod tekstem wypisać przymiotniki utworzone od podkreślonych nazw właściwości. Proszę pogrupować je w pary antonimiczne.

Dziś rano Kryisia pokłóciła się ze swoim chłopakiem. Usłyszała od niego wiele niemiłych rzeczy. Podobno cechuje ją skapstwo, duma, zazdrość, gadatliwość, obłuda, tchórzostwo i ordynarność. Do pracy przyszła spłakana, bo bardzo bolały ją słowa Romana. Czyżby rzeczywiście taka była? Wprawdzie nie za bardzo wierzy w przepowiednie, ale za namową koleżanki postanowiła przeczytać swój horoskop, w którym ponoć najlepiej i najbardziej obiektywnie są przedstawione cechy charakteru. Włączyła więc komputer i w wyszukiwarce wpisała „horoskop Sybilli”. Za chwilę już otwierała tajemniczą stronę... Dowiedziała się tam, że charakteryzuje się małomównością, odwagą, rozzutnością, subtelnością, skromnością, ufnością i szczerością. I komu tu teraz wierzyć? Kryisia miała zupełny mętlik w głowie.

gadatliwy – małomówny

..... -

..... -

..... -

..... -

..... -

..... -

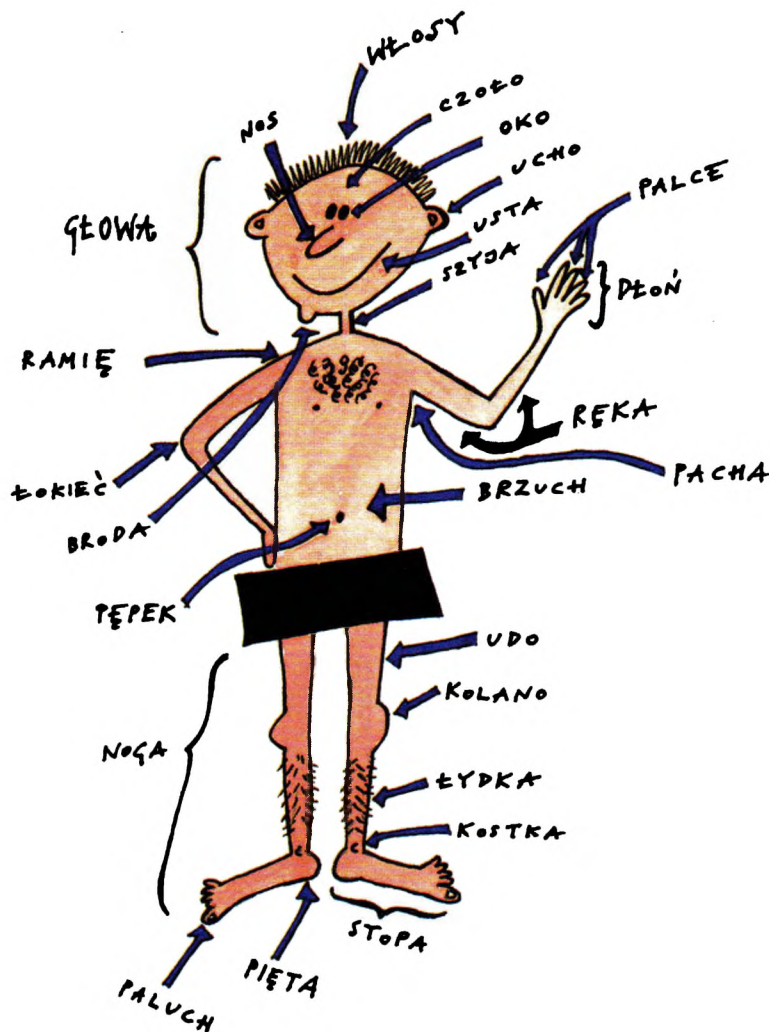
Pisanie

1. Proszę napisać horoskop dzienny dla swojego sąsiada lub sąsiadki z prawej strony.
2. Lepiej nie znać swego losu, nie dochodzić prawdy o sobie samym, tylko to może zapewnić ów pozorny i nietrwały spokój? (Stanisław Stabryła – tłumacz literatury starożytnej) Proszę napisać, jakie jest Pana/Pani zdanie o tym, czy warto znać swoją przyszłość? (250 słów).

Mówienie

Proszę w grupach przygotować po pięć definicji różnych części ciała. Proszę na zmianę odczytywać definicje. Przeciwna grupa musi zgadywać, o jakiej części ciała mówi definicja.

Rozumienie tekstu

Proszę uzupełnić zdania. W razie wątpliwości proszę skorzystać z rysunku.

-Szyja.....⁰ to część ciała łącząca głowę z tułowiem.
-¹ to tylna, okrągła część stopy.
- Broda to dolna, wystająca część twarzy poniżej
-²
-³ to górna część twarzy powyżej oczu.
- Łydka to tylna część nogi pomiędzy
-⁴ a stopą.
-⁵ to środkowa część ręki, gdzie ręka się zgina.
- Pępek to blizna na środku
-⁶ pozostała po pępowninie.
-⁷ to wgłębienie między wewnętrzną stroną ramienia a bokiem klatki piersiowej.
- Kostka to część nogi pomiędzy
-⁸ a stopą.
-⁹ to część nogi nad kolanem.
-¹⁰ to środkowa część nogi, gdzie noga się zgina.

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

- W jaki sposób dbasz o swoje zdrowie?
- Jak często chodzisz do lekarza?
- Jak często powinno się chodzić do lekarza?
- Co należy zrobić, żeby uniknąć chorowania? Jak zapobiegać chorobom?
- Co sądzisz o medycynie niekonwencjonalnej?
- Jakie choroby najbardziej zagrażają ludziom we współczesnym świecie?

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać tekst, a następnie wypisać pod tekstem objawy opisanych w nim chorób i schorzeń.

Zdrowie ma ogromne znaczenie dla człowieka. Wszystkie zaburzenia pracy organizmu (wywołane przez różnorodne czynniki) powodują, że człowiek jest słabszy, bardziej podatny na szkodliwe czynniki, ma spowolnione reakcje. Choroby współczesnego człowieka często są wynikiem przemęczenia, nałogów i złego trybu życia.

Niewłaściwe odżywianie, spożywanie zbyt wielkiej ilości tłuszczów i cukru może być przyczyną otyłości, chorób serca i cukrzycy. A to są bardzo poważne choroby. Nie zwraca się jednak uwagi na to, że jedzenie byle czego i w pośpiechu często kończy się bólami brzucha czy nudnościami. Zatrucia, bo o nich tu mowa, mogą też mieć cięższy przebieg. Nieraz towarzyszy im biegunka i podwyższona temperatura. Męczą nie tylko mdłości, ale i wymioty. Coraz więcej osób narzeka też na inne problemy żołądkowe, przede wszystkim zgagę. Wystarczy przyjrzeć się szerokiej ofercie środków na pieczenie w przełyku.

Palenie tytoniu i brak wysiłku fizycznego powodują obniżenie sprawności układu krwionośnego i ruchowego. Człowiek szybciej się męczy, a serce pracuje niesprawnie. Kości są coraz bardziej podatne na zwichnięcia i złamania. Tak więc głównie zimą, ale nie tylko, musimy zmagać się z bólem, obrzękami i spuchnięciami którejs z kończyn, no i oczywiście z gipsem.

Nieprawidłowe ubieranie się może doprowadzić do wychłodzenia lub przegrzania organizmu. Zmniejsza się wtedy jego odporność na przeziębienia i choroby układu oddechowego. Najwięcej tego typu infekcji dopada nas podczas przejściowych pór roku. Zwykle zaczyna się od lekkiego osłabienia, czasami bólu głowy. Potem dochodzi zatłakany nos, katar i kichanie. Intensywniej się pocimy, boli nas gardło, mamy łagodny kaszel i podwyższoną temperaturę. Typowe przeziębienie. Jeżeli będziemy mieć szczęście, to ominą nas powikłania – zapalenie zatok lub ucha.

Gorzej, gdy trzeba walczyć z grypą. Człowiek jest znużony kilkudniową wysoką gorączką, często połączoną z dreszczami oraz męczącym kaszlem i chrypką. Uciążliwe są bóle głowy, mięśni i stawów, silne uczucie „rozbicia”, brak apetytu. Murowane jest długotrwałe osłabienie, a powikłaniami mogą być zapalenie oskrzeli i płuc.

To tylko niektóre z chorób, które zdarzają się na co dzień, jest ich niestety dużo więcej. Niektórym ludziom podróżowanie autobusem, samolotem czy statkiem utrudniają zawroty głowy, mdłości i wymioty. Zmagają się oni z chorobą lokomocyjną. Współczesny człowiek często skarży się też na różnorakie uczulenia, które są reakcją organizmu na niektóre związki chemiczne znajdujące się m.in. w powietrzu czy w pokarmach. Dokuczają wtedy łzawienie, kichanie lub swędzenie, a czasami nawet obrzęk i wysypka.

częściowo na podstawie: www.sp39.lublin.pl

zatrucie - *ból brzucha*,

.....

zgaga -

złamanie, zwichnięcie -

przeziębienie -

.....

.....

grypa -

.....

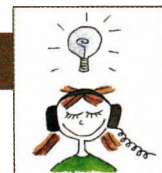
.....

choroba lokomocyjna -

uczulenie -

.....

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać dialogów i uzupełnić brakujące słowa. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

W PRZYCHODNI

- Dzień dobry.
- Dzień dobry. Co panu¹?
- Od wczoraj okropnie się czuję. Boli mnie głowa, mam katar i boli mnie².
-³ pan?
- Wczoraj miałem 37,8. Dziś nie⁴.
- Zaraz zmierzymy, ale najpierw proszę się rozebrać.
- Zupełnie?
- Nie, do pasa. Chciałbym pana⁵ i zajrzeć do gardła. Proszę głęboko⁶, teraz proszę przez chwilę nie oddychać. Proszę otworzyć usta i powiedzieć... aaa. Dobrze, proszę się ubrać. Jeszcze tylko⁷. Oj, niedobrze, 38 stopni.
- Coś poważnego, panie doktorze?
- Dość nieładne przeziębienie. Zaraz panu⁸. Na razie spróbujemy bez⁹¹⁰ przede wszystkim witaminy, które proszę¹¹ trzy razy dziennie. Te tabletki proszę¹² dwa razy dziennie, ale nie¹³, tylko po posiłku. Rano i wieczorem pić syrop, a co cztery godziny¹⁴ te tabletki. Proszę leżeć i pić herbatę z cytryną.
- Tak zrobię. Dziękuję bardzo. Jak długo to potrwa?
- Myślę, że jakieś dwa, trzy dni, ale gdyby się pan jutro nie poczuł lepiej, to proszę się ze mną skontaktować.
- Jeszcze raz dziękuję. Do widzenia.
- Do widzenia.

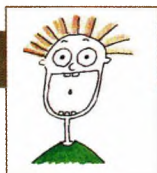
W AMBULATORIUM

- Dzień dobry. Co się stało?
- Dzień dobry, panie doktorze. Pracowałam w ogródku i¹
sobie rękę nożem.
- Proszę pokazać... Oj, dość paskudnie to wygląda. Trzeba będzie
.....² i obowiązkowo³ przeciw tężcowi.
- Świetnie, już prawie koniec. Rany proszę nie moczyć. Jutro zgłosi się pani do
.....⁴. Ma pani cztery szwy i za tydzień prawdopodobnie
będzie można je usunąć. Potem pewnie jeszcze trzeba będzie⁵
i ewentualnie⁶, żeby się lepiej⁷.
- Do tego czasu proszę trzymać rękę uniesioną, najlepiej proszę zrobić sobie
.....⁸ lub nawet ze zwykłego szalika.
- Dobrze, panie doktorze. Jutro na⁹. Dziękuję bardzo. Do widzenia.
- Do widzenia.

Mówienie

Proszę w parach przygotować i zaprezentować scenki w przychodni lub w ambulatorium.

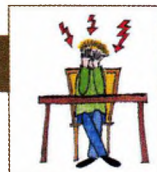

Gramatyka

PRZYMIOTNIKI OD WYRAŻEŃ PRZYIMKOWYCH

(wyrażenie przymiotkowe = przysłówek + rzeczownik lub zaimek, np. *przy drodze, na ramieniu, z nim*)

-ny	przed szkołą – przedszkolny
-owny	bez interesu – bezinteresowny
-arny	między planetami – międzyplanetarny
-alny	po liceum – policealny
-ni	po obiedzie – poobiedni
-ijny (-yjny)	przeciw konstytucji – przeciwkonstytucyjny
-czy	przed wyborami – przedwyborczy
-owy	między państwami – międzypaństwowy
-ski	pod Krakowem – podkrakowski
.....	bez ręki – bezręki

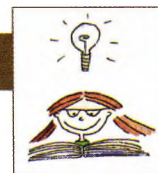
Ćwiczenie gramatyczne

Proszę od podanych w nawiasach wyrażeń przymiotkowych utworzyć przymiotniki.

Jedna z nowych pracownic apteki została poproszona o zrobienie porządku w magazynie po dzisiejszej dostawie. Miała poukładać leki tak, aby bez problemu można je potem było porozkładać na półkach. Dziewczyna szybko posegregowała lekarstwa. Na jednej kupce ułożyła leki ...*doustne*.....⁰ (do ust) czyli takie, które należy wprowadzić do organizmu przez usta. Drugą kupkę stanowiły leki¹ (pod język), które nale-

ży włożyć przy zażywaniu pod język. Obok leżały leki² (poza jelitem) podawane z pominięciem przewodu pokarmowego, nie przez jelita. Osobno zostały położone zastrzyki³ (do mięśni) wstrzykiwane do mięśni oraz zastrzyki⁴ (do żyły) wprowadzane do krwiobiegu przez żyłę. Po drugiej stronie poukładana została duża ilość środków⁵ (przeciw bólowi), które skutecznie usuwają ból. Dalej znalazły się leki i zastrzyki⁶ (przeciw gorączce), obniżające gorączkę. Następny stosik to lekarstwa⁷ (przeciw alergii), czyli zapobiegające, leczące alergię. Zaraz za nimi piętrzyła się kupka leków⁸ (przeciw bakteriom), chroniących przed bakteriami oraz leki⁹ (przeciw zapaleniu), zapobiegające tworzeniu się stanów zapalnych w organizmie. Wreszcie dwa ostatnie komplety stanowiły środki¹⁰ (na sen), wywołujące, sprowadzające sen i środki¹¹ (na serce), działające pobudzająco lub hamująco na pracę serca.

Rozumienie tekstu

Proszę podać nazwy lekarzy specjalistów, którzy zajmują się poszczególnymi działami medycyny, a następnie dopasować odpowiednią definicję.

1) interna	internista	A) lekarz chorób narządu wzroku
2) pediatria		B) lekarz wykonujący zabiegi operacyjne
3) neurologia		C) lekarz chorób żołądka
4) psychiatria		D) lekarz chorób narządów moczowych (także narządów płciowych mężczyzn)
5) dermatologia		E) lekarz chorób reumatycznych
6) ginekologia		F) lekarz zajmujący się zniekształceniami układu kostno-stawowo-mięśniowego
7) chirurgia		G) lekarz chorób wewnętrznych
8) reumatologia		H) lekarz chorób i wad rozwojowych zębów i jamy ustnej
9) kardiologia		I) lekarz chorób wieku starczego
10) gastrologia		J) lekarz chorób układu nerwowego
11) urologia		K) lekarz chorób nerek
12) okulistyka		L) lekarz chorób dziecięcych
13) laryngologia		Ł) lekarz chorób serca i naczyń krwionośnych
14) stomatologia		M) lekarz chorób narządów rodnych kobiety
15) geriatria		N) lekarz chorób gardła, krtani, nosa i uszu
16) nefrologia		O) lekarz chorób psychicznych
17) ortopedia		P) lekarz chorób skóry

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
G																

Pisanie

1. Proszę przeczytać wiersz Stanisława Jachowicza. Proszę przekształcić go na współczesną rozmowę lekarza z pacjentem.

Stanisław Jachowicz - *Chory kotek*

Pan kotek był chory i leżał w łóżeczku.
I przyszedł kot doktor: „Jak się masz, koteczku?”
„Źle bardzo” — i łąpkę wyciągnął do niego.
Wziął za puls pan doktor poważnie chorego
I dziwy mu prawi: „Zanadto się jadło,
Co gorsza, nie myszki, lecz szynki i sadło;
Źle bardzo... gorączka! Źle bardzo, koteczku!
Oj! długo ty, długo poleżysz w łóżeczku
I nic jeść nie będziesz, kleiczek i basta.
Broń Boże kiełbaski, słoninki lub ciasta!”
„A myszki nie można? — zapyta koteczek —
Lub z ptaszka małego choć z parę udeczek?”
„Broń Boże! Pijawki i dyjeta ścisła!
Od tego pomyślność w leczeniu zawisła”.
I leżał koteczek; kiełbaski i kiszki
Nietknięte; z daleka pachniały mu myszki.
Patrzcie, jak złe łakomstwo! Kotek przebrał miarę;
Musiał więc nieboraczek srogą ponieść karę.
Tak się i z wami, dziateczki, stać może;
Od łakomstwa strzeż was Boże!*

2. Rozwiń myśl zawartą we fraszce Kochanowskiego:

Szlachetne zdrowie,
Nikt się nie dowie,
Jako smakujesz,
Aż się zepsujesz**.

Udziel rad na zdrowe życie.

* Stanisław Jachowicz, *Pan kotek był chory*, [w:] *Antologia poezji dziecięcej*, Wrocław 1981, s. 33.

** Jan Kochanowski, *Na zdrowie*, [w:] *Fraszki*, Wrocław, 1991, s. 141.

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

- W jaki sposób w twoim kraju wyraża się oficjalnie niezadowolenie?
 Jakie instytucje zajmują się rozpatrywaniem wyrazów niezadowolenia?
 Jak odbywa się zwracanie uszkodzonych towarów w sklepie?
 Jakie są sposoby na poradzenie sobie z uciążliwym sąsiadem?

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić brakujące wyrazy. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

Rzecznik Praw Obywatelskich

Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na¹ wolności i praw człowieka i² określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych.

Rzecznikiem Praw Obywatelskich może być³ polski wyróżniający się wiedzą prawniczą, doświadczeniem zawodowym oraz wysokim⁴ ze względu na swe⁵ moralne i wrażliwość społeczną. Rzecznika Praw Obywatelskich powołuje Sejm za zgodą Senatu na⁶ Marszałka Sejmu albo grupy 35 posłów.⁷ Rzecznika Praw Obywatelskich trwa pięć lat, licząc od dnia złożenia ślubowania przed Sejmem. Ta sama osoba nie może być Rzecznikiem Praw Obywatelskich więcej niż przez dwie kadencje.

www.infoobywatel.gov.pl

Rzecznik Praw Konsumentów

Rzecznik Praw Konsumentów to instytucja⁸, której podstawowym zadaniem jest „stanie na⁹ praw konsumenta” oraz¹⁰ bezpłatnych porad i informacji prawnych z¹¹ ochrony konsumenta. Ma on prawo występowania do przedsiębiorców w sprawach¹² interesów konsumentów. Najczęściej przybiera to postać mediacji. Przedsiębiorca jest zobowiązany do udzielenia wszelkich¹³ i odpowiedzi na zapytania stawiane przez rzecznika.

<http://e-konsument.pl/rzecznik.htm>

Mówienie

Proszę powiedzieć czy w Pani/Pana kraju także występują podobne instytucje? Jaki jest ich zakres działania? Jak się nazywają?

*** Tytuł rozdziału jest żartobliwą aluzją do faktycznie istniejących w czasach PRL-u „książek skarg i zażaleń” w sklepach i punktach usługowych, do których klienci mogli wpisywać swoje uwagi.

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać tekst i uzupełnić brakujące fragmenty.

Minęły już czasy, kiedy firmy robiły, co chciały, nie licząc się z klientem.

0. B

W wielu firmach istnieją dziś specjalne działy zarządzania relacjami z klientem. Jedną z kluczowych kwestii jest jednak wciąż sposób załatwiania reklamacji. Nawet najlepsze i największe firmy czasem otrzymują reklamacje. Trzeba być na nie przygotowanym.

1.

Wszystko zależy od jakości i stylu obsługi. Firmie powinno zależeć na tym, aby klient, którego zdobyła na trudnym rynku, nie odszedł do konkurentów.

Wielu właścicieli i pracowników – zwłaszcza małych i średnich firm – jest wciąż zupełnie nieprzygotowanych do rzetelnej obsługi posprzedażowej. Nie mają wypracowanych procedur załatwiania reklamacji. W rezultacie, klienci długo oczekują na odpowiedź, a jeszcze dłużej na usunięcie usterek, wymianę towaru lub zwrot pieniędzy. Tymczasem, wystarczy szybko i uprzejmie zareagować, proponując wymianę czy naprawę produktu lub zwrot zapłaty, aby nie tylko nie stracić tego klienta, ale także wzmocnić jego zaufanie i przywiązanie do firmy.

Reklamacje trzeba postrzegać nie jak niezawinioną krzywdę, która spotyka firmę nie spodziewanie, ale jako normalną, nawet konstruktywną, część procesu sprzedaży.

2.

I odwrotnie – jeśli nawet nie zdarzy się niezadowolony klient, dobrze jest zaplanować okresowe badanie opinii klientów: w formie e-mailowej lub listowej ankiety czy wywiadu telefonicznego.

Ponadto, pracownicy firmy muszą poznać standardy reagowania na skargę czy reklamację. Wypracowanie odpowiedniej procedury załatwiania reklamacji to najlepszy sposób na skrócenie czasu oczekiwania klienta na odpowiedź oraz podniesienie standardu pracy całej firmy.

3.

Jeśli z powodów organizacyjnych jest to niemożliwe, zorganizować pracę jednego z handlowców w ten sposób, aby pełnił mailowe czy telefoniczne dyżury. Dobrze jest udostępnić klientom wszystkie możliwe drogi komunikacji do zgłaszania uwag i reklamacji: osobiście w firmie, listową, mailową, telefoniczną.

Każdą reklamację i naprawę warto dokumentować, na standardowych formularzach zaprojektowanych dla procedury reklamacyjnej. Uprzejmie, ale wnikliwie, wypytać klienta o szczegóły złego działania czy braków dostrzeżonych w produkcji. Notować zaistniałe ustereki zasygnalizowane przez klienta, a także wyniki testów w firmie: przed i po przeprowadzonej naprawie.

4.

W zależności od stopnia skomplikowania sprawy i rodzaju produktu, oraz od tego, czy klientowi zależy na czasie, trzeba zaproponować najbardziej dogodne rozwiązanie. Wcześniej dokładnie zbadać, na co firma może sobie finansowo i organizacyjnie pozwolić. Może to więc być:

- naprawa, według przyjętych standardowych terminów, których firma musi bezwzględnie dotrzymać. Jeśli klient życzy sobie tego, należy powiadamiać go na bieżąco o przebiegu naprawy, zaproponować zastępczy towar na czas naprawy;
- zastąpienie wadliwego produktu innym, nowym i sprawnym;
- zwrot całości zapłaty i propozycja zniżki na inne zakupy;

5.

Ponadto, już przy dokonywaniu zakupu, należy poinformować klienta dokładnie, co obejmuje gwarancja na produkt, jak długo obowiązuje oraz gdzie można dokonywać napraw gwarancyjnych.

Kiedy pomyślnie zakończy się załatwianie reklamacji klienta, dobrze jest utrzymać z nim kontakt: telefonicznie lub listownie. Jeszcze raz przeprosić za zaistniały problem i zapewnić go, że firma dokłada starań, aby nie powtórzyło się to w przyszłości. Można zaproponować specjalną promocyjną ofertę na najnowsze produkty, powiadamianie o nowościach.

6.

Którykolwiek z pracowników przyjął zgłoszenie reklamacji czy uwagi, powinien być przy końcowym etapie załatwiania sprawy. Dla klienta oznacza to spistość działania firmy i jej profesjonalne, poważne podejście do sprawy klienta.

Reklamacja to duża szansa dla firmy – wszystko zależy tylko od tego, czy będzie przygotowana, aby profesjonalnie się nią zająć i wyciągnąć wnioski na przyszłość.

http://microsoft.com/poland/msp/recepta_na_sukces/reklamacje_i_skargi.msp

A. Najlepiej wyznaczyć do obsługi posprzedażowej, w tym załatwiania reklamacji, wyspecjalizowanego pracownika.

B. Dziś konkurencja i prawa wolnego rynku nakazują zabiegać o klientów i ich zadowolenie z usług wykonywanych przez daną firmę.

C. Zapytać o opinię dotyczącą bieżącego użytkownika naprawionego lub wymienionego towaru.

D. Jeśli rozpatrujący reklamację dobrze ją załatwi, to firma nie tylko nie straci klienta, ale zyska jego uznanie i lojalność, mimo iż przyszedł zdenerwowany i początkowo chciał zerwać dalszą współpracę.

E. kombinacja powyższych rozwiązań.

F. Dokumentacja z załatwionych reklamacji to cenne źródło informacji o jakości obsługi i towarów, a zatem gotowa wskazówka, jak i co trzeba poprawić, aby klienci byli coraz bardziej zadowoleni.

G. Każda reklamacja pomaga firmie poprawiać jakość, wskazuje, na co zwrócić uwagę, by w przyszłości wyeliminować prawdopodobieństwo pomyłek, uszkodzeń czy błędów w produkcji lub obsłudze.

Mówienie

Co myślisz o tak załatwianych reklamacjach? Czy ten sposób obsługi niezadowolonego klienta wydaje ci się odpowiedni? Czy chciałabyś/chciałbyś być tak obsługiwany/obsługiwana?

Gramatyka

FORMY BEZOSOBOWE CZASOWNIKÓW – wykonawca czynności jest nieznanym

I Formy zakończone na *-no*, *-to* – tworzone są tak samo jak imiesłowu przymiotnikowe bierne (lekcja 2.), ale zamiast końcówek rodzajowych dodaje się *-o*. Formy te mają zawsze znaczenie czasu przeszłego.

czytać	czytany, -a, -e	czytano
prowadzić	prowadzony, -a, -e	prowadzono
zacząć	zaczęty, -a, -e	zaczęto
zamknąć	zamknięty, -a, -e	zamknięto

Kiedys więcej czytano na lekcjach języka polskiego i częściej prowadzono dyskusje o przeczytanych książkach.

Niedawno zaczęto uczyć zgodnie z nowymi programami i zamknięto wiele szkół w Polsce.

II Formy typu *czyta się, czytało się, będzie się czytało (będzie się czytać), przeczyta się*

czasownik w 3. osobie liczby pojedynczej rodzaju nijakiego + *się*

	czytać	przeczytać
cz. teraźniejszy	czyta się	_____
cz. przeszły	czytało się	przeczytało się
cz. przyszły prosty	_____	przeczyta się
cz. przyszły złożony	będzie się czytało / będzie się czytać	_____

Dziś czyta się o wiele mniej.

Dawniej, kiedy telewizji nie było, zawsze czytało się wieczorami.

Może za jakiś czas w ogóle nie będzie się czytało, bo książki będzie się odsłuchiwać z płyt.

UWAGA!

Formy bezosobowe czasownika mogą też występować w trybie warunkowym, np. *czytano by, czytałoby się*.

Gdyby wszystkie książki były tak wciągające jak ta, na pewno czytano by je z większą chęcią i radością.

Tę książkę czytałoby się troszkę lepiej, gdyby litery były większe.

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę od bezokoliczników utworzyć bezosobowe formy czasowników.

Budynek firmy, w której pracuję,*postanowiono*.....⁰ (postanowić) wreszcie wyremontować.¹ (mówić) o tym już od dawna, ale wcześniej nie² (zabierać się) za to. Dziś³ (wezwać) ekipę remontową. Dyrektor postanowił, że:⁴ (odświeżyć) fasadę budynku - ma być beżowa;⁵ (wymienić) okna na brązowe, plastikowe;⁶ (pomalować) biura wedle życzeń siedzących tam pracowników; korytarze⁷ (malować) w odcieniach ciepłej żółci;⁸ (wstawić) nowe dębowe meble.

Na czas remontu siedzibę firmy⁹ (przenieść) w inne miejsce. Nie było to dla mnie zbyt wygodne, gdyż miałem w związku z tym o wiele dalej do pracy, ale cieszyłem się, że za miesiąc zasiądę w pięknie odnowionym biurze. Wspólnie z kolegami ustaliliśmy, że ściany będą brzoskwiniowe.

Jakież było moje zdziwienie, gdy zobaczyłem budynek po renowacji. Oto co z nim¹⁰ (zrobić). Fasadę¹¹ (pokryć) seledynową mozaiką;¹² (wstawić) białe, drewniane okna; korytarze¹³ (pomalować) w odcieniach jasnego fioleto;¹⁴ (zakupić) sosnowe meble. Ale najgorsze było moje biuro -¹⁵ (udekorować) je błękitną farbą!

Wszystko było nowe, ale wyglądało koszmarnie. Od razu¹⁶ (podjąć) decyzję, aby napisać skargę i reklamować ten remont. Na razie jednak, zanim reklamacja nie zostanie rozpatrzona,¹⁷ (zdecydować), że trzeba w tych warunkach jakoś pracować.

Formy pisemne

Jak napisać skargę i reklamację

Proszę przyjrzeć się formom skargi i reklamacji, a następnie wskazać podobieństwa i różnice w ich budowie.

REKLAMACJA	
KTO PISZE?	osoba niezadowolona z jakiegoś powodu
DO KOGO PISZE?	do firmy, instytucji, urzędu
KIEDY PISZE?	kiedy towar jest wadliwy lub uszkodzony
CO ZAWIERA?	<ol style="list-style-type: none">1. datę i miejsce2. imię, nazwisko, adres i telefon osoby, która pisze reklamację3. dane osoby lub firmy, do której skierowane jest pismo4. informację, że dane pismo jest reklamacją5. informację o tym, czego dotyczy reklamacja (np. dane urządzenia, które się zepsuło, okoliczności w jakich doszło do uszkodzenia sprzętu)6. własnoręczny podpis ewentualnie własny komentarz dotyczący przedstawianej sprawy
REKLAMACJA POWINNA BYĆ:	<ul style="list-style-type: none">– rzeczowa,– stanowcza,– w miarę możliwości uprzejma

WZÓR

Katowice, 13.08.2006

Anna Słowik
ul. Słoneczna 12b/6
40-032 Katowice
tel. 032 2547890
e-mail: anka@interia.pl

Dyrekcja
Sklepu wielobranżowego „Świat Techniki” w Katowicach

Składam reklamację dotyczącą aparatu fotograficznego ZX80, który kupiłam w Państwa sklepie 3 sierpnia br. (kopię rachunku dołączam). Aparat ten działał bez zastrzeżeń przez tydzień, jednak później zaczął się zacinać i niszczyć film. W efekcie zniszczył trzy kolejne filmy, które do niego włożyłam.

Dlatego zwracam się z prośbą o usunięcie usterki lub wymianę aparatu na inny egzemplarz tego samego typu.

Anna Słowik

SKARGA	
KTO PISZE?	osoba niezadowolona z jakiegoś powodu
DO KOGO PISZE?	do firmy, instytucji, urzędu
KIEDY PISZE?	kiedy ktoś zachowuje się nieodpowiednio lub nie dopełnia swoich obowiązków
CO ZAWIERA?	<ol style="list-style-type: none"> 1. datę i miejsce 2. imię, nazwisko, adres i telefon osoby, która pisze skargę 3. dane osoby lub firmy, do której skierowane jest pismo 4. informację, że dane pismo jest skargą 5. informację o tym, czego dotyczy skarga (np. dane osoby, która zachowała się nieodpowiednio, okoliczności w jakich do tego doszło) 6. własnoręczny podpis <ul style="list-style-type: none"> – ewentualnie własny komentarz dotyczący przedstawianej sprawy
SKARGA POWINNA BYĆ:	<ul style="list-style-type: none"> – rzeczowa, – stanowcza, – w miarę możliwości uprzejma

WZÓR

Katowice, 18.08.2006

Anna Słowik
 ul. Słoneczna 12b/6
 40-032 Katowice
 tel. 032 2547890
 e-mail: anka@interia.pl

Szanowny Pan
 Andrzej Kwiatkowski
 Dyrektor Administracyjny
 Zarządu Dróg Publicznych w Katowicach

Szanowny Panie Dyrektorze,

pragnę złożyć skargę na hałas, który od dwóch miesięcy praktycznie uniemożliwia normalne funkcjonowanie w moim mieszkaniu i bardzo proszę o interwencję w tej sprawie.

Mieszkam w Katowicach przy ulicy Słonecznej 12b/6. Wszystkie okna mojego mieszkania wychodzą na oddaną dwa miesiące temu nową część drogi szybkiego ruchu, przebiegającej w tym miejscu. Początkowo źródłem hałasu były roboty drogowe, nie interweniowałam jednak w tej sprawie, licząc, że niebawem się skończą. I tak się stało. Jednak po otwarciu drogi okazało się, że hałas powodowany przez samochody jest jeszcze większy, gdyż nie zbudowano na obrzeżach drogi żadnego ekranu akustycznego, chroniącego mieszkańców okolicznych domów.

Dlatego bardzo proszę o interwencję w tej sprawie. Mam nadzieję, że postawienie parkanu zmniejszy dobiegające do naszych uszu hałasy i pozwoli nadal spokojnie mieszkać w tej pięknej okolicy.

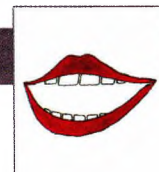
Anna Słowik

Pisanie

Proszę napisać skargę na uciążliwego sąsiada lub reklamację uszkodzonego towaru (150 słów).

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Co to są środki lokomocji?

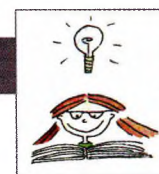
Jakie znasz środki transportu? Spróbuj je wymienić.

Jakimi środkami lokomocji podróżowałeś/podróżowałaś?

Jakie są wady i zalety poszczególnych środków transportu?

Które z nich są najwygodniejsze? Dzięki którym możemy się przemieszczać najszybciej?

Rozumienie tekstu

Proszę przeczytać tekst i uzupełnić luki, wybierając odpowiedni wyraz z kolejnych ponumerowanych grup:

Od początków swego0c.... człowiek czuł potrzebę przemieszczania się. Pierwsze 1..... plemiona zmieniały miejsce pobytu, poszukując nowych zapasów żywności, lepszej ochrony przed drapieżnikami czy też dostępniejszego terytorium. Ludzie 2..... często duże odległości na własnych nogach, przenosząc swój skromny dobytek. Było to jednak uciążliwe i skłoniło naszych przodków do podjęcia prób ułatwienia i usprawnienia sposobów poruszania się.

Dla rozwoju transportu ogromne znaczenie miało 3..... koła i żagla. Ponieważ ludzie zaczęli prowadzić osiadły tryb życia, rozwinęła się gospodarka towarowo-pienięzna i handel, transport i przewozy nabrały dużego 4..... . Starożytny transport lądowy wykorzystywał tragarzy, zwierzęta juczne i pojazdy zaprzęgowe. Rozwijał się także transport wodny – wiosłowy i żaglowy. Jeszcze w średniowieczu transport był ściśle związany z wymianą towarów, gdyż kupiec pełnił także funkcję przewoźnika. W późnym średniowieczu powstały pierwsze przedsiębiorstwa transportowe (armatorzy morscy, gildie rzeczne, przedsiębiorstwa furmańskie), natomiast w XV-XVIII w. wynalezienie przyrządów nawigacyjnych przyczyniło się do 5..... transportu morskiego. Dokonano też wynalazków, które wpłynęły na rozwój transportu śródlądowego. W Anglii i we Francji wybudowano wiele nowych dróg. Rewolucja przemysłowa to początek szybkiej mechanizacji transportu. Energia parowa zrewolucjonizowała żeglugę morską i transport lądowy. Parowce 6..... w XIX wieku żaglowce, a parowozy (kolej) osłabiły znaczenie żeglugi śródlądowej i transportu zaprzęgowego.

Kolosalny wpływ na rozwój transportu i szybkość przemieszczania się z miejsca na miejsce miało 7..... samochodu. W latach 20.-30. XX w. zbudowano pierwsze autostrady, a potem zajęto się budową tuneli i kanałów morskich, by pokonać 8....., jakimi dla rozwoju transportu są góry, cieśniny i zatoki morskie. W 1994 ukończono budowę tunelu kolejowego pod kanałem La Manche, który skrócił znacznie czas podróży między Paryżem a Londynem. W XX w. zaczęło też szybko rozwijać się lotnictwo.

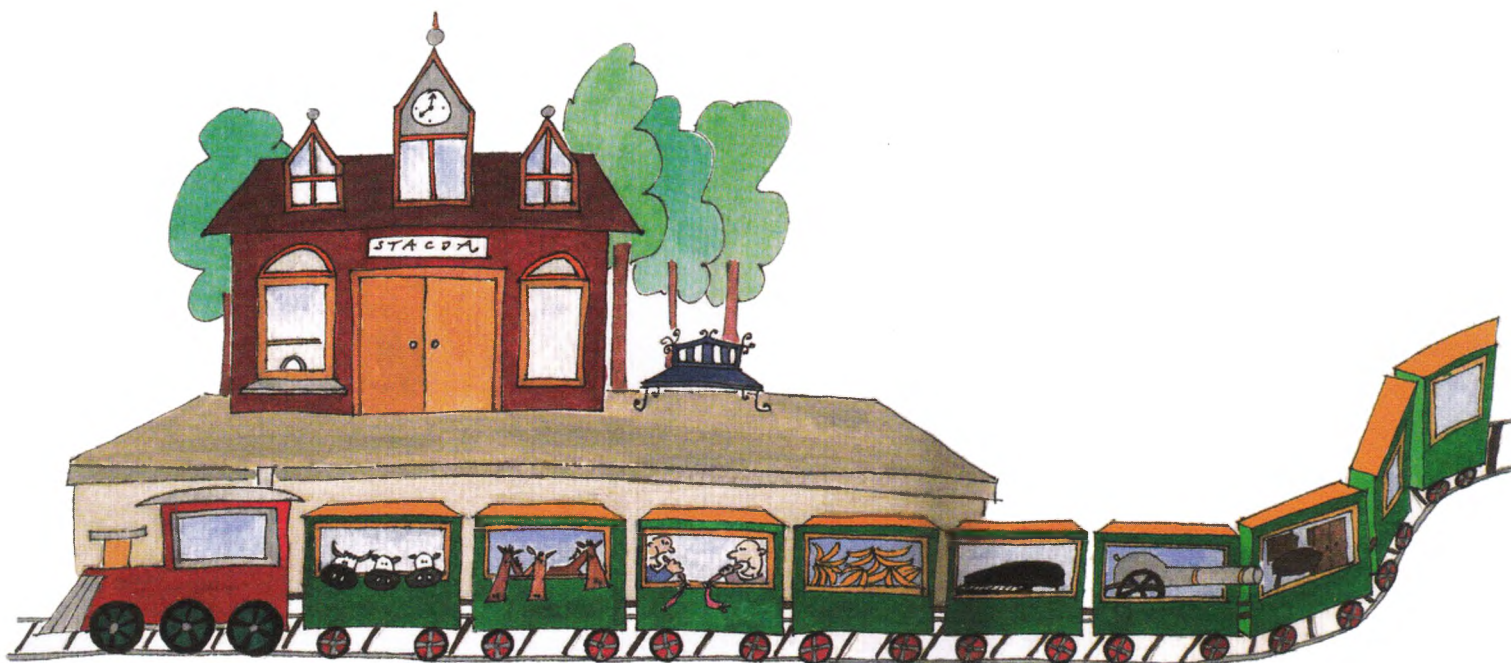
We współczesnym świecie wszelkie 9..... w transporcie zmierzają do zwiększenia szybkości przemieszczania się. Istotny jest wzrost bezpieczeństwa i regularności przewozów, ale i ograniczenie degradacji środowiska przez środki transportu. Człowiek dąży do tego, aby 10..... się było coraz łatwiejsze i zajmowało coraz mniej czasu, dlatego też buduje pojazdy zdolne do działania w różnych środowiskach. Koleje, które ciągle zwiększają szybkość, zastępują na krótszych trasach transport lotniczy. Zwiększa się także ich rola w transporcie miejskim. Można przypuszczać, że w XXI w. duże znaczenie będą miały samochody elektryczne i hybrydowe.

0. a. tworzenia	b. działania	c. istnienia	d. dążenia
1. a. wojownicze	b. koczownicze	c. malownicze	d. zagraniczne
2. a. wynajdywali	b. zwyciężali	c. przekazywali	d. pokonywali
3. a. wynalezienie	b. zorganizowanie	c. powiększenie	d. zagospodarowanie
4. a. szacunku	b. wartości	c. znaczenia	d. autorytetu
5. a. rozwoju	b. ustroju	c. podboju	d. rozważenia
6. a. wywarły	b. wyparły	c. wydarły	d. wybrały
7. a. skomponowanie	b. skonstruowanie	c. zwiększenie	d. odkrycie
8. a. zakazy	b. konstrukcje	c. sytuacje	d. przeszkody
9. a. ujednolicenia	b. uzgodnienia	c. uprawnienia	d. unowocześnienia
10. a. przestawianie	b. przekładanie	c. przemieszczanie	d. przerzucanie

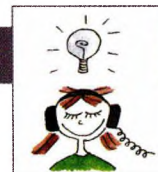

Mówienie

Na podstawie zamieszczonej ilustracji oraz tytułu, proszę spróbować opowiedzieć, o czym mówi tekst, który będzie można usłyszeć za chwilę.

Rozumienie ze słuchu

1. Proszę wysłuchać tekstu, uzupełniając brakujące słowa.

Julian Tuwim - Lokomotywa

Stoi na stacji lokomotywa,
 Ciężka,¹ i pot z niej spływa:
 Tłusta oliwa.
 Stoi i sapie, dyszy i dmucha,
 Żar z² jej brzucha bucha:
 Buch jak gorąco!
 Uch jak gorąco!
 Puff jak gorąco!
 Uff jak gorąco!
 Już ledwo sapie, już ledwo zipie,
 A jeszcze palacz węgiel w nią sypie.
 Wagony do niej podoczepiali
 Wielkie i³, z żelaza, stali,
 I pełno ludzi w każdym wagonie,
 A w jednym krowy, a w drugim konie,
 A w trzecim siedzą same grubasy,
 Siedzą i jedzą tłuste kiełbasy.
 A czwarty wagon⁴ bananów,
 A w piątym stoi sześć fortepianów,
 W szóstym armata - o! jaka wielka!
 Pod każdym kołem⁵ belka!
 W siódmym⁶ stoły i szafy,
 W ósmym słoń, niedźwiedź i dwie żyrafy,
 W dziewiątym - same⁷ świnię,
 W dziesiątym - kufry, paki i skrzynie,
 A tych wagonów jest ze czterdzieści,
 Sam nie wiem, co się w nich jeszcze mieści.

Lecz choćby przyszło tysiąc atletów
 I każdy zjadłby tysiąc kotletów,
 I każdy nie wiem jak się natęzał,
 To nie udźwigną, taki to ciężar!

Nagle – gwizd!
Nagle – świst!
Para – buch!
Koła – w ruch!

Najpierw

.....⁸

jak żółw

ociężale

Ruszyła

maszyna

po szynach

.....⁹,

Szarpnęła wagony i ciągnie¹⁰,

I kręci się, kręci się koło za kołem,

I biegu przyspiesza, i gna coraz¹¹,

I dudni, i stuka, łomoce i pędzi.

A dokąd? A dokąd? A dokąd? Na wprost!

Po torze, po torze, po torze, przez most,

Przez góry, przez tunel, przez pola, przez las

I spieszy się, spieszy, by zdążyć na czas,

Do taktu turkoce i puka, i stuka to:

Tak to to, tak to to, tak to to, tak to to.

.....¹² tak,¹³ tak toczy się w dal,

Jak gdyby to była piłeczka, nie stal,

Nie ciężka maszyna, zziajana,¹⁴,

Lecz fraszka, igraszka, zabawka¹⁵.

A skądże to, jakże to, czemu tak gna?

A co to to, co to to, kto to tak pcha,

Że pędzi, że wali, że bucha, buch, buch?

To para¹⁶ wprawiła to w ruch,

To para, co z kotła rurami do tłoków,

A tłoki kołami ruszają z dwóch boków

I gnają, i pchają, i pociąg się toczy,

Bo para te tłoki wciąż tłoczy i tłoczy,

I koła turkocą, i puka, i stuka to:

Tak to to, tak to to, tak to to, tak to to!...*

Rozumienie tekstu

Po przeczytaniu wiersza proszę dobrać odpowiednią definicję do podanych onomatopei, wyrazów dźwiękonaśladowczych. Jeżeli słowa nie są znane, proszę sprawdzić ich znaczenie w słowniku.

1) buch	A) wydawać głuchy odgłos
2) zipać	B) odgłos przy uderzeniu czymś (zwykle twardym) w coś twardego
3) uff	C) charakterystyczny odgłos, jaki wydają maszyny, pojazdy, które są w ruchu; warkotać, terkotać
4) sapać	D) uderzać lekko, powodując odgłos, np. do drzwi
5) dudnić	E) słowo, które wyraża różne stany fizyczne i psychiczne, np. gorąco, zmęczenie, ulgę
6) turkotać	F) przenikliwy, ostry dźwięk, który słyhać, np. gdy jakiś mały przedmiot szybko przelatuje obok nas
7) puff	G) oddychać z trudem, ciężko z powodu zmęczenia
8) pukać	H) ostry, wysoki dźwięk, który powstaje podczas wydmuchiwania powietrza przez zaokrąglone usta lub np. dmuchanie w gwizdek
9) świst	I) oddychać głośno, z trudem, chwytając powietrze ustami, np. z wysiłku, ze zmęczenia
10) łomotać	J) nazwa dźwięku, jaki słyhać podczas uderzenia, wybuchu, strzału; czasem gwałtowna, niespodziewana czynność
11) gwizd	K) odgłos podobny do głośnego i szybkiego oddychania przez nos
12) stukać	L) wyraz naśladowujący sapanie parowozu lub wystrzał
13) dyszeć	Ł) uderzać bardzo mocno, walić, dobijać się (np. do drzwi)

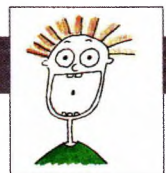
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
	G											

Mówienie

Proszę opowiedzieć, jak wygląda opisana w wierszu lokomotywa i jak porusza się pociąg.

Gramatyka

STOPNIOWANIE PRZYMIOTNIKÓW

PROSTE			OPISOWE	
temat przymiotnika + przyrostek			bardziej (mniej) + przymiotnik	
slab-y star-y głup-i	+szy	slabszy starszy głupszy	bardziej (mniej) chory bardziej (mniej) kolorowy bardziej (mniej) interesujący	
siln-y brudn-y mądr-y	+ejszy	silniejszy brudniejszy mądrzejszy		
słodki szeroki daleki	usuwamy -k- usuwamy -ok- usuwamy -ek-	+szy słodszy szerszy dalszy		
naj- + przymiotnik w stopniu wyższym			najbardziej (najmniej) + przymiotnik	
najslabszy, najsilniejszy, najslodszy			najbardziej chory, najmniej kolorowy	

UWAGA! ALTERNACJE

a:e	biały – bielszy	g:ż	drogi – droższy
ą:ę	gorący – gorętszy	st:ści	czysty – czystszy
o:e	czerwony – czerwieński	r:rz	mądry – mądrzejszy
n:ń/n:ni	czerwony – czerwieński, silny – silniejszy	s:ż	niski – niższy
ł:l	ciepły – cieplejszy	sn:śni	jasny – jaśniejszy
t:c	gorący – gorętszy	st:śl	dorosły – doroślejszy

STOPNIOWANIE PRZYSŁÓWKÓW

PROSTE		OPISOWE
przysłówek + -ej		bardziej (mniej) + przysłówek
słab-o	słabiej	bardziej (mniej) zdecydowanie bardziej (mniej) kolorowo bardziej (mniej) interesująco
star-o	starzej	
głupi-o	głupiej	
mądrz-e	mądrzej	
silni-e	silniej	

naj- + przysłówek w stopniu wyższym	najbardziej (najmniej) + przysłówek
najsłabiej, najgłupiej, najsilniej	najbardziej interesująco najmniej kolorowo

UWAGA! ALTERNACJE

a:e	biało – bielej	g:ż	drogo – drożej
ą:ę	gorąco – goręcej	st:ści	czysto – czystszej
o:e	wesoło – weselej	r:rz	staro – starzej
ch:sz	cicho – ciszej	s:ż	nisko – niżej
d:dz	prędko – prędzej	sn:śni	jasno – jaśniej
ł:l	ciepło – cieplej	t:c	krótco – krócej usuwamy -k-

KONSTRUKCJE ZE STOPNIEM WYŻSZYM (PORÓWNANIA)

- przymiotnik lub przysłówek w stopniu wyższym + **NIŻ** + M.
Tomek jest wyższy niż jego brat.
Anna ubiera się modniej niż jej siostra.
- przymiotnik lub przysłówek w stopniu wyższym + **OD** + D.
Tomek jest wyższy od brata.
Anna ubiera się modniej od siostry.
- CORAZ** + przymiotnik lub przysłówek w stopniu wyższym
Tomek jest coraz wyższy.
Anna ubiera się coraz modniej.
- IM** + przymiotnik lub przysłówek w stopniu wyższym + **TYM** + przymiotnik lub przysłówek w stopniu wyższym
Im dłuższe noce, tym krótsze dni.
Im dłużej śpisz, tym krócej pracujesz.

STOPNIOWANIE NIEREGULARNE PRZYMOTNIKÓW I PRZYSŁÓWKÓW

dobry – lepszy – najlepszy	dobrze – lepiej – najlepiej
zły – gorszy – najgorszy	źle – gorzej – najgorzej
mały – mniejszy – najmniejszy	mało – mniej – najmniej
duży – większy – największy	dużo – więcej – najwięcej

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę wstawić odpowiednią formę przymiotnika bądź przysłówka w stopniu wyższym lub najwyższym.

- Możesz mi polecić*najlepszy*.....⁰ (dobry) sposób dojazdu komunikacją publiczną z Krakowa do Ustrzyk Górnych? Czym¹ (szybko), pociągiem czy autobusem?
- Chyba autobusem.
- A czym² (tanio)?
- Pociągiem, zwłaszcza kupując bilety ze zniżkami. Bez zniżek cena jest podobna, ale³ (wygodnie), bo pociągi jeżdżą prawie puste. W lutym jechałem tylko ja i jakaś dziewczyna w całym wagonie. Pozostałe też nie były⁴ (pełny).
- Słuchaj, chodzi mi o kwiecień, miesiąc poza sezonem, czyli połączeń będzie na pewno⁵ (mało). Wiem, że jeździsz w Bieszczady⁶ (często) niż inni, więc jesteś⁷ (doświadczony). Od lat jeżdżę tam autem, a teraz muszę zorganizować wyjazd⁸ (komfortowy), czyli pociągiem i autobusem.
- Zależy, o której chcesz wyjechać? Według mnie⁹ (dobry) ze wszystkich jest połączenie: PKP koło 2:30 z Krakowa, 4:46 w Rzeszowie, o 5:00 PKS do Ustrzyk Górnych.
- A¹⁰ (późno) nie można? Z Krakowa chcę wyjechać nie¹¹ (wcześniej) niż o 5:00, 6:00.
-¹² (późny) pociąg jest o 4:28, w Rzeszowie 7:10, o 8:00 PKS, w Ustrzykach 12:25, ale tak można jechać tylko w dni robocze.¹³ (dużo) możliwości trudno znaleźć. Na tej trasie nie ma¹⁴ (dobry) połączeń, a poza sezonem letnim jest jeszcze¹⁵ (kiepsko). No, chyba, że jakieś busiki, ale to już pojęcia nie mam, czy są, ani skąd.
- A jak jest z busami poza sezonem? W ogóle, kiedy oni zaczynają sezon, w maju? To jest chyba¹⁶ (sensowny) sposób na przejazd z Rzeszowa do Ustrzyk.
- Myślę, że to tylko kwestia ceny. To znaczy dla¹⁷ (duży) grupy się to opłaca, dla¹⁸ (mały) – nie. Jak jedziesz¹⁹ (duży) ekipą, to poszukaj w Internecie telefonów do przewoźników prywatnych. Inaczej jesteś skazany na PKS. Ale pocieszę cię – jeżdżą coraz²⁰ (punktualnie). Generalnie, poza sezonem jest²¹ (krucho) z komunikacją. Busy nie jeżdżą wcale (chyba, że w²² (ruchliwy) dni, jak święta czy długie weekendy itp.) Stopa coraz²³ (ciężko) złapać. No, a pieszo nie radzę iść, bo w kwietniu nie jest²⁴ (ciepło).

Pisanie

Proszę opisać, jak będą wyglądać środki transportu za pół wieku. Czym będą się różniły od współczesnych?

Rozumienie tekstu

Proszę wysłuchać piosenki Ryszarda Rynkowskiego, a następnie opowiedzieć o jego marzeniach.

Ryszard Rynkowski – *Zwierzona Ryśka, czyli jedzie pociąg...*

muzyka: Ryszard Rynkowski

słowa: Jacek Cygan

Nic nie robić,
Nie mieć zmartwień,
Chłodne piwko w cieniu pić.
Leżeć w trawie,
Liczyć chmury,
Gołym i wesołym być!

Nic nie robić,
Mieć nałogi,
Bumelować, gdzie się da.
Leniuchować,
Świat całować,
Dobry Panie pozwól nam!!

Jedzie pociąg z daleka,
Na nikogo nie czeka,
Konduktorze łaskawy,
Byle nie do Warszawy!
Niee, nie nie nie nie nie,
byle nie do Warszawy!

Nic nie robić,
Nie mieć zmartwień,
Chłodne piwko w cieniu pić.
Leżeć w trawie,
Liczyć chmury,
Gołym i wesołym być!

A prywatnie...
Być blondynem,
Mieć na głowie włosów las.
I na łóżku
Z baldachimem,
Robić coś niejedną raz!

Jedzie pociąg z daleka,
Na nikogo nie czeka,
Konduktorze łaskawy,
Byle nie do Warszawy!

Być ponad to,
co nas boli,
co ośmiesza tylko nas.
Wypić z wrogiem
Beczkę soli,
Dobry Panie, pozwól nam!

Nie oglądać „Wiadomości”
Paru gościom krzyknąć: Pas!
Złotej rybce ogryźć ości,
Za to, co przyniosła nam!

Jedzie pociąg z daleka,
Na nikogo nie czeka,
Konduktorze łaskawy,
Byle nie do Warszawy!
Niee, nie nie nie nie nie,
byle nie do Warszawy!

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Jaka jest rola przeszłości w życiu człowieka?

Jak odnosimy się do niedawnej przeszłości politycznej naszych krajów? Chcemy naśladować, kontynuować czy zmieniać to, co dzieje się w chwili obecnej?

Manipulacja i propaganda – systemy sterowania człowiekiem czy ułatwienie mu życia?

Co wiesz o czasach socjalizmu w Polsce?

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i wykreślić z tekstu słowa, które nie pojawiają się w nim.

Pewnego poranka, podczas ~~wczesnego~~ niedzielnego śniadania moja czteroletnia córka zadała mi z pozoru niewinne pytanie: „Tato, czy jak miałeś tyle lat co ja, też lubiłeś jeść banany?” Oczywiście wyobraźni przeniosłem się w odległe czasy, kiedy miałem cztery lata. Nie zobaczyłem tam bananów, ale puste półki w sklepach, szarych, jednakowo ubranych ludzi i brzydkie, psujące się samochody. Tak wyglądało codzienne życie u schyłku PRL-u (Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej), czyli po czterdziestu latach działania gospodarki socjalistycznej. Jak to opowiedzieć dziecku albo człowiekowi, który nigdy tego osobiście nie znał? Chyba tylko odwołując się do porównania. Tamta rzeczywistość była odmienna od naszej i bardziej dziwaczna, niż ta, do której trafiła bohaterka *Alicji w krainie czarów*. Żaden ustrój nie zbudował równie bogatego świata na opak – krainy niesamowitych, porażających paradoksów. Żeby opisać go w całości, trzeba by lat pracy i wiele, wiele papieru. Ja na własne potrzeby stworzyłem krótką prywatną listę przebojów najciekawszych absurdów tej rzeczywistości, mających jedynie oddać klimat tych czasów. Oto wiązanka pięciu największych przebojów PRL-u, obejmująca schyłkowe lata osiemdziesiąte, które pamiętam.

1. Naszyjnik z rolek papieru toaletowego

Zdarzały się takie lata, gdy w sklepach spożywczych nie można było kupić praktycznie niczego. Jednak ludzie, jak zawsze, musieli przecież coś jeść, pić, w coś się ubierać. Dlatego ktoś, komu udało się zdobyć deficytowy towar, obnosił się niesłychanie ze swoją zdobyczą. Nawet, jeśli był to papier toaletowy, niósł go na piersi dumnie, niczym myśliwy, który w pojedynkę upolował ogromnego mamuta. Podniesiony na duchu swoim zwycięstwem z od wagą patrzył w przyszłość.

2. Handel wymienny

Brakowało nie tylko papieru toaletowego. Zależnie od panującej mody, cenne bywały papierosy, cukier, wódka i cała masa innych rzeczy. Wróciliśmy wtedy do zasad zapomnianego handlu wymiennego. Europejczycy kupili od Indian Amerykę za stare strzelby, koce i paciorki. Gdyby chcieli załatwić coś z Polakami w tamtych czasach, wystarczyło zabrać ze sobą markową kawę, za którą można było dostać wszystko. Dobre papierosy, czekolada, koniak czy whisky też otworzyłyby niejedne drzwi.

3. Kolejka

Skąd wziąć kawę, cukier, jeśli nie ma się wódki czy papierosów na wymianę? W takim wypadku trzeba odstać swoje w kolejce. Kolejkę tworzą ludzie czekający cierpliwie jeden za drugim w sklepie i przed sklepem, który jest chwilowo lepiej zaopatrzony od pozostałych. Jest albo będzie, bo niesprawdzona nawet pogłoska o dostawie deficytowego towaru potrafiła spowodować, że przed sklepem natychmiast ustawiały się setki gotowych na wszystko ludzi. To były czasy triumfu rodziny. Matka czekała w kolejce po mięso, córka w ogonku po

czekoladę, syn walczył zawzięcie o kawę, a ojciec już drugi miesiąc stał (a raczej żył) w kolejce po kolorowy telewizor. Kolejki były nie tylko skutkiem braku towarów na rynku. Były sposobem spędzania wolnego czasu, miejscem, gdzie ludzie spotykali się, wymieniali informacjami, rozmawiali i zwierzali z sekretów.

4. Twarda waluta

Nie we wszystkich sklepach panowały kolejki i pustki na półkach. Były takie, które nie ustępowały tym zachodnim. I tak jak w sklepach zachodnich, nie płaciło się w nich złotówkami, lecz dolarami. Jeśli Polak zapragnął zrobić raz na jakiś czas zakupy jak normalny cywilizowany człowiek, to potrzebował do tego nie pieniędzy, którymi opłacano jego pracę, lecz dolarów. Dolary można było legalnie posiadać, można było za nie kupować, jednak bardzo, bardzo trudno było je zdobyć. Państwo polskie chętnie je kupowało, lecz nie chciało sprzedawać. Pozostawało więc kupowanie ich nielegalnie, na czarnym rynku. Takie transakcje odbywały się gdzieś w ciemnych zaułkach, na podejrzanych klatkach schodowych i przypominały do złudzenia sceny z filmów kryminalnych. Co ciekawe, władza zabraniała kupować i sprzedawać, ale jeśli się już przyszło z dolarami do Pewexu (tak nazywały się te specjalne sklepy), nikt nie pytał, skąd się wzięło dolary.

5. Zabrania się

Nie wolno było kupować dolarów, ale ludzie je kupowali. Zagłuszano wiele zachodnich stacji rockowych, ale słuchali ich niemal wszyscy. Za domową produkcję alkoholu groziło więzienie, ale gdy zabrakło wódki, noc w noc w wielu kuchniach paliło się światło i nie siedziały tam kobiety piekące ciasto, ale mężczyźni, którzy doskonalili trudny proces destylacji. Do legendarnego związku zawodowego *Solidarność* w pewnym momencie należały miliony ludzi, a przecież był on legalny przez bardzo krótki czas. Bo Polacy w sytuacjach, kiedy władza, zamiast dbać o ich dobro, zachowywała się jak najgorszy wróg, zawsze umieli kierować się własnym rozsądkiem i zdrowymi zasadami. To pozwalało przetrwać nawet najcięższe czasy. Polacy zachowali w tych absurdalnych czasach niespotykane poczucie humoru i niezależności. Właśnie ta przekora oraz wierność własnym wewnętrznym zasadom jest dla mnie największym przebojem i niekwestionowanym zdobywcą pierwszego miejsca na liście przebojów PRL-u.

Opisana wyżej lista to już na szczęście tylko historia, którą pewnie kiedyś szczegółowo opowiem mojej dorastającej córce. Mam nadzieję i mocno wierzę, że ona nigdy nie będzie musiała być naocznym świadkiem równie głupich i złych czasów. Jednocześnie pewien jestem, że w naszej narodowej naturze leży rozsądna przekora i umiejętność niepoddawania się nawet w sytuacjach najgorszych.

Maciej Dobosiewicz

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Które z przedstawionych przez autora „przebojów” tamtych czasów wydają ci się najzabawniejsze? Które sytuacje wydają się najmniej prawdopodobne?

Jak należałoby wprowadzać młode pokolenia w klimat socrealizmu i czy w ogóle należy to robić?

Proszę przeczytać fragmenty tekstu, które dopowiedzą nieco o czasach realnego socjalizmu w Polsce i rozwiązać zadanie.

Zagubione sztuki dnia codziennego

Apele szkolne

Odbывwały się przynajmniej dwa razy w tygodniu. Dotyczyły spraw organizacyjnych. Wytykano na nich najgorszych uczniów, odczytywano nazwiska najlepszych. Ogłaszane były akcje fluoryzacyjne. Apel trwał około 30 minut. Uczniowie się cieszyli, bo przepadała lekcja. ■

0. Podczas apeli szkolnych:
- a) uczniowie uczyli się
 - b) uczniowie byli chwaleni
 - c) uczniowie organizowali akcje
 - d) najgorsi uczniowie 30 minut stali

Białe skarpetki

Noszone do czarnych butów. Przebój początku lat 90. Buty musiały mieć koniecznie dwa bujające się na rzemykach żołądźce. Mokasyny kupowaliśmy głównie na bazarach. W zestawie z białymi skarpetkami stanowiły o naszej klasie. ■

1. Białe skarpetki:
- a) były modne w latach 80.
 - b) były ozdobione rzemykami
 - c) decydowały o elegancji
 - d) były kupowane na bazarach

Handel biletami przed kinem

„Koników” nikt nie lubił, ale mało było takich, którzy choćby raz nie kupili od nich biletu na Bruce’a Lee czy Indianę Jonesa. Teraz multipleksy świecą pustkami, a „konie” zniknęły. Zamiast przepłacać, wydajemy pieniądze na popcorn. ■

2. „Koniki” to:
- a) postaci występujące w filmach z Indianą Jonesem
 - b) bilety kupowane pod kinem
 - c) popularna przekąska w kinie
 - d) osoby, które nielegalnie handlowały biletami

Herbata i kawa w szklance

Szklanka mogła być z uszkiem albo bez. Picie z niej to rosyjski obyczaj, lecz dobrze zadomowiony w Polsce. Choć powoli i niechętnie, jednak odchodzi w przeszłość. Tylko w niektórych przydrożnych barach możemy jeszcze wypić kawę w szklance. Bo teraz mamy porcelanowe filiżanki i kubki w tysiącach wzorów i co najważniejsze, nie poparzymy sobie palców. ■

3. **Herbata i kawa:**
- a) mogły być podawane tylko w filiżance
 - b) mogły być podawane tylko w szklance z uszkiem
 - c) parzyły palce, bo były podawane w szklankach
 - d) przybyły do Polski z Rosji

4. **Jajka na twardo:**
- a) nie były dobre dla urody
 - b) odświeżały powietrze
 - c) były nieodłącznym elementem podróży
 - d) nie miały cholesterolu

Listy kolejkowe

Dostawało się cynk, że rzuca towar. Ale nie bardzo było wiadomo, kiedy. Dlatego pod sklepem ustawiała się kolejka. Uzgadniano, kto będzie dyżurnym. To on miał w kieszeni kartkę z listą kolejkowiczów. O określonych godzinach odczytywał listę obecności. Gdy ktoś nie przyszedł, tracił miejsce w kolejce. Podstawowym wyposażeniem kolejkowicza był składany taboret i termos. ■

5. **Kolejki pod sklepami były:**
- a) ośrodkami życia rodzinnego
 - b) dobrze zorganizowane i pilnowane
 - c) organizowane o konkretnych porach
 - d) bezładne i krótkie

Jajka na twardo w podróży

Podróż z jednego końca kraju na drugi z licznymi przesiadkami mogła trwać kilka dni. W drodze ratowaliśmy się przed głodem, zabierając własne, niepsujące się jajka. Kto wtedy słyszał o szkody cholesterolu? – Zawsze brałam w podróż jajka na twardo, choć obciążają wątrobę. Zwłaszcza, jak się wiele godzin siedzi bez ruchu – mówi Hanna Bielicka. No i ten zapach rozprzestrzeniający się po przędzie. ■

Roznoszenie mleka

Toporne butelki wystawiane co rano przed drzwiami mieszkań zniknęły wraz z roznosicielami mleka. Z przeprowadzonego wśród redakcyjnych kolegów sondażu wynika, że zapotrzebowanie na ich usługi i dziś byłoby duże. Ktokolwiek wypełni tę lukę, pewnie zbije fortunę. ■

6. Autor tego tekstu:
- a) przepowiada sukces temu, kto podejmie się roznoszenia mleka
 - b) śmieje się z redakcyjnych kolegów
 - c) tęskni za topornymi butelkami
 - d) podejrzewa roznosicieli mleka o kradzież butelek

„Newsweek”, 30.03.2002

Gramatyka

ODMIANA LICZEBNIKÓW GŁÓWNYCH

Jeden stół, jedna książka, jedno krzesło – w kolejnych przypadkach jak przymiotnik.

DWA			
	męskoosobowe	niemęskoosobowe i nijakie	żeńskie
M.	dwaj panowie / dwóch panów	dwa koty, stoły	dwie kobiety, książki
D.	dwóch / dwu		
C.	dwom / dwóm / dwu		
B.	dwóch / dwu	dwa	dwie
N.	dwoma		dwoma / dwiema
Ms.	dwóch / dwu		

TRZ-Y, CZTER-Y			PIĘĆ..... DZIEWIĘĆ		
	męskoosobowe	pozostałe		męskoosobowe	pozostałe
M.	-ej / -ech	-y	M.	-u	-ø
D.	-ech		D.	-u	
C.	-em		C.	-u	
B.	-ech	-y	B.	-u	-ø
N.	-ema		N.	-oma	
Ms.	-ech		Ms.	-u	

Podobnie jak 5-9 odmieniają się „nastki” i dziesiątki oraz 100-400.

UWAGA ALTERNACJE!

- a- : -u- (tylko 12 i 20 – dwanaście : dwunastu; dwadzieścia : dwudziestu)
- ść- : -st- (czternaście : czternastu; czterdzieści : czterdziestu)
- qt- : -ęci- (pięćdziesiąt : pięćdziesięciu)

Liczebniki 500–900 mają te same końcówki, co 5–9, a druga część: -set jest niezmienna. W N. występuje tylko końcówka -u.

Liczebniki **tysiąc** i **milion** odmieniają się jak rzeczowniki (np. miesiąc, melon).

UWAGA!

23, 67, 98 (dziesiątki + jedności) odmieniają się obydwoma liczebnikami, np. dwudziestu trzech, sześćdziesięcioma siedmioma, dziewięćdziesięciu ośmiu. Wyjątkiem są połączenia z liczebnikiem **jeden**, który jest niezmienny, np. czterdzieści jeden, czterdziestu jeden, czterdziestoma jeden.

rzeczowniki niemęskoosobowe			
2, 3, 4		5–21	
22, 23, 24	+ M. l. mn.	25–31	+ D. l. mn.
32, 33, 34 itd.		35–41 itd.	
trzydzieści cztery książki		trzydzieści pięć książek	

Cwiczenie gramatyczne

Proszę zapisać słowami pod tekstem podane liczebniki.

Nastała jesień. Od 2 lat o tej porze roku jeżdżę na organizowane przez mój zakład pracy wyjazdy do PGR-u na wykopki. Wyjazdy takie organizowane są przez wszystkie zakłady pracy i szkoły. Nasze miasto liczy 13987 mieszkańców, ale tylko 1034 z nich nie bierze udziału w wykopkach, ponieważ są to już emeryci.

W pracach polowych oprócz zatrudnionych przez 11 zakładów pracy 7382 pracowników (w tym 1132 kobiety), biorą udział uczniowie. Ziemiaki wykopuje 897 uczniów szkoły podstawowej i 363 licealistów. W zeszłym roku na wykopki pojechały nawet przedszkolaki, które z wielkim zainteresowaniem wysłuchały informacji o starych maszynach rolniczych, służących do wykopywania ziemniaków.

Rok temu mieszkańcy naszego miasta zebrali 647893 kilogramy ziemniaków, co daje prawie 12958 worków po 50 kilogramów każdy.

2 - *dwóch*

13987 -

1034 -

11 -

7382 -

1132 -

897 -

363 -

647893 -

12958 -

50 -

Rozumienie tekstu

Proszę odpowiednio przyporządkować neologizmy.

W latach siedemdziesiątych rząd PRL obiecał, że nie będzie podwyżek cen. Jednak państwo potrzebowało gotówki. Dlatego wprowadzono stare towary pod nowymi nazwami. Ceny nie zmieniły się, jednak młotków, slipów i krawatów nie można było nigdzie kupić. Tylko pod nową nazwą, ale po cenie dużo wyższej. Oto jak zmieniono nazwy artykułów:

1. młotek	A. skurzawka
2. szelki	B. słodziarka
3. śliniak	C. zwis podsufitowy
4. nocnik	D. palcochron stalowy
5. slipy	E. trójkąt damski elegancki
6. lampa	F. podgardle dziecięce
7. krawat	G. wspinacz wieloszczelowy
8. ściereczka do kurzu	H. zapornica zwykła
9. linijka	I. zwis męski ozdobny
10. kalosze	J. cichostępy
11. lampa stojąca	K. trójkąt męski elegancki
12. figi	L. wbijak do gwoździ
13. kosz na śmieci	Ł. podłóżkowiec płaski
14. lampka na ścianę	M. podciągi gumiane
15. łańcuch do drzwi	N. przymiar liniowy prosty
16. drabina	O. zwis nocny
17. cukiernica	P. pedałowiec biurowy
18. pantofle	R. wodochody
19. napałek	S. lampostój

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
L																		

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać piosenki Irka Dudka - *Za dziesięć trzynasta* i odpowiedzieć na pytania.

1. O której ustawia się kolejka pod sklepem?

2. Gdzie bohater piosenki trzyma pieniądze?

3. Który w kolejce jest bohater piosenki?

4. O której zaczyna się nowy dzień?

5. Ile butelek kupuje bohater piosenki?

Pisanie

Proszę opisać jakąś historię związaną z polską rzeczywistością, która Panią/Pana zdziwiła, zaskoczyła, rozśmieszyła (250 słów).

Frazeologiczne zoo

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i wpisać brakujące zwroty i wyrażenia. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

Niemal każdy Polak zapytany o swój stosunek do zwierząt twierdzi, że bardzo je lubi. Chętnie trzymamy w domu koty, psy, papugi i innych ulubieńców. Dbamy o nie, zamartwiamy się o ich zdrowie i kiedy są chore,¹.

Święty Franciszek nazywał zwierzęta naszymi młodszymi braćmi. Coś w tym musi być, bo ludzie rzeczywiście chętnie z nimi przebywają. Ogrody zoologiczne wiosną i latem², najczęściej dzieci z rodzicami, którzy objuczeni prowiantem, sokami, wózkami i kurtkami oraz parasolami (na wypadek deszczu)³, z zainteresowaniem obserwując kolejny okaz. Bardzo się dziwią, gdy pantera leży znudzona w kącie wybiegu, nie reagując na zaczepki, niedźwiedź polarny chowa się do wody, mimo pięknego gorącego słońca, a struś nie chce⁴. „Dlaczego ta papuga jest taka smutna?” – pyta dziecko. „Nie wiem, chodźmy obejrzyć żyrafę, jak śmiesznie⁵, żeby złapać listek” – odpowiada mama.

Sławny polski kucharz i autor wielu książek oraz programów o gotowaniu, Robert Makłowicz, zapytany o idealny sposób na kaca, odpowiedział, że⁶ cierpiącego człowieka, jak cierpienie innego stworzenia. Jako przykład podał pawiana męczącego się w klatce 3 × 2 metry, czym⁷ opinii publicznej. Czy jednak ta pozornie cyniczna wypowiedź nie zawiera w sobie sporo prawdy o warunkach panujących w ogrodach zoologicznych? Przecież dla naszej, niedługiej w sumie, przyjemności zabiera się zwierzęta z ich⁸ i zmusza do życia w warunkach niejednokrotnie przypominających więzienie dla najcięższych przestępców. Tylko po to, aby umilić ludziom niedzielne spaceru.

Obrońcy koncepcji ogrodów zoologicznych bronią się, że dzięki takim miejscom ocalo no wiele⁹, które inaczej zniknęłyby na zawsze z naszej planety. Poza tym, coraz częściej buduje się rozległe parki, których zwiedzanie bardziej przypomina safari niż spacer po zwykłym, tradycyjnym zoo. Tam zwierzęta są szczęśliwsze, ponieważ mają¹⁰, a ludzie są zmuszeni do pokonywania dużych odległości, co wychodzi im tylko na zdrowie.

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

- Jakie jest twoje ulubione zwierzę domowe? Czy masz jakieś zwierzątko? Jakie?
- Jakie zwierzęta domowe hodują ludzie w twoim kraju?
- Jakie warunki powinniśmy zapewnić zwierzętom domowym?
- Jaka jest twoja opinia na temat ogrodów zoologicznych?

Rozumienie ze słuchu

Proszę obejrzeć fragment filmu „Akademia Pana Kleksa” – „Lekcja kleksografii” i wypisać nazwy zwierząt, które pojawiają się w tym fragmencie*.

.....

.....

.....

Czytanie

Proszę przeczytać wiersze Jana Brzechwy**, a następnie wykonać ćwiczenia znajdujące się pod nimi.

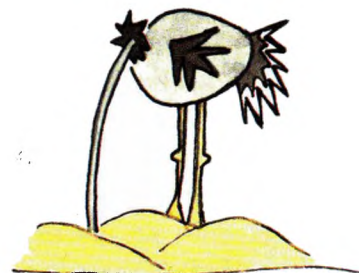
Matolek raz zwiedzał zoo
 I wołał co chwila: „O-o!”
 „Jaka brzydka papuga!”
 „Żyrafa jest za długa!”
 „Słoń za wysoki!”
 „A po co komu te foki?”
 „Zebra ma farbowane zebra!”
 „Tygrys
 Chętnie by mnie stąd wygryzł!”
 „Na, a zajrzyjmy pod daszek:
 Żółw – tuś, bratku, tuś!”
 „A to? Ptaszek.
 Niezły ptaszek –
 Struś!”
 Wreszcie zbliża się do wielbłąda,
 Uważnie mu się przygląda
 I powiada, wskazując na niego przez kraty:
 „Owszem, niezły. Niczego! Szkoda tylko, że garbaty!”

TYGRYS

„Co słysząc, panie tygrysie?”
 „A nic. Nudzi mi się.”
 „Czy chciałby pan wyjść z za tych krat?”
 „Pewnie. Przynajmniej bym pana zjadł.”

STRUŚ

Struś ze strachu
 Ciągłe głowę chowa w piachu,
 Więc ma opinię mazgaja.
 A nadto znosi jaja wielkości strusiego jaja.

* Zadanie przeznaczone dla osób, które dysponują filmową wersją *Akademii Pana Kleksa*.

** Jan Brzechwa, *Zoo* [w:] *Brzechwa dzieciom*, Warszawa 1955, s. 108–115.

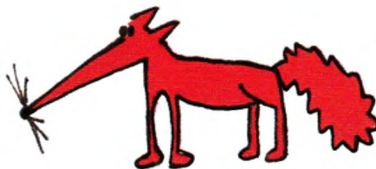
PAPUGA

„Papużko, papużko,
Powiedz mi coś na uszko.”
„Nic nie powiem, boś ty plotkarz,
Powtórzysz każdemu, kogo spotkasz.”

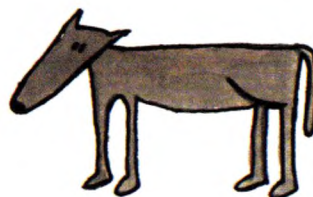
LIS

Rudy ojciec, rudy dziadek,
Rudy ogon - to mój spadek,
A ja jestem rudy lis.
Ruszaj stąd, bo będę gryzł.

WILK

Powiem ci w słowach kilku,
Co myślę o tym wilku:
Gdyby nie był na obrazku,
Zaraz by cię zjadł, głuptasku.

ŻÓŁW

Żółw chciał pojechać koleją,
Lecz koleje nie tanieją.
Żółwiowi szkoda pieniędzy:
„Pójdę pieszo, będę prędzej.”

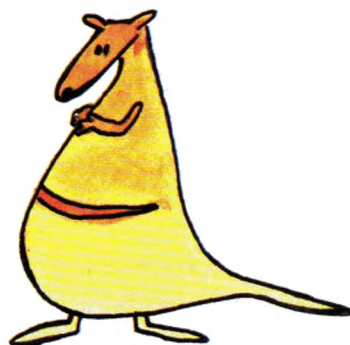
ZEBRA

Czy ta zebra jest prawdziwa?
Czy to tak naprawdę bywa?
Czy też malarz z bożej łaski
Pomalował osła w paski?

KANGUR

„Jakie pan ma stopy duże,
Panie kangurze!”
„Wiadomo, dlatego kangury
W skarpetkach robią dziury.”

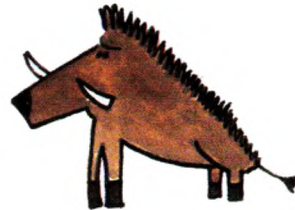
ŻUBR

Pozwólcie przedstawić sobie:
Pan żubr we własnej osobie.
No, pokaż się, żubrze. Zróbże
Minę uprzejmą, żubrze.

DZIK

Dzik jest dziki, dzik jest zły,
Dzik ma bardzo ostre kły.
Kto spotyka w lesie dzika,
Ten na drzewo szybko zmyka.

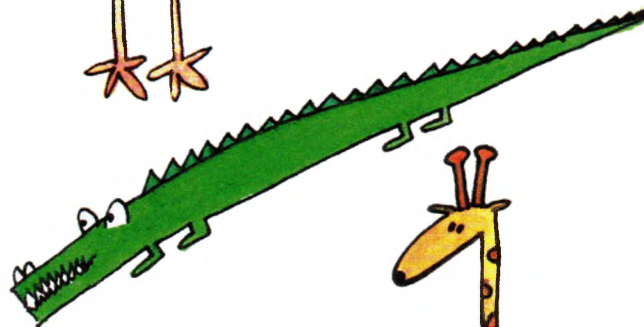
MAŁPA

Małpy skaczą niedościgle,
Małpy robią małpie figle,
Niech pan spojrzysz na pawiana:
Co za małpa, proszę pana!

KROKODYL

„Skąd ty jesteś, krokodylu?”
„Ja? Znad Nilu.
Wypuść mnie na kilka chwil,
To zawiozę cię nad Nil.”

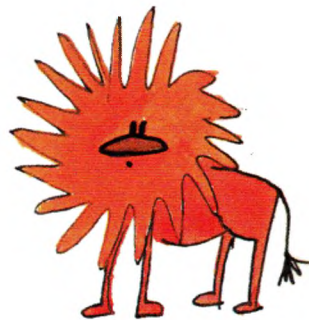
ŻYRAFA

Żyrafa tym głównie żyje,
Że w górę wyciąga szyję.
A ja zazdrozczę żyrafie,
Ja nie potrafię.

LEW

Lew ma, wiadomo, pazur lwi,
Lew sobie z wszystkich wrogów drwi.
Bo jak lew tylko ryknie,
To wróg natychmiast zniknie.

NIEDŹWIEDŹ

Proszę państwa, oto miś.
Miś jest bardzo grzeczny dziś,
Chętnie państwu łapę poda.
Nie chce podać? A to szkoda.

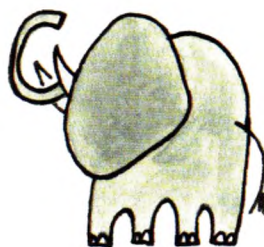
PANTERA

Pantera jest cała w cętki,
A przy tym ma bieg taki prędko,
Że chociaż tego nie lubi,
Biegając – własne cętki gubi.

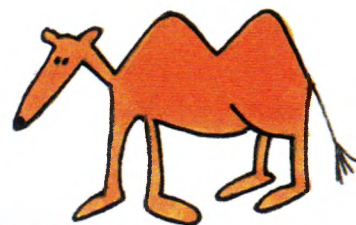
SŁOŃ

Ten słoń nazywa się Bombi.
Ma trąbę, lecz na niej nie trąbi.
Dlaczego? Nie bądź ciekawy –
To jego prywatne sprawy.

WIELBŁĄD

Wielbłąd dźwiga swe dwa garby
Niczym dwa największe skarby
I jest w bardzo złym humorze,
Że trzeciego mieć nie może.

RENIFER

Przyszły dwie panie do renifera.
Renifer na nie spoziera
I rzecze z galanterią:
„Bardzo mi przyjemnie,
Że będą panie miały rękawiczki ze mnie.”

Rozumienie tekstu

1. Na podstawie przeczytanych wierszy do podanych przymiotników proszę dopisać nazwy zwierząt.

cętkowany -
drapieżny -
dziki -
elegancki -
figlarny -
głodny -
groźny -
grzeczny -
łagodny -
niebezpieczny -
nieśmiały -
oszczędny -
rudy -
straszny -
szybki -
tajemniczy -
tchórzliwy -
wściekły -
zły -
znudzony -
zwinny -

2. Proszę przyporządkować zwierzęciu nazwę odgłosu (onomatopeję), który wydaje oraz czasownik nazywający wydawany przez zwierzę głos.

I	bocian	1.	hau	a.	hukać
II	gęś	2.	mee	b.	gruchać
III	gołąb	3.	sssss	c.	meczeć
IV	indyk	4.	ko ko	d.	miauczeć
V	kaczka	5.	ćwir	e.	kukać
VI	kogut	6.	gul	f.	ćwierkać
VII	kot	7.	kwa, kwa(k)	g.	gulgotać
VIII	koza	8.	bee	h.	piać
IX	krowa	9.	kra	i.	gdakać
X	kruk, wrona	10.	miau	j.	szczekać
XI	kukułka	11.	mu	k.	kwakać
XII	kura	12.	kuku	l.	muczeć
XIII	owca	13.	hu	ł.	klekotać
XIV	pies	14.	kle	m.	krakać
XV	sowa	15.	kum	n.	beczeć
XVI	świnia	16.	kukuryku	o.	chrumkać
XVII	wąż	17.	gę gę	p.	kumkać
XVIII	wróbel	18.	chrum	r.	gęgać
XIX	żaba	19.	gru	s.	syczeć

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX
14.																		
ł																		

OSOBLIWOŚCI W ODMIANIE RZECZOWNIKÓW część II

wyrazy typu: *ciele*, *piskle*, *kocie*, *szczenię*, *jagnię*, *hurczę*, *źrebie*, *prosię*, *kaczę* (nazwy istot młodych) oraz *zwierzę* - w odmianie mają rozszerzenie tematu o *-ęci-*, *-ęt-* (*-ą-*)

	liczba pojedyncza	liczba mnoga
M.	piskl-ę	piskl-ęt-a
D.	piskl-ęci-a	piskl-ąt-ø
C.	piskl-ęci-u	piskl-ęt-om
B.	piskl-ę	piskl-ęt-a
N.	piskl-ęci-em	piskl-ęt-ami
Ms.	piskl-ęci-u	piskl-ęt-ach

Ćwiczenie gramatyczne

W miejsce kropek proszę wpisać poprawne formy rzeczowników.

Zostałem zaproszony do moich wujostwa na wieś. Słyszałem, że unowocześnili swoje gospodarstwo i zajęli się hodowlą młodych*zwierząt*.....⁰ (zwierzę). Nie bardzo miałem pojęcie, jak należy zajmować się młodymi¹ (zwierzę). Postanowiłem to sprawdzić. Wyobraziłem sobie coś w rodzaju szopki bożonarodzeniowej, gdzie tłoczą się radośnie:² (jagnię),³ (cielę) i osiołki. Jakie było moje zdziwienie, gdy zobaczyłem świetnie działające i profesjonalnie zorganizowane gospodarstwo. Wujek oprowadził mnie najpierw po części, którą on sam się zajmuje. W wielkim pawilonie podzielonym na pół zobaczyłem stada⁴ (prosię) i⁵ (jagnię). Zaś w oborze obok mogłem przyjrzeć się⁶ (źrebie) i⁷ (cielę). Bardzo mi się podobały. Prawdziwa niespodzianka spotkała mnie jednak, kiedy poszedłem do cioci. W ogrzewanej hali znajdowały się pomieszczenia z⁸ (kurczę) i⁹ (kaczę). Największe moje zainteresowanie wzbudziły jednak¹⁰ (szczenię) i¹¹ (kocię). Zwłaszcza jedno maleńkie¹² (kocię), które zasnęło mi na rękach. Długo też nie będę mógł zapomnieć o tym małym, czarnym¹³ (szczenię), które biegało za mną, radośnie merdając ogonkiem. Nie przypuszczałem nawet, że w jeden dzień dowiem się tyle o¹⁴ (zwierzę).

Frazeologia

1. Proszę dopisać przymiotniki z ramki do poszczególnych nazw zwierząt, tworząc związki frazeologiczne, a następnie ułożyć 4 zdania z wybranymi frazeologizmami.

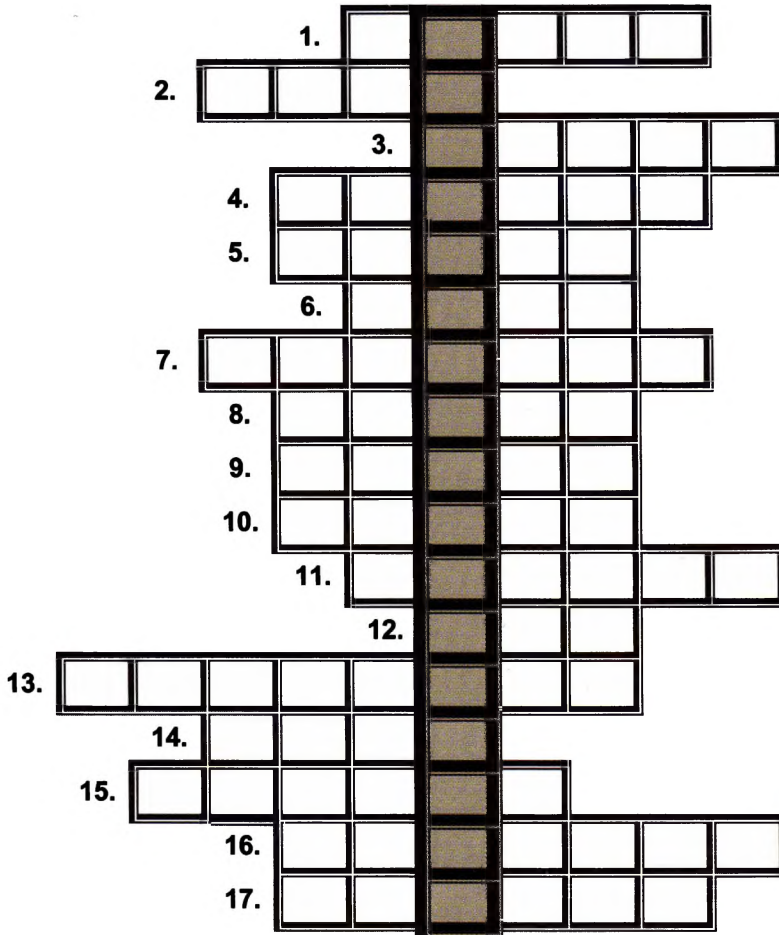
Uwaga! Niektóre przymiotniki opisują więcej niż jedno zwierzę, a niektóre zwierzęta mogą zostać określone więcej niż jednym przymiotnikiem.

brudny, chytry, dumny, głodny, głupi, łagodny, odważny, potulny, pracowity, silny, szybki, ślepy, uparty, wierny, wściekły, zdrowy, zły, zwinny

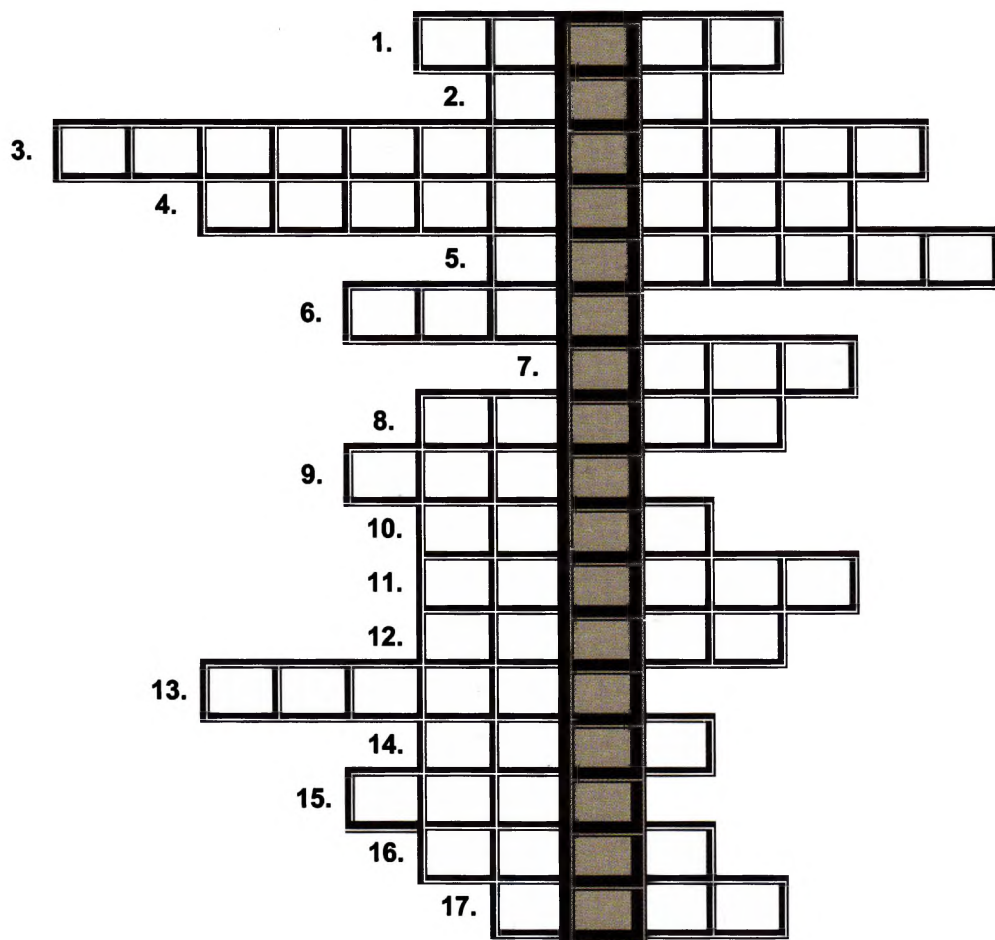
głupi jak osioł

- jak baran
- jak mrówka
- jak pszczołka
- jak osioł
- jak lew
- jak pies
- jak wilk
- jak ryba
- jak świnia
- jak małpa
- jak baranek
- jak koń
- jak lis
- jak kret
- jak paw
- jak antylopa
- jak osa

2. Proszę rozwiązać poniższe krzyżówki i ułożyć zdania z rozwiązaniami.

1. Jeżeli ktoś jest niezbyt inteligentny, głupi, to mówimy, że *ma* mózdek
2. Jeśli żyjemy z kimś w niezgodzie, to mówimy, że *drzemy z kimś*
3. Człowieka fałszywego nazywamy *farbowanym*
4. Jeśli ktoś robi coś podstępnie, skrycie, aby zaszkodzić komuś, to wykonuje robotę
5. *Ma* w nosie, jeśli złości się, ma zły humor bez powodu
6. Ktoś postawiony w kłopotliwej, trudnej sytuacji bez wyjścia, *został zapędzony w* róg
7. Ktoś, kto patrzy niechętnie, ze złością, nieufnie, to *patrzy*
8. Jeśli ktoś patrzy w jeden punkt, przypatruje się czemuś uparcie, bezmyślnie, to mówimy, że *patrzy jak* w gnat lub kość
9. Osoby, które nienawidzą się wzajemnie i ciągle się kłócą, *żyją jak pies z*
10. O osobach, które znają się bardzo dobrze, można powiedzieć, że *znają się jak łyse*
11. Kiedy pada bardzo mocno, leje, to mówimy, że *rzuca* albo *wali*
12. Osoba, która zaczęła żyć źle, *zeszła na*
13. *Jedna* *wiosny nie czyni*
14. Wyrzutek w danej grupie; ktoś, kto jest gorszy od całej grupy to *czarna*
15. Coś przestarzałego, niemodnego, staroświeckiego *trąci*
16. Ktoś kto wcześniej wstaje, lubi wcześniej wstawać, to *ranny*
17. *W* *tempie* oznacza - bardzo powoli

1. Jeśli jesteśmy bardzo głodni, to *zjedlibyśmy* z *kopytami*
2. Ktoś sprytny, przebiegły, podstępny, to *szczwany*
3. Przysługa, która zamiast korzyści, przynosi szkodę, to *przysługa*
4. Osoba, która płacze nieszczerze, umyślnie dla osiągnięcia czegoś, wywołania współczucia, *wylewa* *łzy*
5. Bardzo się tłoczyć, to *tłoczyć się jak* w *beczce*
6. Ktoś ważny, znaczący to *gruba*
7. Jeżeli znajdziemy właściwy sens czegoś, to możemy powiedzieć - *tu leży* *pogrzebany*
8. O osobie, która śpi bardzo mocno, głęboko, możemy powiedzieć, że *śpi jak*
9. O czymś, co daje duże pieniądze, korzyści, możemy powiedzieć, że to *znosząca złote jajka*
10. Gdy od razu, natychmiast przystąpimy do działania, to *bierzemy* za *rogi*
11. Jeżeli ktoś zaszkodził komuś, zrobił potajemnie świństwo, to *podłożył komuś*
12. *Patrzeć jak* na *malowane wrota*, oznacza - patrzeć bezmyślnie, ze zdumieniem
13. Człowiek, na którego zrzuca się całą odpowiedzialność za coś, to *ofiarny*
14. O kimś, kto bardzo płacze, można powiedzieć, że *płacze jak*
15. Ktoś skąpy *ma* w *kieszoni*
16. Kiedy staramy się nie zwracać na siebie uwagi, to *siedzimy cicho jak* *pod miotłą*
17. *Spieknął*, ktoś kto zaczerwienił się, zarumienił się ze wstydu lub zakłopotania

Proszę napisać wierszyk o swoim ulubionym zwierzątku.

W świecie bajek

Mówienie

1. Proszę odpowiedzieć na pytania:

Jakie są twoje ulubione bajki?

Jakie bajki są znane na całym świecie, a jakie tylko w twoim kraju?

Jakich bohaterów bajek lubisz najbardziej?

2. Proszę opowiedzieć bajkę o Kopciusku. Każda osoba w grupie mówi jedno zdanie. Zaczynamy od słów:

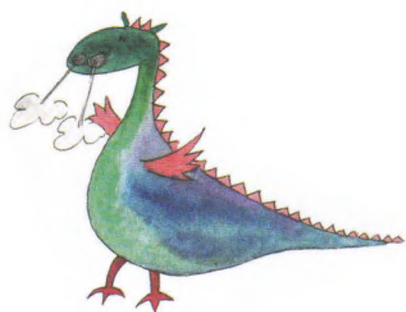
Dawno, dawno temu, za siedmioma górami, za siedzioma lasami...

Rozumienie tekstu

1. Proszę dopasować do obrazków bohaterów bajek podpisy z ramki.

smok, królowa, królowa, rycerz, krasnoludek, czarodziej, księżę, król, duch, księżniczka, wróżka, błazen, czarownica, królewicz

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

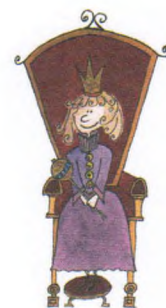
5. _____

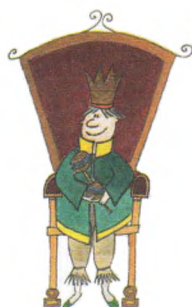
6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

12. _____

2. Proszę uporządkować określenia czarodziejów i czarownic od najbardziej pozytywnego, przez neutralne po najbardziej negatywne.

czarodziejka, czarownica, czarownik, Baba Jaga, wiedźma, wiedźmin, mag, czarodziej, czarnoksiężnik

.....

.....

3. Proszę przyporządkować atrybuty poszczególnym postaciom.

1) alchemik	A) czarny kot
2) wróżka	B) jajo
3) król	C) zbroja
4) smok	D) berło
5) Baba Jaga	E) kamień filozoficzny
6) rycerz	F) różdżka

1.	2.	3.	4.	5.	6.
E					

4. Z podanego scenariusza proszę wypisać tytuły pomieszanych w nim bajek.

1. Wypędzona z zamku przez złą macochę królewna trafia do lasu.
2. Znajduje pusty domek krasnoludków i zmęczona kładzie się w nim spać.
3. Wracają krasnoludki i budzą królewnę.
4. Królewna źle spała, bo spała na ziarnku grochu. Krasnoludki rozpoznają w niej prawdziwą królewnę.
5. Krasnoludki organizują bal.
6. Na bal przychodzi książę, który szuka żony.
7. Książę zakochuje się w królewnie.
8. Wybija północ. Królewna ucieka, gubiąc pantofelek.
9. Królewna trafia do domu babci, tam znajduje ją macocha, która częstuje ją zatrutym jabłkiem.
10. Królewna zasypia na 100 lat.
11. Królewicz przez 100 lat szuka swojej ukochanej, wreszcie już bardzo stary trafia do domku babci.
12. Przymierza pantofelek, pocałunkiem budzi królewnę i... ze zdumieniem stwierdza, że jest dla niego za młoda, więc umawia się z babcią.

- A. Królewna Śnieżka i 7 krasnoludków
- B.
- C.
- D.
- E.

5. Proszę głośno przeczytać bajkę z podziałem na role. Proszę zwrócić uwagę na pomieszanie konwencji literackich: bajka, realia i język.

Kabaret „POTEM”:

Bajka o Czerwonym Kapturku, pod tytułem cynicznym: „Szkoda babci”

autor: Władysław Sikora
cenne uwagi: Dariusz Kamys

Osoby: Narrator – bystry komentator; Czerwony Kapturek – takie małe i jaskrawe coś; Wilk – zwierz z takimi zębami; Księżę – złota przybłęda z innej bajki; Babcia – babcia werbalna

Narrator: – Dawno, dawno temu na świecie żyły same babcie, same Czerwone Kapturki i wilk. Byłoby tak do dziś, gdyby nie to, że wilk powyżerał prawie wszystkie babcie i prawie wszystkie Czerwone Kapturki. Została tylko jedna babcia, jeden Czerwony Kapturek i wilk. Ostatni Czerwony Kapturek niósł właśnie ostatniej babci ostatnią kolację. Tu należy dodać, że kto zjada ostatki ten jest piękny i gładki.

Czerwony Kapturek: – Jestem Czerwony Kapturek. Hej! Niosę koszyk dla babci. W koszyku mam same dobre rzeczy: placek, herbatę... placek i inne dobra... dobra, dobra. *(śpiewa)*

„Idę do babci przez ciemny las
ani nie boję się zwierza.
Mogę na przykład co jakiś czas,
nabrać zająca lub jeża.
Babcia tam czeka i głowi się,
co wnuczka w koszu przynosi?
Więc jak najszybciej dotrzeć tam chcę,
bo babci myślenie szkodzi!”

(nie wiadomo skąd pojawia się księżę w koronie, szukając czegoś na ziemi)

Księżę: – Dzień dobry, panienko.

Czerwony Kapturek: – Hej, dokąd to idziesz w tej złotej czapce?

Księżę: – Idę pocałować brzydką ropuchę, żeby zamieniła się w śliczną królewnę.

Czerwony Kapturek: – O, wielką moc mają twoje pocałunki!

Księżę: – E tam, w bajkach wszyscy to potrafią.

Czerwony Kapturek: – To poproś kogoś z bajki, żeby ciebie pocałował!

Księżę: – Na pewno poproszę.

(odchodzi w koronie nie wiadomo dokąd)

Czerwony Kapturek:

„Muszę do babci, bo babcię och!
lubię od stóp aż do głowy.
Całemu światu wyśpiewam to,
tylko nie powiem wilkowi!”

Wilk: *(pojawia się bez korony i bez uprzedzenia i staje za plecami Czerwonego Kapturka)* – A czego mi nie powiesz, Czerwony Kapturku?

Czerwony Kapturek: – A tego, że idę do babci!

(dryń)

Wilk: – A dlaczego mi nie powiesz?

Czerwony Kapturek: – Bo babcia jest dobra! A ty, wszystko co dobre zaraz byś zjadł..

Wilk: – O, nieprawda! Nie wszystko! Tu mam bilet autobusowy. Dobry, nie zjedzony! Dam ci go, jeśli mi powiesz, gdzie mieszka babcia i z czym najlepiej smakuje.

Czerwony Kapturek: – I tak ci nie powiem, że babcia mieszka pod numerem drugim i najlepiej smakuje w sosie brzoskwiniowym!

(DRYŃ)

Wilk: – To powiedz chociaż, gdzie jest numer drugi..

Czerwony Kapturek: – NIE POWIEM! *(Czerwony Kapturek zatyka sobie usta ręką, ale potem spod ręki konfidencjonalnie szepcze)* ...ale mogę pokazać. *(pokazuje)*

(DRRRR!!!)

Wilk: – To ja lecę, he he he! *(leci)*

Czerwony Kapturek: – Ja chyba jestem jakaś dziwna. Chociaż nic wilkowi nie powiedziałam, czuję się jak kapuś..

Książę: (*pojawia się w koronie nie wiadomo skąd*) – Halo, panienko, powiedz, czy nie widziałas brzydkiej ropuchy?

Czerwony Kapturek: – Widziałam brzydkiego wilka.

Książę: – E tam, wilki nie są zaczarowane. Nie warto się z nimi całować! Gdybyś zobaczyła ropuchę, to ucałuj ją ode mnie. (*idzie szukać żaby – hobbysta, czy co?*)

Czerwony Kapturek: – Dobrze! Ale teraz muszę do babci. Tup, tup, tup tup, tup, tup tup, tup, tup, tup...

Narrator: – Kiedy Czerwony Kapturek rozmawiała z księciem, wilk udał się do babci i dokonał na niej konsumpcji!... Następnie przebrał się za babcię i postanowił poczekać na Czerwonego Kapturka.

Wilk: – A zaczekam, zaczekam!

Czerwony Kapturek: – Na kogo zaczekasz?

Wilk: – Na ciebie Czerwony Kapturku!

Czerwony Kapturek: – Pardonsik... czy my się znamy?

Wilk: – Ależ oczywiście! Przecież jestem twoją babcią.

Czerwony Kapturek: – Bez ja! Nie wyglądasz jak babcia... dlaczego masz takie duże zęby?... Dlaczego w ogóle masz zęby?!

(oj)

Wilk: – Bo ja jestem babcia do orzechów.

Czerwony Kapturek: – Ty coś kręcisz, nie?

Wilk: – A kręcę, bo zjadłem już babcię, ale jeszcze bym coś przekąsił.

Czerwony Kapturek: – Absolutnie się nie zgadzam, żebyś mnie przekąsił! Ja ci mogę zaszkodzić, mam dużo cholesterolu, jestem bardzo niezdrowa, a potrafię też być niesmaczna, ugryzę cię w żołądek...

Wilk: – To najbardziej gadatliwy obiad w moim życiu... (*zabiera Czerwonego Kapturka ze sobą*)

Narrator: – Ze względu na szczególne okrucieństwo tej sceny, konsumpcja Czerwonego Kapturka odbędzie się za kulisami.

Czerwony Kapturek: (*drze się*) – Aua, moja ręka! Aua, moja noga! Aua, moja druga noga! BABCIA? POSUŃ SIĘ!

Wilk: – Ale się najadłem... (*śpiewa gadzina*)

„Dobrze jest brzuch pełny mieć
pełny jak magazyn!
Nie wiadomo kiedy jeść
znowu się przydarzy.
Z pełnym brzuchem chodzę dziś,
co mi głód i nędza,
i tak dobrze byłoby
ale coś mnie skręca!”

Miałaś rację Czerwony Kapturku. Niedobrze mi. Muszę natychmiast do doktora od brzucha, ale czy w tej bajce jest doktor od brzucha, nie ma doktora od brzucha, są same brzuchy!

Książę: (*pojawia się w koronie nie wiadomo skąd, w nieco pochylonej pozycji*) – Żaba, żaba...

Wilk: – Ej ty! Narzeczony żaby! Znasz się na brzuchach?

Książę: – Czy się znam? Oczywiście się znam! Najlepsze brzuchy rosną na placu Pigalle...

Wilk: – No to pomóż złociutki! Przejadłem się babcią z Czerwonym Kapturkiem.

Książę: – O! Szykuje się płukanie żołądka. (*zagłąda w paszczę wilka*) UWAGA! Dziewczeta, będzie prysznic! (*zabiera wilka nie wiadomo dokąd*)

Narrator: – I wziął książę wilka na płukanie żołądka. Płukał, płukał, aż wypłukał Czerwonego Kapturka!

Książę: (*z wypłukanym Kapturkiem rozmawia swobodnie*) – Miło mi cię znów widzieć Czerwony Kapturku, choć wyglądasz jak z gardła wyjęta, he he. A gdzie babcia?

Czerwony Kapturek: – Babcia okazała się zbyt lekkostrawna i właśnie przed chwilą minęła dwunastnicę. (...)

Książę: (*żałuje*) – Uuuu, to szkoda babci.

Czerwony Kapturek: (*żałuje*) – Szkoda babci!

Książę: (*bardzo żałuje*) – Bardzo szkoda babci!

Czerwony Kapturek: (*żałuje podwójnie*) – Oj szkoda, szkoda!

Książę: (*przypomina kogo*) – Babci szkoda!

Czerwony Kapturek: (*wspomina*) – Taka fajna babeczka była...

Narrator: – I tak się skończyła ta historia. Książę przestał szukać żaby i został... mężem... szkoda babci, bardzo fajna była... mało jadła...

KONIEC

Gramatyka

ODMIANA RZECZOWNIKÓW NIEREGULARNYCH

KSIĄŻĘ			KSIĄDZ		
	I. pojedyncza	I. mnoga		I. pojedyncza	I. mnoga
M.	książę	książ- ę -a	M.	ksiądz	księża
D.	księcia	książ- ą -ø	D.	księdza	księży
C.	księciu	książ- ę -om	C.	księdzu	księżom
B.	księcia	książ- ą -ø	B.	księdza	księży
N.	księciem	książ- ę -ami	N.	księdzem	księżmi
Ms.	księciu	książ- ę -ach	Ms.	księdzu	księżach
W.	książę!	książ- ę -a!	W.	księżę!	księża!

CHRZEST			PRZYJACIEL		
	I. pojedyncza	I. mnoga		I. pojedyncza	I. mnoga
M.	chrzest	chrzty	M.	przyjaciel	przyjaciele
D.	chrztu	chrztów	D.	przyjaciela	przyjaciół
C.	chrztowi	chrztom	C.	przyjacielowi	przyjaciółom
B.	chrzest	chrzty	B.	przyjaciela	przyjaciół
N.	chrztem	chrztami	N.	przyjacielem	przyjaciółmi
Ms.	chrzcie	chrztach	Ms.	przyjacielu	przyjaciółach
			W.	przyjacielu!	przyjaciele!

Rzeczowniki *oko*, *ucho* w liczbie pojedynczej odmieniają się jak, np. *jabłko*, *echo*. Natomiast w liczbie mnogiej mają dwie odmiany. Odmiany **I** używamy, kiedy *ucho* i *oko* oznaczają narządy słuchu i wzroku. Odmiana **II** dotyczy tych wyrazów w znaczeniu przenośnym, np. *ucho dzbana*, *torby* (uchwył), *oko tłuszczu*, *sieci* (kropla).

UCHO				OKO			
	I. poj.	I. mnoga I	I. mnoga II		I. poj.	I. mnoga I	I. mnoga II
M.	ucho	uszy	ucha	M.	oko	oczy	oka
D.	ucha	uszu (uszów)	uch	D.	oka	oczu	ok
C.	uchu	uszom	uchom	C.	oku	oczom	okom
B.	ucho	uszy	ucha	B.	oko	oczy	oka
N.	uchem	uszami (uszyma)	uchami	N.	okiem	oczami (oczyma)	okami
Ms.	uchu	uszach	uchach	Ms.	oku	oczach	okach

Cwiczenie gramatyczne

Proszę w miejsce kropek wpisać poprawne formy rzeczowników.

Dawno, dawno temu żyła sobie mała dziewczynka, która całymi nocami marzyła o przy-
stojnymksięciu.....⁰. Ale w okolicy jej chatki niełatwo było spotkać¹
(księżę), bo wszyscy oni mieszkali bardzo daleko. Dziewczynka potrafiła wieczorem sięść
na progu domku, wpatrując się w jeden punkt, i siedzieć tam, wyobrażając sobie swojego
.....² (księżę) tak długo, aż blask³ (księżyc) zaczynał
odbijać się w jej modrych⁴ (oko). W takich chwilach niewiele docie-
rało do jej⁵ (ucho), i choćby obok niej przejeżdżali⁶
(księżę), ona i tak nie podniosłaby⁷ (oko).

Pewnego dnia mała dziewczynka, która była już trochę starsza, została zaproszona do
swojej ciotki, aby pomóc przy⁸ (chrzest) jednego z jej⁹
(dziecko). Dziewczynka miała po raz pierwszy w swoim życiu wziąć udział w ceremonii
.....¹⁰ (chrzest). Jako prezent przywiozła swojej malutkiej kuzyneczce śliczny,
szmaragdowy kubeczek z dwoma¹¹ (ucho). Musiała go bardzo dobrze
zapakować, całą drogę pamiętać o¹² (ucho), uważając, żeby się nie
urwały, bo były bardzo delikatne i kruche. Dzień przed¹³ (chrzest)
cały dom był na jej głowie, bo ciotka zajmowała się swoimi przybyłymi z bardzo daleka
.....¹⁴ (przyjaciel). Dziewczynka opiekowała się wszystkimi
.....¹⁵ (dziecko), zaniosiła¹⁶ (ksiądz) jakieś potrzebne
do¹⁷ (chrzest) dokumenty, a potem gotowała zupę, przyglądając się
pływającym w niej¹⁸ (oko) tłuszczu.

A jak dalej potoczyła się ta bajeczka? Czy mała dziewczynka, która już nie była taka
mała, spotkała w końcu swego¹⁹ (księżę)? Czy spojrzeli sobie
wreszcie w²⁰ (oko)? Czy jakieś znaczenie w tej historii należy
przypisać²¹ (chrzest) i dwóm delikatnym, kruchym
.....²² (ucho) szmaragdowego kubeczka?

Mówienie

Proszę w parach spróbować przygotować zakończenie bajki o małej dziewczynce.

Pisanie

1. Proszę napisać własną bajkę, która weźmie udział w konkursie: *Najoryginalniejsze bajki*.
2. Proszę napisać scenariusz bajki, którą wystawi Pan/i ze swoją grupą.

Smacznego Jajka

Mówienie / Czytanie

Proszę przeczytać fragmenty i odpowiedzieć na pytania:

Kiedy obchodzi się Wielkanoc?

Jakie znasz ozdoby i symbole związane ze świętami wielkanocnymi?

Jakie znasz zwyczaje i tradycje wielkanocne?

Popielec

Najczęściej w lutym przypada Środa Popielcowa (Popielec) rozpoczynająca w kościele rzymskokatolickim czas Wielkiego Postu. Zachował się w Polsce zwyczaj, że w czasie mszy św. w Środę Popielcową ksiądz posypuje głowy wiernych popiołem. Polacy przestrzegają na ogół przepisane na ten dzień postu i jedzą tylko trzy razy, nie spożywając mięsa. Post, który w religii chrześcijańskiej jest czasem oczyszczenia, pokuty oraz oczekiwania, bywa sprowadzany najczęściej właśnie do kościelnego nakazu ograniczonego spożywania potraw, niespożywania mięsa i zakazu urządzania hucznych zabaw.

Ostatki

Wtorek przed Środą Popielcową to tzw. śledź, czyli zakończenie karnawału. We wtorek odbywają się zabawy, w czasie których pije się wódkę „pod śledzia”. Jest to wtorek „zakrapiany” (alkoholem). Śledź symbolizuje w tym przypadku nadchodzący post i ograniczenia w spożywaniu mięsa. W poprzednim tygodniu, w tzw. „tłusty czwartek” odbywają się także ostatnie zabawy. Centralną potrawą są w tym dniu pączki i faworki (chrust). Ostatni tydzień przed Popielcem to „ostatki”, czas wzmożonej zabawy karnawałowej.

Wielki Post

Czterdziestodniowy okres Wielkiego Postu od Popielca do Wielkanocy jest traktowany przez Polaków przede wszystkim jako zakaz urządzania zabaw i wesel. W Kościele istnieje zwyczaj odprawiania Drogi Krzyżowej i Gorzkich Żalów.

Kiedy zaczyna się okres przygotowań do świąt? Czy w twoim kraju też jest taki okres? Jeśli tak, to jak długo trwa i kiedy się zaczyna? Czy powiązane są z nim jakieś uroczystości religijne?

Niedziela Palmowa

Ostatnia niedziela przed Wielkanocą. Kościół obchodzi w tym dniu wjazd Jezusa do Jerozolimy. W kościołach święci się „palmy”, czyli gałązki wierzby ze świeżymi pączkami (baziemi, kotkami). Na wsiach robi się jeszcze „palmy” z gałęzi i kwiatów – na Kurpiach i Mazowszu osiągały one długość kilkunastu metrów (organizuje się specjalne konkursy na największą palmę).

Co upamiętnia Niedziela Palmowa? Co to są „palmy”? Z czego robi się „palmy”? Co robi się z „palmami” po świątach?

Wielki Tydzień

W Kościele czas obchodzony niezwykle uroczysto zwłaszcza od Wielkiej Środy do Wielkanocy. Polacy najliczniej uczestniczą w Drodze Krzyżowej. Wierni chętnie przychodzą pomodlić się przy grobie Chrystusa, budowanym w kościołach w Wielki Piątek. Przestrzegają w tym dniu ścisłego postu. W Wielką Sobotę przed południem święci się jedzenie: tzw. „święconce” („święconka”) to zazwyczaj chleb, kawałek kielbasy, sól, ciasto, a przede wszystkim jajko (pisanki). Jedzenie dzieci i starsi niosą do kościoła w koszykach wykładanych białą serwetą.

Jak obchodzi się Wielki Tydzień? Co to jest „święconka”? Jakie potrawy się święci?

Pisanki, kraszanki

Jajka malowane ręcznie albo gotowane w wodzie np. z dodatkiem łupinek cebuli, które nadają jajku kolor. Na kolorowej skorupce maluje się lub skrobie rysunki i napisy.

Jaka jest różnica między pisanką a kraszanką?

Aby powstały kraszanki, należy gotować jajka w roślinnym wywarze. Można otrzymać następujące kolory:

brązowy (rudy): łupiny cebuli

czarny: kora dębu, olchy lub łupiny orzecha włoskiego

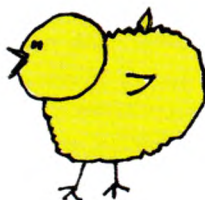
żółtożółty: kora młodej jabłoni lub kwiat nagietka

fioletowy: płatki kwiatu ciemnej malwy

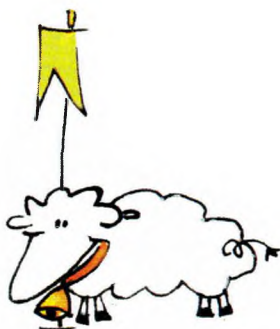
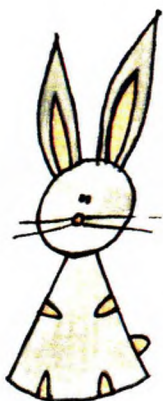
zielony: pędy młodego żyta lub listki barwinka

różowy: sok z buraka

Aby wykonać pisankę, można najpierw pokryć jajko roztopionym woskiem lub stearyną, następnie igłą lub nożykiem wydrapać odpowiedni wzór, a potem ugotować jajko w barwnym wywarze.

Wielkanoc Niedziela Wielkanocna to przede wszystkim suto zastawiony po poście stół i czas biesiady. Tradycyjnie na środku wielkanocnego stołu stoi wielkanocny baranek, najczęściej z cukru, symbol zmartwychwstania Chrystusa. Z ciast króluje wielkanocna babka i mazurek. Z mięs – wszelkiego typu kielbasy i pieczone.

Jakie potrawy znajdują się na wielkanocnym stole? Co jeszcze znajduje się na stole? Od czego rozpoczyna się śniadanie wielkanocne? Kto przynosi prezenty? Gdzie je zostawia?

Lany poniedziałek

Polak lubi podwójne święta i nadal ważne święta religijne (Boże Narodzenie, Wielkanoc) obchodzi przez dwa dni. Drugi dzień świąt ma jednak już typowo świecki wystrój. Poniedziałek wielkanocny to tzw. lany poniedziałek lub śmigus-dyngus. W dawnych czasach, zwłaszcza na wsi, był to zwyczaj polewania (oblewania) wodą dziewcząt wracających z kościoła, niekiedy także „wodnych bitew” pomiędzy chłopcami. Rozróżniano wtedy śmigus, czyli polewanie wodą i uderzanie palmową różgą oraz dyngus, czyli okup w postaci wielkanocnego jedzenia. Było to polewanie wodą z wiader, konwi, dzbanów, czy wręcz kąpiele wodne w poidłach dla zwierząt. Towarzyszyły temu wędrowni przebierańców. Z biegiem czasu, w miastach, zrodził się zwyczaj polewania „wytwornego” – perfumami lub małymi „śmigusówkami”. Ostatnio także w miastach odżywa zwyczaj lania wodą z wiader*.

Jak jest obchodzony drugi dzień świąt? Kto kogo leje wodą?

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać, jakie przesady wiążą się z jajkiem i uzupełnić brakujące słowa. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

Jaja są używane w obrzędowości i ...*symbolice*...⁰ różnych kultur. Uważa się, że są one związane z siłą życiową, płodnością, odrodzeniem,¹, kojarzy się je z powrotem wiosny, poczuciem², domem. Najróżniejsze tradycje i zwyczaje wskazują, że uważa się, iż jajko jest dobre w zasadzie na wszystko.

Jajka umieszczano więc w oknach domu, aby ten dom omijały pioruny. Rzucano je również w ogień, ponieważ wierzono, że zgaszą pożar. Aby zapewnić³, zakopywano jajka w sadach i na polach. Z kolei, jeśli zakopie się jajko na rozpoczętej budowie domu, to zapewni to⁴ przyszłym mieszkańcom. Zaś poświęcona⁵ zakopana pod progiem domu, jest zagrozeniem dostępu siłom nieczystym.

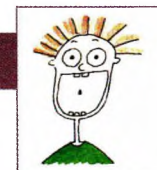
.....⁶ jajkiem dotykano także zwierząt gospodarskich, co miało je chronić przed chorobami. Żeby kury się lepiej nosiły, należało dodać potłuczone⁷ jaj wielkanocnych do kurzej karmy. Natomiast, aby ochronić drób przed jastrzębiami, trzeba było przerzucić jajko przez dach.

Woda z⁸ skorupkami święconych jajek jest podobno świętym⁹ na ból zębów. Pomocne w zwalczaniu choroby jest toczenie jaja po ciele chorego. Warto też wiedzieć, że w wodzie, w której gotowały się jajka, należy umyć twarz, żeby być pięknym.

Jajka były też bardzo potrzebne w lany poniedziałek, ponieważ pisankami¹⁰ od „dyngusiarzy”.

na podstawie: www.interklasa.pl

Gramatyka

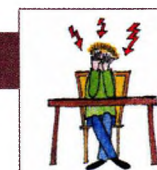

IMIESŁÓW PRZYMIOTNIKOWY CZYNNY tworzymy od czasowników niedokonanych. Odmienia się jak przymiotniki przez przypadki, liczby i rodzaje.

bezokolicznik	temat czasu teraźniejszego	imiesłów
	(3 os. l. mn.)	+ -ący, -ąca, -ące
czytać	czytaj-ą	czytający
pisać	pisz-ą	piszący
mówić	mówi-ą	mówiący

UWAGA! być – będący

Ćwiczenie gramatyczne

Wyróżnione fragmenty proszę zastąpić imiesłowami przymiotnikowymi czynnymi.

Z obchodami świąt wielkanocnych związanych jest wiele zwyczajów ludowych. **Emaus** to nazwa krakowskiego odpustu*odbywającego się*...⁰ (który odbywa się) w Poniedziałek Wielkanocny na Salwatorze. Na kramach¹ (które znajdują się) obok kościoła, znaleźć można plastikowe zabawki, pierścionki z kolorowymi oczkami, tradycyjne serca z piernika oraz drewniane figurki żydowskich grajków.

Dziady śmigustne to owinięte w słomę maskary² (które pojawiają się) w nocy z Niedzieli na Poniedziałek Wielkanocny na terenie południowej Małopolski. Te postaci³ (które ukrywają) twarze za futrzanymi maskami nie odzywają się, tylko pomrukują, gestami proszą o datki. Jest to związane z legendą⁴ (która opowiada) o tym, jak przed wiekami do wioski przybyli jeńcy z niewoli tatarskiej. Ci biedacy⁵ (którzy szukali) pomocy, mieli obcięte języki, zmasakrowane twarze. Mieszkańcy przyjęli ich, a na pamiątkę wieś nazywa się *Dobra*.

Drewnianą figurę Chrystusa na osiołku, czyli **Jezuska Palmowego** (*Lipowego, Dębowego*) wożono na wózku od kościoła do kościoła podczas uroczystej procesji w Niedzielę Palmową. Zwyczaj⁶ (który miał) początkowo charakter uroczystości religijnej, przekształcił się w zabawę.

Pożywienie wielkopostne to głównie żur i śledzie, nie jedzono mięsa i żadnych tłuszczów, a także nabiału i cukru. Więc w dni⁷ (które kończyły) Wielki Post, Wielki Piątek wieczorem lub w Wielką Sobotę rano, był tzw. **pogrzeb żuru i śledzia**. Śledzia z drewna lub tektury wieszano na drzewie, a garnek z żurem zakopywano poza wsią.

Wczesnym rankiem w Niedzielę Palmową w podkrakowskich wsiach chodzą po domach **Pucheroki**. Przebrani chłopcy⁸ (którzy noszą) na głowach wysokie, stożkowate czapki z kolorowej bibuły i⁹ (którzy smarują) twarze sadzą, śpiewają, składają życzenia, obchodzą izbę dookoła, stukając o podłogę laskami. Otrzymują za to jedzenie, głównie jajka oraz drobne datki.

Wieszanie Judasza (*Judasz, Judaszki*) to zwyczaj¹⁰ (który przypomina) o zdradzie Judasza. Kukła¹¹ (która przedstawia) Judasza była sądzona, a następnie wieszana. W Wielki Piątek podpaloną kukłę wrzucano do rzeki czy stawu.

Chodzenie z **kurkiem po dyngusie** to ludowy zwyczaj¹² (który polega) na wożeniu koguta (kurka) na wózku. Kogut¹³ (który piał) głośno, ponieważ wcześniej karmiony był ziarnem namoczonym w spirytusie, miał zapewnić zdrowie i pomyślność. Żywy ptak został z czasem zastąpiony sztucznym: ulepionym z gliny, pieczonym z ciasta, wycinanym z deski. „Wózek dyngusowy” malowano na czerwono i zdobiono suszonymi źdźbłami zbóż, traw i kwiatów oraz kolorowymi wstążkami.

na podstawie: <http://pl.wikipedia.org>

Frazeologia

Proszę podkreślić właściwe znaczenie podanych niżej związków frazeologicznych.

- 0) *nosić się z czymś jak (kura) z jajkiem*
 a) wahać się, długo nie umieć podjąć decyzji
 b) traktować jak codzienność
 c) bardzo delikatnie coś przynosić
- 1) *jako mądrzejsze od kury*
 a) kobieta, która interesuje się tylko domem, nie ma żadnych innych zainteresowań
 b) osoba, która ma wiele zainteresowań, jest bardzo uzdolniona
 c) osoba niedorośła, która podważa opinię starszych i bardziej kompetentnych

- 2) jajko Kolumba
 - a) proste rozwiązanie trudnego zadania
 - b) trudne rozwiązanie prostego zadania
 - c) wiele rozwiązań tego samego zadania
- 3) obchodzić się z kimś albo z czymś jak z jajkiem
 - a) z dezaprobatą, ironicznie
 - b) bardzo delikatnie, ostrożnie
 - c) bardzo serdecznie, z radością
- 4) kura znosząca złote jajka
 - a) źródło brudnych pieniędzy
 - b) źródło dużych pieniędzy
 - c) miejsce zakopania skarbu
- 5) palcem na wodzie pisane
 - a) coś jest ładnie, starannie napisane
 - b) coś nie jest pewne
 - c) coś jest konieczne, trzeba to zrobić
- 6) rzucić kogoś na głęboką wodę
 - a) postawić kogoś przed trudnym zadaniem
 - b) wrzucić kogoś niespodziewanie do wody
 - c) uczyć kogoś pływać
- 7) coś idzie jak woda
 - a) jest tego coraz więcej
 - b) idzie bardzo głośno
 - c) bardzo szybko tego ubywa
- 8) lać wodę
 - a) mówić, pisać w sposób mało treściwy, unikać konkretów
 - b) mówić, pisać bardzo szybko i konkretnie
 - c) mówić, pisać bardzo powoli, starannie
- 9) przepaść jak kamień w wodę
 - a) wpaść gdzieś głośno, z hałasem
 - b) pojechać w jakieś nowe miejsce
 - c) zniknąć, zaginąć bez śladu, być w niewiadomym miejscu
- 10) w gorącej wodzie kąpany (o człowieku)
 - a) czysty, elegancki
 - b) wesoły, zabawny
 - c) niecierpliwy, impulsywny
- 11) nabrać wody w usta
 - a) odezwać się, zacząć mówić
 - b) przestać mówić, nie chcieć czegoś powiedzieć
 - c) wypić dużą ilość czegoś, zrobić duży łyk

Obroty słów

Mówienie

1. Proszę odpowiedzieć na pytania:

Jakie znaczenie mają wypowiedzane przez nas słowa?

Co sprawia, że jedne słowa przynoszą pożytek, inne wyrządzają krzywdę?

W jaki sposób można wykorzystać słowo: jako broń czy narzędzie manipulacji?

2. Proszę wyznaczyć jedną osobę w grupie, która wymyśli kilkuzdaniową trochę prawdziwą, trochę fałszywą historyjkę i szeptem przekaże ją osobie siedzącej najbliżej. Informacja ma być przekazywana kolejnym osobom z grupy tak, by inni jej nie usłyszeli. Ostatnia osoba, do której informacja dociera mówi ją głośno i porównuje z oryginałem.

Proszę omówić, do jakich zniekształceń doszło w czasie przekazywania sobie informacji.

Co powstaje na skutek takiego przekazywania sobie informacji?

3. Kto częściej plotkuje: kobiety czy mężczyźni? Co lub kto jest przedmiotem tych plotek? W jakich środowiskach najczęściej rodzą się plotki?

Rozumienie tekstu

1. Proszę przeczytać tekst, a następnie na jego podstawie stworzyć definicje wyrażen:

Jak powstaje plotka?

Plotka to kontrolowany przepływ informacji, zwykle krótkich wiadomości o charakterze obraźliwym, bądź prowokacyjnym. Aby skonstruować dobrze działającą plotkę, potrzebujemy minimalnie trzech osób: autora plotki, słuchacza, czyli odbiorcę tymczasowego plotki, oraz ofiary. Przed przedstawieniem plotki właściwej musimy najpierw przygotować jej szkielet. W tym celu wybieramy jakiś fakt z życia ofiary, potem dodajemy do faktu wymyśloną ideologię. Dopiero dobrze obmyśloną plotkę można przedstawić słuchaczowi.

Człowiek zadający sobie tyle trudu, by przygotować i rozpowszechnić plotkę, musi mieć jakiś konkretny powód – tak więc plotki możemy podzielić ze względu na rodzaj powodów.

- plotka publiczna – plotka niezłośliwa, ofiarą plotki jest najczęściej osoba publiczna, czynnie działająca na arenie międzyludzkiej, społecznej albo politycznej; celem jest tylko przekaz informacji;
- plotka rozrywkowa – użyta w formie anegdoty, również nie ma charakteru złośliwego, najczęściej pojawia się, kiedy mamy do czynienia z dużymi grupami plotkującymi, które interesują się wydarzeniami z życia popularnych osób;
- plotka-zemsta – plotka o zdecydowanie złośliwym zabarwieniu, często rozwija się w serię plotek-zemst wydawanych naprzemiennie przez dwie strony konfliktu, plotka rozwija się dynamicznie, szybko uzyskując stan niewiarygodności;
- plotka celowa (także zwana prowokacyjną) – najczęstszy rodzaj plotek, jej zadaniem jest uzyskanie pożądanego efektu, wywołanie reakcji.

Każda plotka przekazuje pewne informacje i domysły. Dobra plotka powinna być na tyle niewiarygodna, by rozejść się szybko i jednocześnie na tyle wiarygodna, żeby błędna ideologia nie została od razu odkryta. Pierwszym i najważniejszym sposobem jest osadzenie w realiach – im dokładniejsze – tym plotka jest bardziej wiarygodna. Można również posłużyć się metodą echa – przed podaniem plotki właściwej dodać jakiś autorytet np. Pani X widziała, jak...

Poziom wiarygodności plotki zależy także od słuchaczy. Nazywamy ich tymczasowymi odbiorcami plotki, ponieważ to przez nich plotka zostanie „rozszkana” dalej. Jednakże nie będzie to ta sama plotka, którą my przygotowaliśmy – plotka właściwa zostanie poddana

przeróbce. Jest to proces konieczny, ponieważ przy zmianie osoby opłotkującej zmienia się także cel plotki (np. z plotki-zemsty do plotki publicznej). Dodatkowo faktografia plotki może zostać uzupełniona, a co za tym idzie, mogą zajść drobne zmiany w ideologii. Pomimo to, szkielet główny plotki, a w tym także ofiara pozostają niezmienione i plotka się roznosi.

Liczbę osób, którym została przekazana plotka przez pierwszy tydzień – nazywamy lawinowością plotki. Lawinowość plotki jest wprost proporcjonalna do niewiarygodności plotki i odwrotnie proporcjonalna do rozbudowania plotki. Innym współczynnikiem plotki jest czas jej trwania – mierzymy go pomiędzy czasem wyemitowania plotki a pierwszym dotarciem plotki do ofiary. Czas trwania jest współczynnikiem trudnym do obliczenia – dla ułatwienia przyjmujemy połowę czasu pomiędzy wyemitowaniem plotki właściwej, a dotarciem plotki-zemsty z drugiej strony.

Za największego producenta plotek uznaje się aktualnie rynek Stanów Zjednoczonych, który produkuje około 35% całkowitej produkcji plotek, z czego około 10% są to plotki o charakterze międzynarodowym. Największym rynkiem zbytu jest Europa, na drugim miejscu są Stany (głównie rynek plotek wewnętrznych), trzecie miejsce zajmują Chiny. Co dziesiąta plotka dotyczy Saddama Husajna albo Bin Ladena, a co dwudziesta piąta – Britney Spears. Widać więc dominację plotek o charakterze politycznym nad plotkami z kategorii rozrywkowych.

<http://zuzanna.blox.pl/html>

0) *kontrolowany przepływ informacji – informacje, które są sterowane przez autora, świadomie przekazywane*

1) szkielet plotki –

2) stan niewiarygodności –

3) arena międzyludzka –

4) osadzenie w realiach –

5) poziom wiarygodności –

6) lawinowość plotki –

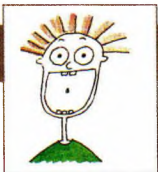
7) czas wyemitowania plotki –

2. Proszę przeczytać poniższe teksty i spróbować wskazać, jaka jest różnica między plotką a anegdotą? Proszę wymyślić anegdotę o jakiejś znanej osobie.

Pewien młody poeta przyniósł Voltaire'owi swoją odę pod tytułem *Do potomnych*. Voltaire przeczytał odę i powiedział: – Niezła, ale myślę, że pod ten adres nie dojdzie.

Do Balzaca przyszedł rzemieślnik i zażądał zapłaty za wykonaną pracę. Balzac wyjaśnił, że nie ma teraz pieniędzy i poprosił go, żeby przyszedł kiedy indziej. Rzemieślnik się zdenerwował i zaczął krzyknąć: – Kiedy przychodzę po pieniądze, to pana nigdy nie ma w domu, a gdy nareszcie pana zastałem, to pan nie ma pieniędzy! – To zupełnie zrozumiałe – powiedział Balzac – gdybym miał pieniądze, to bym nie siedział w domu!

Andersen ubierał się bardzo niedbale. Pewnego razu jakiś złośliwiec zapytał: – Ten żaloszny przedmiot na pańskiej głowie nazywa pan kapeluszem? Wielki baśniopisarz nie dał się wyprowadzić z równowagi i spokojnie odpowiedział: – A ten żaloszny przedmiot pod pańskim kapeluszem nazywa pan głową?

Gramatyka

MOWA NIEZALEŻNA I ZALEŻNA

Mowa **niezależna** to dokładne podanie cudzych lub własnych słów (zwykle po dwukropku, w cudzysłowie), np:

Powiedziałam jej: „Przyjdę jutro wieczorem”.

Paweł zapytał: „Zosiu, gdzie pójdziemy na kawę?”.

Piotr krzyknął: „Uspokójcie się!”.

Mowa **zależna** to przytoczenie, relacjonowanie własnej lub cudzej wypowiedzi. Należy wtedy zmienić nieco zdanie, np. zmienić osobę czasownika, zmienić zaimek, użyć odpowiedniego spójnika, trybu.

Powiedziałam jej, że przyjdę jutro wieczorem.

Paweł zapytał Zosię, gdzie pójdą na kawę.

Piotr krzyknął, żebyśmy się uspokoili.

W mowie zależnej:

- zdania oznajmujące zaczynają się od **ŻE**

Powiedziałem: „Zostanę w domu, jeśli będzie brzydka pogoda”.

Powiedziałem, że zostanę w domu, jeśli będzie brzydka pogoda.

- pytania - **CZY**

Zapytałem: „Panie Piotrze, przyjdzie pan na zebranie?”.

Zapytałem pana Piotra, czy przyjdzie na zebranie.

- rozkazy - **ŻEBYM, ŻEBYŚ, ŻEBY, ŻEBYŚMY, ŻEBYŚCIE, ŻEBY** // (aby, ażeby, by)

Wykładowca nakazał: „Przygotujcie się na następne zajęcia!”

Wykładowca nakazał, żebyśmy się przygotowali na następne zajęcia.

UWAGA!

Czasowniki pomocne w relacjonowaniu, aby uniknąć monotonii.

chcieć	proponować, zaproponować	wierzyć
dodać	prosić, poprosić	wtrącać
krzyknąć	przekonywać	wyjaśniać
mówić	radzić, poradzić	zachęcać
nakazać	rozkazać	zakomunikować
narzekać	sądzić	zapewnić
ostrzegać	skarżyć się	zdecydować
oświadczyć	sugerować, zasugerować	żądać
oznajmić	twierdzić	żalić się
podkreślać	uważać	życzyć
powiedzieć	uznać	

Obroty słów

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić brakujące wyrazy.

Kayah – *Na językach*

tekst i muzyka: Kayah

Powiem wam,
 że kogoś¹,
 kogoś, kto zna
 ponoć jego samego.
 Ten ktoś mi²,
 że tamten powiedział,
 by on mi powiedział,
 żebym³ do niego.

.....⁴ mu, choć język ludzki czasem przypomina
 psa, co zerwał się z łańcucha ciemną nocą.
 Prawda z ust do ust jest całkiem inna,
 bo nie ludzie⁵, ale słowa ludzi niosą.

Ten ktoś ponoć słyszał,
 że ktoś inny⁶,
 jak on mówił dzisiaj,
 że⁷ ogromnie.
 Ja pokochałam,
 lecz serce⁸,
 bo wyszło na jaw,
 że chodzi nie o mnie.

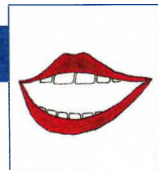
.....⁹ mu, choć język ludzki czasem przypomina
 psa, co zerwał się z łańcucha ciemną nocą.
 Prawda z ust do ust jest całkiem inna,
 bo nie ludzie¹⁰, ale słowa ludzi niosą.

Żadna plotka dziś już nie zaszkodzi.
 Pamiętaj: to, co mówią ci,
 przez dwa¹¹.

Ich język lata, lata jak łopata.
 Ich język lata, lata jak łopata.

Język¹² czasem przypomina
 psa, co zerwał się z łańcucha ciemną nocą.
 Prawda z ust do ust jest całkiem inna,
 bo nie ludzie¹³, ale słowa ludzi niosą.

Mówienie

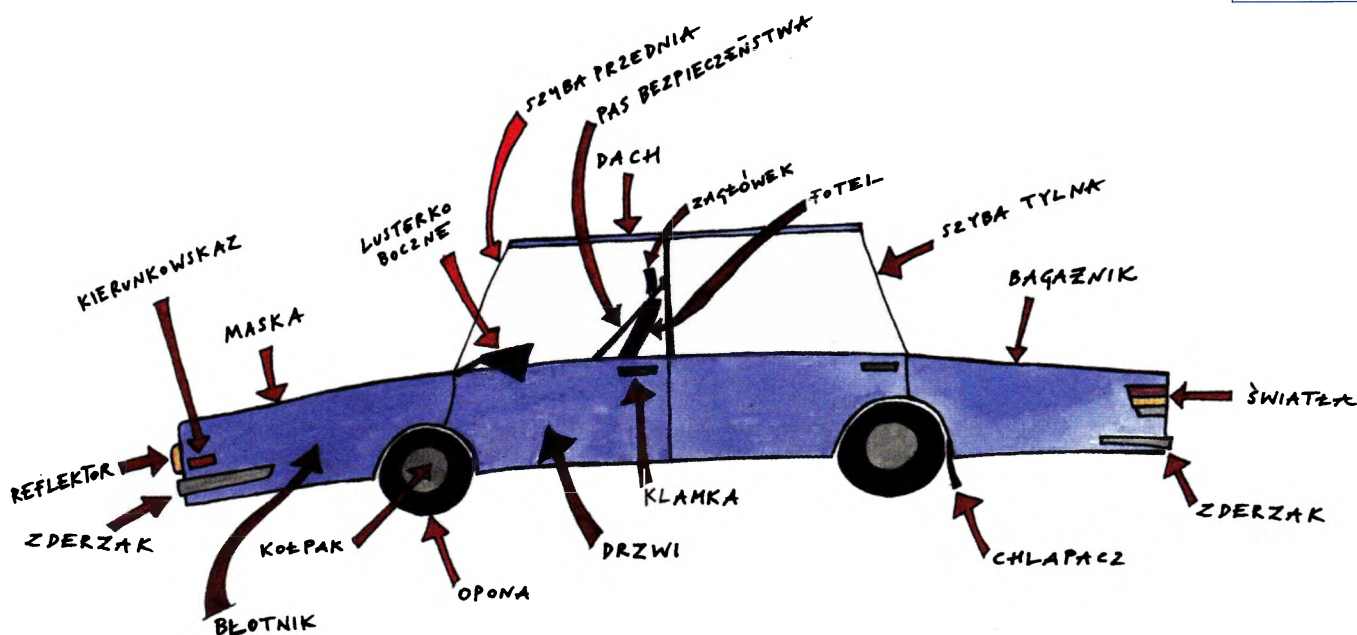
Proszę odpowiedzieć na pytania:

- Kiedy człowiek mówi „jestem samochodem”, to co naprawdę ma na myśli?
- Dlaczego warto mieć prawo jazdy?
- Jakie są minusy posiadania tego dokumentu?
- Kto jest dobrym kierowcą?
- Co zagraża nam na drogach?

Rozumienie tekstu

Proszę na podstawie rysunku uzupełnić historię opisującą wypadek samochodowy.

WYPADEK

Wczoraj miałem wypadek samochodowy. Dojeżdżając do pasów, jak zawsze zwolniłem. Przy przejściu stał starszy mężczyzna, ale ponieważ nie ruszył się z miejsca, pomyślałem, że nie chce przechodzić na drugą stronę, więc jechałem dalej. Kiedy byłem już kilkanaście metrów przed pasami, ów mężczyzna wszedł na jezdnię. Musiałem gwałtownie zahamować, ale ponieważ nie jechałem zbyt szybko, zdążyłem zatrzymać się w odpowiedniej odległości przed przejściem dla pieszych. Niestety, kierowca jadący za mną, nie zorientował się w porę, że trzeba się zatrzymać. Usłyszałem piskhamulców.....⁰ i poczułem potworne uderzenie. Dobrze, że wf.....¹ mamz.....², bo mógłbym uszkodzić sobie kręgi szyjne. Po chwili, kiedy trochę ochłonąłem, wysiadłem z samochodu i stwierdziłem, że mój samochód ma uszkodzonyz.....³ i stłuczoneś.....⁴. Na dodatek pękłat.....⁵, ponieważ uderzyła w nią przesunięta klapab.....⁶. Na pierwszy rzut oka, z tylnej części mojego samochodu nietknięty pozostał tylkoch.....⁷.

Przezp.....⁸ samochodu, który doprowadził do tych zniszczeń, dostrzegłem przerażoną i zdenerwowaną blondynkę, która jakoś dziwnie rzucała się na siedzeniu. Na szczęście miała zapięte ...p.....⁹. Spojrzałem na jej samochód. Przede wszystkim zobaczyłem potłuczone szkło ...r.....¹⁰ ik.....¹¹. Dopiero potem zorientowałem się, że zgnieciony przednib.....¹² zablokowałd.....¹³ tak, że nie dało się ich otworzyć. Dziewczyna szamotała się w środku, prawdopodobnie nie wiedząc, dlaczego nie może wydostać się z samochodu. Po chwili jednak otworzyła drzwi tak energicznie, że uszkodziłab.....¹⁴, ak.....¹⁵ została jej w dłoni. Widziałem, że była wściekła. Z nerwów kopnęła w ...o.....¹⁶ tak mocno, żek.....¹⁷ potoczył się z łoskotem po jezdni. Wtedy jakby jej emocje zaczęły opadać. Spojrzała na klamkę w swojej ręce i położyła ją nad.....¹⁸. Potem usiadła nam.....¹⁹ i zakryła twarz dłońmi. Wiedziałem, że tak będzie. Zaczęła płakać.

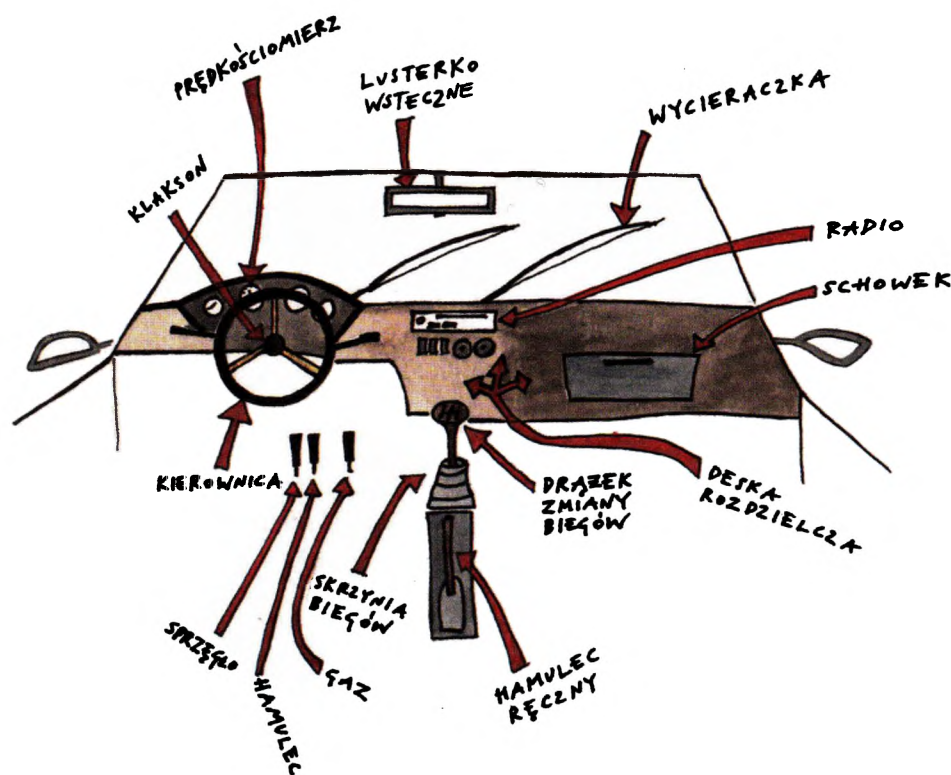
Mówienie

Proszę wspólnie stworzyć dalszy ciąg tej historii – każda osoba z grupy mówi jedno zdanie.

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać historii o wizycie w salonie samochodowym. Można pomagać sobie zamieszczonym niżej rysunkiem. Po wysłuchaniu proszę odpowiedzieć na pytania.

1. Kto zaaranżował wizytę w salonie samochodowym?

2. Jak wyglądał salon samochodowy?

3. Co znajdowało się na półkach w salonie?

4. Jak wyglądał pracownik salonu?

5. Jaki samochód spodobał się bohaterce, a jaki jej mężowi?

6. Co jest najważniejsze dla bohaterki w wyborze wycieraczek?

7. Na co bohaterka zwróciła uwagę przy oglądaniu kierownicy?

8. Jakie kolory dominowały we wnętrzu samochodu?

9. Co w samochodzie najbardziej spodobało się mężowi bohaterki?

10. Jakie jest postanowienie bohaterki?

Proszę przeczytać rady, jak być kulturalnym kierowcą.

POLSKI ZWIĄZEK MOTOROWY

6 ZASAD KULTURALNEGO KIEROWCY

bądź życzliwy dla innych

1. Przynajmniej N I E U T R U D N I A J

- nie tarasuj wyjazdu,
- nie utrudniaj skrętu,
- nie zmuszaj do zatrzymania (np. „przy zjeździe z pasa”)
- nie zajmuj więcej miejsca na parkingu niż koniecznie musisz.

2. Gdzie i kiedy możliwe U Ł A T W I A J

- umożliwiał wyjazd z drogi nie posiadającej pierwszeństwa przejazdu,
- ułatwiał wyprzedzanie komuś, kto się bardzo śpieszy,
- zaczekaj, jeśli niedoświadczony kierowca ma trudności z opuszczeniem skrzyżowania,
- ułatwiał wykonanie manewru pojazdem wolniejszym i mniej zwrotnym,
- pamiętaj, że kierowca z innego miasta może mieć trudności ze znalezieniem właściwej drogi,
- pozwól przejść pieszemu, także w miejscu nieoznakowanym.

3. **Czynnie P O M A G A J** innym – kierowcom, pieszym, wszystkim użytkownikom dróg.
 - ostrzeż o zauważonym niebezpieczeństwie na drodze,
 - zwróć uwagę innemu kierowcy na niesprawność jego pojazdu, on może o niej nie wiedzieć (brak światła, niedomknięte drzwi)
 - pomóż kierowcy, który ma awarię,
 - podwieź dziecko do szkoły,
 - usuń kamień bądź inną przeszkodę z szosy,
 - udziel informacji, jeżeli widzisz, że ktoś jej potrzebuje.
4. **P R Z E P R O Ś**
 - jeżeli nawet – mimo woli utrudniłeś jazdę innym,
 - pamiętaj, że przeproszenie nie zastąpi właściwego zachowania na drodze.
5. **P O D Z I Ę K U J** użytkownikowi drogi, który:
 - ułatwi ci wyjście z trudnej sytuacji,
 - ostrzegł cię,
 - był wobec ciebie uprzejmy.
6. **U Ś M I E C H N I J S I Ę** – życzliwość twoja wobec innych i innych wobec ciebie jest wzajemnym ułatwianiem życia, a nie ciężkim obowiązkiem.

Przyjęty na Środowiskowej Naradzie Aktywu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego i Ochrony Środowiska PZM

Warszawa, 20 września 2003 r.

Opracowali: Wojciech Morawski PZM, Andrzej Walczuk

Rozumienie tekstu

Po przeczytaniu tekstu proszę odpowiedzieć na pytania.

- Jak należy zachowywać się, kierując samochodem?
- Która z podanych zasad jest najważniejsza?
- Której z zasad najtrudniej przestrzegać?
- Jakie inne rady można by umieścić w powyższym kodeksie?

Gramatyka

TRANSFORMACJE ZDANIOWE

W języku polskim można dokonywać transformacji ze zdań pojedynczych na zdania złożone i ze zdań złożonych na pojedyncze, używając wyrażień, za pomocą których przekazujemy tę samą treść, np.:

W centrum miasta postawiono pomnik, żeby upamiętnić rocznicę powstania.

W centrum miasta postawiono pomnik w celu upamiętnienia rocznicy powstania.

Staram się być punktualna. Wychodzę z domu godzinę przed rozpoczęciem zajęć.

Staram się być punktualna, więc wychodzę z domu godzinę przed rozpoczęciem zajęć.

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę przekształcić zdania, używając wyrażzeń podanych w ramce.

w miarę, z powodu, mimo, podczas, bez, zgodnie z, pomimo, na tle, w celu, w razie

1. Kiedy na drogach przybywało samochodów, ruch stawał się coraz trudniejszy.

.....

2. Zatrzymano kierowcę ciężarówki, żeby sprawdzić jej stan techniczny.

.....

3. W czwartek na drogach były fatalne warunki, ponieważ była mgła.

.....

4. Ruch na rondzie odbywał się tak, jak nakazują zasady ruchu drogowego.

.....

5. Policjant powiedział dzieciom, że nawet kiedy jest zielone światło muszą sprawdzić, czy nic nie jedzie.

.....

6. Drogowka ostrzega, że kiedy zaczyna padać należy zwolnić.

.....

7. Kiedy rondo będzie remontowane, mogą wystąpić utrudnienia w ruchu drogowym.

.....

8. Choć żona go ostrzegała, nie zwolnił i spowodował wypadek.

.....

9. W porównaniu z innymi samochodami, ten wydaje się bardzo bezpieczny.

.....

10. Wszyscy wiedzą, że nie należy jeździć samochodem, nie mając zapiętych pasów.

.....

Pisanie

Samochód – moja miłość. Proszę wypowiedzieć się na ten temat (200 słów).

Fala zbrodni

Mówienie

Proszę odpowiedzieć na pytania:

Jak w twoim kraju władze dbają o bezpieczeństwo ludzi na ulicach?

Jakie służby są odpowiedzialne za utrzymanie porządku?

Czy można po zmroku bezpiecznie poruszać się po mieście? Jeśli nie, to dlaczego i jakich miejsc należy unikać?

Co może zrobić każdy z nas, by czuć się bezpiecznie?

Rozumienie tekstu

Proszę uzupełnić tekst odpowiednią formą.

Dzisiejszy świat nie jest bezpieczny. Radio, gazety i telewizja bombardują wiadomościami, z których wynika, że wokół nas nieustannie odbywa się jakiś *0c* i koszmarny karnawał zbrodni. W każdej chwili docierają do nas wieści o wszelkiego rodzaju zbrodniach: kradzieżach, morderstwach, napadach, aferach. Z ekranów i pierwszych stron gazet straszą nas nieustannie twarze ...1..... : złodziei, morderców, gwałcicieli, zamachowców, skorumpowanych urzędników i oszustów. Nie możemy mieć pewności, że jeden z takich typów nie idzie za nami ciemną ulicą, nie czai się na przystanku. Nikt nie zagwarantuje, że ktoś udzielający nam pomocy na dworcu kolejowym nie okradła nas w tym samym momencie. Strach potęguje fakt, że więzienia pękają w ...2....., a niektórzy skazani czekają lata(!) w kolejce, zanim zostaną pozbawieni wolności. Policji jest wciąż za mało na ulicach, a za dużo za biurkami przy wypełnianiu absurdalnych raportów. Na miejscu ...3..... gangów natychmiast pojawiają się nowe. Na domiar złego opieszła administracja nie potrafi, a może aż strach pomyśleć – nie chce – poprawić naszego bezpieczeństwa.

I chyba tylko adwokaci i agencje ochroniarskie są zadowolone z tej sytuacji. Zwykli ludzie coraz częściej starają się sami dbać o swoje bezpieczeństwo. Zapisują się na kursy samoobrony, kupują gaz łzawiący albo paralizatory. To naturalne, ale trzeba pamiętać, że to wszystko może nas ...4..... do kompletnej paranoi i spowodować, że będziemy się bać wystawić z domu nawet czubek nosa.

Może warto przemyśleć sprawę na chłodno i spokojnie. Skąd pewność, że z roku na rok jesteśmy coraz bardziej ...5.....? Czy jest to fakt czy też odczucie? Skąd się ono bierze, komu je zawdzięczamy? Przecież nikt z nas nie był świadkiem nawet procenta tych wszystkich ...6..... rzeczy, o których wiemy, że się ostatnio wydarzyły. Nietrudno się domyślić, że nasze obawy zwiększają media. Fakt, że wszyscy żyjemy w globalnej wiosce, w której przepływ informacji jest ...7..... i nieskrępowany, powoduje, że co chwilę jesteśmy „świadkami tragedii”. Poczucie zagrożenia rośnie, bo media nie informują nas o rzeczach, które wydarzyły się normalnie, ale o ...8....., tragediach i dramatach. Rzadko pokazują ludzi szczęśliwych, żyjących normalnie, ale wydobywają śmierć, cierpienia i tragedie. To dlatego każdego dnia czujemy się, jakbyśmy mieszkali na ...9..... jakiejś koszarnej, niekończącej się wojny.

Może więc lepiej rzadziej oglądać wiadomości i nie czytać czarnych kronik w brukowcach, a zamiast tego częściej wybierać się na spacer do parku. Ale oczywiście, broń Boże, wieczorem. I nigdy sami. Najlepiej w parę osób. Uzbrojonych i z psami. Tak na wszelki ...10.....

0. a) wspaniały	b) tajemniczy	c) obłędny	d) błędny
1. a) wybranych	b) popularnych	c) przedstawicieli	d) przestępców
2. a) rozmiarach	b) szwach	c) murach	d) rękach
3. a) rozbitych	b) rozsądnych	c) stłuczonych	d) zdemolowanych
4. a) zaprowadzić	b) sprowadzić	c) przyprowadzić	d) doprowadzić

5. a) zapobiegliwi	b) zasmuceni	c) zagrożeni	d) zanieczyszczeni
6. a) okropnych	b) odpychających	c) olśniewających	d) odurzających
7. a) byle jaki	b) beztroski	c) błyskawiczny	d) banalny
8. a) przypadkach	b) patologiach	c) parodiach	d) politologiach
9. a) froncie	b) farmie	c) festiwalu	d) fragmencie
10. a) przypadek	b) incydent	c) traf	d) wypadek

Gramatyka

NAZWY WYKONAWCÓW CZYNNOŚCI – nazwy osób, które wykonują jakąś czynność, charakteryzując się umiejętnością bądź skłonnością do pewnych czynności.

od czasowników	
-acz	grać – gracz , palić – palacz , działać – działacz
-iciel/-yciel	uzdrowić – uzdrowiciel , marzyć – marzyciel
-ca	mówić – mówca , odkrywać – odkrywca , dowodzić – dowódca
-ator	administrować – administrator , adorować – adorator
-arz	pisać – pisarz , piec – piekarz , leczyć – lekarz
-nik	kierować – kierownik , rysować – rysownik , pracować – pracownik
-ak	pić – pijak , śpiewać – śpiewak , żebrać – żebrak
-ec	jeździć – jeździec
-ek	skoczyć – skoczek
-ant	emigrować – emigrant
-ent	recenzować – recenzent
-----	reżyserować – reżyser , pilotować – pilot
od rzeczowników (nazwy zawodowe)	
-arz	taksówka – taksówkarz , komin – kominiarz , blacha – blacharz
-nik	huta – hutnik , rola – rolnik , kapelusz – kapelusznik
-ista/-ysta	organy – organista , felieton – felietonista , reportaż – reportażysta
-owiec	handel – handlowiec , film – filmowiec , sport – sportowiec
-owy	dzielnica – dzielnicowy , księga – księgowy
-ak	ryba – rybak
-ik	fotografia – fotografik , chemia – chemik
-ø	filologia – filolog , polityka – polityk , genetyka – genetyk
-----	polonistyka – polonista , romanistyka – romanista , ortopedia – ortopeda

Ćwiczenie gramatyczne

Proszę wstawić nazwy wykonawców czynności utworzone od rzeczowników i czasowników podanych w nawiasach. Proszę pamiętać o odpowiedniej formie nowych wyrazów.

Na sali sądowej panowało zamieszanie. Za chwilę miał zostać wprowadzony podejrzany. Był to trzydziestoletni*zbrodniarz*...⁰ (zbrodnia), który już nie pierwszy raz zajmował miejsce na ławie oskarżonych. W sali oprócz gapiów, którzy zawsze gromadzą się w takich sytuacjach, znajdowało się liczne grono dziennikarzy żądnych sensacji. Pełno też było młodych¹ (prawo), którzy na żywo chcieli śledzić poczynania swoich star-

szych i bardziej doświadczonych kolegów po fachu. Szczególnie interesowały ich mowy końcowe prokuratora i² (obronić).

Nie był to zwykły, codzienny proces. W „karierze”³ (kryminał) znajdowało się wiele najróżniejszych przestępstw. Wszyscy zgromadzeni wiedzieli, że jako dziesięcioletni chłopiec był⁴ (podpalać), mszcząc się w ten sposób na starszych kolegach za kpiny, które go z ich strony spotykały. Trafił do poprawczaka. Ale tam, jak można było przypuszczać, nie nauczył się niczego dobrego. Żeby przeżyć, musiał kłamać i kraść. Szybko stał się nieuchwytnym⁵ (włamywać). To mógłby być koniec jego win, gdyby nie wydarzenia sprzed dwóch lat. Teraz prasa opisuje go, nazywając⁶ (porywać) i⁷ (mordować).

Przez salę sprężystym krokiem szedł⁸ (oskarżać)..

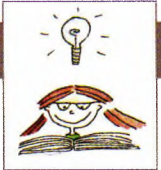

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić w tabelce brakujące informacje. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

KIEDY?	KTO?	CO?	ILE?
17 marca	nieznana kobieta	skradła pieniądze	5.000

Rozumienie tekstu

1. Proszę połączyć nazwę przestępstwa z jego definicją.

1) kradzież	A) nielegalne przewożenie towarów przez granicę
2) piractwo	B) wywiezienie kogoś lub ukrycie wbrew jego woli, często połączone z żądaniem okupu
3) przemyt	C) wykorzystanie seksualne, często z użyciem siły, bez zgody osoby poszkodowanej
4) fałszerstwo	D) sprzedaż skradzionych rzeczy
5) pobicie	E) przyjmowanie pieniędzy za załatwienie komuś czegoś w sposób dla niego korzystny
6) morderstwo, zabójstwo	F) wtargnięcie do czyjejś posesji, często połączone ze zniszczeniami lub kradzieżą
7) gwałt	G) bezprawne przywłaszczenie sobie dobytku innej osoby
8) włamanie	H) użycie przemocy fizycznej, siły wobec innej osoby
9) porwanie, uprowadzenie	I) pozbawienie życia jakiejś osoby
10) korupcja	J) nielegalne kopiowanie płyt CD, DVD, gier komputerowych
11) paserstwo	K) podrabianie dokumentów, pieniędzy, dzieł sztuki

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
						C				

2. Proszę uzupełnić dialog słowami podanymi w ramce.

okradał, fałszerz, adwokata, bandyci, przewoził, podrabiali, prokuratora, paser, ławie oskarżonych, wyroki, sędzia, kradł, złodzieja, proces, obrońcą, przemytnik, podrabiał, sali sądowej, strażnicy więzienni

Ewa: Wiesz, widziałam ostatnio świetny film. O takim facecie, któryokradał...⁰ banki... Taki słynny aktor go grał.

Marek: Ale jaki aktor grał tego¹ ?

Ewa: No, taki przystojny z długimi włosami...

Marek: Nieważne, ale co z tym filmem?

Ewa: No, bo on miał kolegę, z którym wspólnie² dzieła sztuki, a inny kolega je wywoził za granicę i sprzedawał.

Marek: To ilu tych kolegów było? Poczekaj: złodziej,³,⁴ i⁵.

Ewa: Nie, trzech było. Jeden⁶, drugi⁷, a trzeci⁸ i sprzedawał.

Marek: Dobra. Ale co w tym takiego ciekawego?

Ewa: Oj, ty nic nie rozumiesz. Bo to nie chodzi o tych złodziei.

Marek: A o co chodzi?

Ewa: Chodzi o to, że jak już ich złapali, to był⁹. A wiesz, że ja najbardziej lubię sceny rozgrywające się na¹⁰, kiedy na¹¹ zasiadają złoczyńcy i¹², a mądry, sprawiedliwy i nieskorumpowany¹³ rozważa racje¹⁴ i¹⁵.

Marek: Co ty mi tu za bzdury opowiadasz? Jaki to film? Jakaś bajka dla dzieci? Może jeszcze byli tam uprzejmi¹⁶, którzy czytają na dobranoc odsiadującym¹⁷ ?

Ewa: Dlaczego znowu się ze mnie nabijasz? Ja ci tu poważnie opowiadam, a ty co?

Marek: Nic, tylko zastanawiam się, czy jak zwykle nie pomieszały ci się filmy, bo ta historia wydaje mi się mało realna.

Ewa: A wiesz, może rzeczywiście... Bo w filmie o złodzieju grał ten przystojny aktor z długimi włosami, a w filmie o procesie był¹⁸, więc nie mógł chyba grać dwóch ról równolegle... Chyba masz rację jak zawsze...

Pisanie

Proszę streścić film, którego tematem jest przestępstwo lub proces sądowy (200–250 słów).

WPAŚĆ JAK ŚLIWKA W KOMPOT

Poniższe zdania zostały utworzone poprzez transformacje związków frazeologicznych i przysłów. Proszę w grupach spróbować je wypisać. W razie wątpliwości proszę skorzystać ze słownika. Proszę ułożyć zdania z dziesięcioma z wynotowanych frazeologizmów i aforyzmów.

1. Gdzie śliwek sześć, tam nie ma co jeść.
.....
2. Kto pod śliwką dołki kopie, sam w nie upada.
.....
3. Nie ma kompotu bez śliwki.
.....
4. Upiec dwie śliwki przy jednym ogniu.
.....
5. Złapać kilka śliwek za ogonek.
.....
6. Śliwka śliwce pestki nie wydryluje.
.....
7. Żeby śliwka nie skakała, toby nie zrobaczywiała.
.....
8. Nie ogonek zdobi śliwkę.
.....
9. Jak ty śliwce, tak śliwka tobie.
.....
10. Śliwki zostały rzucone.
.....
11. Pieczone śliwusie same nie wchodzą w gębusię.
.....
12. Zbić kogoś na kwaśną śliwkę.
.....
13. Znać się jak łyse śliwki.
.....
14. Zrobić kogoś w śliwkę.
.....
15. Twarda śliwka do zgryzienia.
.....
16. Kupować śliwkę w worku.
.....

17. Czym śliwka za młodu nasiąknie, tym na starość trąci.

.....

18. Niedaleko pada śliwka od śliwy.

.....

19. Darowanej śliwce nie zagłada się w pestkę.

.....

20. Uciekać, gdzie śliwka rośnie.

.....

21. Jedna śliwka jesieni nie czyni.

.....

22. Nie taka śliwka straszna, jak ją malują.

.....

23. Tłuc się jak śliwka po piekle.

.....

24. Nie wywołuj śliwki z sadu.

.....

25. Wozić śliwki do sadu.

.....

26. Czuć się jak śliwka w kompocie.

.....

27. Wszędzie dobrze, ale u śliwek najlepiej.

.....

28. Dwie śliwki w kompot.

.....

29. Co nagle, to po śliwce.

.....

30. Na śliwkę nigdy nie jest za późno.

.....

31. Śliwka poszła w las.

.....

32. Pestka za pestkę, ogonek za ogonek.

.....

33. Trudno dwóm śliwkom służyć.

.....

34. Tu leży śliwka pogrzebana.

.....

35. Ogonek w oczy kole.

.....

36. Prawdziwe śliwki poznaje się w biedzie.

.....

37. Nie wszystko śliwka, co fioletowe.

.....

38. Życie usłane śliwkami.

.....

39. Śliwka po obiedzie.

.....

40. Nabrać śliwek w usta.

.....

41. Śliwka w gębie.

.....

42. Obrzucać kogoś śliwkami.

.....

43. Ostatni krzyk śliwki.

.....

44. Śliwki lizać.

.....

45. Podłożyć komuś śliwkę.

.....

46. Rzucić śliwki pod nogi.

.....

47. Nie przebierać w śliwkach.

.....

Rozumienie tekstu / Pisanie

Proszę przeczytać poniższe przykazania i opowiedzieć, jaka powinna być dobra Śliwka. Proszę dopisać jeszcze cztery przykazania, których powinna przestrzegać dobra Śliwka.

Przykazania dobrej Śliwki

1. Pamiętaj, że najlepszym owocem jest śliwka.
2. Najsmaczniejszy kompot zawsze zawiera śliwkę – morał: bez Śliwek nic się nie dzieje.
3. Śliwka ma twardą skórę, natomiast łagodny środek – bądź z zewnątrz niedostępny, a naprawdę miły i ciepły.
4. Jeżeli będziesz miał śliwkowy nos, to stracisz prawo nazywania się Śliwką. Śliwką musisz być w całości, a nie częściowo.

5. Śliwka zawsze rośnie gromadnie – miej wielu przyjaciół!
6. Śliwka ma twarde „kości” – niech nasi wrogowie zęby sobie przez nas wyłamują.
7.
.....
8.
.....
9.
.....
10.
.....

Rozumienie ze słuchu

Proszę wysłuchać nagrania i uzupełnić brakujące wyrazy.

Elektryczne Gitary – Koniec

słowa i muzyka Jakub Sienkiewicz

to już jest koniec	nie ma już nic
jesteśmy wolni	możemy iść
to już jest koniec	możemy iść
jesteśmy wolni	bo nie ma już nic
to już jest koniec	nie ma już nic
jesteśmy wolni	możemy iść
to już jest koniec	możemy iść
jesteśmy wolni	bo nie ma już nic

robaczek w swej ¹	jak docent za biurkiem
i ² na kwiatkach	jak kontrol w tramwajach
tak dłubie i gmera	napisze ³
obejdzie w około ⁴ wyczyści
i ⁵ przy drodze	i brat przy maszynie
jak noga w skarpecie ⁶ w kantynie
kamyczek na polu	i ⁷ na straży
..... ⁸ wciąż ziębi	kuchenka wciąż parzy
a po co a po co	tak dłubie i dłubie
a za co a za co	tak myśli i skubie
i tak się ⁹	i mówi z ekranu
i bredzi latami ¹⁰ i rano

to już jest koniec
jesteśmy wolni
to już jest koniec
jesteśmy wolni

nie ma już nic
możemy iść
możemy iść
bo nie ma już nic

Ćwiczenie fonetyczne

1. Proszę przeczytać na głos tekst piosenki „Elektrycznych Gitar”.
2. Proszę przeczytać piosenkę, wyobrażając sobie następujące sytuacje:
 - a) jesteś zmoknięty i jest ci zimno,
 - b) coś cię boli,
 - c) jesteś smutny,
 - d) jesteś przerażony,
 - e) jesteś profesorem, który wygłasza wykład.
3. Proszę zorganizować konkurs, kto najdokładniej i najszybciej przeczyta zwrotkę piosenki.

O Autorkach

dr Agnieszka Madeja

jest adiunktem w Szkole Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego. Jej publikacje i prace naukowe są związane z zainteresowaniami glottodydaktycznymi oraz językoznawczymi, w szczególności z zakresu leksykologii historycznej i rozwoju zasobu leksykalnego polszczyzny.

Od dziesięciu lat zajmuje się nauczaniem języka polskiego jako obcego na różnych poziomach zaawansowania.

dr Barbara Morcinek

jest pracownikiem Szkoły Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego od roku 1997. W kręgu jej zainteresowań znajdują się polska literatura współczesna i romantyczna oraz problemy kulturowe Górnego Śląska. Głównym kierunkiem jej badań jest obecnie nauczanie języka polskiego jako obcego. Od 2000 roku jest członkiem, a od 2004 egzaminatorem Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Od października 2006 wykładowca na polonistyce na Tokijskim Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych.

Podręcznik *Polski mniej obcy* wpisuje się w zestaw pomocy dydaktycznych przeznaczonych dla cudzoziemców jako materiał wyjątkowo rzetelnie przygotowany. Jego zalety podstawowe, to (1) fakt, że wyrasta wprost z doświadczeń Autorek nabytych podczas pracy z cudzoziemcami w Szkole Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego (i w tym sensie jest sprawdzony jako skuteczne narzędzie edukacyjne), a także (2) to, że jest on precyzyjnie dostosowany do wymogów stawianych osobom, które pragną uzyskać certyfikat znajomości języka polskiego jako obcego (zwłaszcza na poziomie B2).

prof. zw. dr hab. Tadeusz Zgółka

Szkoła Języka i Kultury Polskiej jest instytucją Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach powstałą w 1991 roku. Prowadzi m.in.: różnego rodzaju kursy języka polskiego; seminaria z zakresu języka i kultury polskiej dla nauczycieli i lektorów uczących języka polskiego za granicą wśród Polonii i cudzoziemców; seminaria i konferencje poświęcone językowi i kulturze polskiej, nauczaniu języka polskiego jako obcego (drugiego), tłumaczeniom. Działalność badawcza Szkoły koncentruje się wokół recepcji literatury polskiej za granicą, nauczania języka polskiego jako obcego (drugiego), wymowy polskiej. Współpracuje z zagranicznymi ośrodkami polonistycznymi i slawistycznymi, dla których prowadzi wykłady. Szkoła gościła już kilkuset studentów ze wszystkich stron świata. Jej pracownikami i współpracownikami są pracownicy instytutów Uniwersytetu Śląskiego oraz zaproszone osoby spoza Uczelni. Jej gośćmi byli m.in.: Stanisław Barańczak, Kazimierz Kutz, Stanisław Lem, Tadeusz Mazowiecki, Adam Michnik, Czesław Miłosz, Krzysztof Zanussi.

„Śląsk” Sp. z o.o. Wydawnictwo Naukowe powstało w 1992 roku i kontynuuje tradycje PP Wydawnictwa „Śląsk”, specjalizując się w publikacjach popularnonaukowych i naukowych. Do grona założycieli i udziałowców oficyny należą m.in. Uniwersytet Śląski, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Biblioteka Śląska, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Politechnika Śląska, zaś pośród autorów i redaktorów publikowanych dzieł znajdują się wybitni przedstawiciele polskiej nauki i kultury. W ciągu roku wydajemy 60 nowych tytułów, a w ofercie handlowej mamy ponad 100 pozycji z różnych dziedzin.

Adres, na który można wysłać zamówienia:

„Śląsk” Sp. z o.o. Wydawnictwo Naukowe
ul. J. Ligonja 7, 40-036 Katowice, Polska
tel.: (+48) 32 258 07 56
e-mail: biuro@slaskwn.com.pl, bandel@slaskwn.com.pl
<http://www.slaskwn.com.pl>

ISBN 978-83-7164-517-4

9 788371 645174